

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om djursjukdomar och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om djursjukdomar för att ersätta den gällande lagen om djursjukdomar och lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig. I den föreslagna lagen föreskrivs det om förebyggande av djursjukdomar, övervakning av djurens hälsotillstånd och förekomsten av djursjukdomar samt åtgärder som behövs för att utrota djursjukdomar och förhindra deras spridning. Utgångspunkten är att den föreslagna lagen ska tillämpas på alla djur och på alla sådana djursjukdomar som kan smitta från ett djur till ett annat eller till en människa. Lagen ska emellertid inte tillämpas på import av djur eller djurprodukter från stater utanför Europeiska unionen.

Skyldigheterna i lagen gäller inte bara djurhållare utan också vissa andra aktörer, såsom företag som bearbetar livsmedel av animaliskt ursprung och dem som transporterar eller förmedlar djur. Skyldigheten att anmäla misstänkta fall av djursjukdomar är enligt förslaget omfattande och gäller alla som deltar i skötsel, hantering, fångst eller observation av djur eller i annan motsvarande verksamhet.

Enligt förslaget indelas djursjukdomar i djursjukdomar som ska bekämpas, anmälningspliktiga djursjukdomar samt andra djursjukdomar. Djursjukdomar som ska bekämpas indelas precis som för närvarande i djursjukdomar som lätt sprider sig, farliga djursjukdomar och djursjukdomar som ska övervakas beroende på hur smittsamma sjukdomarna är, hur lätt de sprider sig och de skador som sjukdomarna förorsakar. Den föreslagna lagen medför inga betydande innehållsmässiga ändringar i de gällande bestämmelserna om djursjukdomar. De problem som har att göra med grundlagsenligheten i den gällande lagstiftningen rättas till bland annat genom att de grundläggande be-

stämmelser om individens rättigheter och skyldigheter som nu finns på förordningsnivå lyfts upp till lagnivå. Tyngdpunkten för bekämpning av djursjukdomar flyttas också i allt högre grad från förhindrande av sjukdomsspridning och bekämpning av sjukdomar till förebyggande av sjukdomar genom att det föreskrivs skyldighet för aktörer att skydda djurhållningsplatser från spridning av djursjukdomar. De aktörer som exporterar djur eller djurprodukter såsom livsmedel till länder utanför Europeiska unionen föreslås bli skyldiga att registrera sig.

Förslaget medför inga större förändringar i tillsynsmyndigheternas uppgifter. Bestämmelserna om fördelning av uppgifter och behörighet mellan myndigheterna föreslås dock bli preciserade, och överlappande behörigheter inom flera myndigheter elimineras. Befogenheter som hänför sig till fattande av förvaltningsbeslut koncentreras i huvudsak hos regionförvaltningsverket och Livsmedelssäkerhetsverket, och i lagen tas det in bestämmelser om ledning av sjukdomsbekämpningen. Inte bara myndigheterna utan också auktoriserade inspektörer får sköta uppgifter som hänför sig till övervakning av djursjukdomar. I lagen föreskrivs det dessutom om fördelningen av den behörighet som avses i de EUrättsakter som genomförs genom lagen om djursjukdomar mellan de tillsynsmyndigheter som avses i lagen.

Ersättningssystemet enligt den gällande lagen om djursjukdomar kvarstår i huvudsak i nuvarande form. Dessutom revideras bestämmelserna om de tvångsmedel som behövs i övervakningen av djursjukdomar.

Det föreslås att strafflagen ändras så att det i lagen tas in en bestämmelse om kriminalisering av orsakande av risk för spridning av en djursjukdom. I lagen om landsbygdsnäringarnas besvärdsnämnd görs det en ändring som föranleds av att sökandet av ändring i

beslut som fattats enligt lagen om djursjukdomar enligt den föreslagna lagen om djursjukdomar ska överföras till förvaltningsdomstolarna. Dessutom ändras veterinärvårdslagen till följd av förslaget om hur av-

gifterna för kommunalveterinärernas prestationer ska tas ut.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft våren 2013.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	3
ALLMÄN MOTIVERING	5
1 NULÄGE	5
1.1 Nationell lagstiftning.....	5
1.1.1 Lagen om djursjukdomar.....	5
1.1.2 Lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig.....	10
1.1.3 Veterinärvårdslagen.....	11
1.1.4 Lagen om husdjursavel och hästhushållningslagen.....	11
1.1.5 Lagen om ett system för identifiering av djur	12
1.1.6 Lagen om veterinär gränskontroll	12
1.1.7 Övrig nationell lagstiftning.....	13
1.2 Europeiska unionens lagstiftning	14
1.2.2 Europeiska unionens rättsakter som gäller finansiering av djursjukdomar och principerna för finansieringen.....	16
1.2.3 Revidering av Europeiska unionens lagstiftning.....	17
1.3 Lagstiftningen om djursjukdomar i olika länder	18
1.3.1 Sverige.....	18
1.3.2 Danmark	19
1.4 Internationella överenskommelser och standarder	19
1.5 Djursjukdomsläget i Finland	19
1.6 Kostnader för bekämpning av djursjukdomar	20
1.7 Bedömning av nuläget	22
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	23
2.1 Målsättning och alternativ.....	23
2.2 De viktigaste förslagen.....	24
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	27
3.1 Konsekvenser för statsfinanserna och myndigheternas verksamhet	27
3.2 Konsekvenser för företagen	29
3.3 Konsekvenser för kommunerna	30
3.4 Konsekvenser för miljön	31
3.5 Samhälleliga konsekvenser	31
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	31
4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	31
4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	32
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	33
DETALJMOTIVERING	34
1 LAGFÖRSLAG	34
1.1 Lag om djursjukdomar	34
1 kap. Allmänna bestämmelser	34

2 kap.	Förebyggande och övervakning av djursjukdomar	38
3 kap.	Anmälan av djursjukdomar och övervakning av sjukdomsläget	42
4 kap.	Åtgärder vid sjukdomsutbrott	44
5 kap.	Områdesvisa åtgärder som syftar till att förhindra spridning av djursjukdomar	57
6 kap.	Åtgärder för att förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig och en farlig djursjukdom	66
7 kap.	Tillståndsplikt för samt övervakning av artificiell reproduktion av djur	68
8 kap.	Tillståndsplikt för och tillsyn över vissa andra verksamheter	74
9 kap.	Förflyttning av djur och produkter mellan Europeiska unionens medlemsstater	76
10 kap.	Export av djur och djurprodukter till stater utanför Europeiska unionen	85
11 kap.	Transport av djur och djurprodukter	88
12 kap.	Laboratorier	90
13 kap.	Myndigheter och deras uppgifter	93
14 kap.	Tillsyn, inspektioner och uppgifternas offentlighet	99
15 kap.	Register	101
16 kap.	Avgifter och arvoden	104
17 kap.	Betalning av vissa kostnader och ersättningar av statens medel	105
18 kap.	Administrativa tvångsmedel	107
19 kap.	Straffbestämmelser	110
20 kap.	Sökande av ändring	110
21 kap.	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	111
1.2	Strafflagen	112
	44 kap. Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet	112
1.3	Veterinärvårdslagen	113
1.4	Lagen om landsbygdsnäringsnämnd	114
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	114
3	IKRAFTTRÄDANDE	115
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING ...	115
	LAGFÖRSLAG	122
	Lag om djursjukdomar	122
	Lag om ändring av 44 kap. i strafflagen	168
	Lag om ändring av 23 § i veterinärvårdslagen	169
	Lag om upphävande av 1 § 1 mom. 7 punkten i lagen om landsbygdsnäringsnämnd	170
	BILAGA	171
	PARALLELLTEXT	171
	Lag om ändring av 23 § i veterinärvårdslagen	171

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge**1.1 Nationell lagstiftning****1.1.1 Lagen om djursjukdomar****Bakgrund**

Lagen om djursjukdomar (55/1980) gäller förebyggande av djursjukdomar, övervakning av sjukdomsläget, utredning av misstänkta fall av djursjukdomar samt åtgärder som hänför sig till bekämpning av djursjukdomar och förhindrande av deras spridning. Lagen har ändrats 13 gånger. Ändringarna har föranletts bl.a. av Finlands anslutning till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och senare till Europeiska unionen. I samband med att Livsmedelssäkerhetsverket inrättades 2006 gjordes i lagen ändringar inte bara i de bestämmelser som gäller myndigheternas behörighet utan också flera ändringar och tillägg som föranleddes av grundlagsreformen. Med stöd av lagen om djursjukdomar har det utfärdats över 90 förordningar och genomförts ca 50 EU-rättsakter.

Djursjukdomar och deras klassificering

Med djursjukdom avses enligt lagen sjukdom eller smitta som direkt eller indirekt kan överföras från ett djur till ett annat eller till en människa. Lagen gäller således enbart smittsamma djursjukdomar.

I lagen indelas de smittsamma djursjukdomarna i fyra kategorier: djursjukdomar som med lätthet sprider sig, farliga djursjukdomar, djursjukdomar som ska övervakas samt övriga djursjukdomar. Sjukdomarna klassificeras genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Klassificeringen utgår från hur smittsamma sjukdomarna är och hur lätt de sprids, de ekonomiska konsekvenserna av sjukdomarna samt den risk sjukdomarna innebär för människors hälsa. Djursjukdomar som med lätthet sprider sig, farliga djursjukdomar och djursjukdomar som ska övervakas är enligt lagen sådana djursjukdomar som ska bekämpas, dvs. myndigheterna är vid behov skyldiga att vidta åtgärder för att bekämpa

dem och förhindra deras spridning. De anmälnings- och rapporteringsskyldigheter som anges i lagen gäller övriga djursjukdomar.

Övervakning av djursjukdomar och deras förekomst

Hälsokontrollen av djur är kopplad till en aktiv övervakning av sjukdomsläget på djurhållningsplatsen. I 12 d och e § i den gällande lagen om djursjukdomar finns det bestämmelser om program för hälsokontroll av djur som antingen kan vara obligatoriska eller frivilliga. Obligatoriska är programmen för kontroll av sjukdomarna maedi-visna och scrapie hos får och getter. Det frivilliga programmet för hälsokontroll har inrättats endast för övervakning av sjukdomar som förekommer hos hägnade hjortar. För övervakning av salmonella genomförs nationell salmonellakontroll som är förpliktande för aktörerna och baserar sig på förpliktelser i Europeiska unionens lagstiftning.

Programmen för hälsokontroll av djur kan omfatta åtgärder, föreskrifter eller begränsningar i fråga om förfaranden som ska iakttas i djurhållningen, så som förflyttning av djur, utfodring av djur eller regelbundna undersökningar av djur. En central del av hälsokontrollen går ut på att det görs regelbundna provtagningar i syfte att övervaka djursjukdomsläget på djurhållningsplatsen. Program för hälsokontroll upprättas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Det kan ställas villkor för att en aktör ska få ansluta sig eller höra till programmet. Villkoren kan gälla produktionsformen på djurhållningsplatsen, antalet djur som hålls på djurhållningsplatsen eller djurens hälsotillstånd.

Djursjukdomsläget i hela landet övervakas med hjälp av anmälningar som görs med stöd av lagen om djursjukdomar samt olika övervakningsundersökningar. Enligt lagen om djursjukdomar är ägare och innehavare av djur samt veterinärer skyldiga att anmäla misstänkta fall av djursjukdomar till den myndighet som avses i lagen. Veterinärer ska dessutom varje månad rapportera till myndigheterna om förekomsten av djursjukdomar som ska bekämpas och vissa andra djursjuk-

domar. Myndigheten är skyldig att anmäla misstänkta eller konstaterade fall av djursjukdomar till en högre myndighet.

Med stöd av 12 § 1 mom. 1 punkten i lagen om djursjukdomar genomförs övervakningsundersökningar i samband med vilka myndigheterna tar sådana prover på djurhållningsplatserna som behövs med avseende på djursjukdomar. Största delen av undersökningarna utgör sådan övervakning som förutsätts i Europeiska unionens rättsakter för att visa att Finland är fritt från vissa djursjukdomar och således får behålla sina särskilda bestämmelser som gäller bekämpning av dessa sjukdomar. Övervakningsundersökningar genomförs emellertid också i form av projekt, på ett planmässigt sätt i t.ex. slakterier, mejerier och andra produktionsanläggningar. Det allmänna djursjukdomsläget i Finland övervakas dessutom med hjälp av undersökningar inom ramen för de riksfattande programmen för hälsokontroll av djur som administreras av näringsgrenen samt genom att analysera prover som djurägare eller veterinärer sänder till Livsmedels säkerhetsverket för att få reda på orsaken till en sjukdom.

Åtgärder vid sjukdomsutbrott

Bestämmelserna om åtgärder som gäller utredning av misstänkta fall av djursjukdomar och kontroll av sjukdomsutbrott baserar sig huvudsakligen på 8, 12 och 13 § i lagen om djursjukdomar samt på förordningar av jord- och skogsbruksministeriet som utfärdats med stöd av dessa paragrafer. Det finns tiotals sådana förordningar. Förordningarna gäller i allmänhet bekämpning av en enda djursjukdom, eftersom åtgärderna för bekämpning av olika sjukdomar skiljer sig åt. Genom förordningarna har man genomfört de djursjukdomsspecifika direktiv som ingår i Europeiska unionens lagstiftning.

Diagnosen av en djursjukdom baserar sig i allmänhet på laboratorieundersökningar i kombination med symtom hos djuret. Sjukdomar kan visserligen också vara latent, dvs. symtomfria. Vilka åtgärder som genomförs i syfte att bekämpa djursjukdomen beror på sjukdomens karaktär och sjukdomsalstraren. När det är fråga om sjukdomar som ska bekämpas med stöd av lagen om djursjuk-

domar används i regel inte läkemedel för att behandla djuret, utan man försöker eliminera sjukdomen på djurhållningsplatsen genom systematiska åtgärder, så som tömning och desinfektion av djurhållningsplatsen. I samband med lindrigare sjukdomar vidtas endast åtgärder för att förhindra smittspridning till andra djurhållningsplatser, vilda djur eller människor.

För att man ska kunna inrikta åtgärderna är det viktigt att klarlägga vilken smittkällan är och vilka djurhållningsplatser och produkter som eventuellt redan blivit smittade eller kontaminerade. Man försöker förhindra smittspridning utanför djurhållningsplatserna genom att förbjuda och begränsa djurtransporter. Myndigheterna kan också förbjuda överlåtelse från djurhållningsplatsen av djurprodukter, så som kött och mjölk, samt foder och utrustning som kommit i kontakt med djuren samt begränsa rätten för personer som besöker djurhållningsplatsen att röra sig där i annan omfattning än vad som är nödvändigt. När det är fråga om djursjukdomar som med lätthet sprider sig är det i allmänhet nödvändigt att avliva alla de djur på gården som är mottagliga för sjukdomen samt att genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet inrätta sådana zoner kring djurhållningsplatsen där man begränsar transporter av djur och övervakar djurens hälsotillstånd. Bestämmelser om villkoren för inrättande av zonerna och de förbud och begränsningar som ska iakttas inom zonerna finns i en förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av 13 § i lagen om djursjukdomar samt i djursjukdomsspecifika förordningar av jord- och skogsbruksministeriet. Förbud och begränsningar som avser en djurhållningsplats hävs när risken för sjukdomsspridning har eliminerats, t.ex. efter att djuren har tillfrisknat eller de djur som sprider smittan har avlivats.

Om en djursjukdom har så stor spridning att det inte längre, med tanke på nyttan av bekämpningen och de resurser som används för ändamålet, är ändamålsenligt att bekämpa den på samma sätt som tidigare, kan djursjukdomens klassificering ändras. Om en sådan ny, allvarlig djursjukdom som inte tidigare har förekommit i Finland och vars alla följder eller spridningssätt man ännu inte känner till, misstänks eller konstateras före-

komma i landet, kan man börja bekämpa djursjukdomen även om den ännu inte skulle ha klassificerats som en djursjukdom som ska bekämpas.

Myndighetssystemet

Sådana myndigheter som avses i lagen om djursjukdomar är jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelssäkerhetsverket, regionförvaltningsverken samt kommunalveterinärerna och besiktningsveterinärerna. Myndigheternas, särskilt regionförvaltningsverkets och kommunalveterinärernas, behörigheter i fråga om uppgifter som gäller förhindrande av sjukdomsspridning och bekämpning av djursjukdomar är enligt lagen i stor utsträckning överlappande. Regionförvaltningsverket och kommunalveterinärerna utför bägge uppgifter som har att göra med övervakning av artificiell reproduktion av djur och gränsöverskridande transporter av djur och produkter. De båda myndigheterna sörjer dessutom för bekämpningen av djursjukdomar. Uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna har preciserats genom förordningar av jord- och skogsbruksministeriet.

Livsmedelssäkerhetsverket sörjer för flera riksomfattande uppgifter som gäller bekämpning av djursjukdomar, beslutar om de ersättningar som betalas med stöd av lagen om djursjukdomar och sköter vissa uppgifter som anknyter till registren. Verket har emellertid också behörighet att besluta om undersökning och avlivning av djur samt om många olika förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som gäller djurhållning. Därtill sköter en besiktningsveterinär, som är anställd hos Livsmedelssäkerhetsverket, uppgifter som gäller övervakning av djursjukdomar i slakterier. Den högsta ledningen och övervakningen av verkställigheten och efterlevnaden av lagen ankommer på jord- och skogsbruksministeriet.

I 5 § i lagen om djursjukdomar möjliggörs också myndighetsverksamhet som överskrider gränserna för tjänsteområdena. En länsveterinärs behörighet att vidta sådana åtgärder som avses i lagen någon annanstans än inom sitt tjänsteområde kan grunda sig på Livsmedelssäkerhetsverkets förordnande och en kommunalveterinärs motsvarande behörighet på förordnande av regionförvaltnings-

verket. Länsveterinärer och kommunalveterinärer är dessutom skyldiga att i uppgifter som ansluter sig till verkställigheten av lagen iakttä föreskrifter som utfärdas av Livsmedelssäkerhetsverket. Dessutom har det bildats en grupp beredskapsveterinärer bestående av kommunalveterinärer som särskilt har utbildats i åtgärder för bekämpning av de allra allvarligaste djursjukdomarna och som i en krissituation i första hand ska delta i bekämpningen av epidemin under ledning av regionförvaltningsverket. I 5 § i lagen om djursjukdomar föreskrivs det att även en annan veterinär än en kommunal- eller länsveterinär vid behov kan åläggas att utföra en verkställande uppgift som anknyter till verkställigheten av lagen, så som avlivning av djur eller avspärrning av ett område.

Enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i frågor som gäller bekämpning av smittsamma sjukdomar hos husdjur. Enligt 30 § i den lagen är det emellertid landskapsregeringen i stället för riksmyndigheterna som sköter de myndighetsuppgifter som gäller sådana frågor.

Övervakning av import och export av djur och djurprodukter

Enligt 13 § i lagen om djursjukdomar föreskrivs det genom förordning av statsrådet om överlåtelse, transport, utförsel, införsel och transitering av djur, animaliska produkter, animaliskt avfall samt andra föremål och varor som eventuellt sprider djursjukdomar. Enligt paragrafen kan statsrådet genom förordning överföra ett bemyndigande att utfärda förordning vidare till jord- och skogsbruksministeriet. Lagen om djursjukdomar och de författningar som utfärdats med stöd av den gäller dock inte krav som ställs på djur eller produkter som importerats från stater utanför Europeiska unionen och inte heller kontrollförfaranden som hänför sig till sådan import, utan bestämmelser om dessa frågor finns i lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996). Den lagen är emellertid tillämplig på export av djur och produkter till stater utanför unionen. Beträffande de krav som ställs på handel inom unionen med livsmedel och övervakningen av dessa krav tillämpas

livsmedelslagen (23/2006) i stället för lagen om djursjukdomar.

Bestämmelserna om import och export av djur och djurprodukter baserar sig på Europeiska unionens lagstiftning, eftersom de djurhälsokrav som ska tillämpas på transporter av djur och djurprodukter mellan unionens medlemsstater, nedan medlemsstater, med vissa undantag har harmoniserats.

Djur eller vissa produkter så som embryon, könsceller och vissa animaliska biprodukter avsedda för den inre marknaden ska åtföljas av ett officiellt hälsointyg som utfärdas och sänds via datasystemet TRACES. TRACES har utvecklats för att säkerställa spårbarheten och övervakningen av levande djur och djurprodukter såväl i handel inom unionen som vid import från länder utanför unionen. Intyget utfärdas, beroende på vilka djur eller produkter som transporteras, av en kommunalveterinär, en besiktningveterinär eller regionförvaltningsverket och information om intyget förmedlas via datasystemet till den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten.

Enligt 12 g § i lagen om djursjukdomar får sådana djur och produkter som kan föranleda risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom importeras från en annan medlemsstat till Finland eller exporteras från Finland till en annan medlemsstat endast av en aktör som har antecknats i Livsmedelssäkerhetsverkets register. För aktörer som importerar vissa djur, embryon, könsceller eller biprodukter från en annan medlemsstat har det dessutom, genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet, föreskrivits en skyldighet att göra en förhandsanmälan om importen. Anmälan ska göras senast den vardag som föregår införseln av partiet.

Beträffande djur och produkter som importerats från en annan medlemsstat till Finland får myndigheterna endast genomföra inspektioner av stickprovskaraktär. Den som importerar djur är emellertid alltid skyldig att kontrollera djuren och de officiella hälsointyg och andra dokument som åtföljer djuren genast i samband med importen. Importören ska även omedelbart underrätta myndigheterna om sjukdomssymtom hos djuren eller brister i dokumenten. Djur som har förts in i landet i strid med bestämmelserna kan åter-

sändas till avgångslandet, avlivas eller sättas i en karantän som godkänts i enlighet med lagen om djursjukdomar. För närvarande finns det emellertid inte någon karantän som allmänt skulle tillhandahålla karantäntjänster i Finland.

De krav som ställs på export av djur och djurprodukter till stater utanför Europeiska unionen baserar sig huvudsakligen på lagstiftningen i den mottagande staten. Europeiska unionen har också kommit överens om exportvillkor med vissa stater utanför unionen. De finländska myndigheterna inspekterar exportpartierna om ett exportparti enligt de krav som ställs av den mottagande staten ska åtföljas av ett exportintyg som utfärdats av en myndighet och ett sådant intyg inte kan utfärdas utan inspektion.

Hantering, användning och kontroll av animaliska biprodukter

Bestämmelser om insamling, transport, hantering, användning, utsläppande på marknaden, bortscaffande och kontroll av animaliska biprodukter så som döda djur eller delar av sådana samt animaliska biprodukter avsedda för andra ändamål än livsmedel finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002, nedan biproduktförordningen. Biprodukter delas in i tre kategorier beroende på graden av risk. På varje kategori ställs olika krav som gäller användning, hantering och bortscaffande av produkter.

Anläggningar som hanterar, bortscaffar och lagrar biprodukter ska enligt biproduktförordningen ha godkännande av den behöriga myndigheten och stå under myndigheternas kontroll. Biproduktförordningen innefattar också skyldigheter som gäller anläggningens egenkontroll.

I 12 f § i lagen om djursjukdomar finns det bestämmelser om de behöriga myndigheter som avses i biproduktförordningen. Genom förordningar av jord- och skogsbruksministeriet som utfärdats med stöd av den paragrafen och 12 § i lagen om djursjukdomar har det därtill utfärdats andra sådana komplette-

rande bestämmelser, som genomförandet av biproduktförordningen förutsätter, om godkännande av och tillsyn över anläggningar för bearbetning av biprodukter. Bestämmelser som gäller genomförande av biproduktförordningen finns också i vissa andra lagar, så som lagen om gödselafabrikat (539/2006).

För uppsamling av kadaver av självdöda eller avlivade nötkreatur, får, getter, svin och fjäderfå har det skapats ett av staten delfinansierat system för bortskaffande av döda produktionsdjur i enlighet med biproduktförordningen. Systemet beviljas årligen ca 4,8 miljoner euro i statsunderstöd. Systemet för uppsamling av kadaver omfattar dock inte hela landet, eftersom vissa biprodukter med ursprung i avlägsna områden enligt biproduktförordningen även får bortskaffas någon annanstans än på en bearbetningsanläggning, dvs. genom nedgrävning vid djurhållningsplatsen.

System för ersättning

Enligt 16 § i lagen om djursjukdomar betalas av statens medel de av bekämpande av djursjukdom föranledda nödvändiga kostnaderna för rengöring och desinfektion även som för djurets avlivande och kadavrets eller annat föremåls förstöring samt kostnaderna för medel och förnödenheter, som använts för nämnda arbeten. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet kan det dock föreskrivas att dessa kostnader helt eller delvis betalas av djurets ägare. Aktören är i regel ansvarig för kostnader som hänför sig till sanering av en djurhållningsplats, när det är fråga om en djursjukdom som ska övervakas.

Enligt 17 § i lagen om djursjukdomar har ägaren av djuret rätt att få full ersättning av staten för djur, vilket enligt förordnande av myndighet ska avlivas eller vilket dött till följd av åtgärd, som vidtagits på förordnande av myndighet. Undantag utgör djur som uppenbart har blivit smittade utanför landets gränser. Ersätts kan enligt lagen även värdet av djur som dött av sig själva i sjukdom, på grund av vilken övriga djur i samma besättning ska avlivas på förordnande av myndighet. Enligt 18 § i lagen om djursjukdomar har ägaren rätt till full ersättning för egendom, som till följd av farlig djursjukdom eller djursjukdom som med lätthet sprider sig har

tagits som prov för undersökningar eller som på myndighets förordnande förstörts eller behandlats så att egendomen skadats eller fördärvats.

Enligt lagen om djursjukdomar betalas ersättning av statens medel likaså för djur som avlivas på anhållan av ägaren. Djur avlivas på anhållan av ägaren närmast i situationer där de förbud och begränsningar som gäller förflyttning av djur och överlåtelse av produkter och som avser en djurhållningsplats är tillräckliga för att bekämpa sjukdomen, men där förbuden och begränsningarna föranleder avsevärda förluster för djurproduktionen. Ersättningen kan uppgå till högst tre fjärdedelar av det gängse värdet minskat med slaktvärdet eller det återstående bruksvärdet.

I 20 § i lagen om djursjukdomar föreskrivs det dessutom om ersättande av ekonomisk förlust. Förhindras eller försvåras djurhållning på grund av föreskrifter som utfärdats eller åtgärder som vidtagits med stöd av lagen om djursjukdomar, kan därav föranledd ekonomisk förlust, som avsevärt försvårar djurägarens utkomst, ersättas av statens medel. Enligt ersättningspraxis och förarbetena till lagen är en förutsättning för tillämpningen av paragrafen att djurhållning utgör sökandens huvudsakliga eller väsentliga utkomst och att de föreskrifter som utgör grund för ersättningen har föranletts av djursjukdom som med lätthet sprider sig eller av farlig djursjukdom. Av särskilda skäl har ersättning kunnat betalas även då föreskrifterna eller åtgärderna har föranletts av djursjukdom som ska övervakas.

Bestämmelserna om ersättande av ekonomisk förlust är inte entydiga vad gäller förluster som föranletts av förbud och begränsningar som iakttas inom en zon som inrättats genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. För att djurhållningsplatser inom zonen inte skulle missgynnas ekonomiskt jämfört med djurhållningsplatser där sjukdomen har konstaterats, har ersättningar betalats också för förluster som föranletts av förbud och begränsningar som iakttas inom zonerna. Ersättandet av ekonomisk förlust ska emellertid enligt lagen om djursjukdomar alltid vara beroende av prövning.

Beslut om att betala ersättningar fattas av Livsmedelssäkerhetsverket på ansökan. I 21–21 b § i lagen om djursjukdomar föreskrivs

det dessutom om förlust av rätt till ersättning, återkrav av ersättning samt statens regressrätt gentemot en aktör som uppsåtligt eller av oaktsamhet har spridit en djursjukdom till djur som ägs av någon annan.

Avgifter

Enligt 15 § i lagen om djursjukdomar ska inspektioner och åtgärder som föranleds av import, export eller transport av djur eller vara eller av ett frivilligt program för hälsokontroll av djur eller av ett obligatoriskt program för hälsokontroll av klövdjur i hägn vara avgiftsbelagda. Inspektioner och åtgärder som har att göra med övriga obligatoriska program för hälsokontroll är avgiftsbelagda när detta förutsätts i ett internationellt avtal som är bindande för Finland. Paragrafen har tolkats så att andra övervakningsåtgärder än de som nämns ovan i princip har varit avgiftsfria. Avgiftsfriheten har gällt inspektioner, provtagningar och laboratorieanalyser som görs för att utreda misstanke om djursjukdom och som anknyter till kontroll av sjukdomsutbrott, men också övervakning av galtstationer och tjurstationer samt övervakning av vattenbruksanläggningar och vissa rensningsanläggningar. För beslut som gäller tillstånd och godkännanden har det däremot tagits ut avgifter i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). I 15 § i lagen om djursjukdomar föreskrivs det dessutom att kommunalveterinären har rätt att ta ut en avgift, vars belopp anges genom förordning, för en åtgärd som enligt bestämmelserna ska vara avgiftsbelagd.

Övriga bestämmelser

Enligt 12 c § i lagen om djursjukdomar är aktörer skyldiga att föra behövliga förteckningar över de djur som de äger, innehar, transporterar, köper eller överlåter. I paragrafen föreskrivs också om aktörers skyldighet att ge myndigheterna sådana uppgifter som behövs för verkställigheten av lagen och för tillsynen över att lagen följs.

Bedrivande av vattenbruk utgör enligt 14 a § i lagen om djursjukdomar med vissa undantag tillståndspliktig verksamhet på samma sätt som rensning av odlad fisk som härstammar från vissa områden som är föremål

för restriktioner i en livsmedelslokal som godkänts enligt livsmedelslagen. Tillstånd beviljas av Livsmedelssäkerhetsverket.

Det finns få bestämmelser om tvångsmedel i lagen om djursjukdomar. Bestämmelser som gäller importerade produkter kan förenas med hot om tvångsutförande. I lagen finns det därtill bestämmelser om återkallande av tillstånd och godkännanden. Den som bryter mot lagen om djursjukdomar eller med stöd av den utfärdade stadganden kan enligt den straffbestämmelse som ingår i lagens 23 § dömas till böter eller till fängelse i högst ett år. Lagen innehåller inga bestämmelser om ändringssökande, men enligt 1 § i lagen om landsbygdsnäringsnämndens besvärskommitté (1203/1992) söks ändring i beslut som fattats med stöd av lagen om djursjukdomar genom besvär hos landsbygdsnäringsnämnden.

1.1.2 Lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig

Lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig (488/1960) kan vid sidan av lagen om djursjukdomar tillämpas i situationer där en djursjukdom som med lätthet sprider sig förekommer i eller hotar att spridas till Finland. Lagen kan också tillämpas när det bland djur förekommer massinsjuknanden eller massdöd, föranledda av andra orsaker än epizooti, eller sådan smitta eller kontamination som kan innebära fara för människors hälsa. Lagen har emellertid aldrig tillämpats i sistnämnda situationer, så som strålningsolyckor. Också till övriga delar har lagen tillämpats i mycket liten utsträckning, delvis på grund av att djursjukdomsläget i landet varit gott. Den huvudsakliga orsaken till att lagen inte har tillämpats är överlappningen med lagen om djursjukdomar och att bestämmelserna till centrala delar är föråldrade i förhållande till Europeiska unionens rättsakter.

Enligt lagen kan man för att förhindra spridning av epizooti genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet upprätta ett smittoområde och en skyddszon vilka tillsammans utgör ett avvärjningsområde. Inom områdena ska de i lagen angivna förbud och begränsningarna iakttas, om inte tillämpningsområdet har avgränsats i en förordning

om upprättande av området eller zonen. Länsveterinären kan i enskilda fall bevilja tillstånd att avvika från förbud eller begränsningar som iakttas inom ett område eller en zon.

Lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig är en s.k. undantagslag har antagits i grundlagsordning i enlighet med 67 § i riksdagsordningen. Den innehåller kraftfulla metoder för att ingripa i de grundläggande fri- och rättigheterna i syfte att bekämpa djursjukdomar. Lagen möjliggör bl.a. stängning av läroanstalter och begränsning av människors rörelsefrihet och anordnandet av evenemang och sammanträden. I lagen finns också bestämmelser som gäller verksamheten vid slakterier, foderfabriker och övriga inrättningar i samband med djursjukdomskriser.

Enligt lagen ankommer myndighetsuppgifterna på samma myndigheter som myndighetsuppgifterna enligt lagen om djursjukdomar. I 2 § finns det dessutom bestämmelser om arbetsplikt i situationer där myndigheterna inte har tillräckliga resurser för att bekämpa vitt utbredd epizooti. Då kan de i landet fast bosatta veterinärer, vilka inte har fyllt 50 år, och veterinärmedicine studerande som har rätt att temporärt utöva veterinäryrket, genom beslut av Livsmedelssäkerhetsverket förordnas att sköta sådana veterinäruppgifter som är nödvändiga på grund av sjukdomsläget för en tid av högst 2 månader. Lagens bestämmelser om arbetsplikt, i likhet med vissa andra bestämmelser, har reviderats 2006 (L 304/2006).

1.1.3 Veterinärvårdslagen

När det gäller att förebygga djursjukdomar och upptäcka dem i ett tidigt skede är det viktigt att det i Finland finns ett nationellt sett täckande nätverk av veterinärvårdstjänster som tillhandahåller hälsovård för djur och veterinärhjälp också under jourtid. För produktionen av tjänster svarar enligt veterinärvårdslagen (765/2009) kommunerna och de kommunalveterinärer som arbetar i kommunerna. Kompletterande tjänster kan fås av privata veterinärer.

Veterinärvårdslagen innehåller bestämmelser om kommunens skyldighet att producera veterinärtjänster och om tillsynen över den

privata veterinärvården. De veterinärtjänster som kommunen är skyldig att ordna anses omfatta förutom egentlig veterinärhjälp också utfärdande av veterinärintyg samt förebyggande hälsovårdsarbete. I veterinärvårdslagen finns det dessutom bestämmelser om arvoden och ersättningar som tas ut för veterinärtjänster som produceras av kommunen samt om planeringen av veterinärvården.

Kommunalveterinärens ställning som sådan tillsynsmyndighet som avses i lagen om djursjukdomar och djurskyddslagen baserar sig förutom på dessa lagar också på veterinärvårdslagen. Enligt 15 § i veterinärvårdslagen ska kommunen se till att förutsättningarna för skötseln av de tillsynsuppgifter som kommunalveterinären har enligt lag eller som åläggs kommunalveterinären med stöd av lag är sådana som avses i den regionala planen och det riksomfattande programmet. Kommunen ska ha ett behövligt antal kommunalveterinärtjänster. Tjänsterna kan vara gemensamma för flera kommuner eller samskommuner. Enligt 22 § i veterinärvårdslagen får kommunen ersättning av statsmedel för de av kommunalveterinärens uppgifter som har att göra med övervakningen av djursjukdomar och tillsynen över djurskyddet. Ersättningen beräknas utifrån de direkta kostnader som uppgifterna har förorsakat kommunen. Ersättning betalas inte för de uppgifter för vilka kommunalveterinären får ta ut en avgift av aktören.

1.1.4 Lagen om husdjursavel och hästhushållningslagen

I lagen om husdjursavel (794/1993) finns det bestämmelser om konstgjord förökning av djur och i hästhushållningslagen (796/1993) finns det bestämmelser om artificiell reproduktion av djur. Därtill finns det bestämmelser i författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av dessa lagar. Enligt 6 § i lagen om husdjursavel får konstgjord förökning av djurarter som jord- och skogsbruksministeriet bestämt utövas enbart med tillstånd av ministeriet eller på villkor som det fastställs. Enligt bestämmelser på lägre nivå gäller kravet på tillstånd konstgjord förökning av nötkreatur, svin, får, getter, hästar och rävar. Enligt 5 § i hästhushållningslagen förutsätter artificiell reproduktion av hästar i

princip tillstånd av jord- och skogsbruksministeriet. Med artificiell reproduktion avses enligt de nämnda lagarna seminverksamhet eller embryoöverföring. Med seminverksamhet avses insamling, hantering och förvaring av sperma samt seminering av djur och med embryoöverföring avses insamling, hantering och förvaring av embryon eller äggceller samt överföring av dem från ett djur till ett annat.

Centrala med tanke på bekämpningen av djursjukdomar är bemyndigandena i 6 § 1 mom. i lagen om husdjursavel och 5 § 1 mom. i hästhushållningslagen med stöd av vilka det genom förordningar av jord- och skogsbruksministeriet har bestämts att vissa åtgärder i anslutning till seminverksamheten eller embryoöverföringen också var för sig är tillståndspliktiga. Med stöd av bestämmelserna har man genomfört de EU-rättsakter enligt vilka tjur-, galt- eller hingstesperma, avsedd för handel inom unionen, ska ha samlats in och hanterats på en seminestation som godkänts för ändamålet och lagrats på en seminestation som godkänts för ändamålet eller i ett godkänt spermalager. Därtill har insamlingen och produktionen av embryon från nötkreatur, svin, får, getter och hästar gjorts tillståndspliktig, på det sätt som förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning, när de embryon som samlas eller produceras ska släppas ut på marknaden i en annan medlemsstat.

Enligt lagen om husdjursavel och hästhushållningslagen svarar jord- och skogsbruksministeriet för tillsynen över iakttagandet av lagen och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. För tillsynen kan ministeriet anlita underställda myndigheter och sammanslutningar som bedriver avelsverksamhet, samt i fråga om tillsyn som hänför sig till lagen om husdjursavel också rådgivningsorganisationer för landsbygden och personer som ministeriet bemyndigat för tillsynsuppgiften i fråga. I lagen om husdjursavel och hästhushållningslagen ingår dessutom bestämmelser om registrering av uppgifter om djurens härstamning och genetiska värde i en stambok eller i ett motsvarande register, om handel med och införsel av avelsdjur samt om härstamningsbevis i anslutning därtill.

1.1.5 Lagen om ett system för identifiering av djur

I lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010) föreskrivs det om identifiering, registrering och spårning av aktörer som är ansvariga för djur, av djurhållningsplatser och av djur. Med stöd av lagen förs djurhållar- och djurförmedlarregistret och registret över djurhållningsplatser och platser för utfodring med kadaver. De aktörer som avses i lagen är skyldiga att till myndigheterna anmäla sådana uppgifter som ska införas i registret. I lagen föreskrivs det också om aktörers skyldighet att märka djur av vissa djurarter som vid födelsen är i deras ägo eller innehav med ett identifieringsmärke samt föra förteckning över djur av vissa djurarter som aktören äger eller innehar. Förteckningen ska föras separat för varje djurart och djurhållningsplats.

1.1.6 Lagen om veterinär gränskontroll

I lagen om veterinär gränskontroll bestäms om de krav som i syfte att bekämpa djursjukdomar samt trygga den hygieniska kvaliteten på livsmedel och foder ställs på djur och varor som importeras från länder utanför Europeiska unionen till Finland eller som transiteras genom Finland till andra delar av Europeiska unionen eller till ett land utanför unionen. I lagen bestäms det dessutom om sådan veterinär gränskontroll som i samband med import eller transitering utförs vid gränskontrollstationen.

Veterinära gränskontroller utförs av en gränsveterinär som är anställd vid Livsmedelssäkerhetsverket eller av en annan veterinär som Livsmedelssäkerhetsverket har bemyndigat att utföra uppgiften. Om ett importparti inte uppfyller de krav som gäller partiet, ska det bestämmas att importpartiet ska föras ut ur landet, isoleras, försättas i karantän, användas eller behandlas på ett sätt som gränsveterinären godkänner, avlivas eller destrueras.

Alla djur och varor som avses i lagen genomgår inte veterinär gränskontroll, utan en del av djuren och varorna kontrolleras vid en tullanstalt som jord- och skogsbruksministeriet har bestämt som en del av den övriga tullkontrollen. I förordningar av jord- och

skogsbruksministeriet anges de djur och varor som inte behöver genomgå veterinärgränskontroll.

I lagen finns det dessutom bestämmelser för sådana situationer då djur eller varor som redan har förts in i landet senare konstateras eller misstänks medföra risk för spridning av en djursjukdom. Livsmedelssäkerhetsverket kan då fatta beslut om nödvändiga åtgärder som gäller djuren eller varorna, t.ex. att de ska föras ut ur landet, isoleras, försättas i karantän eller att djuren ska avlivas eller att varorna ska destrueras.

1.1.7 Övrig nationell lagstiftning

Ett syfte med *livsmedelslagen* är att skydda konsumenten från hälsofaror som uppstår till följd av livsmedel som inte motsvarar livsmedelsbestämmelserna. I livsmedelsbestämmelserna hänvisas det till livsmedelslagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt till flera förordningar av Europaparlamentet och rådet, vilka genomförs genom livsmedelslagen. Med hälsofaror avses varje slag av biologisk, kemisk eller fysikalisk faktor eller motsvarande tillstånd som kan äventyra livsmedelssäkerheten; även en djursjukdom, åtminstone om den kan göra en människa sjuk.

Livsmedelslagen innehåller bestämmelser om krav på livsmedel, livsmedelslokaler och primärproduktionsställen samt krav på hälsotillståndet hos och hanteringen av djur som används för livsmedelsproduktion. Av livsmedelslokaler förutsätts, med vissa undantag, myndighetens godkännande, och om ett primärproduktionsställe och om den verksamhet som bedrivs där ska göras en anmälan till myndigheten. I livsmedelslagen och i unionens rättsakter som gäller livsmedel finns det dessutom bestämmelser om livsmedlens spårbarhet, den bokföring som gäller livsmedel, skyldigheten för livsmedelsföretagare att utöva egenkontroll, den laboratorieverksamhet som gäller livsmedel, kontrollen av livsmedel som införs från övriga EU-medlemsstater samt den köttbesiktning som utförs i slakterier. Livsmedelssäkerhetsverket, regionförvaltningsverken och kommunen är de viktigaste myndigheterna som svarar för livsmedelstillsynen.

Enligt 95 § 2 mom. i *lagen om fiske* (286/1982) kan jord- och skogsbruksministeriet för skydd av fiskbestånd eller för förebyggande av smittsamma fisk- och kräftsjukdomars spridning för viss tid eller tills vidare meddela förbud eller bestämmelser om export, import, transport, lagring och saluföring av fisk, kräftor och rom eller om hantering eller flyttning till annan ort av redskap som använts vid fångst, lagring och transport av sådana. Bestämmelsen har tillämpats bl.a. vid bekämpning av kräftpest. Lagen om fiske revideras som bäst.

Lagen om medicinsk behandling av djur (617/1997) tillämpas i fråga om djur på användning av läkemedel och andra ämnen som är avsedda för behandling av djur samt på användning av redskap som är avsedda att användas vid medicinsk behandling av djur. Lagen tillämpas dessutom på tillsynen över dessa ämnen och redskap. I lagen finns det bestämmelser om bl.a. tillåten användning av läkemedel, förbud mot användning av läkemedel, ämnen och redskap, identifiering av djur som fått medicinsk behandling, karenstider för slakt som har att göra med användning av läkemedel samt skyldigheter för djurägare och veterinärer i anslutning till läkemedelsbokföringen. Med stöd av lagens 10 § har det föreskrivits sådana förbud mot användning av vaccinationer som behövs för att bekämpa djursjukdomar.

I *lagen om utövning av veterinäryrket* (29/2000) föreskrivs det om legitimation som veterinär och temporär rätt att utöva veterinäryrket. Dessutom föreskrivs det om rättigheter och skyldigheter för utövare av veterinäryrket, veterinärregistret och tillsynen över utövarna av veterinäryrket. Enligt 12 § i den lagen är en utövare av veterinäryrket skyldig att till myndigheterna anmäla sådana uppgifter som behövs för att förhindra spridningen av djursjukdomar som ska bekämpas enligt lagen om djursjukdomar samt lämna anmälningar och statistiska uppgifter om de sjukdomsfall han eller hon behandlat.

I lagen om djursjukdomar har djurhälsomyndigheternas behörighet när det gäller genomförandet av Europeiska gemenskapens lagstiftning inte fastställts, utan fastställandet av behörigheten baserar sig på *lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik*

(1100/1994). Enligt 2 § i den lagen är jord- och skogsbruksministeriet den behöriga myndighet som avses i Europeiska unionens rättsakter om den gemensamma jordbrukspolitiken. Ministeriet kan dock för något ärende eller någon grupp av ärenden genom förordning överföra uppgifter som hör till dess behörighet på någon annan myndighet som det utser inom sitt förvaltningsområde. Förutom ministeriet är det Livsmedelssäkerhetsverket, regionförvaltningsverken och kommunalveterinärerna som utför uppgifter som anges i unionens lagstiftning om djursjukdomar.

1.2 Europeiska unionens lagstiftning

1.2.1 Europeiska unionens rättsakter som gäller bekämpning av djursjukdomar

Eftersom bestämmelserna om bekämpning av djursjukdomar inverkar på handeln med jordbruksprodukter började man inom Europeiska ekonomiska gemenskapen redan på 1960-talet harmonisera lagstiftningen om djursjukdomar. Till en början gällde harmoniseringen de bestämmelser som inverkade på handeln med nötkreatur och svin samt rött kött, men efter att kontrollerna vid medlemsstaternas gränser slopades mellan medlemsstaterna 1993 harmoniserades lagstiftningen om bekämpning av djursjukdomar i dess helhet. De flesta direktiv och förordningar har antagits med stöd av artikel 37 (nuvarande artikel 43) i EG-fördraget (numera fördraget om Europeiska unionens funktionssätt), dvs. med stöd av den artikel som gäller den gemensamma jordbrukspolitiken. Direktiv och förordningar som är av betydelse med tanke på folkhälsan har antagits med stöd av artikel 152 (nuvarande artikel 168) som gäller folkhälsa i det fördraget.

Till den del Europeiska unionens rättsakter gäller övervakning och utrotning av djursjukdomar är det fråga om minimiharmonisering, dvs. medlemsstaterna får i allmänhet, enligt egen prövning, genomföra åtgärder som är effektivare än de som förutsätts i Europeiska unionens rättsakter. Beträffande de bestämmelser som gäller handel inom Europeiska unionen eller import till unionens territorium har enskilda medlemsstater däremot inget spelrum. I samband med import kan man således varken kräva extra undersök-

ningar med avseende på djursjukdomar eller ange andra ytterligare begränsningar som gäller importen.

I Europeiska unionens lagstiftning föreskrivs det, med undantag för vattenbruksdjur, om hälsovillkor för djur, embryon och köns-celler vid handel mellan medlemsstaterna, men inte vid handel inom medlemsstaterna. För alla betydande produktionsdjurssektorer finns det direktiv som anger de hälsokrav som ska iakttas i handeln mellan medlemsstaterna. I samband med allvarliga utbrott av exotiska djursjukdomar kan man vid sidan av de allmänna hälsokraven på unionsnivå föreskriva om särskilda villkor som ska ställas på handel med vissa djur i syfte att förhindra smittspridningen. Veterinärmyndigheterna övervakar iakttagandet av villkoren i första hand i ursprungslandet. I destinationslandet är importören skyldig att genast i samband med införseln kontrollera djuren och produkterna, medföljande hälsointyg samt övriga dokument. Det är tillåtet för myndigheterna i destinationslandet att kontrollera djur eller produkter i form av stickprovskontroller eller om det finns en misstanke om att en smittsam djursjukdom sprids eller om att det importerade partiet inte uppfyller kraven. Importören måste också omedelbart underrätta tjänsteveternären om sjukdomssymtom hos djuren eller brister i dokumenten. Djur som inte uppfyller villkoren för införseln kan återsändas till ursprungslandet eller avlivas.

Djurhälsovillkor som tillämpas på handeln mellan medlemsstaterna ingår i följande direktiv och förordningar samt kommissionens beslut och förordningar som antagits med stöd av dem:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati,

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 998/2003 om djurhälsovillkor som ska tillämpas vid transporter av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om ändring av rådets direktiv 92/65/EEG, nedan *förordningen om sällskapsdjur*,

- rådets direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur och svin inom gemenskapen,

- rådets direktiv 88/407/EEG om djurhälsokrav som är tillämpliga vid handel inom gemenskapen med och import av djupfryst sperma från tamdjur av nötkreatur,
 - rådets direktiv 89/556/EEG om djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen med och import från tredje land av embryon från tamdjur av nötkreatur,
 - rådets direktiv 89/662/EEG om veterinära kontroller vid handeln inom gemenskapen i syfte att fullborda den inre marknaden,
 - rådets direktiv 90/425/EEG om veterinära och avelstekniska kontroller i handeln med vissa levande djur och varor inom gemenskapen med sikte på att förverkliga den inre marknaden, nedan *rådets direktiv 90/425/EEG*,
 - rådets direktiv 90/429/EEG om djurhälsokrav som är tillämpliga vid handel inom gemenskapen med och import av sperma från tamdjur av svin,
 - rådets direktiv 91/68/EEG om djurhälsovillkor för handeln med får och getter inom gemenskapen,
 - rådets direktiv 92/65/EEG om fastställande av djurhälsokrav i handeln inom och importen till gemenskapen av djur, sperma, ägg (ova) och embryon som inte faller under de krav som fastställs i de specifika gemenskapsregler som avses i bilaga A.I till direktiv 90/425/EEG, nedan *rådets direktiv 92/65/EEG*,
 - rådets direktiv 92/118/EEG om djurhälso- och hygienkrav för handel inom gemenskapen med produkter, som inte omfattas av sådana krav i de särskilda gemenskapsbestämmelser som avses i bilaga A. I till direktiv 89/662/EEG och, i fråga om patogener, i direktiv 90/425/EEG, samt för import till gemenskapen av sådana produkter,
 - rådets direktiv 96/93/EG om certifiering av djur och animaliska produkter,
 - rådets direktiv 2002/99/EG om fastställande av djurhälsoregler för produktion, bearbetning, distribution och införsel av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel, och
 - rådets direktiv 2006/88/EG om djurhälsokrav för djur och produkter från vattenbruk och om förebyggande och bekämpning av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur, nedan *direktivet om djurhälsokrav för vattenbruksdjur*,
 - rådets direktiv 2009/156/EG om djurhälsovillkor vid förflyttning och import av hästdjur från tredje land, och
 - rådets direktiv 2009/158/EG om djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen med och för import från tredje land av fjäderfä och kläckningsägg.
- Direktiven innehåller bestämmelser om minimiåtgärder för utrotning av sådana djursjukdomar i fråga om vilka en effektiv bekämpning är en förutsättning för att handeln med djuren och djurprodukterna ska kunna fortgå. Avsikten är i allmänhet att utrota sjukdomen så snabbt som möjligt efter sjukdomsutbrottet, om det bara är möjligt utan orimliga ansträngningar. Om sjukdomen sprids via insekter, strävar man efter att ha sjukdomen under kontroll och eventuellt utrota den på längre sikt genom vaccinationer. Direktiven innehåller bestämmelser om skyldighet att anmäla sjukdomar, åtgärder i samband med misstänkta och konstaterade fall av djursjukdomar samt inrättande av olika restriktionszoner och restriktionsområden.
- Bestämmelser om åtgärder vid sjukdomsutbrott finns i följande direktiv:
- rådets direktiv 82/894/EEG om anmälan av djursjukdomar inom gemenskapen,
 - rådets direktiv 92/35/EEG om kontrollregler och åtgärder för bekämpning av afrikansk hästpest,
 - rådets direktiv 92/66/EEG om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av Newcastlejukan,
 - rådets direktiv 92/119/EEG om införande av allmänna gemenskapsåtgärder för bekämpning av vissa djursjukdomar och särskilda åtgärder mot vesikulär svinsjuka,
 - rådets direktiv 2000/75/EG om fastställande av särskilda bestämmelser om åtgärder för bekämpning och utrotning av bluetongue,
 - rådets direktiv 2001/89/EG om gemenskapsåtgärder för bekämpning av klassisk svinpest,
 - rådets direktiv 2002/60/EG om särskilda bestämmelser för bekämpning av afrikansk svinpest och om ändring av direktiv 92/119/EEG beträffande Teschensjuka och afrikansk svinpest,
 - rådets direktiv 2003/85/EG om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka, om upphävande av direktiv 85/511/EEG och beslutet 89/531/EEG och

91/665/EEG samt om ändring av direktiv 92/46/EEG, nedan *mul- och klövsjukedirektivet*, och

– rådets direktiv 2005/94/EG om gemenskapsåtgärder för bekämpning av aviär influensa och om upphävande av direktiv 92/40/EEG, nedan *direktivet om aviär influensa*.

Innehållet i ovan nämnda EU-rättsakter behandlas närmare i detaljmotiveringen.

Hos djur förekommer också sådana sjukdomar som smittar till människor, dvs. zoonoser, som i praktiken inte helt kan utrotas. Bestämmelser om övervakning av och rapportering om dessa finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen, nedan *zoonosdirektivet*. Direktivet förutsätter också att man hos djur ska övervaka förekomsten av mikrober som är resistent mot antibiotika. Bestämmelser om kontroll av vissa zoonoser finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen, nedan *zoonosförordningen*.

1.2.2 Europeiska unionens rättsakter som gäller finansiering av djursjukdomar och principerna för finansieringen

Statligt stöd som beviljas för bekämpning av djursjukdomar

Även konkurrensbestämmelserna inverkar på bekämpningen av djursjukdomar i medlemsstaterna. Enligt artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är stöd som ges av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. De konkurrensbestämmelser som gäller statligt stöd tillämpas på produktion av och handel med jordbruksprodukter endast i den mån som det särskilt bestäms om det i lagstiftningsförfarandet. Av jordbruksprodukterna är det dock i praktiken endast produkter som inte omfattas av den gemensamma organisationen av marknaderna som faller utanför bestämmelserna om statligt stöd.

Kommissionen har på förhand fastställt riktlinjer där det anges kriterier som tillämpas när kommissionen undersöker om anmälda stöd inom jordbruksområdet lämpar sig för den inre marknaden. De gällande riktlinjerna har publicerats i kommissionens meddelande om gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbruk och skogsbruk 2007—2013 (2006/C 319/01). Inom jordbrukssektorn tillämpas vid sidan av de nya riktlinjerna också den s.k. gruppundantagsförordningen, som trädde i kraft vid ingången av 2007, dvs. kommissionens förordning (EG) nr 1857/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag som är verksamma inom produktion av jordbruksprodukter och om ändring av förordning (EG) nr 70/2001.

Enligt riktlinjerna och gruppundantagsförordningen kan stöd betalas endast aktörer som bedriver primärproduktion, inte företag som bearbetar eller saluför jordbruksprodukter. Förenligt med den gemensamma marknaden enligt gruppundantagsförordningen är stöd som beviljas i form av tjänster för att kompensera jordbrukare för kostnader i samband med förebyggande och utrotning av djursjukdomar – i form av kostnader för hälsokontroller, tester och andra undersökningsåtgärder, inköp och insättande av vaccin och mediciner samt slaktkostnader för djur. Förenliga med den gemensamma marknaden är dessutom stöd för att kompensera jordbrukare för förluster orsakade av djursjukdomar, förutsatt att det är fråga om inkomstförluster till följd av karantänstvång och svårigheter när det gäller att förnya lagret eller ersättning av marknadsvärdet för djur som dödats av sjukdomen eller för djur som dödats som en del av ett obligatoriskt program för förebyggande och utrotning av sjukdomen och att det är fråga om ett sjukdomsutbrott som formellt har erkänts av offentliga myndigheter. Stödet ska dessutom avse en djursjukdom som nämns i den förteckning över djursjukdomar som upprättas av Världsoorganisationen för djurens hälsa (OIE) eller i bilagan till rådets beslut om utgifter inom veterinärområdet 2009/470//EG.

Bestämmelserna ovan om statligt stöd för jordbrukssektorn tillämpas inte på vattenbruk och inte heller på beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter, utan på

dem tillämpas de allmänna konkurrensbestämmelserna samt särskilda bestämmelser som gäller medlemsstaternas finansiella bidrag till det operativa programmet inom Europeiska fiskerifonden som en del av det operativa programmet. Europeiska fiskerifonden får under vissa villkor bevilja finansiering för åtgärder för djurhälsa. I fråga om s.k. exotiska sjukdomar får finansiering beviljas för minimiåtgärder för bekämpning av sjukdomar i enlighet med direktivet om djurhälsokrav för vattenbruksdjur. I fråga om andra sjukdomar än exotiska sjukdomar kan stödet omfatta utrotningsprogram som upprättats och godkänts enligt direktivet om djurhälsokrav för vattenbruksdjur.

Europeiska unionens deltagande i kostnaderna för djursjukdomar

Bestämmelser om Europeiska unionens finansiella stöd för kostnader för bekämpning av djursjukdomar finns i rådets beslut om utgifter inom veterinärområdet 2009/470/EG. Kommissionens beslut om fastställande av gemenskapskriterier för nationella program för utrotning, bekämpning och övervakning av vissa djursjukdomar och zoonoser 2008/341/EG innehåller närmare bestämmelser om under vilka förutsättningar medlemsstaterna beviljas finansiellt stöd från Europeiska unionen för kostnader för nödatgärder som föranleds av djursjukdomar. Ersättningar som hänför sig till djursjukdomar betalas inte direkt till djurhållare eller andra aktörer av Europeiska unionens medel, utan finansieringen betalas till medlemsstaterna.

Europeiska unionen kan finansiera nödatgärder för att utrota boskapspest, peste des petits ruminants, vesikulär svinsjuka, bluetongue, Teschensjuka, får- och getkoppor, Rift Valley-feber, lumpy skin disease, afrikansk hästpest, vesikulär stomatit, venezuelansk hästencefalitvirus, EHD, klassisk svinpest, afrikansk svinpest, elakartad lungsjuka hos nötkreatur, fågelinfluensa och Newcastle-sjukdom. I Finland klassificeras sjukdomarna som djursjukdomar som lätt sprider sig.

Med finansieringen ersätts hälften av de kostnader som hänför sig till avlivning av djur, bortskaffande av djur och djurprodukter, rengöring och desinfektion av lokaler samt bortskaffande av kontaminerat foder

och kontaminerade redskap. När det gäller mul- och klövsjuka ersätts emellertid 60 procent av kostnaderna för de förelagda åtgärderna för utrotning av sjukdomen och av de ersättningar som betalas till djurägarna. Om det på unionsnivå fattas beslut om nödvaccineringar, ersätter unionen de kostnader som hänför sig till vaccinanskaffningarna i sin helhet samt hälften av kostnaderna för vaccineringarna. Vacciner och vaccineringskostnader ersätts emellertid inte om det är fråga om Newcastle-sjukdom.

Djurägaren betalas ersättning för ett avlivat djur inom 90 dagar efter det att djuret avlivades. Kommissionen betalar ersättningarna i efterskott till medlemsstaterna på basis av deras ansökningar om ersättning. Det har inte satts något tak för de ersättningar som gemenskapen betalar.

Europeiska unionens finansiering kan också beviljas vissa av medlemsstaternas planmässiga åtgärder för utrotning eller övervakning av en sjukdom som förekommer i landet samt för att genomföra program för övervakning av djursjukdomar. Taket och villkoren för finansieringen bestäms det år som föregår programmet på basis av medlemsstaternas ansökningar och inom de gränser som unionens budget ställer. Finansieringen betalas det år som följer efter programmet på basis av en ansökan om ersättning som medlemsstaten gör. Finansieringen kan också beviljas flerårig. Finansiering kan beviljas för följande sjukdomar: bovin tuberkulos, bovin brucellos (Br. abortus), får- och getbrucellos (Br. melitensis), bluetongue, i områden där sjukdomen är endemisk eller som har klassificerats som ett riskområde, afrikansk svinpest, vesikulär svinsjuka, klassisk svinpest, mjältbrand, elakartad lungsjuka hos nötkreatur, fågelinfluensa, rabies, ekinokockos, TSE-sjukdomar, campylobacterios, listerios, salmonellos (zoonotisk salmonella), trikinos samt EHEC. I Finland är största delen av dessa sjukdomar sådana djursjukdomar som enligt lag ska bekämpas.

1.2.3 Revidering av Europeiska unionens lagstiftning

Kommissionen publicerade ett dokument om en ny strategi för djurhälsa i september

2007. Syftet med strategin är att säkerställa folkhälsan och livsmedelssäkerheten, trygga de ekonomiska förutsättningarna för jordbruket, stärka konkurrenskraften och samtidigt sörja för djurens välfärd och miljöskyddet.

För att genomföra strategin för djurhälsa har det publicerats en handlingsplan som innefattar 31 separata åtgärder. Totalrevideringen av lagstiftningen om djursjukdomar torde vara den viktigaste av dessa. Andra viktiga åtgärder är klassificering av djursjukdomarna, en omarbetning av de ersättningar som EU betalar för djursjukdomar och en partiell överföring av dessa till näringarna, uppmuntrande av jordbruksföretag till ett förbättrat smittskydd, utvecklande av den databas (TRACES) som hänför sig till handel med djur och djurprodukter och en övergång till elektroniska veterinärintyg, utvecklande av förbindelserna mellan de nationella databaserna om djur, en övergång till elektronisk identifiering av djur, utvecklande av den veterinära gränskontrollen så att den blir riskbaserad, utvecklande av övervakningen av djursjukdomar, främjande av den vetenskapliga forskningen om djursjukdomar, övervakning av och åtgärder mot antimikrobiell resistens samt en översyn av lagstiftningen om veterinärmedicinska läkemedel.

Syftet med totalrevideringen av lagstiftningen om djursjukdomar är att man ska samla den nuvarande splittrade unionslagstiftningen till en ny slags helhet som består av en ny förordning av Europaparlamentet och rådet, dvs. en ramförfattning, som bildar ett paraply under vilket det stegvis, genom reglering på lägre nivå, tas in sådan mera detaljerad reglering som för närvarande ingår i gällande direktiv och kommissionens beslut och förordningar som antagits med stöd av dem. Avsikten är dessutom att bestämmelserna om myndighetstillsynen ska samlas i en separat förordning av Europaparlamentet och rådet. Kommissionens förslag som gäller ramförfattningen ges antagligen i början av nästa år. I förslaget tas det varken ställning till finansieringen av åtgärderna eller de ersättningar som betalas för åtgärderna. Ett separat förslag om dessa kommer att ges senare.

1.3 Lagstiftningen om djursjukdomar i olika länder

1.3.1 Sverige

I Sverige har bestämmelserna om djursjukdomar delats upp på fem lagar. Dessa är epizootilagen (1999:657) som är jämförbar med Finlands lag om djursjukdomar, zoonoslagen (1999:658) med bestämmelser om kontroll av salmonella, lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m., med omfattande befogenheter att ta prover på djur och vida åtgärder i fråga om andra sjukdomar än de som räknas upp i epizootilagen, lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m., med bestämmelser om hälsokontroll samt bisjukdomslagen (1974:211) med bestämmelser om bisjukdomar.

Vid utgången av 2010 publicerades i Sverige en omfattande utredning, Djursmittsutredningen (SOU 2010:106), med ett förslag till en bred översyn av Sveriges lagstiftning om djursjukdomar. I utredningen föreslås det att bestämmelserna om djursjukdomar ska samlas i en lag, djursmittslagen. Enligt den föreslagna lagen delas djursjukdomar in i djursjukdomar som ska övervakas (spärrsmittor), vars förekomst endast begränsas, och djursjukdomar som ska utrotas (åtgärdssmittor). I lagen ingår dessutom en tredje kategori, EU-förordningssmittor, om vilka det i unionens rättsakter bestäms på förordningsnivå. Enligt ett nytt krav som ingår i lagen ska alla kommersiella anläggningar ha biosäkerhetsplaner. Staten ordnar utbildning för alla producenter om hur dessa planer ska upprättas. Länsveterinärerna övervakar planerna genom stickprovskontroller i likhet med övervakningen av djurskyddsbestämmelserna. Lagen innehåller på samma sätt som gällande författningar bestämmelser om hälsokontrollprogram, men alla programmen blir frivilliga. Dessutom innehåller lagen bestämmelser om övervakning av förflyttningar av djur och produkter mellan medlemsstaterna och över unionens gränser. Bestämmelserna om skyldigheten att anmäla sjukdomar och åtgärderna i samband med sjukdomar som ska utrotas liknar bestämmelserna i den nuvarande epizootilagen. Bestämmelserna om ersättningar ändras på så sätt att ersättningar inte längre betalas i samband med

sjukdomar som ska övervakas, så som salmonella.

1.3.2 Danmark

I Danmark ingår bestämmelserna om djursjukdomar i en mera omfattande lag om djurhållning (Lov om hold af dyr 432/2004). I lagen finns det bestämmelser om indelning av djursjukdomarna i fyra kategorier, undersökning av djurhållningsplatser med avseende på zoonoser, anmälning av djursjukdomar och åtgärder i samband med misstänkta eller konstaterade fall av djursjukdomar. Lagen innehåller omfattande befogenheter att genom lagstiftning på lägre nivå föreskriva om undersökning, övervakning, märkning, behandling, vaccinering, isolering, överlåtelse, avlivning eller slaktning samt bortskaffande av djur eller produkter.

Med stöd av lagen kan man också förplikta någon att genomföra åtgärder för att förebygga djursjukdomar. År 2008 blev biosäkerhetsplaner och vissa konkreta biosäkerhetsåtgärder obligatoriska på djurhållningsplatser med minst 380 mjölkkor, 550 dikor, 3 000 slaktkalvar, 1 500 kvigor, 1 360 suggor och smågrisar upp till 32 kg, 2 150 suggor och smågrisar upp till 7 kg, 4 500 slaktsvin eller 15 400 smågrisar. Planen ska lämnas till den lokala tillsynsmyndigheten för godkännande och den ska uppdateras varje år. Utöver den obligatoriska planen ska gårdar med nötkreatur ha en karantänavdelning via vilken nya djur tas in till gården, och svinstall ska delas in i sektioner. Gårdar med mjölkkor och suggstall får ta emot djur från högst tre olika gårdar under ett år. Vidare är det förbjudet att bearbeta livsmedel och biprodukter i samband med en djurhållningsplats, med undantag för biogasanläggningar.

1.4 Internationella överenskommelser och standarder

Internationella byrån för epizootiska sjukdomar OIE är ett internationellt samarbetsorgan som grundades 1924. OIE främjar bekämpning av och forskning om djursjukdomar samt säkerhet inom den internationella handeln. Organisationen godkänner standarder för den internationella handeln som skapar en grund för förhindrandet av sjukdoms-

spridning. Organisationen verksamhetsfält omfattar inte bara bekämpning av djursjukdomar, utan numera också främjande av djurs välbefinnande och livsmedelssäkerhet. OIE för förteckning över anmälda djursjukdomar.

Under världshandelsorganisationen WTO:s Uruguayrunda ingicks SPS-avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder. Avtalet täcker tekniska föreskrifter, standarder, förfaranden för bedömning av överensstämmelse och övriga åtgärder vars syfte är att trygga livsmedelssäkerheten och skyddet av djurhälsa och växters sundhet. Detta sker genom harmonisering, erkännande av likvärdighet och anmälningsförfaranden. Enligt avtalet ska medlemsstaterna i syfte att harmonisera reglerna basera sina sanitära och fytosanitära åtgärder på de internationella standarderna. Beträffande standarderna för handel med djur och livsmedel av animaliskt ursprung hänvisas det i avtalet till OIE. Utgångspunkten är alltså att den internationella handeln med djur och livsmedel inte ska begränsas mer än vad OIE:s regelverk tillåter av skäl som hänförs till djurhälsa. Regler som är strängare än OIE:s standarder får enligt SPS-avtalet tillämpas endast i den omfattning som behövs för att skydda människors eller djurs liv eller hälsa. Dessa regler ska dessutom basera sig på en vetenskaplig riskbedömning.

1.5 Djursjukdomsläget i Finland

I Finland har det historiskt sett förekommit färre smittsamma djursjukdomar än i de flesta andra länder. Detta beror dels på Finlands perifera lägre, kalla klimat och låga djurtäthet, dels på den effektiva importövervakningen och myndigheternas och näringsgrenens gemensamma ansträngningar för att utrota de djursjukdomar som orsakar flest skadeverkningar. Under det förra århundradet utrotades bovin tuberkulos och bovin brucellos i Finland. Bägge sjukdomar kan smitta till konsumenter via opastöriserad mjölk. Mul- och klövsjuka spreds till Finland från öster 1959, men sjukdomen utrotades till följd av myndigheternas beslutsamma åtgärder. Klassisk svinpest har senast förekommit i Finland 1918. Afrikansk svinpest har däremot aldrig konstaterats förekomma i Finland. Inte heller sådana djursjukdomar som sprids via insek-

ter, så som bluetongue, har förekommit i vårt land. Detta beror framför allt på vårt klimat.

År 1988 spreds rabies österifrån till Finlands vilda, små rovdjur. Man lyckades emellertid utrota sjukdomen genom åtelvaccinationer redan därpåföljande år.

Vissa zoonoser, så som salmonella, EHEC, campylobacter och yersinia, förekommer så allmänt i vår omgivning att det inte är realistiskt att försöka utrota dem. Övervakningen av sjukdomar på produktionsgårdarna bygger på säkerställande av att fodret är rent och att god hygien iakttas samt allmänt förebyggande av djursjukdomar. Hos produktionsdjur i Finland förekommer nämnda sjukdomar i mindre utsträckning än hos europeiska produktionsdjur i snitt. I synnerhet salmonellasituationen är exceptionellt god, och därför beviljades Finland tilläggsgarantier avseende salmonella 1995.

När Finland anslöt sig till Europeiska unionen 1995 var man rädd för att djursjukdoms-

läget i Finland skulle försvagas som en följd av att gränsbevakningen avskaffades. Hotbilderna slog emellertid inte in, vilket till stor del berodde på livsmedelsindustrins och producenternas ansvarsfulla verksamhet och den styrning av införseln som bedrevs av Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT rf som hade inrättats av dessa aktörer. Utmaningar i Europa under de senaste årtiondena har utgjorts av BSE, fågelinfluensa och bluetongue. Av dessa spreds endast BSE till Finland, och också i fråga om den hör Finland redan internationellt till gruppen av länder med s.k. försumbar risk för BSE.

Det faktum att produktionsenheterna i stor skala deltagit i Naseva och Sikava, dvs. ETT:s system för uppföljning av djurhälsovården, har också bidragit till att djursjukdomsläget i Finland har förblivit gott.

Mul- och klövsjuka	1959
Svinpest	1918
Afrikansk svinpest	Aldrig
Bluetongue	Aldrig
Peste des petits ruminants	Aldrig
Får- och getkoppor	Aldrig
Fågelinfluensa	Aldrig
Newcastlesjuka	2004 (hos fjäderfä)
Rabies	1989 (hos små rovdjur i Finland) 2009 (hos fladdermöss i Finland)
Bovin tuberkulos	1982
Bovin brucellos	1960
BSE	2001

Tabell 1. Förekomst av vissa djursjukdomar i Finland.

1.6 Kostnader för bekämpning av djursjukdomar

Kostnaderna för bekämpningen av djursjukdomar kan variera kraftigt beroende på djursjukdomsläget i landet. Antalet sjukdomsutbrott har redan länge varit tämligen konstant, och därför baserar sig uppgifterna om kostnaderna för sjukdomarna på nuläget. I samband med en djursjukdomsepidemi ökar naturligtvis kostnaderna.

För närvarande arbetar 45 länsveterinärer vid regionförvaltningsverken. Endast i medeltal en tiondel av länsveterinärernas arbetstid upptas numera av uppgifter som föranleds av lagen om djursjukdomar. Om djursjukdomsläget i landet försämras, koncentreras regionförvaltningsverkens resurser i större utsträckning än för närvarande på övervakning av djursjukdomar och vid behov skjuts andra mindre brådskande uppgifter upp. Vid kommunerna arbetar ca 400 kommunalvete-

rinärer, och största delen av dem både producerar sådana veterinärtjänster som kommunen är skyldig att ordna och sköter sådana uppgifter som hänför sig till tillsynen över djurskyddet och övervakningen av djursjukdomar. Antalet kommunalveterinärer som enbart eller huvudsakligen sköter uppgifter som hänför sig till livsmedelstillsynen, tillsynen över djurskyddet eller övervakningen av djursjukdomar, dvs. så kallade övervakande veterinärer, är 39. I samband med en djursjukdomsepidemi ökar också den tid som kommunalveterinärerna använder för uppgifter som följer av lagen om djursjukdomar,

samtidigt som den ersättning som staten betalar kommunerna för uppgifterna stiger.

En uppskattning av de kostnader som myndighetsverksamheten i anslutning till bekämpning av djursjukdomar föranleder staten på årsnivå finns i tabellen nedan. I tabellen har inte beaktats tillsynen över användningen, bearbetningen och bortskaffandet av bi-produkter och inte heller tillsynen enligt lagen om ett system för identifiering av djur och lagen om veterinär gränskontroll, eftersom sådan tillsyn faller utanför den föreslagna lagen.

Jord- och skogsbruksministeriet	420 000 euro
Livsmedelssäkerhetsverket - övervakning och styrning	1 346 000 euro
Livsmedelssäkerhetsverket - laboratorieundersökningar och referenslaboratorieverksamhet	9 600 000 euro
Regionförvaltningsverken	280 000 euro
Kommunalveterinärerna	550 000 euro

Tabell 2. Uppskattning av de årliga utgifterna för övervakningen av djursjukdomar.

En del av kostnaderna för de laboratorieundersökningar som anges i tabellen ersätts med EU-medel. År 2010 erhöll staten ca 630 000 euro i stöd för undersökningar med avseende på vissa djursjukdomar. Största delen, 590 000 euro, av detta stöd avsåg undersökningar med avseende på BSE och scrapie.

I tabellen ingår inte statens kostnader för åtelvaccinationer mot rabies vid Finlands östgräns. Dessa kostnader uppgick 2010 till ca 212 000 euro, varav 150 000 ersattes med EU-medel. På grund av en utökning av åtelvaccinationerna beräknas kostnaderna åren 2011—2012 stiga till i genomsnitt ca 300 000 euro per år.

Drygt hälften av kostnaderna för de ca 2 600 inspektions- och provtagningsbesök som kommunalveterinärerna utför årligen faktureras av aktörerna. Av de inspektioner som betalas av aktörerna hänför sig största delen, ca 950 inspektioner per år, till salmonellakontroll. För en inspektion tas det ut en avgift på i genomsnitt ca 80 euro. Övriga inspektioner för vilka det tas ut en avgift hos aktörerna

gäller i huvudsak utförelse av djur, embryon och könsceller till andra medlemsstater (ca 375 inspektioner per år). Förutom nämnda inspektioner medför också laboratorieundersökningar av prover som hänför sig till salmonellakontroll kostnader för aktörerna. Varje år utförs det ca 11 000 analyser som betalas av aktörerna, och kostnaderna för dessa analyser uppgår till sammanlagt ca 300 000 euro per år. Aktörerna betalar dessutom sådana exportkontroller som gäller djur och djurprodukter som exporteras till stater utanför Europeiska unionen och som utförs enligt krav från det land till vilken exporten sker. Det finns inga exakta uppgifter om antalet sådana inspektioner.

Ett sjukdomsutbrott medför alltid kostnader och förluster för aktören, och en del av dessa kostnader och förluster ersätts med stöd av lagen om djursjukdomar. De ersättningar och kostnader för utrotning av djursjukdomar som åren 2006—2010 betalats under momentet Veterinärvård 30.30.20 (förslagsanslag) framgår av följande tabell:

År	Ersättning som betalats aktörer / euro				Övriga kostnader / euro	Sammanlagt
	Djur som avlivats genom beslut av en myndighet	Djur som avlivats på anhållan av djurägaren	Egendom som bortskaffats genom beslut av en myndighet	Ekonomisk förlust	Kostnader för sanering av djurhållningsplatser	
2006	49 638	131 883	0	0	60 629	242 150
2007	2 750	191 926	16 952	32 136	973	244 737
2008	18 169	0	2 000	0	26 315	148 533
2009	21 739	74 925	3 476	0	48 394	148 534
2010	18 081	320	4 113	39 527	450	62 491

Tabell 3. Ersättningar och kostnader för utrotning av sjukdomar som åren 2006—2010 betalats med stöd av lagen om djursjukdomar.

De ersättningar som staten betalar vid förekomst av djursjukdomar som lätt sprider sig och farliga djursjukdomar täcker värdet på de avlivade djuren och den bortskaffade egendomen. Därtill kan ägaren få ersättning för ekonomisk förlust. Likaså tömning och desinfektion av en djurhållningsplats utförs med statens medel. De ersättningar och kostnader som betalas av staten täcker emellertid aldrig alla kostnader och förluster som föranleds av en djursjukdom.

När det gäller djursjukdomar som ska övervakas kan djurägaren få ersättning för djur som avlivats på grund av sjukdomen, men kostnaderna för tömning och desinfektion av djurhållningsplatsen betalas av aktören. Det beräknas att aktörerna årligen betalar ca 1,4 miljoner euro i försäkringspremier för försäkringar som tecknats med avseende på djursjukdomar som ska övervakas, så som salmonella.

1.7 Bedömning av nuläget

Lagen om djursjukdomar är på många sätt problematisk med tanke på grundlagen. I samband med lagändringen år 2006 försökte man förtydliga skillnaden mellan bemyndigandena att utfärda förordning och bemyndigandena att sköta verkställighetsuppgifter. Dessutom togs i lagen in bestämmelser om vissa tillstånds- och anmälningsförfaranden

som begränsar näringsfriheten samt om förbud och begränsningar av näringsverksamheten som det tidigare endast hade föreskrivits om på förordningsnivå.

Ett grundläggande problem med lagen är emellertid fortfarande att bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter fortfarande till stor del finns i de förordningar som har utfärdats med stöd av lagen och inte på lagnivå såsom grundlagens 80 § förutsätter. Bland annat bestämmelser om de krav som gäller handel med djur och produkter inom unionen finns endast i statsrådets och jord- och skogsbruksministeriets förordningar. Tillämpningsområdet för sådana bemyndiganden att utfärda förordning med stöd av lag som avses i grundlagens 80 § har inte heller avgränsats tillräckligt väl, och det har inte i lagen tillräckligt noggrant definierats vilka frågor som bemyndigandena kan gälla. Ovannämnda problem gäller också lagen om bekämpning av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig.

Den helhet som utgörs av lagen om djursjukdomar, lagen om husdjursavel och hästhushållningslagen och som reglerar artificiell reproduktion av djur är delvis föråldrad och svårtolkad, och bestämmelserna i lagen om husdjursavel och hästhushållningslagen uppfyller inte till alla delar kraven enligt grundlagen. Att både lagen om husdjursavel och lagen om djursjukdomar används samtidigt

för att bemyndiga utfärdandet av bestämmelser på lägre nivå skapar problem också för att myndighetssystemet enligt lagarna inte till alla delar är enhetligt. Inte heller de öppna bestämmelserna i lagen om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik som gäller överföringen av de myndighetsbefogenheter som avses i unionens rättsakter motsvarar grundlagens krav. Vid jord- och skogsbruksministeriet bereder man som bäst en översyn av ovannämnda lag samt av lagen om husdjursavel och hästhus-hållningslagen.

Även om lagen om djursjukdomar är behäftad med ovannämnda problem är emellertid det regelverk som lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den utgör som helhet till sitt innehåll i stort sett välfungerande och ändamålsenligt med tanke på bekämpningen av djursjukdomar. Utöver de ändringar som följer av grundlagen behöver därmed med vissa undantag inga större innehållsmässiga ändringar göras i regleringen.

Det som är problematiskt med den gällande lagstiftningen är att dess tyngdpunkt ligger på övervakning av djursjukdomar, åtgärder för att förhindra spridning av djursjukdomar och bekämpning av djursjukdomar i stället för på åtgärder för att förebygga djursjukdomar. Under den senaste tiden har det emellertid skett förändringar i djurproduktionen som kan bidra till att öka risken för spridning av djursjukdomar i landet och som har inneburit att smittskyddsrutiner har blivit allt viktigare på djurhållningsplatserna. Sådana förändringar i produktionen är bl.a. allt utvecklingen mot större enheter på husdjursgårdarna samt ökad kedjebildning i produktionen. Flera djurhållningsplatser har specialiserat sig på att föda upp djur bara under en viss tid i deras livsskede. Därför har förflyttningar av djur mellan djurhållningsplatserna ökat, och djuren kan under sin livstid vistas på många olika djurhållningsplatser. Också den ökade handeln inom unionen och mellan unionen och stater utanför den har i någon mån ökat risken för spridning av djursjukdomar. I reformen av lagstiftningen vore det därför motiverat att i större utsträckning än tidigare betona vikten av sjukdomsförebyggande åtgärder.

En annan brist i lagstiftningen gäller övervakningen av den export som går till länder

utanför EU. Aktörer som förflyttar djur och djurprodukter mellan medlemsstaterna ska vara registrerade. Registreringskravet gäller däremot inte aktörer som exporterar djur eller produkter utanför unionens territorium. Uppgifter om djur eller produkter som exporteras till länder utanför unionen registreras inte heller i datasystemet Traces, som har skapats med tanke på handeln inom unionen. Inga uppgifter om exportörer eller exportpartier registreras heller i någon annan databas som de veterinära myndigheterna har tillgång till. Övervakningen av exporten sker alltså endast på lokal nivå. Därmed har ingen myndighet någon helhetsuppfattning om vilka livsmedel av animaliskt ursprung eller andra produkter eller levande djur som förs ut från Finland till tredjeländer, vilka länder exporten går till eller hurdana exportintyg kommunalveterinärerna och besiktningsveterinärerna utfärdar för dessa exportpartier.

Enligt lagen om djursjukdomar kan i lagen stadgade myndighetsuppgifter under vissa förutsättningar anförtros någon annan veterinär än en kommunalveterinär, länsveterinär eller besiktningsveterinär. Befogenheter att utföra dessa uppgifter kan emellertid inte ges exempelvis bikonsulenter eller fiskexperter som har annat specialkunnande i fråga om djur, även om man skulle ha behov av sådana personer inom övervakningen av djursjukdomar i synnerhet för provtagningsuppgifter som avser vissa mer sällsynta djurslag.

Ett ytterligare problem med lagen om djursjukdomar är att bestämmelserna om tvångsmedel i lagen är otillräckliga med tanke på tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna. Inte heller straffbestämmelsen i lagen om djursjukdomar uppfyller till alla delar de krav som följer av den straffrättsliga legalitetsprincipen.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning och alternativ

Det huvudsakliga syftet med förslaget är att förena bestämmelserna i den gällande lagen om djursjukdomar och lagen om bekämpande av djursjukdomar som med lätthet sprida sig till en enda helhet, som också omfattar

den reglering som avser tillståndsplikt för artificiell reproduktion av djur och som baserar sig på lagen om husdjursavel, till den del som den regleringen syftar till att bekämpa djursjukdomar. Avsikten är att man samtidigt ska rätta till de problem som har att göra med grundlagsenligheten i den gällande lagstiftningen bl.a. genom att de grundläggande bestämmelserna om individernas rättigheter och skyldigheter lyfts upp från förordningsnivå till lagnivå. Förslaget syftar också till att klargöra och precisera uppgifts- och behörighetsfördelningen mellan de myndigheter som deltar i verkställigheten och övervakningen av lagstiftningen.

Det är nödvändigt att se över lagstiftningen för att få bestämmelserna att motsvara grundlagens krav. En stor del av de skyldigheter som ingår i den föreslagna lagen och som är nya på lagnivå finns i de gällande förordningarna och behövs för genomförandet av unionens rättsakter. I samband med beredningen av lagen har man övervägt huruvida den reglering som gäller övervakningen av animaliska biprodukter borde tas in i den föreslagna helheten eller om det borde utfärdas särskilda bestämmelser om den. Eftersom bestämmelserna om användningen, behandlingen och bortskaffningen av biprodukter har samband inte bara med lagen om djursjukdomar utan också med den lagstiftning som gäller livsmedel, foder och gödsel, har man ansett det vara ändamålsenligt att avskilja den reglering som gäller biprodukter från den föreslagna helheten och samla den i en ny lag som bereds separat från den föreslagna lagen.

2.2 De viktigaste förslagen

Den föreslagna lagens syfte ska i huvudsak vara detsamma som syftet med den gällande lagen om djursjukdomar, nämligen att förebygga och minska förekomsten av djursjukdomar samt att trygga djurhälsan och människors hälsa, livsmedlens säkerhet och verksamhetsbetingelserna för husdjursproduktionen. Avsikten är emellertid att lagens tyngdpunkt i allt större utsträckning ska förflyttas från åtgärder för att förhindra spridning av djursjukdomar och bekämpa djursjukdomar till sjukdomsförebyggande verksamhet. Det föreslås att de aktörer som ansvarar för djurhållningsplatserna ska ha skyldighet att iakttä

sådana förfaranden i samband med djurhållningen som behövs för att skydda djurhållningsplatsen från djursjukdomar. Dessutom ska det i fråga om primärproduktionsplatserna utarbetas en skriftlig beskrivning av ovan nämnda förfaranden.

Den föreslagna lagen ska liksom den gällande lagen om djursjukdomar endast gälla smittsamma djursjukdomar. Lagen ska inte tillämpas på import av djur och djurprodukter från stater utanför Europeiska unionen. Också den föreslagna klassificeringen av djursjukdomar ska basera sig på den gällande lagstiftningen. Lagen ska liksom för närvarande gälla bekämpning av djursjukdomar både hos djur i människans besittning och hos vilda djur.

I den föreslagna lagen föreskrivs det om obligatorisk och frivillig hälsoövervakning av djur. Regleringen motsvarar i stor utsträckning den reglering i den gällande lagen om djursjukdomar som avser program för hälsokontroll. I lagen föreslås också bestämmelser om obligatorisk vaccinering, ordnande av djurutställningar, frisläppning av djur i naturen, anmälning av misstanke om djursjukdom till myndigheten samt om undersökning av djur i syfte att övervaka sjukdomsläget. Det föreslås nya bestämmelser om skyldighet för Livsmedelssäkerhetsverket att utarbeta en plan för övervakningen av det allmänna hälsotillståndet hos djur och förekomsten av djursjukdomar, samt om skyldighet för vissa aktörer att utarbeta en beredskapsplan för djurhållningsplatsen.

De föreslagna bestämmelserna om bekräftande eller uteslutande av en misstanke om djursjukdom som ska bekämpas, om att utreda smittkällor och kartlägga sjukdomars spridning samt om åtgärder, förbud och begränsningar som är nödvändiga för att förhindra spridning av sjukdom eller utrota sjukdomar motsvarar i huvudsak bestämmelserna i den gällande lagen om djursjukdomar, lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig samt i de förordningar som har utfärdats med stöd av lagen om djursjukdomar. Befogenheterna i samband med bekämpningen av djursjukdomar ska emellertid ställas i relation till hur allvarlig den berörda djursjukdomen är.

Lagen ska också omfatta bestämmelser om ett smittområde, en restriktionszon eller ett

restriktionsområde som ska inrättas i området kring den plats där en djursjukdom som lätt sprider sig förekommer samt om de förbud, villkor och begränsningar som ska gälla i området eller zonen. Avsikten är att ett smitotområde och en zon ska inrättas genom beslut av Livsmedelssäkerhetsverket, och inte genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet såsom är fallet i dag. I lagen föreslås sådana bestämmelser om delgivning av beslut som avviker från bestämmelserna i förvaltningslagen (434/2003).

Med stöd av den föreslagna lagen ska man kunna vidta vissa åtgärder för att skydda människors hälsa också i det fall att sjukdomen i fråga inte har klassificerats enligt lagen som en djursjukdom som ska bekämpas. Åtgärderna ska främst kunna gälla handel med djur mellan näringsidkare och konsumenter samt hobbyverksamhet som har samband med djur.

I den föreslagna lagen ska det utfärdas bestämmelser om godkännande av en station för insamling av sperma, en embryosamlings- och embryoproduktionsgrupp, ett spermalager, en karantän samt vissa aktörer som bedriver handel inom unionen med djur eller djurprodukter, om skyldighet för aktörer som odlar vattenbruksdjur eller rensar vissa slag av fisk att ansöka om tillstånd för sin verksamhet samt om övervakning av godkända aktörer och godkänd verksamhet. Bestämmelsen motsvarar till stor del den gällande regleringen på förordningsnivå. Godkännande av en station för insamling av sperma ska emellertid med avvikelse från den gällande lagstiftningen sökas också för sådana hingststationer där den sperma som samlas inte levereras till de övriga EU-medlemsstaterna. Dessutom ska det i lagen föreskrivas om registrering av aktörer som förflyttar djur, embryon och könsceller mellan medlemsstaterna eller exporterar djur eller djurprodukter utanför Europeiska unionen, samt om de krav som djur eller djurprodukter som transporteras över landets gränser ska uppfylla med tanke på bekämpningen av djursjukdomar.

Den föreslagna registreringskyldigheten i samband med export till länder utanför Europeiska unionen är ny jämfört med gällande lagstiftning. Att en bestämmelse om registreringskyldighet tas in i lagen bör anses vara

nödvändigt för att skärpa övervakningen av exporten och möjliggöra en centraliserad övervakning och tillsyn av exporten. En centraliserad övervakning och tillsyn är en förutsättning för att man ska kunna utveckla förfaranden för exportkontroll och säkerställa att de är enhetliga och korrekta samt utarbeta mallar för exportintyg. Dessa omständigheter är igen centrala när det gäller att bevara tredjeländernas förtroende för att livsmedel och andra produkter som exporteras från Finland är säkra och de djur som exporteras är friska, och därmed säkerställa en fortsatt export. Det att man saknar en helhetsbild av och kontroll över de djur och produkter som exporteras och av exportövervakningen bidrar också till att göra exporten sårbar för bedrägerier och missbruk, vilket i sin tur kan försämra Finlands trovärdighet som exportland.

Finland har skyldighet att informera destinationsstaten för livsmedel och andra produkter om sådana omständigheter som påverkar säkerheten hos exportpartier som redan har levererats från Finland som man har fått kännedom om först efter exporten, t.ex. ett förändrat djursjukdomsläge. Denna skyldighet kan Finland inte uppfylla om inte uppgifter om exportörerna finns tillgängliga på ett centraliserat sätt. Med hjälp av registret över exportörer kan Livsmedelssäkerhetsverket också ge exportföretagen aktuell och riktad information exempelvis när exportvillkoren har ändrats eller om det uppstår plötsliga problemsituationer i samband med export.

Det myndighetssystem som ingår i den gällande lagen om djursjukdomar och lagen om bekämpande av djursjukdom som med lätthet sprida sig föreslås bli bevarat huvudsakligen i oförändrad form. Kommunalveterinärens roll som den myndighet som sköter uppgifter inom övervakningen av djursjukdomar och djurskydd förtydligades genom den veterinärvårdslag som trädde i kraft vid utgången av 2009. I den föreskrivs det om skyldighet för kommunen att se till att det ordnas förutsättningar att sköta de uppgifter som åläggs kommunalveterinären samt om skyldighet för staten att betala ersättning till kommunerna för den arbetstid som kommunalveterinärerna använder för att sköta uppgifterna. Den föreslagna lagen skulle bidra till att ytterligare förtydliga uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna i och med att den i stor utsträck-

ning eliminerar kommunalveterinärens och regionförvaltningsverkets överlappande befogenheter i fråga om bekämpningen av djursjukdomar och förhindrandet av spridningen av djursjukdomar, och genom att behörigheten att fatta förvaltningsbeslut koncentreras hos regionförvaltningsverket och Livsmedelssäkerhetsverket. I lagen föreskrivs det också om fördelningen av den behörighet som avses i de EU-rättsakter som genomförs genom lagen om djursjukdomar mellan tillsynsmyndigheterna enligt lagen.

Enligt förslaget ska uppgifter i anslutning till övervakningen av djursjukdomar förutom av myndigheterna också kunna skötas av auktoriserade inspektörer, som kan vara sakkunniga inom andra områden än det veterinärmedicinska. Med beaktande av kommunalveterinärernas breda arbetsfält och mångfalden djurarter och produktionsformer och de stora skillnaderna mellan dem kan det vara nödvändigt att anlita andra sakkunniga än veterinärer för övervakningsuppgifter.

Även om djursjukdomsläget redan länge har varit relativt gott i Finland och risken för en egentlig djursjukdomskris är liten, bör det emellertid finnas beredskap för en storskalig epidemi eftersom en sådan kan ha omfattande ekonomiska och samhälleliga konsekvenser. I den föreslagna lagen förtydligas tillsynsmyndigheternas ansvar vid bekämpningen av sjukdomsutbrott och ledningen av bekämpningsåtgärderna. Avsikten är att regionförvaltningsverket ska ha det allmänna ledningsansvaret för sjukdomsbekämpningen, utöver vilket Livsmedelssäkerhetsverket ska koordinera bekämpningsåtgärderna på riksomfattande nivå och i undantagsfall själv ta ledningsansvaret. Tillsynsmyndigheten har rätt knappa resurser med tanke på djursjukdomsepidemier, och också mindre kriser leder snabbt till brist på arbetskraft om man inte har tillgång till extra arbetskraft. Vid behov ska man kunna förordna kommunalveterinärer till bekämpningsuppdrag också utanför deras ordinarie verksamhetsområde. I det fall att varken detta eller den extra arbetskraft som anskaffas genom frivilliga arrangemang är tillräckligt föreslås det i lagen på samma sätt som i de gällande bestämmelserna bli föreskrivet om arbetsplikt för utövare av veterinäryrket.

Ersättningssystemet enligt den gällande lagen om djursjukdomar föreslås bli bevarat huvudsakligen i sin nuvarande form. Förutom att ersättningssystemet tryggar primärproduktionsföretagarnas rättigheter och ekonomiska ställning främjar det också uppnåendet av lagens syften. För att man ska kunna förhindra spridningen av djursjukdomar är det av yttersta vikt att aktörerna inte av rädsla för att lida ekonomisk förlust försummar sin skyldighet att anmäla en misstanke om djursjukdom utan anmäler misstanken i ett så tidigt skede som möjligt. Det totala beloppet av ersättningar som har betalats ut inom ramen för det nuvarande ersättningssystemet har hållits på en rätt låg nivå från år till år. Ersättningssystemet kan om några år behöva ändras på grund av Europeiska unionens lagstiftning, men det är omöjligt att i detta skede förutse hurdana ändringar det kommer att röra sig om.

Bestämmelser om avgifter som ska tas ut för myndighetsprestationer ska enligt förslaget inte längre ingå i lagen om djursjukdomar, utan i fråga om dem ska det hänvisas till lagen om grunderna för avgifter till staten. I lagen ska det emellertid med avvikelse från bestämmelserna i den gällande lagen föreskrivas att det för kommunalveterinärernas prestationer ska tas ut en avgift till staten. Den nuvarande regleringen, enligt vilken kommunalveterinären har rätt att ta ut en avgift för en åtgärd som enligt bestämmelserna ska vara avgiftsbelagd, kan inte längre anses vara ändamålsenlig, eftersom de uppgifter i kommunerna som hänför sig till djurskydd och livsmedelsövervakning i allt större utsträckning har koncentrerats hos sådana veterinärer som enbart sköter tillsynsuppgifter och som inte alls tillhandahåller veterinärtjänster och därmed inte heller tar ut några andra avgifter hos de personer som ansvarar för djur. Det föreslås inte heller att kommunen ska ta ut avgifter, eftersom övervakningen av djursjukdomar enligt veterinärvårdslagen inte hör till kommunens uppgifter utan kommunen ska enbart se till att det ordnas förutsättningar för skötseln av de övervakningsuppgifter som kommunalveterinären har enligt lag. I och med den föreslagna ändringen kommer veterinärvårdslagens 23 § att ändras så, att man i fortsättningen vid fastställandet av den ersättning som staten beta-

lar till kommunerna också ska beakta de inspektioner och åtgärder för vilka en avgift kan tas ut hos kunden.

Det föreslås att den reglering som gäller tvångsmedel i anslutning till tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om djursjukdomar ska ses över. Dessutom föreslås det att strafflagen (39/1889) ändras genom att det i lagen tas in bestämmelser om orsakande av risk för spridning av en djursjukdom. I lagen om djursjukdomar ska det hänvisas till dessa bestämmelser och föreskrivas om sådana gärningar av mindre betydelse som högst kan leda till bötesstraff. Det föreslås att besvär som gäller beslut enligt lagen om djursjukdomar ska styras till förvaltningsdomstolarna i stället för till landsbygdsnäringsnämndens besvärsnämnd. Detta förutsätter att 1 § i lagen om landsbygdsnäringsnämndens besvärsnämnd ändras. Ändringen behövs för att ändringssökandet enligt lagen om djursjukdomar ska vara enhetligt i förhållande till de övriga lagar som gäller livsmedelssäkerhet och djurhållning. I vissa fall kan ett förvaltningsbeslut stödja sig på en samtidig tillämpning av två lagar, t.ex. lagen om djursjukdomar och livsmedelslagen.

Arbetet med att bereda reformen av Europeiska unionens lagstiftning om djursjukdomar pågår som bäst. Kommissionens förslag om frågan utfärdas antagligen i början av år 2013. Det anses ändamålsenligt att införa de kommande förändringarna på EU-nivå först i den reformerade lagstiftningen om djursjukdomar.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Konsekvenser för statsfinanserna och myndigheternas verksamhet

Förslaget medför inga förändringar i kostnaderna för Livsmedelssäkerhetsverkets laboratorieverksamhet. Livsmedelssäkerhetsverket ska liksom tidigare sörja för analysen av de prover som tas för diagnostik av djursjukdom och ska fortfarande vara det nationella referenslaboratoriet i fråga om djursjukdomar som ska bekämpas.

Till Livsmedelssäkerhetsverkets nya tillsynsuppgifter ska höra att registrera laboratorier som undersöker anmälningspliktiga djur-

sjukdomar samt aktörer som exporterar djur eller djurprodukter utanför Europeiska unionen. Registreringen av laboratorier medför en liten mängd extra arbete, huvudsakligen av engångsnatur. Förvaltningen av registret över exportörer medför däremot en mer betydande ökning av arbetsuppgifterna. Livsmedelssäkerhetsverket kommer dock att klara av uppdraget med de nuvarande resurserna. Styrningen av exportörerna och av de myndigheter som utfärdar exportintyg samt övervakningen och samordningen av exporten medför redan nu arbete för Livsmedelssäkerhetsverket. Registret skulle underlätta utförandet av dessa uppgifter. Registret skulle dessutom till sitt innehåll vara mycket likt det register över aktörer som bedriver handel inom unionen som verket driver med stöd av gällande lagstiftning. Arbetet med att hålla det sistnämnda registret uppdaterat skulle minska i och med att det föreslås att registreringen ska vara i kraft tre år i stället för ett år. Detta skulle frigöra resurser för förvaltningen av det nya registret över exportörer.

Enligt förslaget ska inte jord- och skogsbruksministeriet utan Livsmedelssäkerhetsverket besluta om inrättande av ett smittområde, en restriktionszon och ett restriktionsområde. Förslaget har inga nämnvärda konsekvenser för arbetsmängden vid de nämnda myndigheterna eftersom ministeriets beslut alltid har baserat sig på framställningar från Livsmedelssäkerhetsverket. Behörigheten att besluta om godkännande av karantäner och om avlivande av djur för att utreda en misstanke om djursjukdom föreslås bli överförd från Livsmedelssäkerhetsverket till regionförvaltningsverken. Livsmedelssäkerhetsverket, som fattar alla andra beslut förutom de ovannämnda besluten om avlivande av djur, kommer i sin tur att av regionförvaltningsverken överta behörigheten att besluta om nödvändig tömning och desinfektion av djurhållningsplatser i syfte att bekämpa djursjukdomar. I allmänhet fattas varje år mindre än tio beslut om avlivning och sanering och endast några få beslut om karantän. De föreslagna ändringarna medför inga ändringsbehov när det gäller myndigheternas resurser.

Enligt förslaget ska regionförvaltningsverket fatta beslut om de hälsokategorier för djurhållningsplatser som hänför sig till den frivilliga hälsoövervakningen av djur. Man

bedömer att högst 50 sådana beslut kommer att fattas varje år. Dessutom ska regionförvaltningsverken som en ny uppgift besluta om godkännande av de cirka 70 hingststationer som kommer att omfattas av kravet på godkännande. Samtidigt kommer övervakningen av de inrättningar och aktörer som bedriver insamling eller lagring av sperma eller insamling eller produktion av embryon att överföras från regionförvaltningsverken till kommunalveterinärerna.

Kommunalveterinärernas och regionförvaltningsverkens i stor utsträckning överlappande befogenheter att fatta administrativa beslut som hänför sig till lagen om djursjukdomar ska framöver i regel utövas av regionförvaltningsverket. Detta innebär att regionförvaltningsverkens arbetsbörda kommer att öka med ca 25 beslut varje år. I övrigt kommer regionförvaltningsverken endast att få ett fåtal nya uppgifter. Enligt bedömningarna kommer det varje år att fattas endast några få beslut om åtgärder som ska vidtas på grund av andra zoonoser än sådana som ska bekämpas eller beslut om godkännande av djurförmedlare eller uppsamlingscentraler som deltar i gränsöverskridande djurhandel. Med beaktande av ovannämnda nya uppgifter inom regionförvaltningsverket och de uppgifter som förflyttas från verket, bör det anses att det inte kommer att ske några betydande förändringar i antalet uppgifter och att regionförvaltningsverken kommer att klara av de föreslagna uppgifterna med de nuvarande resurserna.

Enligt förslaget ska regionförvaltningsverket ta ut en avgift för kommunalveterinärernas avgiftsbelagda prestationer. Eftersom den avgift som tas ut hos aktören för de avgiftsbelagda prestationerna ska inbegripa faktureringskostnaderna kommer denna uppgift inte att föranleda staten några kostnader.

Antalet inspektions- och provtagningsbesök som kommunalveterinärerna avlägger bedöms öka med ca 150. Här har man beaktat att övervakningen av stationer för insamling av sperma, embryosamlings- och embryoproduktionsgrupper samt spermalager kommer att överföras från regionförvaltningsverket till kommunalveterinärerna och att alla stationer som samlar sperma från hingstar i fortsättningen kommer att omfattas av godkännande- och övervakningsförfaran-

det enligt lagen. De uppgifter som överförs från regionförvaltningsverket bedöms innebära ca 20 inspektioner per år, utöver vilket man bedömer att övervakningen av hingststationerna kommer att kräva ca 75 inspektioner per år. De övriga nya inspektionsuppgifterna kommer att föranledas av övervakningen av de skyldigheter som gäller smittskyddet på djurhållningsplatserna samt av de åtgärder som genomförs för att förhindra spridningen av zoonoser.

Kommunalveterinärernas uppgifter påverkas också av att den övervakning som genomförs med tanke på maedi-visna och scrapie hos får och getter som i dag är obligatorisk ska bli frivillig. Detta förväntas minska antalet djurhållningsplatser som deltar i hälsoövervakning till ungefär hälften av det nuvarande. De ca 270 inspektioner som kommunalveterinären företar varje år i samband med hälsoövervakningen skulle därmed minska med ca 135, vilket till stor del motsvarar antalet nya inspektions- och provtagningsbesök som förslaget medför för kommunalveterinären. Dessutom minskar kommunalveterinärernas uppgifter i någon mån av att det administrativa beslutsfattande som hänför sig till lagen om djursjukdomar enligt förslaget huvudsakligen skulle koncentreras hos regionförvaltningsverken. På basis av det som sagts ovan bedöms lagen inte medföra någon förändring i kommunalveterinärernas totala uppgiftsbörda, och därmed inte heller öka beloppet av de ersättningar som staten betalar till kommunerna.

Det föreslås att besvär som gäller beslut som fattats med stöd av lagen om djursjukdomar ska styras till förvaltningsdomstolarna i stället för till landsbygdsnäringsnämnden. Enligt uppgift från landsbygdsnäringsnämnden behandlade nämnden åren 2008—2011 varje år endast i genomsnitt två ärenden som hänförde sig till lagen om djursjukdomar. Också under åren 2000—2007 behandlade nämnden endast ett fåtal sådana ärenden. På grund av det ringa antalet besvär som hänför sig till lagen om djursjukdomar föreslås det att de ändringar som avser ändringssökandet ska genomföras utan att det anvisas ytterligare resurser för förvaltningsdomstolarna. Att antalet besvär har varit ringa har delvis berott på att det i Finland sedan länge råder ett gott djursjuk-

domsläge. Inga sådana omständigheter har kommit till kännedom som skulle varsla om en väsentlig försämring av djursjukdomsläget och därmed en ökning av antalet ärenden.

3.2 Konsekvenser för företagen

De föreslagna bestämmelserna, som gäller smittskydd på djurhållningsplatser, kan bedömas medföra en svag ökning av kostnaderna för djurhållarna. Bestämmelserna skulle emellertid inte leda till kostnadsförändringar i samtliga fall, eftersom djurhållningsplatser som hör till det riksomfattande hälsoprogrammet Naseva eller Sikava och som följer villkoren enligt programmen i princip kan antas uppfylla de föreslagna kraven. Behovet av att på övriga djurhållningsplatser se över förfarandena vid djurhållningen, samt de eventuella kostnaderna av översynen, beror på nivån på smittskyddet på de enskilda djurhållningsplatserna. Med stöd av de föreslagna bestämmelserna ska aktörerna inte kunna åläggas att genomföra betydande strukturella förändringar i stallarna. Kostnaderna för att iakttä skyldigheten skulle därför troligtvis bli ringa. Syftet med förslaget om smittskydd är att minska risken för spridning av djursjukdomar, vilket i sin tur bidrar till att minska de förluster inom djurproduktionen som sjukdomar förorsakar aktörerna.

Kostnaderna för utarbetandet av en skriftlig beskrivning av de förfaranden som ska iakttagas på primärproduktionsplatser uppskattas till 200—1 500 euro beroende på bl.a. djurhållningsplatsens storlek och produktionsformen samt på huruvida aktören utarbetar beskrivningen själv eller köper tjänsten av en utomstående sakkunnig. För att minska den administrativa bördan ska beskrivningen kunna kombineras med den beskrivning av egenkontroll som krävs för en primärproduktionsplats eller med den hälsovårdsplan som görs upp inom ramen för ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram.

Det förslag enligt vilket det i lagen om djursjukdomar i fråga om avgifter som tas ut för myndighetsprestationer ska hänvisas till lagen om grunderna för avgifter till staten skulle innebära vissa förändringar i de kostnader som föranleds aktörerna. Förändringarna skulle främst gälla avgifterna för tillsynsprestationer. Bestämmelserna i 15 § i

den gällande lagen om djursjukdomar är föråldrade i detta hänseende och deras förhållande till bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten delvis oklart.

Enligt lagen om grunderna för avgifter till staten är utgångspunkten den att de tjänster som myndigheten tillhandahåller är avgiftsbelagda när de utförs till följd av mottagarens åtgärder. På denna grund har man i princip ansett att den regelbundna övervakningen av förhållandena i produktionsanläggningar och motsvarande företag samt de inspektioner som utgör förutsättning för inledande av en verksamhet är avgiftsbelagd service. Inspektionerna baserar sig på den övervaknings- och inspektionsskyldighet som har föreskrivits för myndigheten i lag, och med tillsynsprestationer skapar man möjligheter för företagen att utöva ekonomisk verksamhet.

Avsikten är att de regelbundna myndighetsinspektioner som det föreskrivs om i 2 kap. och som hänför sig till den obligatoriska och den frivilliga hälsoövervakningen, samt provtagningar och laboratorieundersökningar i samband med dem, ska bli avgiftsbelagda till alla delar i och med att den föreslagna lagen träder i kraft. En avgift ska också tas ut för undersökning av sådana prover som aktören själv ansvarar för, när undersökningarna utförs vid Livsmedelssäkerhetsverket. Det rör sig emellertid inte om några stora förändringar jämfört med den gällande lagstiftningen. På grund av de undantag som har gjorts i fråga om avgiftsfriheten för den obligatoriska hälsoövervakningen samt det ringa antalet program för hälsokontroll är det nämligen endast den obligatoriska övervakningen inom ramen för kontrollprogrammen för scrapie och maedi-visna hos får och getter som i dag är helt avgiftsfri.

Enligt förslaget ska också den regelbundna övervakningen av stationer för insamling av sperma, embryoöverförings- och embryoproduktionsgrupper och spermalager som det föreskrivs om i lagens 7 kap. samt den övervakning av karantäner och biosektorer som det uttryckligen föreskrivs om i lag bli avgiftsbelagda. Inspektioner, provtagningar och laboratorieundersökningar i samband med handel mellan medlemsstaterna eller export utanför medlemsstaterna ska, med undantag för stickprovskontrollerna, liksom tidigare vara avgiftsbelagda. Däremot ska ingen av-

gift tas ut för de inspektioner, provtagningar och laboratorieundersökningar som tillsynsmyndigheten utför på eget initiativ med stöd av den allmänna inspektionsrätt som föreslås i 90 §.

Med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten ska Livsmedelssäkerhetsverket emellertid liksom tidigare kunna låta bli att ta ut en avgift för laboratorieundersökningar i samband med obligatorisk eller frivillig hälsoövervakning eller övervakningen av artificiell reproduktion av djur, när undersökningarna är nödvändiga för att övervaka djursjukdomsläget i landet. I dag övervakas exempelvis djursjukdomsläget i fråga om nötkreatur och svin till stor del genom prover som tas på djur som används för seminverksamhet. Övervakningen av förekomsten av mædi-visna hos får och getter baserar sig på prover som tas i samband med kontrollprogrammet. Samma prover kan användas för att övervaka förekomsten av brucellos.

De inspektioner och undersökningar som genomförs i syfte att utreda en misstanke om djursjukdom och de inspektioner och andra åtgärder som genomförs i samband med hanteringen av sjukdomsutbrott är till största delen av allmän karaktär och föranleds inte av aktörernas egna åtgärder. Därför är avsikten den, att dessa åtgärder ska vara avgiftsfria också efter lagens ikraftträdande. Också övervakningen av vattenbruksanläggningar och vissa rensningsanläggningar ska på samma sätt som tidigare vara avgiftsfria. Övervakningen baserar sig på Livsmedelssäkerhetsverkets övervakningsplan, som utarbetas på basis av en riskanalys. Anläggningarnas ägare kan ofta inte påverka den risk som hänförs till anläggningen, eftersom risken i stor utsträckning beror på var anläggningen är belägen. Tillsynen över vattenbruksanläggningar syftar till att övervaka förekomsten av sjukdomar hos vattenlevande djur på ett allmänt plan, inte enbart sjukdomsläget vid den berörda anläggningen.

Man har beräknat att kostnaderna för de inspektions- och provtagningsbesök som kommunalveterinärerna avlägger uppgår till i genomsnitt 200 euro per besök, medan det för närvarande för ett besök i samband med exempelvis salmonellaövervakning tas ut en avgift på ca 80 euro hos aktören. Eftersom de avgiftsbelagda prestationerna i regel ska pris-

sättas enligt självkostnadsvärdet är det sannolikt att avgifterna kommer att höjas.

I den föreslagna lagen om djursjukdomar föreskrivs det om flera tillstånds-, registrerings- och anmälningsförfaranden som har konsekvenser för utövandet av näringsverksamhet. Största delen av förfarandena baserar sig på gällande lagstiftning. Beslut som meddelas med anledning av ansökningar som gäller tillstånd eller godkännande, samt myndighetsintyg som t.ex. exportintyg, ska liksom tidigare i regel vara avgiftsbelagda. De aktörer som är skyldiga att anmäla sig till det föreslagna nya registret över exportörer av djur och djurprodukter kommer att med tre års mellanrum föranledas en kostnad på ca hundra euro för registreringen, om registreringsavgiften är av samma storlek som den avgift som tas ut för registreringen av aktörer som bedriver handel inom unionen. En engångsavgift kommer att tas ut för registreringen av de laboratorier som analyserar prover med avseende på anmälningspliktiga djursjukdomar.

3.3 Konsekvenser för kommunerna

Propositionen ingriper inte i den princip i veterinärvårdslagen enligt vilken staten ska svara för tillsynen över djursjukdomar och kommunerna ska se till att förutsättningarna för skötseln av de tillsynsuppgifter som kommunalveterinären har enligt lag är sådana som avses i den regionala planen och det riksomfattande programmet. Genom förslaget förtydligas emellertid bestämmelserna om kommunalveterinärernas uppgifter samtidigt som överlappningar i regionförvaltningsverkets och kommunalveterinärens befogenheter elimineras. I lagen finns det även mera exakta bestämmelser än i den gällande lagen om djursjukdomar om ledning av sjukdomsbekämpningen, förordnande av kommunalveterinärer för skötsel av djursjukdomskriser, vid behov även utanför veterinärens tjänsteområde, samt om beaktande av kommunernas övriga uppgifter i detta sammanhang.

Propositionen bedöms inte inverka på kommunernas ekonomiska ställning. Kommunerna får enligt veterinärvårdslagen ersättning av staten för den arbetstid som kommunalveterinärer som är anställda vid kommunen an-

vänder till uppgifter enligt lagen om djursjukdomar. Eftersom alla avgifter som tas ut för prestationer som avses i lagen om djursjukdomar enligt förslaget i fortsättningen ska tas ut till staten, beaktas i ersättningen också den arbetstid som kommunalveterinärerna använder till att producera de avgiftsbelagda prestationerna.

3.4 Konsekvenser för miljön

Syftet med propositionen är att förhindra spridning av djursjukdomar till vilda djur till följd av mänsklig verksamhet. De bestämmelser i lagen om djursjukdomar som syftar till att förhindra spridning av en sjukdom som förekommer hos husdjur eller till att utrota den bidrar också till att förhindra att vilda djur smittas. Även förbud och begränsningar som gäller frisläppning av djur i naturen inverkar på de vilda djurens hälsa. Vattenlevande djurs hälsa tryggas därtill av lagens krav som hänför sig till förflyttningen av vattenbruksdjur mellan olika vattenområden samt vattenbruksanläggningarnas verksamhet och behandlingen av anläggningarnas utgående vatten.

Propositionen syftar till att förhindra spridning av djursjukdomar som förekommer hos vilda djur till husdjur eller människor. För att uppnå detta syfte kan man genomföra övervakning av hälsotillståndet hos vilda djur samt olika åtgärder för att förhindra att vilda djur som eventuellt sprider sjukdomen ska komma i kontakt med husdjur eller människor. Det kan t.ex. bli aktuellt med förbud eller begränsningar som gäller utfodring av vilda djur.

3.5 Samhälleliga konsekvenser

Genom en översyn av den föråldrade lagstiftningen om djursjukdomar så att den motsvarar kraven i grundlagen klarläggs ansvarsfördelningen mellan aktörerna och myndigheterna när det gäller bekämpning av djursjukdomar och förbättras aktörernas rättssäkerhet och grundläggande fri- och rättigheter. Syftet med propositionen är att Finland även i fortsättningen ska vara fritt från de allvarligaste djursjukdomarna och att samtidigt också minska de risker som följer av andra smittsamma djursjukdomar. Dessa faktorer är

av väsentlig betydelse med tanke på produktiviteten och förutsägbarheten inom husdjursproduktionen samt livsmedlens säkerhet och människors hälsa. Lagen tryggar hälsan inte bara för djur som används i livsmedelsproduktionen utan också för sällskaps- och hobbydjur samt vilda djur. Detta bidrar till att minska risken för att människor ska insjukna i andra sjukdomar än de som sprids via livsmedel, så som rabies, samt till att upprätthålla en positiv inställning till sällskapsdjur och hobbyverksamhet som har samband med djur.

Åtgärder som utförs med stöd av lagen för att begränsa smittspridningen vid utbrott av de allvarligaste djursjukdomarna, i synnerhet vid omfattande djursjukdomsepidemier, begränsar handlingsfriheten för djurhållare, dem som bearbetar livsmedel, dem som transporterar djur samt vissa andra aktörer som kommer i kontakt med djur. Begränsningarna kan inverka bl.a. på exporten av djur och djurprodukter samt tillgången på kött, mjölk eller övriga djurprodukter. Syftet med propositionen är dock att möjliggöra snabba och effektiva myndighetsåtgärder i krissituationer. Detta bidrar till att minska de skador som djursjukdomar medför för djurhållare och övriga aktörer samt konsumenter.

4 Beredningen av propositionen

4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts i en av jord- och skogsbruksministeriet tillsatt arbetsgrupp som hade i uppdrag att i form av en regeringsproposition bereda förslag till reglering på lagnivå angående övervakning av djursjukdomar. I projektet skulle man beakta de lagstiftningsprojekt som gäller veterinärvård samt identifiering och spårning av djur. Arbetsgruppen skulle under beredningen höra intressentgrupper, vissa myndigheter och vid behov sakkunniga. Arbetsgruppen ordnade fem separata informationsmöten för aktörer, myndigheter och sakkunniga samt lät göra en sakkunnigutredning om alternativa modeller för fördelningen av kostnaderna för djursjukdomar. Arbetsgruppens promemoria blev

färdig den 27 januari 2012 (JSM:s arbetsgruppspromemorior 2012:2).

4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

I arbetsgruppens promemoria ingår ett utkast till lag om djursjukdomar. Remissyttranden om lagen begärdes hos följande instanser: justitieministeriet, finansministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, Livsmedelssäkerhetsverket, Tullstyrelsen, landsbygdsnäringsarnas besvärdsnämnd, högsta förvaltningsdomstolen, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea, Köttforskningsinstitutet i Finland, Finlands viltcentral, Finlands Kommunförbund, regionförvaltningsverken, Institutet för hälsa och välfärd, Ålands landskapsregering, veterinärmedicinska fakulteten vid Helsingfors universitet, Finlands Veterinärförbund rf, Suomen Kunnaneläinlääkäriiliitto - Finlands Kommunalveterinärförbund ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Föreningen för bekämpning av djursjukdomar rf, Livsmedelsindustriförbundet rf, Finanssialan Keskusliitto - Finansbranschens Centralförbund ry, Kuluttajat-Konsumenterna ry, VikingGenetics Finland Oy Ab, Faba anl, Figen Ab, Finnpig Ab, Renbeteslagens förbund, Finlands Fiskodlarförbund rf, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf, Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund rf, Suomen Sikayrittäjät ry, Suomen Siipikarjaliitto - Finlands Fjäderfärförbund ry, Finlands Biodlarens Förbund FBF rf, Suomen alpakkayhdistys ry, Alpackauppfödare rf, Riistankasvattajat ry, Finlands Fårörening rf, Suomen Vuohiyhdistys ry, Suomen Kennelliitto-Finska Kennelklubben ry, Suomen Kissaliitto ry, Finlands Hippos rf, Finlands Rytarförbund rf samt Suomen akvaario- ja lemmikkieläinkauppioiden liitto ry.

Det kom in 31 remissyttranden. Propositionen ansågs allmänt vara nödvändig och värd att understödjas. Ändringsförslagen i remissyttrandena har till största delen beaktats i den fortsatta beredningen av propositionen. De

ändringsförslag som inte har beaktats beskrivs nedan.

Flera remissinstanser ansåg att de ersättningar som betalas med anledning av djursjukdomar ska betalas till fullt belopp. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry var bekymrad över att en ökning av producenternas kostnader, så som ändringen av hur kommunalveterinärernas prestationer faktureras, leder till försämrad lönsamhet inom näringsverksamheten.

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi lade i sitt remissyttrande fram tanken om en gemensam försäkringspool för de försäkringsbolag som beviljar gruppförsäkringar avseende djursjukdomar. Livsmedelsindustriförbundet rf och Föreningen för bekämpning av djursjukdomar rf föreslog att det skulle utredas om det kan inrättas en särskild fond i Finland för bekämpning av djursjukdomar. Dessa organisationer samt Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet ansåg att lagen borde erbjuda fler medel för att kontrollera risken för spridning av djursjukdomar från hobbydjur till produktionsdjur eller djur som lever i naturen. Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet ansåg det dessutom vara ett problem att de tillstånd som enligt olika lagar krävs av vattenbruksanläggningar innefattar överlappande krav och villkor.

Livsmedelsindustriförbundet rf föreslog att regleringen om dispens som föreslås ingå i lagens 23 § skulle lindras. Justitieministeriet föreslog emellertid att bestämmelserna i lagens 23 § skulle omarbets så att de situationer när åtgärderna ska tillämpas definieras noggrannare och att det vore möjligt att ge dispens endast av tvingande skäl. Justitieministeriet föreslog dessutom att det i lagens vissa paragrafer skulle beskrivas allmänt vilka typer av djurarter bestämmelserna gäller.

Finlands Kommunförbund var i viss mån bekymrad över vilka konsekvenser ändringarna beträffande myndigheternas uppgifter har på kommunalveterinärernas arbetsvolym. Regionförvaltningsverket i Norra Finland och Livsmedelssäkerhetsverket uttryckte oro för om deras resurser räcker till.

Enligt Livsmedelssäkerhetsverket borde en formell misstanke om djursjukdom också kunna baseras på en misstanke av Livsmedelssäkerhetsverket. Livsmedelssäkerhetsverket föreslog dessutom att små slakterier

inte skulle omfattas av den skyldighet som gäller beredskapsplanering, att en karantän borde kunna godkännas också för viss tid och att en person som svarar för laboratorieundersökningar borde ha en för uppgiften lämplig högre högskoleexamen. Enligt Livsmedelssäkerhetsverket borde det dessutom föreskrivas rätt för verket att transportera och ineha sådana prover som sjukdomsövervakningen avseende vilda djur förutsätter utan ett tillstånd enligt naturvårdslagen. Livsmedelssäkerhetsverket föreslog dessutom vissa ändringar i ansökningstiderna och utbetalningsförfarandet för ersättningarna.

Regionförvaltningsverket i Norra Finland ansåg att det borde vara djurets ägare och inte utställningens arrangörer som bär ansvaret för att djursjukdomar inte sprids på djurutställningar. Verket ansåg vidare att det borde vara kommunalveterinären som fattar beslut i misstänkta fall av djursjukdomar som ska övervakas samt om den hälsokategori som hänför sig till den frivilliga hälsoövervakningen.

Finlands Veterinärförbund rf och Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto - Finlands Kommunalveterinärförbund ry föreslog att de auktoriserade inspektörerna skulle bistå kommunalveterinärerna, inte utföra uppgifter i stället för dem, och att aktören borde ordna lämpliga förhållanden för åtgärder som utförs på en djurhållningsplats även i brådskande situationer. Enligt Finlands Veterinärförbund rf borde en auktoriserad inspektör arbeta under en kommunalveterinärs övervakning. Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto - Finlands Kommunalveterinärförbund ry föreslog i sin tur att regleringen om utrotning av djursjukdomar skulle sammanslås. Det föreslogs också vissa ändringar beträffande definitionerna i lagen.

Institutet för hälsa och välfärd föreslog att anmälningsplikten borde gälla också laboratorier som undersöker andra djursjukdomar än anmälningspliktiga djursjukdomar eller djursjukdomar som ska bekämpas.

Ovan beskrivna förslag och ställningstaganden har inte kunnat beaktas av bl.a. ekonomiska skäl eller skäl som beror på Europeiska unionens lagstiftning. Mera detaljerade motiveringar framgår av ett sammandrag av remissyttrandena som finns på jord- och skogsbruksministeriets webbplats.

5 Samband med andra propositioner

I den föreslagna lagen om djursjukdomar tas det in reglering om tillståndsplikt för artificiell reproduktion av djur till den del avsikten med regleringen är att bekämpa djursjukdomar. Vid jord- och skogsbruksministeriet bereder man som bäst en översyn av lagen om husdjursavel och hästhushållningslagen. I detta sammanhang bedöms nödvändigheten av ett allmänt tillståndssystem för artificiell reproduktion av djur. I samband med reformen kommer man också att eliminera överlappningarna beträffande det allmänna kravet på tillstånd för artificiell reproduktion av djur och det separata krav på godkännande för vissa funktioner som föranleds av Europeiska unionens lagstiftning om djursjukdomar. Denna överlappning beror på den gällande lagstiftningen och föranleds alltså inte av den föreslagna lagen om djursjukdomar.

I den föreslagna lagen om djursjukdomar finns det inga bestämmelser om användning, bearbetning eller bortskaffande av animaliska biprodukter, med vissa undantag som hänför sig till sjukdomsutbrott, utan sådana bestämmelser ska tas in i en separat lag som bereds i en arbetsgrupp som tillsätts för ändamålet. Genom övergångsbestämmelserna i den föreslagna lagen om djursjukdomar förblir de bestämmelser i den gällande lagen om djursjukdomar som hänför sig till genomförande av biproduktförordningen i kraft till dess att de upphävs i samband med att en ny lag färdigställs.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lag om djursjukdomar****1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. Syfte. Enligt paragrafen syftar lagen till att förebygga och minska förekomsten av djursjukdomar. Avsikten är att man genom att förebygga och minska förekomsten av djursjukdomar främjar djurhälsan samt tryggar människors hälsa, säkerställer livsmedlens säkerhet och tryggar verksamhetsbetingelserna för husdjursproduktionen.

Med djursjukdom ska liksom i den gällande lagen om djursjukdomar avses sjukdom eller smitta som direkt eller indirekt kan överföras från ett djur till ett annat eller till en människa. Det skulle främst röra sig om sjukdomar som orsakas av bakterier och virus men också av andra mikro-organismer samt parasiter och prioner som liknar dem. Som djursjukdom ska också betraktas smitta som överförs mellan djur och människa som är skadlig för människor men som inte ger symptom hos djur. Till sådana smittor hör även smitta från läkemedelsresistenta mikrober som kan överföras från djur till människor.

2 §. Tillämpningsområde. Enligt paragrafen ska lagen tillämpas på förebyggande av djursjukdomar, övervakning av djurens hälsotillstånd och förekomsten av djursjukdomar samt åtgärder som behövs för att utrota djursjukdomar och förhindra deras spridning.

Enligt paragrafen ska lagen tillämpas på förflyttning av djur, djurprodukter och andra föremål som eventuellt sprider djursjukdomar över landets gränser med undantag av import och transitering som hör tillämpningsområdet av lagen för veterinär gränskontroll. Utanför tillämpningsområdet för lagen om djursjukdomar lämnas därmed de införselkrav som gäller djur, djurprodukter och andra föremål som eventuellt sprider djursjukdomar när dessa importeras från stater utanför Europeiska unionen eller transiteras genom Finland till sådana stater, de kontroller som nämnda djur, produkter eller föremål ska genomgå som ett villkor för införsel samt

de tvångsmedel som tillämpas vid försumelse av dessa villkor och kontroller som t.ex. avlivning av djur, bortskaffning av produkter eller återsändande av djur eller produkter till avgångslandet.

I vissa fall kan beslut som fattas inom ramen för den veterinära gränskontrollen förenas med villkor och exempelvis omfatta krav på att ett importparti ska transporteras direkt till den mottagande anläggningen. I sådana fall rör det sig om pågående veterinär gränskontroll, och lagen om veterinär gränskontroll ska tillämpas tills det villkor som ingår i beslutet har uppfyllts.

3 §. Europeiska unionens lagstiftning. I paragrafen räknas upp de förordningar av Europaparlamentet och rådet på vilkas genomförande lagen ska tillämpas samt de direktiv med stöd av vilka det har antagits rättsakter på vilkas genomförande lagen också kan tillämpas. Under de senaste åren har ett flertal bilagor till direktiv om bekämpning av djursjukdomar ändrats genom förordning av kommissionen. Dessutom har kommissionen enligt vissa direktiv omfattande behörighet att anta rättsakter på lägre nivå om nödatgärder som vidtas vid konstaterade utbrott av sjukdom på unionens territorium.

4 §. Förhållande till annan lagstiftning. I paragrafen definieras lagens förhållande till vissa andra lagar. Lagen om djursjukdomar skulle på samma sätt som tidigare överlappa med livsmedelslagen och lagen om smittsamma sjukdomar på så sätt att det också i lagen om djursjukdomar ska föreskrivas om zoonoser, dvs. djursjukdomar som kan överföras till människor. Eftersom den föreslagna lagen om djursjukdomar avses vara en allmän lag om bekämpning av djursjukdomar är det trots ovan nämnda överlappningar ändamålsenligt att se till att dess tillämpningsområde är brett. Överlappningarna är inte sådana att de skapar problem vid tillämpningen av lagarna, eftersom åtgärderna enligt lagen om djursjukdomar när det gäller livsmedel i huvudsak skulle gälla särskilda situationer som t.ex. plötsliga sjukdomsutbrott. Till skillnad från lagen om smittsamma sjukdomar ska lagen om djursjukdomar inte gälla

verksamhet för att förhindra spridning av smitta som överförs mellan människor.

I paragrafen ska också lagens förhållande naturvårdslagen (1096/1996), jaktlagen (615/1993) och lagen om fiske definieras. De åtgärder som gäller vilda djur som föreslås i lagen ska inte ges företräde framom bestämmelserna om fridlysning av vilda djur, utan åtgärderna ska i fråga om de djurarter som omfattas av fridlysningsbestämmelserna endast kunna genomföras med stöd av ett tillstånd till undantag enligt naturvårdslagen, jaktlagen eller lagen om fiske.

5 §. Klassificering av djursjukdomar. Enligt det föreslagna 1 mom. ska djursjukdomar indelas i djursjukdomar som ska bekämpas, anmälningspliktiga djursjukdomar och andra djursjukdomar. Djursjukdomar som ska bekämpas ska omfatta djursjukdomar som ska övervakas, farliga djursjukdomar och djursjukdomar som lätt sprider sig, vilka i paragrafen definieras utifrån den fara för människors hälsa eller ekonomiska skador som de orsakar samt utifrån hur lätt de sprider sig. Definitionerna motsvarar här i stor utsträckning de definitioner som OIE använder, även om det i OIE:s definitioner hänvisas till djurens dödlighet och sjukdomsfrekvens i stället för till de ekonomiska konsekvenserna. Till farliga djursjukdomar och djursjukdomar som lätt sprider sig ska enligt förslaget hänföras åtminstone de djursjukdomar som ska utrotas med stöd av Europeiska unionens lagstiftning. Till djursjukdomar som ska övervakas ska hänföras sådana djursjukdomar vars förekomst övervakas med stöd av Europeiska unionens lagstiftning eller av nationella skäl men som det inte är nödvändigt att utrota.

Den föreslagna klassificeringen av djursjukdomar motsvarar huvudsakligen klassificeringen enligt den gällande lagen om djursjukdomar. När syftet är att hålla landet fritt från någon djursjukdom på grund av att den orsakar skada för djurhållningen, skada på vilda djurstammar eller skada för exporten eller fara för människors hälsa, ska sjukdomen klassificeras antingen som en farlig djursjukdom eller som en djursjukdom som lätt sprider sig, beroende på hur lätt den sprider sig. En sjukdom som lätt sprider sig från en djurhållningsplats exempelvis via luften eller via vektorer och i fråga om vilken man

därför för att effektivt kunna bekämpa sjukdomen behöver begränsa djurhållningen och förflyttningen av djur och produkter i området kring platsen där sjukdomen förekommer, ska klassificeras som en sjukdom som lätt sprider sig. En sjukdom som kan utrotas utan ovan nämnda områdesvisa begränsningar ska klassificeras som en farlig djursjukdom. Som en djursjukdom som ska övervakas klassificeras enligt förslaget en sjukdom som orsakar ringa skador och obetydlig potentiell fara för människors hälsa, men vars förekomst man likväl vill begränsa eller som man på längre sikt vill utrota från landet

Enligt den föreslagna paragrafen ska beteckningen djursjukdom som ska bekämpas ges genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. I samband med att beteckningen ges ska djursjukdomar som ska bekämpas indelas i djursjukdomar som ska övervakas, farliga djursjukdomar och djursjukdomar som lätt sprider sig. Vid betecknandet och klassificeringen av sjukdomar ska Europeiska unionens lagstiftning samt de internationella fördrag som är bindande för Finland beaktas. Med Europeiska unionens lagstiftning avses förutom unionens bestämmelser om djursjukdomar också unionens bestämmelser om statligt stöd. För att en djursjukdom ska ges beteckningen djursjukdom som ska bekämpas förutsätts det enligt paragrafens 3 mom. att man genom att bekämpa sjukdomen kan påverka dess förekomst. I situationer där sjukdomen inte kan utrotas ur landet eller dess förekomst inte kan begränsas genom bekämpningsåtgärder enligt lagen, eller där utrotandet av sjukdomen skulle kräva oskäligt stora resurser i förhållande till den uppnådda nyttan, ska alltså en djursjukdom inte ges beteckningen djursjukdom som ska bekämpas. På motsvarande grund ska en djursjukdom som redan har getts beteckningen djursjukdom som ska bekämpas kunna fräntas denna status.

Enligt 2 mom. ska en djursjukdom kunna ges beteckningen djursjukdom som ska bekämpas endast inom ett visst, geografiskt avgränsat område eller endast i fråga om vissa djurarter eller produktionsformer, om det är ändamålsenligt med hänsyn till de skador som djursjukdomen förorsakar eller med tanke på bekämpningsåtgärdernas effektivitet. Exempelvis parasiten *Gyrodactylus salaris*

förorsakar skada endast på de vilda laxstammar som förekommer i de vattendrag som mynnar ut i Ishavet. Vissa sjukdomar hos fjäderfän kan medföra förluster endast inom specifika produktionsformer, exempelvis i ägg- eller köttproduktion. Enligt momentet kan en djursjukdom ges beteckningen djursjukdom som ska bekämpas även om man inte med säkerhet känner till hur smittsam sjukdomen är, hur lätt den sprids eller vilka skador den kan förorsaka, om sjukdomen kan anses medföra omedelbar fara för djurs eller människors hälsa. Detta kunde i synnerhet vara fallet i fråga om relativt nya sjukdomar, där den vetenskapliga forskningen kring sjukdomens spridning och konsekvenser fortfarande pågår.

I klassificeringen av djursjukdomar enligt den gällande lagen om djursjukdomar finns inget omnämnande av anmälningspliktiga djursjukdomar, även om det på förordningsnivå har föreskrivits om veterinärers plikt att med vissa intervall informera tillsynsmyndigheterna om förekomsten av vissa djursjukdomar som inte hör till de djursjukdomar som ska bekämpas. För att avhjälpa denna brist föreslås i paragrafen bestämmelser om anmälningspliktiga djursjukdomar som en del av klassificeringen av djursjukdomar. En djursjukdom som inte är en sjukdom som ska bekämpas kan enligt 4 mom. ges beteckningen anmälningspliktig djursjukdom, om det är nödvändigt att övervaka förekomsten av sjukdomen i syfte att skydda människors eller djurs hälsa eller för att trygga handel med eller export av djur eller produkter. En sjukdom kan enligt förslaget ges beteckningen anmälningspliktig sjukdom även om man inte har full klarhet om dess smittsamhet, om det anses vara nödvändigt att sjukdomen övervakas.

6 §. Definitioner. I paragrafen har tagits in definitioner av de begrepp som används i lagen. En del av begreppen baserar sig på Europeiska unionens lagstiftning medan andra baserar sig på andra nationella lagar. I fråga om definitionerna gäller följande motiveringar:

I 1 mom. 1 punkten definieras begreppet ny, allvarlig djursjukdom och i 2 punkten begreppet zoonos. Med zoonoser avses sjukdomar som campylobacterinfektion, salmonellainfektion och fågelinfluensa som kan

smitta från djur till människa eller från människa till djur.

Enligt förslaget är utgångspunkten den att befogenheterna i fråga om förelägganden, förbud och åtgärder enligt lagen endast ska omfatta djur som tillhör djurarter som är mottagliga för den berörda djursjukdomen. Enligt 3 punkten ska begreppet mottaglig art definieras genom en hänvisning till en vetenskaplig utredning i frågan eller till definitioner enligt Europeiska unionens lagstiftning.

I momentens 4—6 punkter föreslås definitioner på vissa begrepp i lagen som hänvisar till djur. Sällskapsdjur definieras i 7 punkten genom en hänvisning till definitionen i förordningen om sällskapsdjur. Förordningen gäller hundar, katter och illrar samt vissa andra djur som betraktas som sällskapsdjur som t.ex. reptiler.

I 8 och 9 punkten definieras vattenlevande djur och vattenbruksdjur i enlighet med definitionerna i direktivet om djurhälsokrav för vattenbruksdjur. Enligt 10 punkten ska med vektor avses ett vattenlevande djur eller ryggradslöst landdjur som kan sprida en djursjukdom från ett djur till ett annat, från ett djur till en människa eller från en människa till ett djur utan att själv insjukna. T.ex. insekter kan vara vektorer, och de är väsentliga vid spridningen av vissa djursjukdomar som ska bekämpas, exempelvis blåtunga som drabbar idisslare.

I 1 mom. 11 punkten definieras könsceller. I den gällande lagen om djursjukdomar har embryon och könsceller inkluderats i definitionen på djur. I den föreslagna lagen ska detta inte längre vara fallet utan bestämmelser om djur, embryon och könsceller ska alltid utfärdas särskilt. Med könsceller ska avses såväl befruktade som obefruktade könsceller, exempelvis däggdjurs äggceller och sperma, kläckägg och sperma från fåglar samt rom och mjölke från fiskar och andra vattenlevande djur, I definitionen förutsätts dessutom att könscellerna är avsedda att användas för reproduktion av djur. Därmed omfattas exempelvis fågelägg och fiskrom som är avsedda som livsmedel inte av definitionen. Med embryon ska enligt 12 punkten avses däggdjurs tidiga utvecklingsstadiet som avses bli överförda till ett mottagardjur.

En central definition med tanke på lagen är definitionen på djurprodukter i 13 punkten.

Enligt förslaget ska djurprodukter omfatta vilken som helst produkt från ett levande eller dött djur genom vilken en djursjukdom kan spridas. Med djurprodukter ska enligt definitionen bl.a. avses livsmedel, som t.ex. kött, mjölk och andra kött- och mjölkbaserade produkter, könsceller och embryon av djur samt animaliska biprodukter som t.ex. hela djurkadaver, animaliskt foder, slaktavfall, obehandlade skinn och hudar, fjädrar och dun samt urin, gödsel och andra sekret från djur.

Andra definitioner som är centrala i lagen är definitionen på en aktör som är ansvarig för djur, definitionen på en djurhållningsplats och definitionen på en aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats. En aktör som är ansvarig för djur definieras enligt 14 punkten genom en hänvisning till definitionen i lagen om ett system för identifiering av djur. Som aktörer som är ansvariga för djur ska betraktas djurhållare, dvs. djurägare och djurinnehavare, djurförmedlare samt sådana aktörer inom livsmedelsbranschen som i sina livsmedelslokaler slaktar djur eller rensar odlad fisk. Också i fråga om definitionen på en djurhållningsplats i 15 punkten hänvisas det till lagen om ett system för identifiering av djur. Med djurhållningsplats avses enligt den lagen en geografisk plats där djur hålls, föds upp eller sköts varaktigt eller tillfälligt. Djurhållningsplatsen omfattar i första hand djurstallar, betesmarker och andra platser som är avsedda för djur. Bostadshus på området för en gårdsbruksenhet ska anses omfattas av definitionen av en djurhållningsplats endast om djur hålls i husen. En djurhållningsplats för sällskapsdjur enligt lagen är ofta en enskild bostadslägenhet. Enligt 16 punkten ska med en aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats liksom i lagen om ett system för identifiering av djur avses en aktör som äger eller innehar en djurhållningsplats.

Med veterinär ska enligt 1 mom. 17 punkten avses en person som med stöd av lagen om utövning av veterinäryrket har rätt att utöva veterinäryrket i Finland. Till dem hör i Finland legitimerade veterinärer, veterinärmedicine studerande som enligt 7 § i nämnda lag har rätt att temporärt, i högst tre år, utöva veterinäryrket som vikarie för en legitimerad veterinär, samt personer som har rätt att utöva veterinäryrket i en annan medlemsstat i

Europeiska unionen och som har gjort en anmälan hos Livsmedelssäkerhetsverket om att de temporärt tillhandahåller veterinärtjänster. Med tillsynsmyndighet ska enligt 18 punkten avses Livsmedelssäkerhetsverket, regionförvaltningsverket eller kommunalveterinären.

I 1 mom. 19—22 punkten definieras avlivning och slakt av djur samt rensning av fisk, och rensningsanläggning. I 24 punkten föreslås en definition på en karantän. Med en karantän ska avses en djurhållningsplats där djur hålls isolerade i syfte att klarlägga huruvida en djursjukdom förekommer bland dem. I 26—28 punkten föreslås definitioner på begreppen uppsamlingscentral för djur, djurförmedlare samt laboratorium.

Vissa bestämmelser i lagen ska enligt förslaget gälla situationer där syftet är att släppa ut djur eller djurprodukter på marknaden. Definitionen på utsläppande på marknaden är emellertid i enlighet med 23 punkten bred, och omfattar utöver utbudande till försäljning, försäljning och varje annan form av förflyttning mot ersättning även förflyttning utan ersättning, exempelvis förflyttning av djur mellan en och samma ägares olika djurhållningsplatser. Förflyttningar inom en och samma djurhållningsplats ska emellertid stå utanför definitionen. Det föreslagna begreppet utsläppande på marknaden, som inte till alla delar har anknytning till en avsikt att överlåta djur eller produkter från en aktör till en annan, sammanfaller inte med den allmänspråkliga betydelsen. Eftersom den definition som föreslås ovan emellertid används allmänt i unionens lagstiftning om bekämpning av djursjukdomar föreslås det med tanke på enhetligheten i de samlade föreskrifterna att definitionen ska användas också i den föreslagna lagen.

Enligt 25 punkten ska med medlemsstat avses en medlemsstat i Europeiska unionen samt stater som vid tillämpningen av Europeiska unionens lagstiftning om verksamheten på Europeiska unionens inre marknad jämställs med medlemsstater i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som ingåtts mellan Europeiska unionen och staten i fråga. Definitionen utvidgar begreppets räckvidd till att utöver Norge, Island och Liechtenstein som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet också omfatta vissa andra stater som

t.ex. Schweiz och Andorra, som har ingått bilaterala avtal med Europeiska unionen på det veterinärmedicinska området.

2 kap. Förebyggande och övervakning av djursjukdomar

7 §. *Åtgärder för att skydda en djurhållningsplats från djursjukdomar.* Enligt den föreslagna paragrafen ska aktörerna ha en allmän skyldighet att på djurhållningsplatsen iaktta sådana förfaranden vid djurhållningen som bidrar till att skydda djurhållningsplatsen från djursjukdomar. Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i paragrafen ska dessutom genom förordning av statsrådet få utfärdas närmare bestämmelser om förfarandena vid vissa djurhållningsplatser som ska anses vara särskilt riskfyllda med tanke på spridningen av djursjukdomar. Paragrafen är ny i förhållande till den gällande lagstiftningen. Däremot är skyldigheterna endast delvis nya, eftersom vissa krav på förfarandena i samband med djurhållning enligt 12 d § i lagen om djursjukdomar har kunnat ingå i de obligatoriska program för hälsokontroll som genomförts i fråga om enskilda djursjukdomar.

I samband med smittskyddsåtgärder används ofta begreppet biosäkerhet, med vilket avses ett antal förebyggande åtgärder som minskar risken för spridning av smittsamma sjukdomar. Biosäkerhetsåtgärderna är ofta mycket enkla, men de kan vara centrala för att förhindra spridning av djursjukdom. Ett av de mest effektiva sätten att förhindra att virus och bakterier i djurhållningsplatsens omgivning kommer in i produktionsutrymmena är att säkerställa att de personer som besöker djurstallarna byter skodon och ytterkläder och tvättar händerna innan de går in i sådana utrymmen i stallarna som är avsedda för djur. Ofta arrangeras i samband med ingången till djurstallar en smittspärr, vars effektivitet förutom på byte av kläder och skodon baserar sig på enkla strukturella medel som syftar till att hålla sådana utrymmen i djurstallarna som är avsedda för djur fria från sjukdomsalstrare.

Djursjukdomar kan spridas till djurhållningsplatsen via djur, embryon, könsceller eller foder men också exempelvis via andra

djurprodukter eller via fordon. För att förhindra att djursjukdomar sprids till en djurhållningsplats via djur är det av största vikt att man försäkras om ursprunget och hälsotillståndet i fråga om de djur som anskaffas till djurhållningsplatsen och att man sörjer för bekämpningen av skadedjur. Det är också ofta av betydelse att man håller djur i olika åldrar i skilda utrymmen, att produktionsenheten delas in i avdelningar och att avdelningarna tvättas och desinficeras innan följande uppfödning omgångar styrs in i dem. Om styrningen av djurströmmarna är lyckad förflyttas djuren från en produktionsenhet till en annan på ett planmässigt sätt. Därmed minskar antalet tillfälliga störningar som beror på ökad djurtäthet eller sammanblandning av olika djurgrupper och som ökar sannolikheten för att olika djursjukdomar ska spridas. Biosäkerheten förbättras också när lastningen av djur ordnas i separata utrymmen så att sjukdomar som eventuellt sprids via djurtransportfordon inte kommer åt att spridas till sådana utrymmen där djur föds upp. Det är också viktigt att försöka förhindra att foder som är avsett för djur eller strö som är avsett för stallar kommer i kontakt med sjukdomsalstrare. Spridning av sjukdomar förebyggs också exempelvis genom att de personer som arbetar på djurhållningsplatsen ges de anvisningar och den utbildning som behövs.

Den allmänna bestämmelse som föreslås i 1 mom. ålägger aktörerna att vid djurhållningen iaktta förfaranden som med hänsyn till verksamheten på djurhållningsplatsen är tillräckliga med tanke på skyddet mot sjukdomar. Djurhållningsplatserna är olika till storleken, produktionsinriktningen och verksamheten, och hur ändamålsenliga och tillräckliga förfarandena är beror i stor utsträckning på en hurudan djurhållningsplats det är fråga om. Kravet enligt paragrafen ska endast gälla förfaranden, dvs. praxis för djurskötsel och andra arrangemang som hänför sig till verksamheten på djurhållningsplatsen. Paragrafen ålägger alltså inte aktörerna att genomföra sådana byggnadstekniska förändringar på djurhållningsplatsen eller i djurstallarna som skulle kräva betydande ekonomiska investeringar. I de riksomfattande djurhållningsprogrammen ingår krav som gäller smittskydd i fråga om djursjukdomar. Utgångspunkten enligt förslaget är att deltagan-

de i ett djurhälsovårdsprogram och iakttagande av smittskyddskraven i programmet ska vara tillräckligt för att uppfylla skyldigheten enligt det föreslagna momentet.

I fråga om sådana djurhållningsplatser där risken för att det förekommer en djursjukdom som ska bekämpas är exceptionellt stor, eller där sjukdomen om den spreds skulle förorsaka mer omfattande skador än normalt, ska det emellertid genom förordning av statsrådet få utfärdas närmare bestämmelser om de krav som ställs på förfarandena. Vid bedömning av huruvida risken för spridning av sjukdom är större än normalt eller vid bedömning av de skador som en sjukdom eventuellt kan förorsaka på en djurhållningsplats kan man beakta produktionsformen samt antalet djur på djurhållningsplatsen. Mer riskbenägna på grund av produktionsformen är i allmänhet sådana djurhållningsplatser där djur hålls eller föds upp endast under en kort tid och som är i kontakt med många andra djurhållningsplatser. Till dessa hör t.ex. så kallade kvighottell samt uppfödningströmmen för råmjölkskalvar. På basis av antalet djur kan det föreskrivas att planeringsskyldigheten ska gälla särskilt stora produktionsenheter, vars antal i Finland är ringa jämfört med många andra europeiska länder. I fråga om dessa djurhållningsplatser, som ska betraktas som riskfyllda, föreslås det att smittskyddskraven när det gäller de förfaranden som ska iakttas i djurhållningen ska få vara strängare än de biosäkerhetsåtgärder som ingår i de riksomfattande djurhälsovårdsprogrammen.

Enligt förslaget ska det dessutom genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de förfaranden som avses i paragrafen när Europeiska unionens bestämmelser om zoonoser förutsätter det. I de EU-rättsakter som gäller bekämpning av salmonella ingår vissa biosäkerhetskrav, om än av mycket allmän karaktär.

8 §. Obligatorisk hälsoövervakning. I paragrafen föreslås bestämmelser om de förutsättningar under vilka en aktör som är ansvarig för djur kan åläggas att genomföra övervakning av förekomsten av djursjukdomar hos djuren på djurhållningsplatsen. Övervakningsskyldigheten ska enligt förslaget gälla djurhållningsplatser som är sådana att det finns en risk för att någon djursjukdom som ska bekämpas förekommer eller sprids. En

ytterligare förutsättning är att regelbunden övervakning av sjukdomsförekomsten är nödvändig för att genomföra Europeiska unionens rättsakter eller för att kontrollera spridningsrisken.

Avsikten är att den provtagningskyldighet som hänför sig till de nationella salmonellakontrollprogrammen och som baserar sig på zoonosförordningen ska genomföras med stöd av paragrafen. Vid behov ska det också kunna föreskrivas om övervakning av andra djursjukdomar. Med stöd av 12 d § i den gällande lagen om djursjukdomar har det föreskrivits om övervakning av sjukdomarna mædi-visna och scrapie, som förekommer hos får och getter. Vilka djurhållningsplatser som ska omfattas av hälsoövervakningsskyldigheten ska enligt paragrafens 3 mom. fastställas genom förordning av statsrådet.

Obligatorisk hälsoövervakning ska omfatta övervakning av djurens hälsotillstånd, provtagning och sändning av prover för analys samt journalföring av provförsändelser. Vid behov ska resultaten av de provanalyser som gäller egenkontrollen sändas till myndigheten samt en anmälan göras hos myndigheten när nya djur kommer till djurhållningsplatsen och när en sjukdom som omfattas av hälsoövervakning förekommer t.ex. hos en person som arbetar på djurhållningsplatsen. De sistnämnda skyldigheterna gäller salmonellakontroll. Bestämmelser om skyldigheterna i samband med övervakningen av enskilda djursjukdomar och om de djurhållningsplatser som dessa skyldigheter ska gälla ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om antalet prover, provtagningsfrekvensen, sättet på vilket proverna ska tas och sändas för analys samt om journalföring av prover ska emellertid utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I den hälsoövervakning som genomförs med stöd av den gällande lagen om djursjukdomar kan också ingå åtgärder som hänför sig till de förfaranden som iakttas vid djurhållningen som syftar till att förhindra att en djursjukdom sprider sig till djurhållningsplatsen eller från en djurhållningsplats till en annan. Krav som avser dessa åtgärder ska emellertid inte ingå i hälsoövervakning enligt den föreslagna paragrafen, eftersom bestämmelser om smittskyddskrav föreslås i lagens 7 §.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska kommunveterinären företa regelbundna inspektioner på djurhållningsplatserna för att klargöra huruvida de skyldigheter som gäller hälsoövervakningen har fullgjorts och huruvida en djursjukdom som ska övervakas förekommer på djurhållningsplatsen. Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i 3 mom. får närmare bestämmelser om den myndighetstillsyn som gäller hälsoövervakningen utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

9 §. Frivillig hälsoövervakning samt hälsoklassificering av djurhållningsplatser. I paragrafen föreslås bestämmelser om frivillig hälsoövervakning, som aktören som är ansvarig för en djurhållningsplats kan förbinda sig till för att få en hälsokategori fastställd för djurhållningsplatsen och som kan utnyttjas bl.a. vid handeln med djur. I 1 mom. föreslås det att hälsoövervakning ska kunna genomföras för att förebygga och övervaka förekomsten av en djursjukdom som ska bekämpas eller någon annan djursjukdom. Hälsoövervakningen ska omfatta en skyldighet för aktören att låta göra regelbundna hälsokontroller på djuren, ta eller låta ta prover på djuren och att sända proverna för analys samt föra journal över provtagningar. På djurhållningsplatser som omfattas av frivillig hälsoövervakning ska man också kunna begränsa anskaffningen av nya djur eller av könsceller eller embryon som är avsedda för reproduktion av djur från djurhållningsplatser som inte omfattas av hälsoövervakning eller som hör till en lägre hälsokategori än den djurhållningsplats som anskaffar djuren, embryona eller könscellerna. Den frivilliga hälsoövervakningen ska dessutom omfatta skyldigheter i fråga om märkning av djur och journalföring av djur, embryon eller könsceller samt skyldighet att informera myndigheten om att en sjukdom förekommer på djurhållningsplatsen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om fastställande av hälsokategorier för djurhållningsplatser i samband med frivillig hälsoövervakning. Djurhållningsplatserna ska enligt förslaget indelas i hälsokategorier enligt graden av säkerhet med vilken de är fria från den djursjukdom som förebyggs och övervakas genom den frivilliga hälsoövervakningen. I paragrafen föreslås bestämmelser om de

faktorer som ska beaktas vid klassificeringen. Till dessa hör misstänkta och konstaterade fall av djursjukdom hos djuren på djurhållningsplatsen eller hos djur som har kommit i kontakt med dem, resultaten av undersökningar för diagnos av djursjukdom som har gjorts i samband med hälsoövervakningen samt hur länge djurhållningsplatsen har omfattats av hälsoövervakning.

Paragrafen motsvarar till stor del bestämmelsen om frivilliga program för hälsoövervakning i 12 d § i den gällande lagen. Övervakningen av tuberkulos hos hjort omfattar utöver obligatorisk övervakning också en frivillig övervakning som genomförs med stöd av den paragrafen. Den hälsoövervakning som gäller maedi-visna och scrapie hos får och getter och som numera är obligatorisk förutsätter att djurhållaren förbinder sig till övervakningen, och är därmed av sådan karaktär att den är bättre lämpad att vara frivillig än obligatorisk. Därför är avsikten den att också denna hälsoövervakning ska regleras med stöd av paragrafen.

På övervakningen av de djurhållningsplatser som omfattas av frivillig hälsoövervakning ska bestämmelserna i 8 § 2 mom. om inspektion i samband med obligatorisk övervakning tillämpas. Bestämmelser om vilka djurhållningsplatser och vilka djursjukdomar som ska omfattas av hälsoövervakning samt närmare bestämmelser om innehållet i hälsoövervakning och hälsokategorier ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet ska utfärdas närmare bestämmelser om hälsokontroller, provtagning, sändning och journalföring av prover samt myndighetstillsyn.

10 §. Förbindelse till frivillig hälsoövervakning samt beslut om hälsoklassificering. I paragrafen föreskrivs det om de förfaranden som gäller förbindelse till frivillig hälsoövervakning samt beslutsfattandet vid hälsoklassificeringen. Den som vill förbinda sig till hälsoövervakning gör det genom att anmäla det till tillsynsmyndigheten. Avsikten är att regionförvaltningsverket ska fatta beslut om hälsoklassificering samt om återtagande av ett beslut om hälsoklassificering, om de krav som ingår i hälsoövervakningen inte iakttas eller om den aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats gör en anmälan om att han

eller hon har för avsikt att upphöra med hälsoövervakning. I paragrafen ska också ingå ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i anmälningarna och om anmälningsförfarandet.

11 §. Obligatorisk vaccinering och annan behandling av djur. För att avvärja en djursjukdom som ska bekämpas kan man enligt förslaget på de villkor som anges i paragrafen genomföra obligatorisk vaccination eller behandling såsom medicinering av djur. Åtgärderna kan enligt förslaget gälla endast vissa riskbenägna djurhållningsplatser eller djur, eller alla sådana djur som tillhör mottagliga arter för vilka ett vaccin finns eller en läkemedelsbehandling eller någon annan behandling kan ges. I 12 § i den gällande lagen om djursjukdomar ingår ett bemyndigande att bestämma att djur ska vaccineras eller annars behandlas. Detta bemyndigande har använts för att föreskriva om obligatorisk rabiesvaccinering av jakthundar och myndigheternas tjänstehundar samt obligatorisk vaccinering av brevduvor mot Newcastlesjuka. Med stöd av den föreslagna paragrafen ska det vara möjligt att föreskriva om obligatorisk rabiesvaccinering också i fråga om andra djur och att kräva att djur vaccineras som exempelvis Newcastlesjuka eller blåtungar som drabbar idisslare. Skyldigheten att vaccinera eller behandla djur kan enligt förslaget också basera sig på Europeiska unionens lagstiftning.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska skyldigheten att vaccinera eller behandla djur gälla en aktör som är ansvarig för djur. I den obligatoriska vaccineringen kan också ingå skyldighet att journalföra eller anmäla vaccinationer eller behandlingarna.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska tillsynsmyndigheten företa sådana undersökningar som behövs för att följa med vaccinationernas eller behandlingarnas effekt. Undersökningarna kan förutom vaccinerade eller behandlade djur också gälla djur som inte omfattas av vaccinations- eller behandlingsskyldigheten, eftersom bedömningen av vaccinationernas effekt - exempelvis höjningen av antalet antikroppar efter vaccineringen - kräver att man också undersöker djur i en kontrollgrupp.

Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i 3 mom. ska bestämmelser om genomförande av obligatoriska vaccinationer och behandlingar och om skyldigheter i samband med vaccinationer och behandlingar utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Dessutom kan enligt förslaget genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om myndighetsundersökningar i samband med vaccinationer och behandlingar.

Bestämmelserna i 3 mom. ska gälla vaccinering av djur som är i någons besittning. I paragrafen ska dessutom ingå en bestämmelse om att Livsmedelssäkerhetsverket för att avvärja en djursjukdom som ska bekämpas får genomföra betesvaccinering av vilda djur.

12 §. Ordnande av djurutställningar och andra motsvarande tillställningar. I paragrafen föreskrivs det om djurhälsokrav vid ordnande av djurutställningar, djurtävlingar eller andra motsvarande tillställningar där nötkreatur, får, getter, svin eller fjäderfän tillfälligt samlas från flera olika djurhållningsplatser. Ovannämnda djurarter är av central betydelse för livsmedelssäkerheten. Därför är det motiverat att utfärda strängare bestämmelser om utställnings- och hobbyverksamhet i fråga om dessa djurarter än i fråga om andra djurarter. Bestämmelserna ska emellertid också gälla andra djurarter än ovannämnda, när sådana förs till samma tillställningar som nötkreatur, får, getter, svin eller fjäderfän. I paragrafen föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket närmare bestämmelser om hälsokraven i fråga om nötkreatur, får, getter, svin och fjäderfän som förs till ovannämnda tillställningar får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

De föreslagna bestämmelserna motsvarar i stort 12 § 1 mom. 4 punkten i den gällande lagen om djursjukdomar, enligt vilken det kan meddelas nödvändiga villkor, begränsningar eller förbud för djurutställningar, djurtävlingar eller andra motsvarande tillställningar, samt bestämmelser på lägre nivå som har utfärdats med stöd av den lagen. Bemyndigandet har inte hittills använts för att utfärda förordning, men Livsmedelssäkerhetsverket har meddelat anvisningar om att djur ska genomgå hälsokontroll innan de deltar i riks-

omfattande djurutställningar. I lagen föreslås också vissa andra bestämmelser som är nödvändiga för att bekämpa sjukdomar som lätt sprider sig, och som gäller utställningar, tävlingar eller andra, motsvarande tillställningar till vilka man samlar andra djur än sådana som tillhör ovan nämnda djurarter.

13 §. Frisläppning av djur i naturen. Enligt den föreslagna paragrafen får inget djur som misstänks lida av en sjukdom som ska bekämpas eller någon annan djursjukdom som kan medföra skada för andra djur eller för människor släppas ut i naturen. Paragrafen syftar främst till att skydda vilda djurstammar i landet från djursjukdomar, men också till att förhindra att människor eller husdjur insjuknar i sjukdomar som sprids via djur som släppts ut i naturen eller via vilda djur som smittats av dem. Den som släpper ut djuren i naturen ska ansvara för bedömningen av den risk för spridning av sjukdom som djuren medför. Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i paragrafen får närmare bestämmelser om hälsotillståndskraven i fråga om djur som släpps ut i naturen utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Paragrafen ska i synnerhet tillämpas på utsättning av fisk, som utförs allmänt i hela landet. Odling av sättfisk kräver tillstånd både enligt den gällande lagen och enligt den föreslagna lagen. Tillsynsmyndigheterna förfogar därmed för tillsynen över efterlevnaden av paragrafen över heltäckande uppgifter om de aktörer som utför utsättning. Vid behov kan bestämmelser utfärdas också i fråga om andra djurarter än fiskar.

3 kap. **Anmälan av djursjukdomar och övervakning av sjukdomsläget**

14 §. Skyldighet att anmäla djursjukdomar. I paragrafen föreslås en bestämmelse motsvarande bestämmelsen i 9 § i den gällande lagen om djursjukdomar om skyldighet för en aktör som är ansvarig för djur att till tillsynsmyndigheten anmäla en misstanke om en sjukdom som ska bekämpas eller ny, allvarlig djursjukdom. Enligt den föreslagna paragrafen ska anmälningsplikten också gälla andra personer som deltar i undersökning, skötsel, hantering, transport, avlivning, slakt,

jakt, fångst, rensning eller observation av djur. Utöver symptom som tyder på sjukdom hos ett djur ska en aktör som är ansvarig för djur enligt förslaget också anmäla sådant massinsjuknande eller sådan massdöd av djur samt sådana väsentliga förändringar i djurs beteende eller produktivitet, exempelvis plötslig minskning av ägg- eller mjölkproduktionen, som kan tyda på förekomst av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig sjukdom. Anmälan ska göras hos kommunalveterinären eller regionförvaltningsverket och den ska göras utan dröjsmål.

Att utsträcka anmälningsplikten till att utöver de aktörer som är ansvariga för djur också gälla andra personer som på arbetets vägnar eller i samband med hobbyverksamhet kommer i kontakt med djur, och till att också gälla massinsjuknande eller massdöd av djur samt väsentliga förändringar i produktiviteten, föranleds av genomförandet av Europeiska unionens bestämmelser, t.ex. direktivet om bekämpning av aviär influensa. Anmälningsplikten ska emellertid alltid bedömas från fall till fall, med beaktande av den berörda personens kunskaper och färdigheter samt förmåga att förstå det eventuella kausalitetsförhållandet mellan observationen och djursjukdomar. Det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i paragrafens 2 mom. gör det emellertid möjligt att genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet specificera sådana förändringar i produktionen som alltid ska anmälas. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet ska dessutom enligt förslaget få utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och anmälningsförfarandet.

15 §. Anmälningsplikt för veterinärer och laboratorier. Enligt 1 mom. har veterinärer på samma sätt som aktörer som är ansvariga för djur anmälningsplikt när det gäller djursjukdomar som ska bekämpas och nya, allvarliga djursjukdomar. Anmälan ska göras hos kommunalveterinären eller regionförvaltningsverket trots den tystnadsplikt som veterinärer har i fråga om patientuppgifter. Anmälningsplikten ska utöver sjukdomar som ska bekämpas och nya, allvarliga djursjukdomar också gälla anmälningspliktiga djursjukdomar. Bestämmelsen motsvarar 6 § i den gällande lagen om djursjukdomar.

Enligt 2 mom. har också ett laboratorium anmälningsplikt om det på basis av undersökningar i laboratoriet konstateras att ett djur har drabbats av en sjukdom som ska bekämpas, en ny, allvarlig djursjukdom eller en anmälningspliktig djursjukdom, eller om en misstanke om en sådan djursjukdom väcks i laboratoriet. Ett laboratoriums anmälningsplikt ska inte vara beroende av huruvida ett prov har sänts för analys för diagnostik av den berörda djursjukdomen eller med tanke på någon annan undersökning, utan anmälan ska göras i vardera fallet. Bestämmelser om anmälningsplikt för veterinärer finns i 8 § 2 mom. i den gällande lagen om djursjukdomar, men för närvarande omfattar lagen inga bestämmelser om anmälningsplikt för laboratorier. En anmälan från ett laboratorium kan emellertid vara central med tanke på sjukdomsbekämpningen i de fall där en aktör som är ansvarig för djur försummar att göra en anmälan.

16 §. Tillsynsmyndighetens anmälningsplikt. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsynsmyndighetens skyldighet att anmäla djursjukdomar och sända sammandrag av konstaterade fall av djursjukdomar till en högre myndighet eller till hälsomyndigheterna. Motsvarande bestämmelser ingår i de förordningar av statsrådet och jord- och skogsbruksministeriet som har utfärdats med stöd av den gällande lagen om djursjukdomar. Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i 4 mom. får närmare bestämmelser om innehållet i anmälningarna och de sammandrag som avses i paragrafen, om den tidsfrist inom vilken de ska göras samt om det förfarande som ska iakttas i samband med dem utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

17 §. Övervakningsundersökningar. I paragrafen föreslås bestämmelser om övervakning av djursjukdomar, och i synnerhet om övervakningsundersökningar och om aktörernas och myndigheternas skyldigheter i anslutning till dem. Övervakningen av djursjukdomar kan indelas i aktiv och passiv övervakning. Med aktiv övervakning avses övervakning som genomförs på basis av prover som tagits i övervakningssyfte, exempelvis mjölkprover, blod- eller vävnadsprover som tagits i slakterier eller på gårdar eller i fråga om vilda djur de prover som jägare,

viltforskare eller ringmärkare har samlat. Med passiv övervakning avses undersökning av djur på basis av sjukdomsmisstanke. I den passiva övervakningen kan emellertid också ingå undersökningar i syfte att diagnostisera sjukdom och klargöra dödsorsak. I dessa fall kan sjukdomsmisstanken uppstå i laboratoriet.

Övervakning av djursjukdomar har under den tid den gällande lagen om djursjukdomar har varit i kraft genomförts med stöd av lagens 12 § 1 mom. 1 punkt, med stöd av vilken Livsmedelssäkerhetsverket har kunnat bestämma att djur ska undersökas. Övervakning genomförs i allmänhet för diagnostik av djursjukdomar som ska bekämpas, men övervakning har enligt behov genomförts också för att följa med förekomsten av andra sjukdomar.

Europeiska unionens lagstiftning förutsätter i vissa fall att medlemsländerna regelbundet övervakar förekomsten av djursjukdomar eller deltar i tidsbundna undersökningar som kartlägger förekomsten av sjukdomar. Exempelvis i fråga om salmonella förutsätts både övervakning och kartläggningsundersökningar. Till de djursjukdomar vars övervakning är obligatorisk enligt zoonosdirektivet hör utöver salmonellos även tuberkulos hos nötkreatur, brucellos, trikinos, echinokockos, EHEC och campylobakterinfektion. Zoonosdirektivet förutsätter dessutom att man följer med antibiotikaresistens hos djur. De förpliktelser i samband med övervakning som ingår i Europeiska unionens lagstiftning kan gälla hela landet eller endast exempelvis sådana zoner som inrättas för att förhindra spridning av sjukdomar som lätt sprider sig.

I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om skyldighet för Livsmedelssäkerhetsverket att övervaka djurens hälsotillstånd och förekomsten av djursjukdomar utifrån anmälningar och sammanställningar som gäller djursjukdomar samt andra informationskällor. Till de senare hör närmast laboratorieundersökningar, uppgifter och mikrobstammar som sänds in av andra laboratorier samt de statistiska uppgifter om sjukdomsfall som veterinärer har behandlat som avses i 12 § 1 mom. i lagen om utövning av veterinäryrket.

För att övervaka djursjukdomar kan man dessutom enligt 2 mom. efter beslut av Livsmedelssäkerhetsverket verkställa övervak-

ningsundersökningar, dvs. obligatorisk screening av djur. I samband med dessa ska man kunna undersöka djur för att klarlägga deras hälsostatus och ta behövliga prover på djuren och på de produkter som härrör från dem samt från djurhållningsplatsen. Avsikten är att övervakningsundersökningarna ska omfatta hela landet eller endast vissa typer av djurhållningsplatser som t.ex. på grund av produktionsformen bedöms medföra särskild risk för spridning av djursjukdomar. Aktörer som är ansvariga för djur och djurhållningsplatser och anläggningar som tar emot djurprodukter ska enligt förslaget vara skyldiga att tillåta undersökning av och provtagning på djur i samband med övervakningsundersökningar.

Utgångspunkten ska vara den att Livsmedelssäkerhetsverket ska ha prövningsrätt i fråga om vilka övervakningsundersökningar som ska genomföras i landet vid ett givet tillfälle och i fråga om den omfattning i vilken de ska genomföras. Enligt paragrafens 2 mom. ska emellertid en övervakningsundersökning alltid genomföras om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det. Närmare bestämmelser om genomförandet av sådana övervakningsundersökningar som baserar sig på unionslagstiftning får enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Livsmedelssäkerhetsverket kan med stöd av det föreslagna 3 mom. verkställa undersökningen själv eller bestämma att någon annan tillsynsmyndighet ska göra det. Också aktörer som ansvarar för djur eller djurhållningsplatser eller anläggningar som tar emot djurprodukter kan åläggas uppgifter som innebär provtagning och sändning av prover som hänför sig till övervakningsundersökningar. Detta ska emellertid vara möjligt endast om uppgifterna inte förutsätter sådana särskilda kunskaper eller färdigheter som aktörer som är ansvariga för djur eller personer som arbetar vid en anläggning inte kan förväntas ha. Enligt förslaget kan Livsmedelssäkerhetsverket dessutom med en instans som administrerar ett nationellt djurhälsovårdsprogram komma överens om att provtagning i övervakningssyfte ska ske inom ramen för hälsovårdsprogrammet.

I 4 mom. föreslås vidare bestämmelser om att Livsmedelssäkerhetsverket kan verkställa

övervakningsundersökningar som avser vilda djur och prover som har sänts till myndigheten för andra undersökningar.

18 §. Övervakningsplan. I den föreslagna paragrafen bestäms det om skyldighet för Livsmedelssäkerhetsverket att utarbeta en plan för övervakningen av det allmänna hälsotillståndet hos djuren och förekomsten av djursjukdomar. Någon motsvarande skyldighet finns inte i den gällande lagstiftningen. Utarbetandet av en plan kan emellertid anses vara motiverat för att öka förutsägbarheten i övervakningsverksamheten och för att följa med hur de krav på sjukdomsövervakning som ställs i Europeiska unionens lagstiftning uppfylls. Planen skulle också göra det lättare att kalkylera behovet av och fördela den statliga finansiering som anvisas för Livsmedelssäkerhetsverkets laboratorieverksamhet.

Enligt paragrafen ska Livsmedelssäkerhetsverket uppdatera övervakningsplanen årligen. Av planen ska det framgå vilka övervakningsundersökningar som avses i 17 § man har för avsikt att genomföra samt hur och i vilken utsträckning prover som sänts till Livsmedelssäkerhetsverket i annat syfte än för övervakning, dvs. närmast för fastställande av sjukdom eller klarläggande av dödsorsak, kommer att utnyttjas vid övervakningen.

4 kap. Åtgärder vid sjukdomsutbrott

19 §. Primära åtgärder för att förhindra spridning av sjukdom. I 1 mom. föreslås bestämmelser om de åtgärder som en aktör som är ansvarig för djur primärt ska vidta i situationer där personen själv eller exempelvis den veterinär som har skött ett djur misstänker att djuret har insjuknat i en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom. Dessa åtgärder ska också tillämpas i situationer där en djursjukdom har konstaterats i samband med laboratorieundersökningar och ingen tillsynsmyndighet ännu har inspekterat djurhållningsplatsen eller djuret eller i övrigt vidtagit åtgärder i ärendet. Den aktör som är ansvarig för djur ska om möjligt hålla djuret avskilt från andra djur på djurhållningsplatsen och undvika att förflytta djur och produkter som t.ex. mjölk och sperma eller andra varor och ämnen som kan vara infekterade. De primära åtgärderna ska

enligt förslaget tillämpas tills tillsynsmyndigheten har beslutat om fortsatta åtgärder. Paragrafen motsvarar i stor utsträckning bestämmelsen i 9 § 1 mom. i den gällande lagen om djursjukdomar.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att en veterinär som misstänker eller konstaterar att ett djur har drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas eller av en ny, allvarlig djursjukdom utan dröjsmål ska ge den aktör som är ansvarig för djuren råd om de åtgärder som primärt ska vidtas för att förhindra smittspridning.

20 §. Formell misstanke om djursjukdom. I paragrafen föreslås en bestämmelse, motsvarande bestämmelsen i 8 § 1 mom. i den gällande lagen, om skyldighet för tillsynsmyndigheten att företa inspektion vid misstanke om att ett djur lider av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom. Skyldighet för en myndighet att företa inspektion finns också i flera direktiv som gäller bekämpning av djursjukdomar. Inspektionen ska enligt förslaget liksom för närvarande huvudsakligen verkställas av kommunalveterinären, som är den lokala myndigheten, men enligt förslaget ska också regionförvaltningsverket och Livsmedelssäkerhetsverket ha befogenheter att företa inspektion vid behov. Att regionförvaltningsverket och Livsmedelssäkerhetsverket ges befogenheter att företa inspektion är nödvändigt eftersom dessa ämbetsverk är behöriga att besluta om förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som syftar till att bekämpa samt förhindra spridning av djursjukdomar.

Ett djur som i samband med inspektion misstänks vara sjukt ska undersökas och behövliga prover ska tas på djuret. Inspektionen ska också utsträckas till andra djur på djurhållningsplatsen och till djurens livsmiljö. Om det finns en misstanke om att ett vilt djur har drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas ska prover tas från den omgivande naturen. Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i paragrafen får närmare bestämmelser om undersökningen av djur och djurhållningsplatsen, provtagningens nivå och omfattning, det förfarande som ska iakttas vid sändandet av prover samt om laboratorieundersökning av prover utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I paragrafen föreslås det att man tar i bruk begreppet *formell misstanke om djursjukdom*. Med hjälp av begreppet kan man i lagen särskilja olika nivåer av misstanke om djursjukdom och sambandet mellan dem och de åtgärder som inverkar på aktörernas rättigheter och skyldigheter. Lagförslaget syftar till att göra tröskeln att anmäla en misstanke till myndigheten så låg som möjligt. Samtidigt kräver rättssäkerheten att man inte på otillräckliga grunder ingriper i individens rättigheter. En aktörs eller veterinärs misstanke ska alltså vara tillräckligt för att tillämpa vissa bestämmelser i lagen, medan det i fråga om de flesta åtgärder som gäller djurhållningsplatsen eller områdesvisa åtgärder krävs en grundad misstanke från myndighetens sida.

Enligt paragrafen ska med formell misstanke om djursjukdom avses en misstanke om en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom som regionförvaltningsverket anser vara tillräckligt stark för att man ska kunna vidta vissa åtgärder som föreskrivs i lagen. Den föreslagna lösningen, enligt vilken regionförvaltningsverket ska ha behörighet att fastställa när det rör sig om en formell misstanke om djursjukdom, skulle bidra till att förenhetliga den praxis som tillämpas vid sjukdomsutbrott och förtydliga exempelvis kommunikationen och informationsförmedlingen i samband med djursjukdomar.

En formell misstanke om djursjukdom kan enligt förslaget uppstå utifrån en myndighetsinspektion, resultaten av laboratorieundersökningar eller av någon annan därmed jämförbar välgrundad anledning såsom t.ex. ett samband mellan en djurhållningsplats och en smittkälla eller en plats där sjukdomen förekommer. Regionförvaltningsverket ska inte nödvändigtvis själv behöva företa inspektion på djurhållningsplatsen, utan den formella misstanken kan uppstå utifrån uppgifter från exempelvis kommunalveterinären eller ett laboratorium.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om avlivning av djur i syfte att fastställa sjukdom i situationer som avser en formell misstanke om en djursjukdom som lätt sprider sig eller en ny, allvarlig djursjukdom. Ett djur får avlivas genom ett beslut av regionförvaltningsverket om en sjukdom inte kan konstateras eller en

misstanke om sjukdom uteslutas utan att djuret avlivas. Diagnos av exempelvis TSE-sjukdomar kan endast ställas på döda djur. En motsvarande befogenhet ges i 8 och 12 § i den gällande lagen om djursjukdomar. Bestämmelserna i de nämnda paragraferna är emellertid till många delar svårtydda, och både kommunalveterinären, regionförvaltningsverket och Livsmedelssäkerhetsverket har överlappande befogenheter i frågan. Bestämmelser om skyldighet att avliva ett djur för att få de prover som behövs för en diagnos finns i flera direktiv som gäller bekämpning av djursjukdomar.

21 §. *Konstaterandet av en djursjukdom som ska bekämpas och en ny, allvarlig djursjukdom.* Enligt paragrafen skulle ett konstaterat fall av en djursjukdom i lagens mening föreligga, i fall sjukdomen hade konstaterats av en tillsynsmyndighet. När det gäller grunder, hänvisar paragrafen till allmänt godtagna veterinärmedicinska grunder. Livsmedelssäkerhetsverket utför nästan alla laboratorieundersökningar som görs för diagnostik av djursjukdomar som ska bekämpas, och är nationellt referenslaboratorium. Därför har ämbetsverket en central roll inte bara när det gäller bekräftandet av enskilda, misstänkta fall av sjukdom utan också när det gäller att besluta om de allmänna kriterier som ska tillämpas vid konstaterandet av olika djursjukdomar. Vissa djursjukdomar går emellertid att konstatera utan laboratorieundersökningar exempelvis genom ett test på djurhållningsplatsen. Beroende på fallet kan alltså också någon annan tillsynsmyndighet än Livsmedelssäkerhetsverket konstatera djursjukdom.

22 §. *Utredning om en djursjukdoms ursprung och utbredning.* I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det om en utredning över en sjukdoms ursprung och utbredning. Att det görs en utredning är en central förutsättning för att man ska kunna rikta sjukdomsbekämpningsåtgärderna rätt. Avsikten är att ta reda på varifrån den sjukdom som misstänks eller konstateras förekomma härrör och vart den eventuellt har hunnit sprida sig. Djurregister och andra informationskällor, t.ex. slakterier, mejerier, foderföretag och aktörer som ansvarar för uppsamling av kadaver används som hjälp i utredningen. En utredning ska i behövlig utsträckning också företas vid

misstanke om eller konstaterat fall av djursjukdom hos ett vilt djur.

I den gällande lagen om djursjukdomar finns inga bestämmelser om skyldighet för en myndighet att företa en utredning, men enligt lagens 9 § ska ett djurs ägare eller innehavare ge tillsynsmyndigheten de upplysningar som behövs för att klarlägga sjukdomens ursprung, art och spridning.

I paragrafen föreslås det att genomförandet av utredningen ska vara regionförvaltningsverkets uppgift, eftersom utredningen kräver resurser och ofta förutsätter arbete på ett område som är större än kommunalveterinärens tjänsteområde. Regionförvaltningsverket ska emellertid få anlita kommunalveterinären som hjälp i utredningen.

Av utredningen ska framgå den tidpunkt då sjukdomen sannolikt har kommit till djurhållningsplatsen, möjliga smittkällor samt produkter, ämnen och varor via vilka sjukdomen kan ha spridits utanför djurhållningsplatsen. Dessutom bör man ta reda på de djurhållningsplatser som har kommit i kontakt med den djurhållningsplats som är föremål för sjukdomsmisstanke eller den plats där sjukdomen förekommer, från vilka djursjukdomen kan ha överförts eller till vilka den kan ha spridits. Smitta kan spridas mellan djurhållningsplatser exempelvis via djur som förflyttas från en djurhållningsplats till en annan, via fordon för slakttransport eller mjölktankbilar eller via personer som besöker djurhållningsplatsen. Av utredningen ska vidare framgå de djurhållningsplatser där djurbesättningen kan ha smittats från samma smittkälla. Detta kan ha skett exempelvis om samma, kontaminerade foder har levererats till olika djurhållningsplatser.

Enligt 2 mom. ska kommunalveterinären företa de undersökningar som behövs på de djurhållningsplatser som har kommit i kontakt med den djurhållningsplats som är föremål för misstanke om sjukdom eller den plats där en sjukdom förekommer, samt undersöka sådana djurhållningsplatser där djuren kan ha smittats från samma smittkälla. Om regionförvaltningsverket på basis av utredningen eller undersökningen anser det vara sannolikt att en djursjukdom förekommer på någon av dessa djurhållningsplatser, ska det enligt förslaget röra sig om en formell misstanke om djursjukdom utifrån vilken man kan vidta

motsvarande åtgärder som på den djurhållningsplats där smittan förekommer eller misstänks förekomma. Huruvida åtgärder vidtas endast på vissa djurhållningsplatser eller rentav på samtliga djurhållningsplatser som räknas upp i utredningen beror i stor utsträckning på hur smittsam sjukdomen är och hur lätt den sprider sig, samt på hur starkt det funktionella sambandet eller de övriga kontakterna har varit mellan djurhållningsplatserna och den djurhållningsplats som är föremål för sjukdomsmisstanke eller den plats där sjukdomen förekommer. Vilka åtgärder som ska tillämpas beror sedan bl.a. på hur lång inkubationstid sjukdomen har och huruvida det går att utetsluta sjukdomsmisstanken redan under inkubationstiden. I synnerhet när det rör sig om sjukdomar med lång inkubationstid och i fråga om vilka man inte ännu under inkubationstiden med säkerhet kan utesluta misstanken om sjukdom kan det i vissa fall vara motiverat att tillämpa lindrigare begränsningar i fråga om de djurhållningsplatser som räknas upp i utredningen än i fråga om de djurhållningsplatser där man på basis av konstaterade kliniska symptom hos djuren misstänker att sjukdomen förekommer.

I 3 mom. föreslås det bestämmelser om att jord- och skogsbruksministeriet genom förordning ska få utfärda närmare bestämmelser om utarbetandet av en utredning över en djursjukdoms ursprung och spridning samt om undersökning och provtagning på de djurhållningsplatser som räknas upp i utredningen.

23 §. Beslut för att förhindra spridning av sjukdom. I paragrafen föreslås bestämmelser om åtgärder för att förhindra att en djursjukdom som förekommer eller misstänks förekomma på en djurhållningsplats sprider sig utanför djurhållningsplatsen. För att åtgärder ska få vidtas krävs det enligt förslaget att det rör sig om en sjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig sjukdom eller en formell misstanke om sådan. Å andra sidan ska regionförvaltningsverket alltid när det rör sig om en ovan nämnd sjukdom eller misstanke om sådan vidta de åtgärder som är nödvändiga för att förhindra att sjukdomen sprids. I 1 mom. föreslås en förteckning över de förbud och begränsningar som regionförvaltningsverket genom förvaltningsbeslut ska kunna

bestämma om, och om de åtgärder som verket ska kunna bestämma att ska genomföras på djurhållningsplatsen. När beslutet fattas ska ämbetsverket i enlighet med proportionalitetsprincipen beakta hur smittsam sjukdomen är, hur lätt den sprider sig och de skador den kan förorsaka.

Enligt 1 mom. kan de förbud, begränsningar och åtgärder som riktas till djurhållningsplatsen gälla förflyttning av djur, djurprodukter eller andra ämnen och varor som sprider smitta. Förbudet mot att förflytta djur från djurhållningsplatsen är den viktigaste och mest effektiva åtgärden för att förhindra spridning av djursjukdomar som ska bekämpas. I allmänhet är det också skäl att förbjuda anskaffningen av nya djur till djurhållningsplatsen, så att man undviker att också dessa djur insjuknar. Om en sjukdom smittar på människor eller djur via kött är utgångspunkten den att också sändande av djur för slakt ska förbjudas eller att det ska ställas villkor för slakten eller för hanteringen av köttet. I övriga fall kan slakt tillåtas utan villkor, förutsatt att transporten inte medför fara för att sjukdomen sprids. Att begränsa överlåtelse av mjölk som har mjölkats från andra djur på djurhållningsplatsen än sådana som misstänks ha insjuknat är endast nödvändigt i sällsynta fall, exempelvis vid utbrott av mul- och klövsjuka. Beroende på hur sjukdomen sprids kan det vara befogat att bestämma om begränsningar i fråga om foderleveranser, bortförande av gödsel och insamling av kadaver.

De förbud, begränsningar och åtgärder som bestäms med stöd av 1 mom. kan också gälla isolering av djur eller hållande av djur inomhus, rätten för personer som besöker djurhållningsplatsen att röra sig där i annan omfattning än vad som är nödvändigt samt rengöring och desinfektion av djurstallarna och de kläder och den utrustning som används i stallarna. Begränsningarna i rätten att röra sig avser inte att begränsa enskilda personers normala tillträde till djurhållningsplatsen för att arbeta, uträtta ärenden eller utöva hobbyverksamhet. Däremot ska man med stöd av bestämmelsen t.ex. kunna förbjuda dessa personer att besöka en annan djurhållningsplats där man håller djur som tillhör mottagliga arter. I de exceptionella fall där ett beslut enligt paragrafen avser enbart en bostadslä-

genhet, föranleder sjukdomar såsom rabies hos sällskapsdjur i regel inte något behov av att begränsa människors rörelsefrihet.

Med stöd av 1 mom. ska det kunna bestämmas att djuren på djurhållningsplatsen ska undersökas, vaccineras, behandlas eller ges medicinsk behandling, närmast när en effektiv bekämpning av sjukdomen inte kräver att djuren avlivas. Vaccineringsförbud i fråga om vissa djursjukdomar kan emellertid hindra vaccinering. Vaccinering ska kunna användas exempelvis i samband med rabies och eventuellt också i samband med encefalit hos häst samt blåtunga. Behandling kan komma i fråga t.ex. i samband med echinockos, vektorburna sjukdomar och mjältbrand.

Åtgärder ska också kunna vidtas för att förhindra att sjukdomssmitta sprider sig från en djurhållningsplats via fordon, vilda djur eller sällskapsdjur. Till dessa åtgärder kan höra rengöring eller desinfektion av fordon, vanligtvis hjulen och de yttre ytorna, vid utfart från djurhållningsplatsen. Åtgärder som bidrar till att förhindra att vilda djur kommer i kontakt med djuren på djurhållningsplatsen kan vara t.ex. att skydda djurstallarna på djurhållningsplatsen med nät eller andra konstruktioner, övervakning och bekämpning av skadedjur eller förbud mot att mata vilda djur på djurhållningsplatsen eller i dess omedelbara omgivning. I fråga om fiskodlingsanstalter kan det bestämmas om behandling av utloppsvattnet.

Enligt förslaget åligger ansvaret för verkställandet av regionförvaltningsverkets beslut den som beslutet gäller, dvs. den aktör som ansvarar för djurhållningsplatsen. Enligt förslaget ska emellertid kommunalveterinären åläggas att undersöka djur och djurhållningsplatsen samt vaccinera och behandla djur och ge dem medicinsk behandling i de fall där detta kräver en veterinärs yrkeskunskap. Enligt 3 mom. ska regionförvaltningsverket delge de övriga tillsynsmyndigheterna sitt beslut i den utsträckning som det behövs. Jord- och skogsbruksministeriet behöver bli informerat om ett beslut som har meddelats för att bekämpa en ny, allvarlig djursjukdom, så att ministeriet ska kunna vidta behövliga åtgärder för att ge en ny, allvarlig djursjukdom beteckningen djursjukdom som ska bekämpas.

Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i 4 mom. får bestämmelser om den omfattning i vilken tillsynsmyndigheten ska vidta åtgärder enligt 1 mom. för att bekämpa en enskild djursjukdom samt närmare bestämmelser om åtgärderna utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Bemyndigandet att utfärda förordning är centralt när det gäller att avgränsa regionförvaltningsverkets prövningsrätt. Den föreslagna paragrafen innebär omfattande befogenheter som på ett betydande sätt ingriper i individens rättigheter och skyldigheter. Användningen av dessa befogenheter kan emellertid inte avgränsas tillräckligt snävt på lagnivå, eftersom de åtgärder som ska vidtas beror på vilken djursjukdom det rör sig om. Eftersom detaljerade bestämmelser om de åtgärder som ska krävas för en effektiv bekämpning av varje enskild djursjukdom nu på samma sätt som tidigare ska finnas i jord- och skogsbruksministeriets förordningar underlättar och försnabbar detta regionförvaltningsverkets verksamhet vid sjukdomsutbrott och bidrar till att åtgärderna är enhetliga i de olika delarna av landet. Innehållet i de åtgärder som det föreslås bli föreskrivet om i jord- och skogsbruksministeriets förordningar bestäms å sin sida huvudsakligen på basis av de djursjukdomsspecifika direktiv som ingår i Europeiska unionens lagstiftning.

I 3 mom. föreslås vidare en bestämmelse om att regionförvaltningsverket i enskilda fall på ansökan kan ge dispens från sitt beslut, förutsatt att dispensen inte medför risk för spridning av sjukdomen. Dispens kan enligt det föreslagna 4 mom. endast ges i de fall där frågan har reglerats genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Möjligheten att ge dispens behövs för genomförandet av flera direktiv och kommissionsbeslut som gäller bekämpning av djursjukdomar, eftersom utgångspunkten för dessa rättsakter är att förbud och begränsningar som ska iakttas vid sjukdomsutbrott ska meddelas så att de är så heltäckande som möjligt, men att det av välgrundade orsaker från fall till fall får beviljas undantag från dem. För att undantag ska kunna beviljas krävs det att det har gjorts en riskbedömning av situationen som visar att det verkligen finns grunder för ett undantagsbeslut. Det ska t.ex. vara möjligt att av-

vika från förbudet mot att förflytta djur och förflytta djur till en annan djurhållningsplats när förflyttningen görs för vidare uppfödning, om den djurhållningsplats som har beilagts med begränsningar saknar tillräckliga utrymmen och om förflyttningen kan genomföras så att den inte medför risk för spridning av djursjukdomar.

24 §. *Giltighetstiden för beslut som fattas för att förhindra spridning av en sjukdom.* Enligt 1 mom. ska regionförvaltningsverket omedelbart upphäva ett beslut om förbud, villkor, begränsningar och åtgärder för att förhindra spridning av en sjukdom, så snart misstanken om djursjukdom har uteslutits antingen genom en laboratorieundersökning eller på några andra grunder. För att undvika oskäligen ekonomiska förluster bör man sträva efter att bekräfta eller utesluta misstanken så snabbt som möjligt. I vissa fall kan emellertid de laboratorieundersökningar som krävs för att ställa en slutlig diagnos ta flera veckor eller rentav flera månader. De olägenheter som en fördröjd diagnos medför kan emellertid minskas genom det system med tillstånd till undantag från förbud, begränsningar och åtgärder som föreslås i 23 §.

Enligt 1 mom. ska regionförvaltningsverket också upphäva sitt beslut när man genom laboratorieundersökningar eller på något annat tillfredsställande sätt har kunnat säkerställa att djursjukdomen inte längre förekommer på djurhållningsplatsen. Djursjukdomar kan ibland spontant försvinna från en djurhållningsplats så snart djuren har tillfrisknat. En djursjukdom kan också försvinna till följd av de åtgärder som vidtagits på djurhållningsplatsen. I vissa fall konstateras smitta först efter att djuret har dött. Då kan förbuden och begränsningarna hävas så snart man har försäkrat sig om att inte de andra djuren på djurhållningsplatsen har blivit smittade.

I 1 mom. föreslås dessutom bestämmelser om att regionförvaltningsverket ska upphäva ett beslut som syftar till att förhindra spridning av en ny, allvarlig djursjukdom senast en månad från det att beslutet meddelades, om inte sjukdomen vid den tidpunkten har getts beteckningen djursjukdom som ska bekämpas. Bestämmelsen syftar till att begränsa regionförvaltningsverkets befogenheter att besluta om bekämpningsåtgärder i situationer där man efter att åtgärder har vidtagits och en

prövning har gjorts inte anser det vara nödvändigt att ge en ny, allvarlig djursjukdom beteckningen djursjukdom som ska bekämpas, exempelvis för att sjukdomen på basis av de utredningar man fått inte uppfyller kriterierna för en sådan sjukdom.

Regionförvaltningsverket ska övervaka huruvida villkoren för att hålla beslutet i kraft föreligger. I 2 mom. föreslås också bestämmelser om skyldighet för de andra tillsynsmyndigheterna att underrätta regionförvaltningsverket om sådana omständigheter som inverkar på beslutets giltighet, som t.ex. resultat av laboratorieundersökningar.

Bekämpningsåtgärder som syftar till att förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig eller en farlig djursjukdom, som t.ex. avlivning av djur och rengöring och desinfektion på djurhållningsplatsen, vidtas i princip med stöd av myndighetsföreskrifter, medan det i fråga om djursjukdomar som ska övervakas beror på den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen vilka åtgärder som ska vidtas och därmed också huruvida förbud och begränsningar hävs. Ofta går det inte att utrota sjukdomen utan åtgärder av den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen. Även om det skulle lyckas kan det emellertid vara motiverat att vidta åtgärder för att förkorta giltighetstiden för förbuden och begränsningarna och minimera de produktionsförluster de för med sig.

För att ett upphäva ett beslut som omfattar förbud och begränsningar ska det inte nödvändigtvis krävas att man kan bevisa att djurhållningsplatsen är helt fri från djursjukdomen. I fråga om vissa djursjukdomar som ska övervakas ska det räcka med att sjukdomen till följd av de åtgärder som vidtagits inte längre medför fara för människors eller djurs hälsa. Bestämmelsen behövs bl.a. med tanke på de sjukdomar som inte till rimliga kostnader i praktiken helt kan utrotas från djurhållningsplatsen. Ett exempel på en sådan sjukdom är EHEC. Det föreslås att det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet ska få utfärdas bestämmelser om vad som ska anses vara ett tillfredsställande sätt att säkerställa att en djurhållningsplats är fri från en djursjukdom eller att sjukdomen inte längre medför fara.

I alla situationer går det inte att basera bedömningen av huruvida en djurhållningsplats

är fri från en djursjukdom eller huruvida sjukdomen inte längre medför fara endast på resultaten av en laboratorieundersökning eller någon annan, motsvarande utredning, utan det som är väsentligt vid bedömningen av frågan är vilka utrotningsåtgärder man har vidtagit på djurhållningsplatsen och hur åtgärderna har genomförts. Huruvida åtgärderna har varit tillräckliga kan inte alltid i tillräcklig utsträckning bedömas utifrån en utredning som inhämtas i efterhand, utan det väsentliga är att myndigheten har möjlighet att följa med och övervaka genomförandet av åtgärderna. Att åtgärderna övervakas är viktigt också med tanke på den risk för spridning av en djursjukdom som saneringsåtgärder medför.

När det gäller djursjukdomar som lätt sprider sig eller farliga djursjukdomar medför övervakningen av saneringsåtgärderna inga problem eftersom övervakningsmyndigheterna själva beslutar om åtgärderna för att utrota sjukdomen och ansvarar för genomförandet av dem. När det gäller djursjukdomar som ska övervakas är det däremot den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen som beslutar om eventuella åtgärder och genomför dem. För att möjliggöra myndighetstillsyn i dessa fall föreslås i 3 mom. en bestämmelse om att den aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats ska göra en förhandsanmälan hos kommunalveterinären om de åtgärder som han eller hon har för avsikt att vidta för att utrota sjukdomen på djurhållningsplatsen. Anmälan ska enligt förslaget göras bara i fråga om de djursjukdomar som specificeras genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet och i fråga om vilka det är nödvändigt att följa med utrotningsåtgärderna för att kunna bekräfta sjukdomsfrihet. Kommunalveterinären ska kontrollera att åtgärderna genomförs. Enligt jord- och skogsbruksministeriets gällande förordningar övervakar tillsynsmyndigheterna exempelvis genomförandet av åtgärderna för att utrota salmonella och BKD.

25 §. Interimistiska beslut i brådskande situationer. Även om det enligt lagförslaget är regionförvaltningsverket som har behörighet att besluta om förbud, begränsningar och åtgärder i syfte att förhindra spridning av en sjukdom, föreslås det i paragrafen att också kommunalveterinären ska kunna utöva dessa

befogenheter i vissa situationer. För att kommunalveterinären ska få utöva befogenheterna krävs det enligt förslaget att regionförvaltningsverket inte ännu har vidtagit några åtgärder i ärendet och att det rör sig om en brådskande situation vars hantering kräver omedelbara åtgärder.

Vid sjukdomsutbrott är tidpunkten då de första åtgärderna sätts in av avgörande betydelse för bekämpningen. I synnerhet de förbud som gäller förflyttning av djur på djurhållningsplatsen och överlåtelse av produkter måste kunna sättas i kraft mycket snabbt för att man ska kunna undvika nya smittor. Utöver den tid som beslutsfattandet tar måste man också beakta den tid som går åt till delgivning av beslut. Eftersom sjukdomsbekämpning kräver snabba åtgärder ska ett beslut som avser omedelbara förbud och begränsningar ofta delges i form av ett tillkännagivande som överlämnas personligen i stället för per post mot mottagningsbevis. Bestämmelsen i 43 § i förvaltningslagen (434/2003) om formen för ett förvaltningsbeslut gör det möjligt att i brådskande fall även ge ett beslut muntligen. Vid bekämpning av djursjukdomar kan ett muntligt beslut behövas i synnerhet när man vid en inspektion på djurhållningsplatsen upptäcker tydliga symptom som tyder på en allvarlig djursjukdom och det inte går att fatta ett skriftligt beslut omedelbart på platsen. Också ett muntligt beslut ska emellertid enligt förvaltningslagen utan dröjsmål också ges skriftligen.

Eftersom kommunalveterinären utför merparten av de inspektioner som motiveras av en misstanke om djursjukdom kan det i vissa fall för att spara tid vara ändamålsenligt att kommunalveterinären meddelar ett interimistiskt beslut om förbud, begränsningar och åtgärder som avser djurhållningsplatsen. Ett sådant beslut ska enligt paragrafen kunna meddelas även om ingen sådan formell misstanke om djursjukdom som avses i lagens 21 § ännu föreligger. Beslutet ska därmed kunna basera sig på kommunalveterinärens egen misstanke eller exempelvis på resultatet av en laboratorieundersökning som gjorts vid Livsmedelssäkerhetsverket.

Enligt förslaget ska kommunalveterinärens beslut omedelbart underställas regionförvaltningsverket för avgörande. Regionförvaltningsverket ska fatta ett eget beslut i ärendet

så snart som möjligt och senast inom fjorton dygn från det att det interimistiska beslutet meddelades. Om regionförvaltningsverket anser att det inte finns tillräckliga förutsättningar att förelägga förbud eller begränsningar eller att förutsättningarna inte längre föreligger ska verket omedelbart upphäva beslutet.

26 §. Beslut om utrotande av en djursjukdom på en djurhållningsplats. I paragrafen föreslås bestämmelser om de nödvändiga åtgärder som Livsmedelssäkerhetsverket ska kunna vidta för att utrota en farlig djursjukdom, en djursjukdom som lätt sprider sig eller en ny, allvarlig djursjukdom på en djurhållningsplats. En motsvarande reglering finns i 8 och 12 § i den gällande lagen om djursjukdomar. Åtgärdsbeslutet ska riktas till den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen också i det fall att det på djurhållningsplatsen finns egendom som delvis, eller när det gäller t.ex. uppsamlingscentraler för djur rentav helt och hållet, hör till någon annan aktör. Det är emellertid nödvändigt att man i en krissituation ska kunna betrakta besittning av djur och egendom som en tillräcklig grund för att rikta ett beslut, och att vidtagandet av bekämpningsåtgärder inte fördröjs på grund av man utreder eventuella komplexa ägandeförhållanden och verkställer upprepade samråd och delgivningar. Den som äger djur eller övrig egendom ska emellertid ha möjlighet att söka ändring i beslutet och rätt att få ersättning av statens medel för avlivade djur och förstörd egendom.

Utrotningsåtgärderna syftar i allmänhet till att avlägsna insjuknade djur från besättningen och föranleder i många fall också avlivning av samtliga djur på djurhållningsplatsen samt fullständig tömning och desinfektion av djurstallarna, varefter nya djur kan tas in till djurhållningsplatsen endast efter en tillräckligt lång karenstid och så att man iakttar tillräckliga skyddsåtgärder. Det är i synnerhet användningen av sådana befogenheter som avser avlivning av djur och förstörande av egendom som innebär ett kraftigt ingripande i det egendomsskydd som är en grundläggande rättighet. Paragrafen ska inte kunna tillämpas på utrotning av djursjukdomar som har getts beteckningen djursjukdomar som ska övervakas. I fråga om dessa får den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen av-

göra vilka utrotningsåtgärder som ska vidtas. Inte heller i dessa fall ska de förbud och begränsningar enligt lagens 23 § som tillämpas på djurhållningsplatsen kunna upphävas förän djurhållningsplatsen har konstaterats vara tillräckligt fri från smitta.

Det föreslås att den behörighet som det föreskrivs om i paragrafen ska koncentreras hos Livsmedelssäkerhetsverket, eftersom man då kan säkerställa enhetliga förfaranden i hela landet när det gäller utrotandet av ifrågavarande allvarliga och mer sällan förekommande djursjukdomar. Att beslut som gäller utrotande av sjukdomar fattas vid Livsmedelssäkerhetsverket är ändamålsenligt också med tanke på att Livsmedelssäkerhetsverket beslutar om de ersättningar som ska betalas för de avlivade djuren och den förstörda egendomen. Under den tid som den nuvarande lagen har varit i kraft har Livsmedelssäkerhetsverket fattat en del av besluten om avlivning av djur. Eftersom regionförvaltningsverket i egenskap av den instans som genomför åtgärder för att förhindra spridning av sjukdom känner till de särskilda omständigheterna på djurhållningsplatsen kan Livsmedelssäkerhetsverket be regionförvaltningsverket ge förslag om saneringsåtgärder som behövs på djurhållningsplatsen.

Enligt 1 mom. 1 punkten kan det beslutas att djur ska avlivas, slaktas eller rensas. Huruvida det bestäms att djuren ska avlivas, slaktas eller rensas beror på huruvida sjukdomen sprids via kött, alltså huruvida köttet från djuret kan användas som livsmedel, samt på huruvida transporten av djuren till slakteriet medför risk för att sjukdomen sprids. Det sätt på vilket sjukdomen sprids avgör också huruvida föreläggandet att avliva, slakta eller rensa djur ska utsträckas till att omfatta samtliga djur på gården, endast en del av dem eller endast de djur som har blivit smittade. T.ex. vid mul- och klövsjuka måste alla djur avlivas, medan däremot vid utbrott av BSE endast nötkreatur i samma ålderskategori som har ätit samma foder ska avlivas. När det gäller blåtunga förordnar myndigheten i allmänhet inte att djuren ska avlivas om det inte rör sig om ett exceptionellt, enskilt fall, t.ex. ett djur som kommit till landet i samband med export. I vissa fall kan man göra undantag från skyldigheten att avliva djur om djuren är särskilt värdefulla eller

tillhör en sällsynt djurart eller djurras eller om djuren hålls i en djurpark eller en försöksdjursanläggning. Bestämmelser om avlivning, slakt eller rensning av djur i samband med djursjukdomar som ska bekämpas inom Europeiska unionen finns i de direktiv som avser enskilda djursjukdomar.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan Livsmedels- och veterinärmyndigheten bestämma om bortskaffande av djurprodukter och andra ämnen och varor som eventuellt sprider smitta. Med stöd av denna bestämmelse ska myndigheten få bestämma att t.ex. mjölk som har fått från djur eller ägg som har lagts på djurhållningsplatsen ska förstöras. Om en djursjukdom som sprids via kött, exempelvis mul- och klövsjuka, svinpest eller fågelinfluensa, konstateras i ett slakteri, ska köttet från alla de djur som redan har slaktats och som har exponerats för smitta förstöras. Föreläggandet om bortskaffande kan också gälla biprodukter, exempelvis djurkadaver. Enligt biproduktförordningen får vissa undantagsbestämmelser tillämpas i fråga om bortskaffandet av självdöda eller avlivade djur i samband med sjukdomsutbrott. Man kan exempelvis tillåta att djur begravs eller bränns på djurhållningsplatsen även om det annars skulle vara förbjudet. I vissa fall kan man som ett alternativ till bortskaffande av produkter, ämnen eller varor som bekämpningsmetod bestämma att de ska behandlas eller användas på ett sätt som eliminerar risken för att sjukdomen sprids.

Efter att de smittade djuren har avlägsnats ska djurstallarna i regel rengöras och desinficeras för att utrota smitta. I 1 mom. 3 och 4 punkten föreslås bestämmelser om behörighet för Livsmedels- och veterinärmyndigheten att bestämma om grundlig rengöring och desinfektion av djurhållningsplatsen samt behörighet att bestämma att betesmarker och andra utrymmen utomhus ska beläggas med användningsförbud eller behandlas. Med stöd av 5 punkten får myndigheten bestämma att föremål och konstruktioner som inte kan rengöras eller desinficeras eller vars rengöring eller desinficering skulle bli oskäligt dyr med hänsyn till föremålets och konstruktionernas värde ska förstöras.

I 1 mom. 6 och 7 punkten föreslås bestämmelser om befogenheter när det gäller intagning av nya djur till djurhållningsplatsen efter det att den har rengjorts och desinfice-

rats. Med stöd av dessa lagrum ska myndigheten få bestämma om en karenstid efter tömningen och desinficeringen av djurhållningsplatsen under vilken det ska vara förbjudet att ta in nya djur. Enligt förslaget ska det dessutom få bestämmas att nya djur ska undersökas för diagnostik av djursjukdom. I vissa fall för man först försöksvis en liten mängd djur till djurhållningsplatsen efter tömningen. Genom att undersöka antalet antikroppar hos s.k. indikatordjur får man reda på om smittan ännu förekommer på djurhållningsplatsen.

Även om de i paragrafen föreskrivna åtgärderna i regel kan vidtas först när en djursjukdom har konstaterats, kan man enligt 2 mom. i vissa situationer vidta åtgärder redan på basis av en formell misstanke om djursjukdom. Detta ska vara möjligt om åtgärderna är nödvändiga för att förhindra att sjukdomen sprids, och om misstanken inte kan bekräftas eller uteslutas inom skälig tid med hänsyn till hur smittsam sjukdomen är, hur lätt den sprids och de skador den medför. T.ex. djur som har insjuknat i mul- och klövsjuka sprider effektivt sjukdomen via andningsluften. En snabb avlivning av djuren bromsar därför i väsentlig grad spridningen av sjukdomen. För att djur ska få avlivas på basis av en misstanke om sjukdom krävs det i regel förutom att den slutliga diagnosen blivit fördröjd och att fördröjningen medför oskälig risk för spridning av sjukdomen också att det rör sig om en mycket stark misstanke. En stark misstanke kan, beroende på sjukdomen i fråga, föreligga exempelvis på basis av tydliga kliniska symptom och preliminära undersökningar av prover, eller på grund av att man redan vet att djursjukdomen förekommer i landet eller i områdena nära den djurhållningsplats där det djur som uppvisar symptom finns.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att regionförvaltningsverket ansvarar för verkställigheten av ett beslut som har fattats med stöd av paragrafen. Vid behov ska myndigheten få anlita kommunalveterinären som hjälp vid verkställigheten. Den som ska avliva stora mängder djur eller avlivar exotiska djur behöver ofta anlita serviceproducenter utanför myndighetsorganisationen. I praktiken baserar sig dessutom åtgärderna för att tömma och desinficera en djurhållningsplats ofta

på en plan som regionförvaltningsverket har låtit en utomstående expert utarbeta.

Den som beslutet gäller ska enligt förslaget vara skyldig att bistå vid verkställandet av åläggandena i den omfattning som är skäligt med hänsyn till personens utbildning, arbets- erfarenhet, hälsotillstånd och andra personliga egenskaper och omständigheter. När tillsynsmyndigheten anvisar aktören uppgifter som hänför sig till verkställigheten ska myndigheten bedöma inte bara aktörens möjligheter att klara av uppgifterna utan också den psykiska belastning som en situation som exempelvis avlivande av en stor mängd djur innebär för aktören. Utgångspunkten är att aktören ska stå till myndighetens förfogande under den tid som saneringsåtgärderna genomförs på djurhållningsplatsen och låta myndigheten förfoga också över sådana redskap och sådan utrustning som används inom produktionen, exempelvis transportfordon, för uppgifter i samband med verkställigheten av beslutet, om det inte finns särskilda skäl till att befria aktören från skyldigheten att ge handräckning.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet kan fastställas vilka åtgärder enligt 1 mom. som i fråga om varje enskild djursjukdom ska betraktas som nödvändiga för att utrota den sjukdomen. Dessutom ska genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet få utfärdas närmare bestämmelser om t.ex. avlivningssätt, val av rengörings- eller desinficeringsmedel eller längden på karenstiden efter att djurhållningsplatsen har tömts och desinficerats. Bemyndigandet att utfärda förordning gör det möjligt att genomföra de sjukdomsspecifika bestämmelserna i Europeiska unionens lagstiftning och avgränsar Livsmedelssäkerhetsverkets befogenheter när det gäller valet av åtgärder vid sjukdomsutbrott.

27 §. Beslut på ansökan av djurägaren. Eftersom de åtgärder som avses i 26 § endast kan föreläggas för att utrota en farlig djursjukdom, en djursjukdom som lätt sprider sig eller en ny, allvarlig djursjukdom på djurhållningsplatsen, kommer utrotandet av djursjukdomar som ska övervakas att vara beroende av de åtgärder som den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen själv vidtar.

Att avliva djuren är emellertid ofta det enda möjliga alternativet med tanke på lönsamheten i den näringsverksamhet som aktören utövar, eftersom det ofta är det enda sättet att framgångsrikt utrota sjukdomen från djurhållningsplatsen och eftersom långvariga förbud och begränsningar i oskälig grad kan skada produktionen. För att djurägaren i dessa fall inte helt och hållet ska bli utan den ersättning som betalas av statens medel kan ägaren med stöd av 17 § i den gällande lagen om djursjukdomar ansöka om beslut om avlivande av djur och på basis av beslutet få partiell ersättning för de avlivade djuren. Med beaktande av att djurägare i regel får full ersättning för djur som avlivas på grund av en farlig djursjukdom eller en djursjukdom som lätt sprider sig kan regleringen bidra till att främja aktörernas likabehandling i situationer där djur måste avlivas på grund av djursjukdom.

I paragrafen föreslås en bestämmelse om att Livsmedelssäkerhetsverket på ansökan av djurägaren kan fatta beslut om avlivning eller slakt av ett eller flera djur på djurhållningsplatsen eller rensning av fiskar vid formell misstanke om djursjukdom som avser en sjukdom som ska övervakas eller en ny, allvarlig djursjukdom eller vid konstaterat fall av en sådan djursjukdom. Ett sådant åtgärdsbeslut ska enligt paragrafen endast kunna fattas i en situation där de förbud, begränsningar eller åtgärder som avses i 23 § av ekonomiska orsaker eller av orsaker som hänför sig till djurens välbefinnande i betydande grad försvårar djurhållningen och där det är nödvändigt att avliva eller slakta djuren eller rensa fiskarna för att utrota djursjukdomen på djurhållningsplatsen. Med orsaker som hänför sig till djurens välbefinnande avses i synnerhet situationer där man på grund av ett förbud mot förflyttning av djur inte kan skicka djuren till slakt vid rätt tidpunkt med tanke på produktionen och djuren växer sig för stora med hänsyn till de befintliga utrymmena. En aktör är skyldig att följa djurskyddslagen och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den också vid utbrott av djursjukdomar. Att avliva djuren kan i många fall vara det enda sättet att undvika brott mot djurskyddsbestämmelserna.

De befogenheter som det föreskrivs om i paragrafen kan bara utövas om det inte är

möjligt att utrota en djursjukdom från en djurhållningsplats på något annat sätt eller om sjukdomen i fråga i princip inte kan försvinna från djurhållningsplatsen spontant inom en rimlig tid efter att djuren har tillfrisknat. En ytterligare förutsättning för att ett åtgärdsbeslut ska kunna meddelas är att det skulle röra sig om betydande ekonomiska förluster och betydande försämringar i djurens välbefinnande. Ett åtgärdsbeslut enligt förslaget ska kunna fattas på grund av en djursjukdom som ska övervakas, men också på grund av en ny, allvarlig djursjukdom, även om det i fråga om de sistnämnda sjukdomarna också ska gå att vidta sådana utrotningståtgärder som avses i lagens 26 §. Det är emellertid ändamålsenligt att se till att befogenheterna i fråga om nya, allvarliga djursjukdomar har stor räckvidd på samma sätt som i den gällande lagen, eftersom det inte finns färdiga verksamhetsmodeller för bekämpningen av dessa sjukdomar.

Enligt förslaget ska sökanden ansvara för verkställigheten av beslutet.

I paragrafen ska vidare ingå ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas bestämmelser om sådana djursjukdomar på grundval av vilka man inte kan fatta ett beslut enligt paragrafen. Behovet av en bestämmelse om bemyndigande har samband med de föreslagna bestämmelserna om ersättning och med Europeiska unionens lagstiftning om statligt stöd, enligt vilka ersättning inte kan betalas för avlivade djur om aktören får ersättning för samma skada på grundval av försäkring. Avsikten är att djursjukdomar som t.ex. salmonellos, i fråga om vilka marknaden förfogar över ett fungerande försäkringssystem, genom förordning ska lämnas utanför tillämpningsområdet för paragrafen.

28 §. Åtgärder i anslutning till andra zoonoser än sådana som har getts beteckningen djursjukdom som ska bekämpas. Paragrafen gäller åtgärder i fråga om sådana zoonoser som inte har getts beteckningen djursjukdom som ska bekämpas. Någon motsvarande bestämmelse ingår inte i den gällande lagen om djursjukdomar. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har med stöd av 51 § i hälsoskyddslagen (763/1994) kunnat meddela enskilda förbud eller föreskrifter för att

avhjälpa en sanitär olägenhet förorsakad av zoonos. Exempelvis salmonellasmitta i ridstallar har varit ett problem. Salmonellos betraktas inte som en sjukdom som ska bekämpas när den förekommer hos hästar. Som ett annat exempel kan nämnas svampinfektioner i katterier som har smittat på medlemmar i familjer som har köpt en katt. Svampinfektion är inte en allvarlig sjukdom, men det har varit befogat att ingripa i spridningen av sjukdomen i synnerhet i situationer där försäljaren har fortsatt med verksamheten utan att bry sig om sjukdomen. I fortsättningen vore det ändamålsenligt att åtgärder baseras på lagen om djursjukdomar i stället för hälsoskyddslagen, eftersom ett av de centrala syftena med lagen om djursjukdomar uttryckligen är att skydda människor från zoonoser. De myndigheter som avses i lagen om djursjukdomar har också i regel bättre förutsättningar än de myndigheter som avses i hälsoskyddslagen att besluta om vilka sjukdomsspecifika åtgärder som ska vidtas i fråga om djur och djurhållningsplatser.

I paragrafen föreslås utöver bestämmelser om myndighetens befogenheter också bestämmelser om vissa skyldigheter för aktörerna när det gäller att förhindra spridningen av zoonoser. Skyldigheterna ska gälla djurhållningsplatser där det utövas yrkesmässig försäljning av djur, yrkesmässigt utställande av djur eller hobbyverksamhet av yrkesmässig karaktär som har samband med djur. Försäljning av djur ska bara omfattas av paragrafen när det rör sig om handel mellan en näringsidkare och en konsument, t.ex. en person som köper ett sällskapsdjur. Bestämmelsen ska därmed inte gälla överlåtelse av djur mellan två näringsidkare, exempelvis två aktörer inom primärproduktionen.

En aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats ska informera djurköpare eller personer som besöker djurhållningsplatsen om en annan zoonos än en zoonos som ska bekämpas misstänks eller konstateras förekomma på djurhållningsplatsen. Dessutom ska han eller hon vidta åtgärder för att skydda köparna eller besökarna från smitta. Eftersom det inte rör sig om en djursjukdom som har getts beteckningen djursjukdom som ska bekämpas ska inga sådana åtgärder som medför betydande kostnader eller betydande ekonomisk förlust kunna krävas av aktören. Åt-

gårderna ska inte heller behöva syfta till att utrota sjukdomen från djurhållningsplatsen.

I situationer där de ovan nämnda allmänna skyldigheterna inte kan anses tillräckliga för att skydda människors hälsa ska regionförvaltningsverket enligt 2 mom. genom ett beslut få bestämma om åtgärder som ska vidtas på djurhållningsplatsen. Regionförvaltningsverket ska kunna bestämma om rengöring och desinfektion av utrustning och redskap som används på djurhållningsplatsen, om förvaring och användning av produkter, ämnen och varor som kan vara kontaminerade, om rengöring och desinfektion av ytor som är i kontakt med djurstallar och djur samt om bekämpning och övervakning av skadedjur. Den aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats kan också genom regionförvaltningsverkets beslut förpliktas att ge personer som besöker djurhållningsplatsen och djurköpare särskilda anvisningar om hur de ska skydda sig mot smitta. Myndigheten kan också bestämma att de djur som hålls på djurhållningsplatsen ska ges medicinsk behandling. Åtgärderna får vidtas endast om det är nödvändigt för att avvärja fara för människors hälsa.

29 §. Spårning, behandling och bortskaffande av produkter. I vissa av Europeiska unionens rättsakter, t.ex. mul- och klövsjukedirektivet, fågelinfluensadirektivet eller direktivet om bekämpning av svinpest, ingår en skyldighet att spåra och förstöra produkter som härrör från djur som har hållits på djurhållningsplatsen under sjukdomens förmodade inkubationstid. Eftersom en del av dessa produkter i det skede som sjukdomen upptäcks redan har sålts till slutanvändarna och konsumerats, är skyldigheten i direktiven inte av absolut karaktär, utan spårning och bortskaffande ska vidtas i den mån det är möjligt. Exempelvis vid utbrott av svinpest ska spårnings- och bortskaffningsåtgärderna gälla kött, medan de vid utbrott av mul- och klövsjuka ska gälla kött, mjölk och biprodukter.

I 12 § i lagen om bekämpande av djursjukdomar som med lätthet sprida sig finns bestämmelser om förstöring av produkter, preparat eller annan egendom av mindre värde som har kommit i beröring med ett djur som har insjuknat eller misstänks ha insjuknat i epizooti eller annars med ett epizootiskt smittämne. Eftersom regleringen är så upp-

byggd att den inte möjliggör provning från fall till fall utan förutsätter att produkter eller preparat som ska förstöras individualiseras på ett uttömmande sätt i författningar på lägre nivå, har bestämmelsen haft endast liten praktisk betydelse.

Hur farlig en djursjukdom är och hur den sprider sig samt omständigheterna från fall till fall påverkar i betydande grad den omfattning i vilken spårnings-, tillbakadragnings- och bortskaffningsåtgärder ska vidtas. Om endast en ringa mängd produkter har släppts ut på marknaden och ska dras tillbaka kan det vara befogat att dra tillbaka produkterna från marknaden i synnerhet för att lugna exportmarknaden eller konsumenterna. Om det rör sig om en omfattande epidemi är det knappast praktiskt genomförbart att återkalla produkterna, och vid det laget har i allmänhet exporten också stannat av. Eftersom virus förstörs vid ca 70 graders värme är det inte heller i regel nödvändigt att återkalla upphettade köttprodukter eller exempelvis pastöriserad mjölk från marknaden. Att spåra och förstöra ägg som är avsedda för konsumtion kan däremot komma i fråga för att förhindra att en sjukdom sprids till människor eller djur.

Bestämmelser om skyldighet för aktörer inom livsmedelsbranschen att dra tillbaka livsmedel som inte motsvarar kraven på livsmedelssäkerhet från marknaden finns i artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2003 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet. Om en aktör inte iakttar ovannämnda skyldighet kan Livsmedelssäkerhetsverket med stöd av 57 § i livsmedelslagen bestämma att de livsmedel som har släppts ut på marknaden ska dras tillbaka. Som livsmedel som inte motsvarar kraven på livsmedelssäkerhet betraktas förutom livsmedel som är skadliga för människors hälsa också livsmedel som inte i övrigt är lämpliga som människoföda.

Trots livsmedelslagstiftningen är det nödvändigt att i den föreslagna lagen ta in en bestämmelse om spårning av eventuella kontaminerade produkter samt om åtgärder som avser behandling, användning eller bortskaffande av de spårade produkterna och av pro-

dukter som har kommit i kontakt med dem. Detta är viktigt eftersom det med tanke på bekämpningen av djursjukdomar kan vara väsentligt att man förbjuder också annan användning av livsmedel än användningen som människoföda. De produkter som spåras och bortskaffas på grund av djursjukdom är inte heller nödvändigtvis livsmedel, utan det kan vara nödvändigt att utsträcka kravet på bortskaffande också till könsceller och biprodukter.

I det föreslagna 1 mom. bestäms det att regionförvaltningsverket ska ha skyldighet att spåra produkterna. I den mån det är möjligt ska de produkter spåras som medför risk för spridning av en djursjukdom som lätt sprids eller av en farlig djursjukdom, när produkterna har fått från mottagliga djur på djurhållningsplatsen under den förmodade inkubationstiden för sjukdomen, dvs. efter den tidpunkt då smittan sannolikt har kommit till djurhållningsplatsen. Som grund för spårningsåtgärderna ska användas den utredning som avses i 22 §, där potentiellt farliga produkter räknas upp. Av praktiska skäl skulle det i regel vara ändamålsenligt att endast spåra de produkter som ännu är kvar hos bearbetningsföretaget eller grossisten men inte längre de produkter som har gått vidare till detaljhandeln eller som har sålts till konsumenterna. Ett eventuellt storskaligt återkallande skulle i fråga om zoonoser ske med stöd av livsmedelslagstiftningen.

Enligt 2 mom. ska Livsmedelssäkerhetsverket kunna utfärda bestämmelser om hur de spårade produkterna samt produkter som har kommit i kontakt med dem ska förvaras eller behandlas i syfte att undanröja risken för smittspridning, eller bestämma att produkterna ska märkas med uppgift om den ursprungliga djurhållningsplatsens hälsostatus och produkternas eventuella behandling. Om risken för smittspridning inte kan undanröjas genom behandling ska Livsmedelssäkerhetsverket kunna bestämma att produkterna ska bortskaffas. Eftersom bortskaffande i regel blir aktuellt först när misstanken om djursjukdom har bekräftats vore det i allmänhet skäl att bestämma att de produkter som spårats på basis av misstanken med undantag för lättfördärliga produkter ska förvaras tills misstanken har bekräftats eller uteslutits.

Enligt den föreslagna paragrafen ska produkternas ägare eller innehavare ansvara för verkställigheten av Livsmedelssäkerhetsverkets beslut. Eftersom det enligt Europeiska unionens lagstiftning inte kan anvisas statligt stöd för bearbetning eller saluföring av livsmedel är utgångspunkten den att all förvaring, behandling eller förstöring av produkter, liksom också återkallande av produkter med stöd av livsmedelslagen, ska ske på aktörens egen bekostnad.

Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i 3 mom. får bestämmelser om den omfattning i vilken åtgärder enligt paragrafen ska tillämpas för att bekämpa en enskild djursjukdom utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får enligt förslaget dessutom utfärdas närmare bestämmelser om åtgärderna.

30 §. Djursjukdomar hos vilda djur. Den föreslagna lagen ska utöver de djur som finns i människors besittning också gälla vilda djur. Smitta som påträffas hos vilda djur kan enligt förslaget utgöra en grund för användningen av vissa befogenheter som föreskrivits för tillsynsmyndigheten, som t.ex. inrättandet av restriktionszoner och restriktionsområden. Också bestämmelserna om anmälningsplikt i lagen ska förutom djursjukdomar som misstänks hos husdjur och andra djur i människans besittning även gälla misstänkta fall av djursjukdom hos vilda djur. Med vilda djur ska avses djur som saknar ägare, som lever självständigt i naturen och som skaffar sin föda där. Exempelvis bortsprungna och sedermera förvildade husdjur samt djur som med avsikt har släppts ut i naturen ska betraktas som vilda djur.

Paragrafen ska gälla särskilda åtgärder i situationer där man misstänker att en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom misstänks eller konstateras förekomma hos vilda djur. Regionförvaltningsverket ska kunna ålägga kommunalveterinären att anordna övervakning av hälsotillståndet hos vilda djur som tillhör mottagliga arter och provtagning i samband med detta. Ett föreläggande om åtgärder som strider mot bestämmelserna om fridlysning av djur ska emellertid få utfärdas först när man har fått ett tillstånd enligt naturvårdslagen, lagen om

fiske eller jaktlagen att vidta åtgärderna. Enligt förslaget ska regionförvaltningsverket ansvara för ansökandet om tillstånd. Enligt behov ska man vid övervakningen av hälsotillståndet hos vilda djur kunna anlita exempelvis frivilliga jägare, fiskare eller fågelskådare som hjälp.

Regionförvaltningsverket ska dessutom få ålägga kommunalveterinären att se till att döda vilda djur bortskaffas på ett sätt som inte medför risk för spridning av sjukdomen.

I paragrafen föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket närmare bestämmelser om övervakningen av hälsotillståndet hos vilda djur, provtagning samt bortskaffande av döda vilda djur får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

31 §. Tillsynsmyndighetens informations-skyldighet. I paragrafen föreslås en bestämmelse motsvarande 10 § i den gällande lagen om djursjukdomar, enligt vilken tillsynsmyndigheten ska informera om en formell misstanke om djursjukdom och om förekomsten av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom samt om de åtgärder som vidtas för att förhindra att sjukdomen sprids. Beroende på djursjukdomen kan informationen vara av allmän karaktär eller gälla bara vissa aktörer, t.ex. uppfödare av djur som tillhör mottagliga arter. Närmare bestämmelser om informationen får enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Den som informerar om sjukdomsutbrott ska noga överväga vilka uppgifter som kan hänföras exempelvis till enskilda personer eller företagsverksamhet man ger ut i offentligheten eller till andra aktörer. De bestämmelser i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*, som gäller sekretess i fråga om handlingar eller myndighetens tystnadsplikt, kan ha betydelse för informationsplikten. Tillämpningsområdet för sekretessbestämmelserna är emellertid rätt snävt vid sjukdomsutbrott, eftersom exempelvis handlingar som innehåller uppgifter om en privat affärs- eller yrkeshemlighet samt handlingar som avses i 24 § 1 mom. 20 punkten i ovan nämnda lag som innehåller uppgifter om någon annan motsvarande omständighet som har samband med privat näringsverksamhet

inte är sekretessbelagda när det rör sig om uppgifter som är betydelsefulla för skyddande av konsumenters hälsa eller en hälsosam miljö. Tillsynsmyndigheten ska emellertid när den beslutar om informationskanalen och innehållet i informationen se till att den allmänna informationen inte utan saklig grund eller i större omfattning än vad som är nödvändigt gäller sådant som har samband med privat näringsverksamhet eller någon annan motsvarande privat verksamhet.

I fråga om djursjukdomar som lätt sprider sig kommer uppgifter om den plats där sjukdomen förekommer alltid ut i offentligheten, eftersom en restriktionszon inrättas runt platsen. Närmare uppgifter om den djurhållningsplats där sjukdomen förekommer, exempelvis ägarens namn eller kontaktuppgifter, har i allmänhet inte offentliggjorts. Vid utbrott av farliga djursjukdomar och sjukdomar som ska övervakas har den allmänna informationen i regel gällt det område där sjukdomen förekommer men inte djurhållningsplatsens exakta läge. I fråga om vissa djursjukdomar offentliggör OIE emellertid också uppgifter om var djurhållningsplatsen finns. Närmare uppgifter om djurhållningsplatser och aktörer behöver ofta ges ut till instanser som exempelvis slakterier, mejerier, foderfabriker eller aktörer som ansvarar för insamling av kadaver, för vilkas verksamhet informationen kan ha betydande konsekvenser.

5 kap.

Områdesvisa åtgärder som syftar till att förhindra spridning av djursjukdomar

32 §. Smittområde. I det föreslagna 5 kap. föreskrivs det om områdesvisa åtgärder för att förhindra spridning av djursjukdomar. Till åtgärderna hör inrättande av ett smittområde, en restriktionszon eller ett restriktionsområde samt klassificering av områden i syfte att förhindra spridning av sjukdomar hos vattenlevande djur. De föreslagna områdesvisa åtgärderna är centrala för bekämpningen av vissa djursjukdomar, i synnerhet djursjukdomar som lätt sprider sig. Eftersom djursjukdomar som lätt sprider sig såsom namnet anger mycket lätt överförs från ett djur till ett annat, är det möjligt att en sjukdom som förekommer på en djurhållningsplats kan ha

spridits också till andra djurhållningsplatser i det omgivande området även om det inte skulle finnas ett i lagens 22 § avsett funktionellt samband mellan djurhållningsplatserna som kunde skapa en grund för misstanke om djursjukdom. För att det ska vara möjligt att behärska spridningen av sjukdomen bör man enligt förslaget på området kring den plats där sjukdomen förekommer vidta åtgärder bl.a. för att begränsa transport av djur eller överlåtelse eller användning av produkter. De föreslagna bestämmelserna om områdesvisa åtgärder baserar sig i huvudsak på Europeiska unionens lagstiftning. Den nationella regleringen om områdesvisa åtgärder baserar sig på 13 § i lagen om djursjukdomar och på bestämmelser på lägre nivå som har utfärdats med stöd av den. Den gällande regleringen uppfyller emellertid inte till sina centrala delar de krav som grundlagen ställer.

I Europeiska unionens lagstiftning finns endast få bestämmelser om skyldighet att inrätta ett smittområde. Ett sådant område ska emellertid inrättas vid fall av blåtunga som drabbar idisslare och afrikansk hästpest. Där emot ska enligt de flesta direktiv som gäller bekämpning av djursjukdomar de förbud, begränsningar och åtgärder som riktas mot en djurhållningsplats i syfte att förhindra spridningen av en djursjukdom vid behov kunna utsträckas till att också omfatta andra djurhållningsplatser i den närmaste omgivningen.

Ovan nämnda förpliktelser enligt unionslagstiftningen som gäller åtgärder som ska vidtas i området kring förekomstplatsen föreslås bli genomförda genom att i lag föreskriva om ett smittområde och om de åtgärder som ska vidtas där. Enligt det föreslagna 1 mom. ska ett smittområde kunna inrättas på det område som närmast omgärdar sjukdomens förekomstplats, dvs. den djurhållningsplats där ett insjuknat djur hålls, eller vid officiell misstanke om djursjukdom den djurhållningsplats där ett djur som misstänks ha insjuknat hålls, eller i fråga om vilda djur den plats där sjukdomsutbrottet har konstaterats. Ett smittområde ska endast kunna inrättas för att bekämpa en djursjukdom som lätt sprider sig. Dessutom förutsätts det att sjukdomen med stor sannolikhet förekommer på området.

Enligt förslaget kan smittområdet i fråga om en sjukdom som sprids via insekter ha en

radie på högst 20 kilometer och i fråga om andra sjukdomar en radie på högst tre kilometer från ett konstaterat eller misstänkt sjukdomsfall, om inte något annat bestäms i Europeiska unionens lagstiftning. De föreslagna avstånden baserar sig på kraven enligt Europeiska unionens lagstiftning, eftersom åtgärderna bl.a. när det gäller bekämpningen av afrikansk hästpest och blåtunga ska utsträckas över ett område på en radie av 20 kilometer från den djurhållningsplats där det insjuknade djuret hålls. Enligt den föreslagna paragrafen kan ett smittområde också inrättas i samband med att det utanför landets gränser har konstaterats fall av en djursjukdom. I det fallet utgörs smittområdet endast av den del av området kring den plats där sjukdomen förekommer som ligger innanför Finlands gränser.

Enligt 3 mom. ska ett smittområde inrättas och avvecklas genom beslut av Livsmedels säkerhetsverket. Ett smittområde ska åtminstone inrättas när Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det. På sådana djurhållningsplatser innanför smittområdet där man håller djur som tillhör mottagliga arter ska i enlighet med Livsmedelssäkerhetsverkets beslut iakttas samma förbud, begränsningar och skyldigheter enligt 23 § som på den djurhållningsplats där sjukdomen har konstaterats. Ett beslut av Livsmedelssäkerhetsverket som avser förbud, begränsningar och skyldigheter behöver emellertid inte till alla delar till sitt innehåll motsvara det beslut som regionförvaltningsverket riktar mot den berörda djurhållningsplatsen med stöd av 23 §.

Ett smittområde ska avvecklas när inga villkor för inrättande av ett smittområde längre föreligger.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärda sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om villkoren för inrättande av ett smittområde och om avveckling av ett område. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet ska närmare bestämmelser få utfärdas också om de förbud, villkor, begränsningar och skyldigheter som iakttas inom ett område.

33 §. Restriktionszon. Det föreslås att bestämmelserna om restriktionszoner i paragrafen ska tillämpas på bekämpningen av de

flesta djursjukdomar som lätt sprider sig. En restriktionszon ska på samma sätt som ett smittområde kunna inrättas på det område som omgärdar den plats där sjukdomen förekommer. Restriktionszonen skulle emellertid, beroende på vilken sjukdom det rör sig om, vara större än ett smittområde, och också inbegripa ett smittområde om ett sådant har inrättats. En restriktionszon kan enligt förslaget indelas i delzoner om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det. En restriktionszon ska på samma sätt som ett smittområde också kunna inrättas i samband med att ett sjukdomsutbrott har konstaterats utanför landets gränser. Utgångspunkten är den att en restriktionszon inrättas först när en misstanke om sjukdom har bekräftats, men den ska också kunna inrättas på grund av en formell misstanke om djursjukdom.

Europeiska unionens bestämmelser om zoner som ska inrättas i syfte att bekämpa djursjukdomar som lätt sprider sig varierar beroende på sjukdomen i fråga. Vid fall av högpato-gen fågelinfluensa, mul- och klövsjuka, svinpest och Newcastlejsjuka ska kring den plats där sjukdomen förekommer inrättas en skyddszon med en radie av minst 3 kilometer och en övervakningszon med en radie av minst 10 kilometer. Vid fall av lågpato-gen fågelinfluensa inrättas ett restriktionsområde inom en radie av minst en kilometer från den plats där sjukdomen förekommer.

De områden som ska inrättas vid fall av sjukdomar som sprids av vektorer, exempelvis insekter, är betydligt större än ovan nämnda områden. Exempelvis gränsen för en skyddszon som har inrättats på grund av afrikansk hästpest ska ligga på ett avstånd av minst 100 kilometer från den plats där smittan förekommer, medan gränsen för övervakningszonen ska sträcka sig minst 50 kilometer från skyddszonens gräns. Gränsen för ett restriktionsområde som inrättas på grund av blåtunga ska ligga på ett avstånd av minst 150 kilometer från den plats där sjukdomen förekommer. I vissa fall, exempelvis vid fågelinfluensa, ska skydds- och övervakningszoner omges av ett mer omfattande övervakningsområde inom vilket man genomför intensifierad övervakning av djursjukdomar. Dessutom ska det inrättas s.k. A- och B-områden i syfte att säkerställa exporten av produkter. Inom de områden som in-

rättas i syfte att bekämpa vissa djursjukdomar genomförs obligatorisk vaccinering för att bekämpa sjukdomen. Dessa områden kallas vaccineringszoner i unionens rättsakter. Inom vaccineringszonerna gäller dessutom förbud och begränsningar i fråga om transport av djur och kött samt skyldigheter som avser märkning av kött.

Eftersom storleken på restriktionszonerna och behovet av att dela in dem i delzoner beror på djursjukdomen i fråga föreslås i paragrafen endast bestämmelser om de viktigaste villkoren för inrättande av zoner samt om de faktorer som då ska beaktas. Sådana närmare bestämmelser som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om storleken på en zon och fastställandet av dess gränser, om en eventuell indelning av zonen i delzoner samt om indragning av en zon ska ingå i de förordningar av jord- och skogsbruksministeriet som utfärdas med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i paragrafens 3 mom. Genom bestämmelserna om en restriktionszon kan de flesta förpliktelser som avser områdesvisa bekämpningsåtgärder som ingår i Europeiska unionens lagstiftning kunna genomföras, oberoende av hur områdena benämns i unionslagstiftningen.

Enligt 2 mom. ska en restriktionszon inrättas och avvecklas genom beslut av Livsmedelssäkerhetsverket. När Livsmedelssäkerhetsverket fastställer en restriktionszon och gränserna för eventuella delzoner inom den ska det beakta sådana geografiska omständigheter som kan försnabba eller bromsa upp spridningen av djursjukdomen, administrativa omständigheter såsom kommungränser, ekologiska och epidemiologiska faktorer såsom populationstätheten hos smittspridande vektorer samt möjligheterna att övervaka området. I situationer där det inom samma område konstateras flera fall av sjukdomsutbrott kan det bli nödvändigt att slå ihop flera restriktionszoner. Detta förutsätter att man ändrar de beslut som gäller zonerna. Enligt förslaget ska en restriktionszon avvecklas när de föreskrivna villkoren för inrättande av en restriktionszon inte längre föreligger. Enligt Europeiska unionens bestämmelser kan en restriktionszon i regel avvecklas tidigast tre veckor från det att djurstallarna på den djurhållningsplats där djursjukdomen senast har

konstaterats och som ligger inom området för zonen har tömts och desinficerats.

34 §. Åtgärder i restriktionszonen. I 1 mom. föreslås en förteckning över de förbud, begränsningar och skyldigheter som Livsmedelssäkerhetsverket ska kunna bestämma att ska iakttas i restriktionszonen, eller i dess olika delzoner om sådana har avgränsats.

Den viktigaste befogenheten är befogenheten enligt 1 mom. 4 punkten att förbjuda transport eller annan förflyttning av djur, djurprodukter, djurtransportutrustning samt andra ämnen och varor som eventuellt kan sprida djursjukdom inom restriktionszonen, över zongränsen eller via zonen. Ett alternativ till ett förbud ska vara att begränsa transporterna. Utgångspunkten är den att bestämmelsen ska tillämpas inom alla restriktionszoner. Exempelvis i en zon som inrättas på grund av svinpest är det nödvändigt att förbjuda transporter av svin och andra djur som tillhör mottagliga arter. Vid fall av högpato-gen fågelinfluensa eller Newcastlesjuka ska utöver transport av levande fåglar åtminstone transport av avelsågg, ägg som är avsedda för konsumtion samt slaktkroppar begränsas. Vid fall av mul- och klövsjuka ska transportbegränsningen gälla också vissa andra djurarter än sådana som tillhör mottagliga arter.

I 5 punkten föreslås en bestämmelse om en möjlighet att förbjuda att djur som härstammar från zonen och produkter från dem släpps ut på marknaden och används som livsmedel eller som foder för djur. Dessutom ska det få bestämmas om hur aktören ska behandla djur eller produkter som härstammar från zonen. Enligt 6 punkten ska det kunna bestämmas om skyldighet för aktörerna att förse djur eller djurprodukter som härstammar från zonen med märkning som anger deras ursprung. Krav på märkning ingår i vissa direktiv som avser enskilda djursjukdomar. Föreskrifter ska också få utfärdas om förvaringen och behandlingen av biprodukter, exempelvis gödsel.

Enligt 1 mom. ska det kunna bestämmas om inspektioner, isolering av djur eller hållande av djur inomhus på djurhållningsplatser inom zonen, samt om skyldighet för dem som har ansvar för djurhållningsplatserna att övervaka djurens hälsotillstånd och föra journal över övervakningen. Skyldigheten att föra journal ska enligt 1 mom. 13 punkten

också gälla djur som hålls inom zonen och avse t.ex. djurens art och antal, produkter som härrör från dem samt andra produkter som eventuellt kan sprida smitta. Skyldigheten kan utsträckas till att också gälla andra aktörer än de personer som har ansvar för en djurhållningsplats. Det skulle närmast gälla företag i livsmedels-, biprodukt- och foderbranschen som håller sådana produkter i sin besittning innanför zonen.

Avsikten är att man inom restriktionszonen ska kunna begränsa enskilda personers rätt att röra sig på djurhållningsplatser och i djurstallar i annan omfattning än vad som är nödvändigt, samt bestämma om rengörings- och desinfektionsåtgärder samt användning av skyddskläder i fråga om personer som besöker djurhållningsplatser. Dessutom ska man få bestämma om åtgärder som syftar till att begränsa spridning av smitta via fordon som besöker djurhållningsplatserna eller via fordon eller personer som rör sig över zongränsen eller delzonernas gränser. Det skulle närmast handla om att styra de rutter som fordon använder för att besöka en djurhållningsplats och desinficera fordon som lämnar djurhållningsplatsen samt om obligatorisk desinficering av däckerna på fordon som lämnar en zon eller en delzon. Obligatoriska åtgärder när det gäller persontrafiken kan vara t.ex. begränsande av sådana besök på djurhållningsplatser som inte är nödvändiga, byten av skodon och skyddskläder eller åtminstone rengöring och desinficering av skodon. På djurhållningsplatserna ska den person som har ansvar för djurhållningsplatsen ansvara för desinficeringsåtgärderna, medan regionförvaltningsverket ska ansvara för åtgärderna vid zongränserna.

Avsikten är också att vaccinering av djur inom en restriktionszon ska förbjudas, eftersom vaccinet kan hindra upptäckten av latent virus hos djuren och på så sätt försvåra bekämpningen av sjukdomen. Å andra sidan ska man vid behov kunna genomföra nödvaccineringar i zonen. Bestämmelser om detta finns i 40 §. Det ska också vara möjligt att förbjuda betäckning av djur, artificiell insemination och embryoöverföringar samt förbjuda att djur förs till djurutställningar, djurtävlingar eller andra, motsvarande tillställningar eller att djur släpps ut i naturen. T.ex. vid fall av fågelinfluensa bör man enligt uni-

onens rättsakter förbjuda utsättning av hägnat fjädervilt och utställande av fjäderfän och andra fåglar. I restriktionszonerna ska man också vid behov få meddela förbud och begränsningar som gäller matning av vilda djur som tillhör mottagliga djurarter, samt genomföra åtgärder för att förhindra smitta som överförs via vilda djur och vektorer. Det skulle t.ex. kunna röra sig om övervakning av vilda djur samt övervakning och bekämpning av vektorer.

Enligt paragrafens 2 mom. ska genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om efterlevnaden av förbud, begränsningar och åtgärder inom en restriktionszon som har upprättats på grund av en viss sjukdom samt i dess delzoner. Principen ska vara den att de förbud, begränsningar och åtgärder som ska iakttas i de olika delzonerna ska vara allt lindrigare ju större avståndet är från delzonen till den plats där sjukdomen förekommer. Med hänvisningen till Europeiska unionens lagstiftning avses de unionsbestämmelser som nämns i 3 §.

35 §. Restriktionsområde. I paragrafen föreslås bestämmelser om inrättande av ett restriktionsområde. Syftet med att inrätta ett restriktionsområde är att förhindra att sådana djursjukdomar sprids som redan rätt allmänt förekommer i någon del av landet och som inte kan utrotas snabbt. Avsikten är att skydda sjukdomsfria områden i landet från spridning av sjukdomar och att säkerställa att handel och export med djur och produkter fortsätter normalt i dessa områden. De begränsningar som gäller inom ett restriktionsområde ska vara långvariga till sin karaktär, i motsats till de temporära begränsningar som gäller inom en restriktionszon som syftar till att förhindra att en sjukdom sprids under den tid man genomför de lagstadgade utrotningsåtgärderna. Inrättandet av ett restriktionsområde ska i stor utsträckning vara beroende av prövning, medan däremot de villkor som ska föreligga för att en restriktionszon ska inrättas, arealen på en sådan zon samt de begränsningar som ska gälla inom zonen ofta finns definierade i detalj i Europeiska unionens lagstiftning.

Enligt den föreslagna paragrafen förutsätts det att det inom restriktionsområdet före-

kommer en sådan djursjukdom som ska bekämpas som kan äventyra det goda djursjukdomsläget i andra områden i landet. Det kan också vara så att djursjukdomen betraktas som en djursjukdom som ska bekämpas endast när den förekommer i de områden utanför restriktionsområdet som man vill skydda genom att inrätta restriktionsområdet. Bjsjukdomen varroa förekommer t.ex. i Finland allmänt på fastlandet, men på Åland har den hittills inte påträffats och därför har den endast på Åland getts beteckningen djursjukdom som ska bekämpas.

Restriktionsområden har inrättats med stöd av gällande bestämmelser i synnerhet för att förhindra spridning av sjukdomar hos vattenlevande djur. Eftersom det kan vara svårt att utrota sjukdomar hos vattenlevande djur ur vissa vattendrag kan man sträva efter att hålla de övriga vattendragen sjukdomsfria genom att inrätta ett restriktionsområde och begränsa förflyttningen av vattenlevande djur utanför området. Ett restriktionsområde kan också behöva inrättas för att bekämpa en farlig djursjukdom som t.ex. rabies. För att förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig används däremot primärt restriktionszoner. Ett restriktionsområde ska enligt förslaget kunna inrättas på grund av en djursjukdom som lätt sprider sig, om sjukdomen hotar att sprida sig till andra delar av landet trots andra åtgärder som vidtagits för att bekämpa sjukdomen, t.ex. inrättande av en restriktionszon. Inrättandet av ett restriktionsområde kan i vissa fall direkt följa av Europeiska unionens lagstiftning. Som exempel kan nämnas den regionalisering av sjukdomen som genomförs i samband med mul- och klövsjuka.

Enligt paragrafen ska ett restriktionsområde inrättas och dras in genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet. Vid inrättandet av ett restriktionsområde och fastställandet av områdets gränser ska Europeiska unionens lagstiftning samt geografiska, administrativa, ekologiska och epidemiologiska faktorer samt övervakningsmöjligheterna beaktas. Ett restriktionsområde ska avvecklas när de föreskrivna villkoren för inrättande av ett restriktionsområde inte längre föreligger. För att bekämpa vissa sjukdomar som är svåra att utrota, t.ex. vissa fisksjukdomar, kan man i

stället för en restriktionszon inrätta ett restriktionsområde.

36 §. Åtgärder inom ett restriktionsområde. I paragrafen föreslås bestämmelser om förbud, begränsningar och åtgärder som gäller ett restriktionsområde och som jord- och skogsbruksministeriet ska besluta om. Vilka förbud och begränsningar enligt 1 mom. det ska bestämmas om i fråga om varje restriktionsområde och vilka åtgärder som ska vidtas ska enligt förslaget avgöras av jord- och skogsbruksministeriet och beror på djursjukdomen i fråga. För att ett beslut ska fattas krävs emellertid att förbuden, begränsningarna och åtgärderna är nödvändiga för att trygga det syfte i vilket restriktionsområdet inrättas. I de sällsynta fall där inrättandet av ett restriktionsområde baserar sig direkt på Europeiska unionens lagstiftning ska åtgärderna givetvis överensstämma med unionslagstiftningen. Med hänvisningen till Europeiska unionens lagstiftning ska i paragrafen avses de unionsbestämmelser som avses i 3 §.

Inom ett restriktionsområde ska man på samma sätt som inom en restriktionszon kunna förbjuda transport av djur, djurprodukter, djurtransportutrustning samt andra ämnen och varor som eventuellt kan sprida djursjukdom, eller begränsa sådana transporter. Exempelvis i fråga om vattendjur kan förbudet och begränsningarna gälla levande fiskar och könsceller från dem men också t.ex. rensningsavfall och fiskeredskap. Enligt paragrafen ska som villkor för förflyttning av djur kunna ställas att djuren ska ha undersökts för symptom på sjukdom och befunnits vara sjukdomsfria eller att de ska ha hållits i karantän under en lämplig tid före förflyttningen. Som villkor för förflyttning av djur eller produkter ska kunna ställas att de har behandlas i syfte att undanröja eventuell smitta. Dessutom ska det kunna bestämmas om tillåten användning av djur eller produkter.

Det ska också kunna krävas att aktörer som har ansvar för djur, djurtransportörer och djurförmedlare ska lämna uppgifter och anmälningar om djur som har förflyttats, transporterats eller förmedlats eller uppgifter om transporterna eller förmedlingen. Av djurtransportörer och djurförmedlare ska man t.ex. kunna kräva uppgifter om vilket slags djur som transporteras eller förmedlas, om

djurens antal och identifikationer. I fråga om transporterna ska det vidare kunna krävas uppgifter om signum för djurhållningsplatserna på avgångs- och destinationsorten, godkännande- eller registreringsnummer för djurtransportörerna och transportmedlen, transportplaner, avgångs- och destinationsplatser samt innehållet i transportdokumenten. I fråga om förmedlade djur ska dessutom kunna krävas kontaktuppgifter till djurköpare och djurförsäljare samt uppgifter om tidpunkterna för köp och försäljning av djur.

Aktörer som t.ex. företag i livsmedels- eller biproduktbranschen eller djurexportörer ska också kunna åläggas att förse djurprodukter eller djur som härstammar från restriktionsområdet med märkning som anger ursprung, sjukdomsfrihet eller behandling eller att foga sådan märkning till de dokument som åtföljer produkterna eller djuren. Exempelvis kött och mjölk som härstammar från ett område som har inrättats för att bekämpa mul- och klövsjuka ska förse med märkning, förutsatt att de överhuvud taget kan förflyttas. En central bestämmelse är också befogenheten enligt 1 mom. 6 punkten att bestämma att sjukdomsfriheten i fråga om djur eller djurprodukter som förflyttas från ett restriktionsområde ska intygas genom ett officiellt hälsointyg.

37 §. Offentliggörande av ett beslut som gäller ett smittområde, en restriktionszon och ett restriktionsområde samt information om beslutet. Eftersom Livsmedelssäkerhetsverkets beslut om inrättande eller avveckling av ett smittområde eller en restriktionszon eller om förbud, begränsningar eller skyldigheter som gäller inom sådana zoner, i likhet med motsvarande beslut av jord- och skogsbruksministeriet som gäller restriktionsområden, inte är vanliga förvaltningsbeslut som avser en på förhand fastställd grupp av personer utan beslut av normkaraktär som är avsedda att iakttas allmänt inom ett visst, geografiskt avgränsat område, är det nödvändigt att i paragrafen ta in särskilda bestämmelser om offentliggörande av sådana beslut och om information om dem. Enligt bestämmelserna i 9 och 10 kap. i förvaltningslagen ska myndighetsbeslut delges en part och andra kända som har rätt att begära omprövning av beslutet. Eftersom besluten om smittområden, restriktionszoner eller restriktionsområden

kommer att vara allmänt tillämpliga kommer myndigheterna emellertid inte att ha kännedom om alla dem som ingår i den grupp av personer som omfattas av besluten. Allmän delgivning enligt förvaltningslagen kommer alltså inte på fråga på grund av den brådskasom hör till sjukdomsbekämpning. I synnerhet förbud som gäller transport av djur borde fås att träda i kraft utan dröjsmål.

Därför föreslås i paragrafen ett undantag från bestämmelserna om delgivning av förvaltningsbeslut i förvaltningslagens 9 och 10 kap., och föreslås bestämmelser om att beslut som gäller ett smittområde, en restriktionszon och ett restriktionsområde ska offentliggöras i Finlands författningssamling. Dessutom ska det föreskrivas att tillsynsmyndigheten på adekvat och tillräckligt sätt ska informera om beslutet i de kommuner på vars område området eller zonen finns. Det kan ske i form av information på webben, pressmeddelanden, anslag på anslagstavlor samt vid behov meddelanden som sätts ut vid gränserna för området eller zonen. En karta som anger zongränserna behöver sannolikt publiceras på Livsmedelssäkerhetsverkets eller någon annan myndighets webbsida. Enligt paragrafen ska information om beslut som gäller ett smittområde eller en restriktionszon dessutom ges särskilt till de ansvariga aktörer som tillsynsmyndigheten känner till och som beslutet gäller. Särskilt riktad information ska exempelvis kunna ges till sådana djurhållningsplatser inom zonen som finns antecknade i det register över djurhållningsplatser som förs med stöd av lagen om ett system för identifiering av djur. Behovet av att informera om beslut på riksomfattande nivå samt hur informationen ges beror på vilken djursjukdom det rör sig om och vilka konsekvenser den har bl.a. för människors hälsa.

38 §. Dispens. Transportförbud och begränsningar av transporter inom smittområden, restriktionszoner och restriktionsområden medför i allmänhet stora ekonomiska förluster i synnerhet för uppfödare av djurarter som växer snabbt, som t.ex. svin, fjäderfän och fiskar. För att minimera förlusterna omfattar unionslagstiftningen flera bestämmelser om undantag från förbud, begränsningar och åtgärder. I vissa fall kan undantagen tas in direkt i de författningar på lägre nivå som gäller förbud, begränsningar och

åtgärder på så sätt att de begränsar förbudens, begränsningarnas eller åtgärdernas räckvidd. Med stöd av författningarna ska exempelvis djur i djurparker direkt kunna undantas förbud, och i vissa fall ska slakttransporter kunna vara undantagna förbudet att förflytta djur. I de flesta fall krävs emellertid enligt unionens rättsakter för att djur ska få förflyttas en riskbedömning som görs från fall till fall, och därför ett system med tillstånd till undantag. Djur som tillhör mottagliga arter samt produkter från dem ska med tillstånd och under övervakning få förflyttas för vidareuppfödning exempelvis inom en restriktionszon.

Det vore mest ändamålsenligt att tillstånd till undantag beviljas vid regionförvaltningsverket, där man har den lokalkännedom som krävs för en riskbedömning men där man dessutom bättre än på kommunal nivå kan säkerställa att besluten om dispens är enhetliga. Enligt den föreslagna paragrafen ska regionförvaltningsverket på ansökan ge dispens. Givandet av dispens ska alltid vara beroende av prövning och förutsätta att dispens inte medför risk för spridning av sjukdomen. Dispensen ska inte vara beroende av enbart regionförvaltningsverkets prövning, utan avsikten är att närmare bestämmelser om de förbud, villkor, begränsningar och åtgärder i fråga om vilka dispens kan ges samt bestämmelser om tillståndsvillkoren ska utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Bestämmelserna i ministeriets förordning ska i sin tur basera sig på de ofta mycket detaljerade bestämmelserna om undantag i de sjukdomsspecifika direktiven.

39 §. Avlivning av djur inom smittområden, restriktionszoner och restriktionsområden. Även om utgångspunkten är den att åtgärder för att avliva djur och genomföra omfattande desinfektion av en djurhållningsplats vidtas först vid konstaterat fall av djursjukdom på djurhållningsplatsen, föreslås det för genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning att det i paragrafens 1 mom. tas in bestämmelser om att djur kan avlivas inom ett smittområde, i en restriktionszon och inom ett restriktionsområde i framförhållande syfte. Avlivning av djur ska höra till de bekämpningsmetoder som tillgrips i sista hand och endast om sjukdomsläget inte kan fås under

kontroll genom åtgärder på de djurhållningsplatser där sjukdomen har konstaterats eller misstänks förekomma eller genom andra åtgärder inom smittområdet, restriktionszonen eller restriktionsområdet. Avsikten är att man genom avlivningsåtgärderna helt tömmer ett visst område på djur som tillhör mottagliga arter, varvid smittspridningen antas avstanna. Avlivning ska vara möjligt på områden där djurtätheten är stor och där djuren inte på annat sätt kan skyddas mot smittspridning. Dessutom förutsätts det att det är nödvändigt att avliva djuren för att förhindra att sjukdomen sprids. Enligt den föreslagna paragrafen är det Livsmedelssäkerhetsverket som fattar avlivningsbeslutet. Livsmedelssäkerhetsverket får enligt förslaget också bestämma att djuren ska vaccineras innan de avlivas, om avlivningen inte kan ordnas tillräckligt snabbt med tanke på bekämpningen av sjukdomen.

Eftersom det på djurhållningsplatser inom ett smittområde, i en restriktionszon och inom ett restriktionsområde på grund av gällande förbud och begränsningar kan uppstå likadana produktionsbortfall och problem med djurens välbefinnande som på djurhållningsplatser där en sjukdom har konstaterats eller misstänks förekomma, ska Livsmedelssäkerhetsverket enligt 2 mom. på ansökan av djurägaren få bestämma att djur ska avlivas också inom det berörda området eller den berörda zonen för att minska förlusterna eller problemen. För att djuren ska få avlivas förutsätts emellertid att de förbud eller begränsningar som gäller förflyttning av djur har varit i kraft i mer än 14 dygn och att detta av ekonomiska orsaker eller av orsaker som hänför sig till djurens välbefinnande i betydande grad försvårar djurhållningen.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att regionförvaltningsverket ska ansvara för verkställigheten av beslut som gäller avlivning av djur. Den aktör som är ansvarig för djuren ska emellertid bistå vid verkställandet av beslutet. I fråga om biståndsskyldigheten hänvisas det till motiveringen under 26 §. Enligt det bemyndigandet att utfärda förordning som föreslås i 4 mom. får närmare bestämmelser om avlivning av djur inom ett smittområde, i en restriktionszon eller inom ett restriktionsområde samt om i vilken omfattning avlivning kan vidtas i fråga om enskilda

djursjukdomar utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

40 §. Nödvaccinering. I paragrafen föreslås bestämmelser om nödvaccinering, dvs. obligatorisk massvaccinering av djur inom ett smittområde eller i en restriktionszon. Nödvaccinering får genomföras om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det eller om en djursjukdom inte på annat sätt genom rimliga åtgärder kan utrotas från ett smittområde och en restriktionszon. Nödvaccinering kan tillgripas t.ex. för att bekämpa blåtunga, mul- och klövsjuka, fågelinfluensa eller svinpest. Europeiska unionens lagstiftning omfattar ingen vaccinationsskyldighet i fråga om någon som helst djursjukdom, men om sjukdomsläget förändras kan beslut om vaccinering fattas på unionsnivå. Om man genom nödvaccinering kan förhindra avlivning av djur enligt 39 § är det önskvärt att vaccinera djuren i stället för att avliva dem. Man kunde också tänka sig att exempelvis djur som hålls inom ett smittområde avlivas medan djur som hålls i andra delar av en restriktionszon skyddas genom vaccinering.

Enligt 2 mom. ska regionförvaltningsverket ansvara för genomförandet av nödvaccinering. En aktör som är ansvarig för djur ska tillåta att djur vaccineras och att vaccinerade djur förses med märkning som anger detta. En aktör som är ansvarig för djur ska också vid behov anteckna vaccinationerna i de dokument som gäller djuren. Tillsynsmyndigheten ska vara skyldig att företa undersökningar av vaccinerade och icke vaccinerade djur för att följa med vaccinets effekt och säkerhet samt genomförandet av vaccineringen. Nödvaccineringar kan förenas med förbud eller begränsningar som gäller transport eller användning av vaccinerade eller icke vaccinerade djur eller av djurprodukter samt med skyldigheter som gäller behandling eller märkning av produkterna. Bestämmelser om det sätt på vilket nödvaccinering ska genomföras, om de djur och djurhållningsplatser som vaccinationerna ska gälla, om de vaccin som ska användas, om vaccinationsfrekvensen samt om förbud, begränsningar och åtgärder i samband med vaccineringar ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Dessutom ska genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet få utfärdas närmare be-

stämmelser om de anteckningar om vaccinationer som ska göras i intyg, förteckningar eller dokument.

41 §. Klassificering av områden i syfte att förhindra spridning av sjukdomar hos vattenlevande djur. I paragrafen föreslås bestämmelser om områdesvisa begränsningar i syfte att förhindra spridning av sjukdomar som ska bekämpas och som smittar på vattenlevande djur. Med stöd av paragrafen ska områdena i landet, för bekämpning av sjukdomar hos vattenlevande djur, indelas i fem olika kategorier beroende på i vilken omfattning den berörda sjukdomen förekommer och vilka bekämpningsåtgärder som tillämpas i området. Kategori 1 ska omfatta områden som på basis av tillräckliga undersökningar har befunnits vara sjukdomsfria, och kategori 2 ska omfatta områden där sjukdomen inte har konstaterats förekomma men i vilka den övervakning som krävs för uppnående av sjukdomsfri status ännu pågår. I områden som klassificeras i kategori 3 har man konstaterat att sjukdomen inte förekommer men man har inte heller för avsikt att genomföra åtgärder för att uppnå sjukdomsfri status. Sjukdomssmittade områden ska klassificeras i kategorierna 4 och 5 så, att man i områden i kategori 4 försöker utrota sjukdomen medan man i områden i kategori 5 inte längre försöker göra det. De föreslagna bestämmelserna baserar sig på direktivet om djurhälsokrav för vattenbruksdjur. I direktivet förutsätts det för att områden ska klassificeras i kategorierna 1, 2 eller 4 att medlemsstaterna genom ett kommittéförfarande ansöker om godkännande för sjukdomsfria områden och för övervaknings- och utrotningsprogram som avser sjukdomar.

Avsikten är att områdena ska indelas i kategorier genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Vid klassificeringen ska enligt förslaget beaktas kraven enligt Europeiska unionens lagstiftning samt geografiska, administrativa, ekologiska och epidemiologiska faktorer.

De bestämmelser som föreslås i 2 mom. om begränsningar av förflyttningar av vattenlevande djur som tillhör mottagliga arter och könsceller av dem mellan områdena baserar sig på kraven i direktivet om djurhälsokrav för vattenbruksdjur. Avsikten är att skydda särskilt de områden där en sjukdom inte fö-

rekommer från spridning av sjukdomen, men också att skydda de områden från vilka man försöker utrota sjukdomen. Enligt förslaget ska förbuden dock inte gälla sådana förflyttningar som endast medför obetydlig risk för spridning av djursjukdomen, vilka ska definieras närmare genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Förflyttning av exempelvis vildlevande vattenlevande djur och vattenlevande djur som tillhör vektorarter ska kunna tillåtas via karantän.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att en aktör som förflyttar vattenlevande djur eller könsceller av sådana till eller från ett klassificerat område med stöd av nämnda direktiv ska vara skyldig att genom ett officiellt intyg intyga djurens eller könscellernas ursprung och sjukdomsfria status. Ett intyg ska endast krävas i de fall som avses i unionslagstiftningen, alltså i ovan nämnda direktiv, och som det ska föreskrivas om genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Enligt direktivet om djurhälsokrav för vattenbruksdjur ska ett intyg finnas när man förflyttar levande vattenbruksdjur, könsceller av vattenbruksdjur samt döda, orensade odlade djur till ett område i kategori 1, 2 eller 4 eller från ett område i kategori 2—4. Närmare bestämmelser om utformningen av och innehållet i de intyg som används vid förflyttningar ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Bestämmelser om krav på intyg för vissa förflyttningar finns också i kommissionens förordning (EG) nr 1251/2008 om tillämpning av rådets direktiv 2006/88/EG när det gäller villkor och intygskrav för utsläppande på marknaden och import till gemenskapen av djur och produkter från vattenbruk och om fastställande av en förteckning över smittbärande arter.

Utöver den föreslagna paragrafen ska också bestämmelserna om inrättande av ett smittområde, en restriktionszon och ett restriktionsområde kunna tillämpas på bekämpningen av sjukdomar hos vattenlevande djur. Ofta är det nödvändigt att tillämpa flera olika åtgärder samtidigt. En central åtgärd som också nämns i det bekämpningsprogram som har godkänts på unionsnivå kan vara att inrätta en restriktionszon eller ett restriktionsområde. Samma område kunde alltså höra

både till en restriktionszon eller ett restriktionsområde och till kategori 4.

42 §. Biosektor. I paragrafen föreslås bestämmelser om möjligheten att bevilja en viss djurhållningsplats eller ett nätverk av djurhållningsplatser undantag från något av eller alla de förbud, villkor, begränsningar eller åtgärder som ska tillämpas inom ett smittområde, i en restriktionszon eller inom ett restriktionsområde. En förutsättning ska vara att risken för spridning av djursjukdomar på djurhållningsplatsen hanteras exceptionellt väl. Bestämmelser om möjlighet till undantag finns i direktivet om aviär influensa, men undantag med stöd av den föreslagna paragrafen ska också kunna medges i fråga om andra sjukdomar än fågelinfluensa om inte unionsbestämmelserna hindrar detta. En djurhållningsplats för vilken undantag kan medges kan vara t.ex. en station för insamling av sperma, en djurhållningsplats som producerar avelsdjur eller ett nätverk av djurhållningsplatser. För en enhet som beviljats undantag eller ett nätverk av sådana används begreppet biosektor, vilket framhäver att djurhållningsplatsen i fråga om sin verksamhet avviker från andra djurhållningsplatser i området. Exempelvis värdefulla avelsdjur produceras redan för närvarande i särskilda enheter som skyddas från smitta. Därför finns det liten risk för att smitta ska spridas från dem till andra djurhållningsplatser. En djurhållningsplats som hör till en biosektor ska enligt förslaget regelbundet övervakas av kommunalveterinären.

En djurhållningsplats eller ett nätverk av djurhållningsplatser ska godkännas som en biosektor på ansökan. En djurhållningsplats eller ett nätverk av sådana som ansöker om godkännande som biosektor bör inte ligga inom ett smittområde, i en restriktionszon eller inom ett restriktionsområde, utan avsikten är att statusen som biosektor ska sökas på förhand med tanke på eventuella framtida sjukdomsutbrott. Fördelen med ett system med förhandsgodkännande är att man kan göra undantag från områdesvisa begränsningar så snart dessa träder i kraft, utan det dröjsmål som ett ansökningsförfarande skulle medföra. I ansökan om godkännande som biosektor ska uppges kontaktuppgifterna till sökanden och till de djurhållningsplatser som ansökan gäller. Till ansökan ska fogas en be-

skrivning av verksamheten vid djurhållningsplatsen eller nätverket av djurhållningsplatser. Till ansökan ska också fogas en beskrivning av risken för djursjukdom i samband med verksamheten samt av riskhanteringsåtgärderna. Ovan nämnda biosäkerhetsåtgärder ska vara centrala vid bedömningen av huruvida en djurhållningsplats eller ett nätverk av djurhållningsplatser uppfyller villkoren för godkännande.

Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i 3 mom. ska genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om de områdesvisa sjukdomsspecifika förbud, begränsningar och åtgärder som inte ska gälla biosektorer. Innan en biosektor kan godkännas och ett bemyndigande att utfärda förordning får användas ska det i sig först genom förordning ha föreskrivits vilka förbud, begränsningar och åtgärder vars efterlevnad inom ett område eller en zon det ska föreskrivas om i ett beslut om inrättande av ett område eller en zon i syfte att bekämpa en viss sjukdom. Enligt 3 mom. ska ministeriet dessutom få utfärda sådana närmare bestämmelser som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om villkoren för godkännande av en biosektor och om godkännandeförfarandet samt om övervakningen av en biosektor.

6 kap.

Åtgärder för att förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig och en farlig djursjukdom

43 §. Beredskapsplan. I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldighet att utarbeta en beredskapsplan med tanke på djursjukdomar som lätt sprider sig och farliga djursjukdomar. Skyldiga att utarbeta en plan ska vara sådana slakterier, djurparker, veterinärmedicinska gränskontrollstationer och stationer för insamling av sperma där man hanterar djurarter som är mottagliga för djursjukdomar som lätt sprider sig eller farliga djursjukdomar.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om kraven på planens innehåll. Planen skulle omfatta en beskrivning av de åtgärder som ska genomföras vid misstanke om eller konstaterade fall av djursjukdom, såsom isolering av djur som

misstänks eller konstateras ha insjuknat eller av djur som har kommit i kontakt med sådana under pågående undersökning för diagnostik av djursjukdomen, stoppande av djurtransporter till och från djurhållningsplatsen eller stationen enligt behov, avlivning av djur, bortskaffande av kadaver samt rengöring och desinfektion av utrymmena.

I momentet föreslås också ett omnämnande av att en beredskapsplan för slakterier kan tas in i den plan för egenkontroll som avses i 20 § i livsmedelslagen. Eftersom det bland djursjukdomar som lätt sprider sig och bland farliga djursjukdomar finns många sjukdomar som med ytterst låg sannolikhet förekommer i Finland behöver i beredskapsplanen inte nödvändigtvis beaktas andra djursjukdomar än de som har definierats i den förordning som ska utfärdas med stöd av paragrafens 2 mom. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet ska det också kunna utfärdas närmare bestämmelser om beredskapsplanens innehåll.

44 §. Åtgärder på djurhållningsplatser samt djurutställningar och djurtävlingar. Paragrafen ska gälla de säkerhetsåtgärder som ska kunna vidtas för att bekämpa djursjukdomar som lätt sprider sig eller farliga djursjukdomar som t.ex. rabies, oberoende av om djursjukdomen i fråga förekommer i landet. Om sjukdomen endast förekommer utanför landets gränser krävs det för att paragrafen ska bli tillämplig att det finns en reell risk för att sjukdomen sprider sig till Finland. Paragrafen kan i synnerhet tillämpas i situationer där en djursjukdom i allt större utsträckning förekommer på andra håll i världen och man befärdar att den sprids till landet via vilda djur som t.ex. flyttfåglar eller via vektorer. Europeiska unionens lagstiftning förpliktar till att vidta sådana åtgärder som avses i paragrafen främst när det gäller fågelinfluensa. Bestämmelser om åtgärder som t.ex. förbud att hålla fjäderfän utomhus på våren har utfärdats med stöd av 12 § i den gällande lagen om djursjukdomar, men också lagen om bekämpande av djursjukdomar som med lätthet sprida sig omfattar ett antal befogenheter som gäller säkerhetsåtgärder enligt paragrafen.

Som säkerhetsåtgärder kan personer som ansvarar för djur enligt förslaget åläggas att övervaka hälsotillståndet hos djur som tillhör mottagliga arter, att hålla djur som tillhör

mottagliga arter inomhus samt att skydda utfodringsställena för djur som hålls utomhus. Också rengörings- eller desinfektionsåtgärder i förebyggande syfte på djurhållningsplatserna kan komma i fråga. Med stöd av paragrafen ska det vara möjligt att förbjuda att vissa djur som tillhör mottagliga arter förs till djurutställningar, djurtävlingar eller andra, motsvarande tillställningar. Dessutom ska man kunna förbjuda sådan matning av vilda djur, exempelvis vildsvin, som medför risk för spridning av djursjukdomar. Bestämmelser om säkerhetsåtgärder utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Bestämmelserna ska till centrala delar basera sig på unionslagstiftningen. På grund av åtgärdernas temporära karaktär behövs jord- och skogsbruksministeriets förordningar i regel utfärdas för viss tid.

Enligt 2 mom. ska kommunalveterinären företa inspektion på djurhållningsplatserna i syfte att övervaka efterlevnaden av föreläggandena och förbuden enligt paragrafen, och rapportera inspektionerna till regionförvaltningsverket.

45 §. Tillfälligt transportförbud. I paragrafen föreslås för genomförandet av mul- och klövsjukedirektivet och direktivet om bekämpning av aviär influensa bestämmelser om riksomfattande tillfälliga transportförbud eller begränsningar av transporter av djurarter som tillhör mottagliga arter. Avsikten är att förhindra att en smitta som förekommer eller misstänks förekomma i landet sprider sig obehärskat under den tid det tar för tillsynsmyndigheten att utreda smittkällan eller inleda åtgärder för att bekämpa sjukdomen på en djurhållningsplats eller i ett område. Åtgärden ska i allmänhet kunna tillgripas i situationer där man inte ännu har lyckats spåra smittkällan till någon viss del av landet, eller där man misstänker att smittan har spridits från samma källa runt landet eller till flera områden på en kort tid.

Livsmedelssäkerhetsverket ska enligt förslaget fatta beslut om transportförbud eller begränsning av transporter. Ett beslut ska kunna fattas om unionslagstiftningen förutsätter det, för att förhindra spridning av sjukdom samt av skäl som är nödvändiga för att utreda sjukdomsläget. Tillsvidare ska transportförbud endast kunna meddelas vid fall av mul- och klövsjuka eller fågelinfluensa, men

paragrafens tillämpningsområde är inte enligt förslaget begränsat till dessa sjukdomar. Ett riksomfattande transportförbud medför snabbt betydande ekonomiska förluster. Det ska inte heller i regel vara nödvändigt att hålla förbudet i kraft längre än i några dygn. En maximal giltighetstid på 14 dygn föreslås emellertid i fråga om transport av djur som tillhör arter som är mottagliga för sjukdomen och på tre dygn i fråga om transport av djur som tillhör andra arter, exempelvis hästar. Ett beslut om förbud eller begränsning ska hävas så snart det står klart att de föreskrivna villkoren för föreläggande av ett förbud eller en begränsning inte längre föreligger. Hävandet kan t.ex. bero på att en formell misstanke som avser sjukdomen har uteslutits eller att man lyckats spåra smittkällan och kunnat inrikta bekämpningsåtgärderna på de djurhållningsplatser och de områden där sjukdomen de facto förekommer.

I 2 mom. föreslås det att man i de sällsynta fall där ett förbud eller en begränsning nödvändigtvis, på grund av sjukdomens utbredning eller en betydande utbredningsrisk, behöver hållas i kraft längre än vad som är möjligt genom ett beslut av Livsmedelssäkerhetsverket, kan jord- och skogsbruksministeriet genom ett beslut förlänga giltighetstiden för förbudet eller begränsningen.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det om skyldighet för Livsmedelssäkerhetsverket att informera om ett beslut som gäller förbud eller begränsningar. För att beslutet snabbt ska komma till allmän kännedom krävs i synnerhet de riksomfattande medierna för informationsgången. Enligt förslaget ska beslut om förbud eller begränsning eller om förlängning av giltighetstiden för eller hävande av sådana offentliggöras i Finlands författningssamling.

I paragrafen föreslås det också bestämmelser om att regionförvaltningsverket i enskilda fall på ansökan ska få bevilja tillstånd att avvika från ett förbud eller en begränsning som Livsmedelssäkerhetsverket eller jord- och skogsbruksministeriet har meddelat, under förutsättning att beviljandet av tillståndet inte medför risk för att sjukdomen sprids.

7 kap.

Tillståndsplikt för samt övervakning av artificiell reproduktion av djur

46 §. Tillståndsplikt för verksamhet i samband med artificiell reproduktion av djur. Med artificiell reproduktion av djur avses seminverksamhet och embryöverföring. Vid seminering görs honorna dräktiga med en ofta utspädd spermados som har insamlats hos hanarna. Sperman kan vara antingen färsk eller djupfrys. Seminverksamheten omfattar samling, hantering och förvaring av sperma samt seminering av djur. Vid embryöverföring görs honan dräktig med en färdigt befruktad äggcell. Embryoöverföringsverksamheten omfattar insamling av embryon och äggceller hos donatordjur, behandling och förvaring av embryon och äggceller samt överföring av embryon från ett djur till ett annat. Av insamlade äggceller kan man producera embryon genom in vitro produktion. I Finland semineras nästan alla kor och ca 70 procent av suggorna. Seminering används också vid avling av andra djurarter. I Finland semineras bl.a. hästar, får, råvar, hundar och fjärderfän. Embryoöverföring används främst för att avla nötkreatur, och metoden har blivit allt vanligare under de senaste åren. När det gäller andra djurarter är embryoöverföringar fortfarande rätt sällsynta.

För att hantera den risk för spridning av djursjukdomar som artificiell reproduktion av djur medför ställer Europeiska unionens lagstiftning gränser för handeln mellan medlemsstaterna med sperma och embryon från djur. Sperma från nötkreatur, svin, får, getter och hästar får släppas ut på marknaden endast om den har samlats på en station som är godkänd för handel inom unionen. Embryon från nötkreatur, svin och hästar får endast vara föremål för handel om embryona har samlats av en embryosamlingsgrupp som är godkänd för handel inom unionen eller producerats av en embryoproduktionsgrupp som är godkänd för handel inom unionen. Nötsperma som överförs till en annan medlemsstat får endast lagras på en station som har godkänts för spermasamling eller på en separat lagringsstation, som också den ska ha godkänts i enlighet med unionens rättsakter. Bestämmelser om det godkännande som

krävs för samling eller lagring av nötsperma finns i rådets direktiv 88/407/EEG om djurhälsokrav som är tillämpliga vid handel inom gemenskapen med och import av djupfryst sperma från tamdjur av nötkreatur medan bestämmelser om det godkännande som krävs för samling och produktion av embryon från nötkreatur finns i rådets direktiv 89/556/EEG om djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen med och import från tredje land av embryon från tamdjur av nötkreatur. I fråga om samling av svinsperma finns bestämmelser om godkännande i rådets direktiv 90/429/EEG om djurhälsokrav som är tillämpliga vid handel inom gemenskapen med och import av sperma från tamdjur av svin. Bestämmelser om krav som gäller godkännande i fråga om samling av sperma från hästar, får och getter samt samling och produktion av embryon från nämnda djur och från svin finns i rådets direktiv 92/65/EEG. Också hägnade rävar och hjortar avlas genom semineri, men i fråga om denna verksamhet har unionslagstiftningen inte ställt krav som gäller godkännande.

I Finland finns för närvarande en tjurstation, två galtstationer, fem grupper för samling av embryon från nötkreatur och tre grupper för samling av embryon från hästar samt fyra spermalager för nötsperma. Dessutom finns i Finland fyra hingststationer som har godkänts för handel inom unionen samt uppskattningsvis ca 70 hingststationer där den sperma som samlas endast får levereras till den inhemska marknaden. Det exakta antalet hingststationer av det senare slaget är okänt, eftersom det enligt gällande lagstiftning inte krävs ett separat godkännande för en hingststation, utan samling av hingstsperma får bedrivas med stöd av ett tillstånd som beviljats för seminverksamhet. I Finland finns vidare en godkänd försöksstation där svin hålls för bedömning av deras avelsegenskaper innan de överförs till en galtstation.

I paragrafens 1 och 2 mom. föreslås bestämmelser om att sådan insamling och hantering av sperma av djur som kan medföra risk för spridning av djursjukdomar endast ska få ske på en godkänd station för insamling av sperma och att sådan samling och produktion av embryon av djur som kan medföra risk för spridning av djursjukdomar endast ska få bedrivas av en godkänd em-

bryosamlingsgrupp. Bestämmelserna ska emellertid inte begränsa semineri av djur med sperma från djur på den egna gården. I 3 mom. föreslås det vidare bestämmelser om lagring av sperma och embryon, som från fall till fall ska vara möjlig på en godkänd station för insamling av sperma, i ett godkänt spermalager eller i utrymmen som hör till en godkänd embryoproduktionsgrupp. Kraven på godkännande får frångås när sperma förvaras i syfte att inseminera djur som aktören i fråga själv äger eller besitter. Förslaget innebär att man frångår kravet på godkännande i fråga om de försöksstationer som används vid svinavel. Kravet baserar sig nämligen inte på unionslagstiftningen och är inte heller nödvändigt när man beaktar att de hälsokrav som ställs på den ursprungliga djurhållningsplatsen för djur som sänds till stationer för insamling av sperma kommer att bli tillämpliga på försöksstationerna.

För att bibehålla den flexibilitet som krävs av en reglering på lagnivå och skapa beredskap inför eventuella ändringar i unionslagstiftningen ska de föreslagna bestämmelserna inte begränsas till att endast gälla de djurarter som avses i direktiven. I stället ska de göra det möjligt att ställa krav på godkännande i fråga om all sådan sperma- och embryosamlingsverksamhet, embryoproduktion samt förvaring av sperma eller embryon som syftar till att släppa ut sperma på marknaden och som därför medför fara för spridning av djursjukdomar som ska bekämpas. Vilka djurarter som ska omfattas av kravet på godkännande ska specificeras i den förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i paragrafens 4 mom. Bestämmelserna ska gälla aktörerna oberoende av om de könsceller eller embryon som samlas inom ramen för verksamheten släpps ut på marknaden endast i hemlandet eller levereras även till de övriga medlemsstaterna. I den föreslagna lagen ingår emellertid vissa bestämmelser med stöd av vilka man vid behov i fråga om stationer för insamling av sperma eller embryosamlingsgrupper som söker om godkännande för inrikeshandel kan göra undantag från vissa villkor för godkännande och vissa krav på verksamheten vid en godkänd station eller grupp som direktiven ställer.

Paragrafen ska endast gälla samling, hantering och förvaring av sperma eller embryon samt embryoproduktion som sker i Finland. Därför kan den bara tillämpas på spermapartier eller embryon som förs in i landet till den del sperman eller embryona hanteras, behandlas eller förvaras i Finland efter införseln. I 9 kap. i den föreslagna lagen, som gäller överföring av djur och djurprodukter mellan medlemsstaterna, föreslås bestämmelser om krav på könsceller och embryon som sänds till Finland från andra medlemsstater.

Eftersom den definition av könsceller och embryon som föreslås i lagens 6 § endast omfattar könsceller och embryon som är avsedda för reproduktion av djur, ska kraven på godkännande av en station för insamling av sperma, en embryosamlings- eller embryoproduktionsgrupp eller ett spermalager inte gälla forskningsverksamhet, som inte inbegriper artificiell reproduktion av djur. Paragrafen begränsar inte heller universitetens eller de övriga läroinrättningarnas undervisning i spermasamling.

47 §. Godkännande av en station för insamling av sperma. I paragrafen föreslås bestämmelser om godkännande av en sådan station för insamling av sperma där den insamlade sperman får levereras förutom till den inhemska marknaden också till de övriga medlemsstaterna i unionen eller till stater utanför Europeiska unionen. Särskilda bestämmelser om de undantagsfall vid vilka en station kan godkännas endast för inrikeshandel föreslås i 51 §.

Enligt paragrafen ska regionförvaltningsverket godkänna en station för insamling av sperma på ansökan. Villkoren för godkännande ska gälla utrymmena vid stationen, som ska vara lämpliga för den planerade verksamheten, samt stationspersonalens kompetens. Vidare ska det på stationen finnas en utsedd veterinär som är anställd vid stationen, en s.k. stationsveterinär, som har ansvar för att inte djursjukdomar sprids i samband med verksamheten. Avsikten är att närmare bestämmelser om villkoren för godkännande, som baserar sig på direktiv som gäller handeln med sperma inom unionen, ska utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Vilka villkor som ställs beror på djurarten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i ansökan om godkännande. Till ansökan ska enligt förslaget fogas en beskrivning av verksamheten vid stationen samt en redogörelse för att de villkor som föreskrivs för ett godkännande är uppfyllda. I beslutet om godkännande ska det enligt förslaget få ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid godkännandet av en station för insamling av sperma får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. I 2 mom. föreslås också bestämmelser om att Livsmedelssäkerhetsverket ska ge en godkänd station för insamling av sperma ett sådant godkännandenummer som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter. Unionslagstiftningen förutsätter att medlemsstaterna publicerar en förteckning över alla stationer för insamling av sperma, spermalager samt embryosamlings- och embryoproduktionsgrupper som har godkänts för handel inom unionen. Bestämmelser om publiceringen av förteckningen föreslås bli utfärdade i samband med de bestämmelser om register som föreslås i lagen.

48 §. Krav som gäller verksamheten vid en station för insamling av sperma. I de direktiv som gäller handeln med sperma och embryon inom unionen finns bestämmelser om villkoren för godkännande men också om de krav som ställs på verksamheten vid en godkänd station för insamling av sperma, ett godkänt spermalager samt en embryosamlings- eller embryoproduktionsgrupp när det gäller att förhindra spridning av djursjukdomar. Direktiven omfattar exempelvis bestämmelser om de djursjukdomar donatordjur ska konstateras vara fria från innan sperma eller embryon från dem får samlas och vidareöverlätas. Dessutom omfattar direktiven bestämmelser om hantering och lagring av sperma samt om journalföring bl.a. avseende djur och sperma.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om krav som gäller hälsotillståndet och den ursprungliga djurhållningsplatsen i fråga om djur som tas in till en station för insamling av sperma, om krav på övervakning av hälsotillståndet hos de djur som hålls på stationen samt om kontroller och undersökningar av djuren. Avsikten är att de krav som ställs på djurhållningsplatsen ska gälla samtliga djurhåll-

ningsplatser där djuret har hållits före förflyttningen till stationen för insamling av sperma, alltså också t.ex. försöksstationer. Närmare bestämmelser om kraven, kontrollerna och undersökningarna ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Djuren som tas in till stationen ska inte behöva undersökas på nytt om de redan inom ramen för ett riksomfattande djurhälsovårdsprogram har genomgått de undersökningarna som krävs.

I 1 mom. föreslås dessutom att djuren, när Europeiska unionens lagstiftning förutsätter detta, innan de släpps in i stallarna på stationen ska hållas isolerade på den ursprungliga djurhållningsplatsen eller stationen för insamling av sperma eller hållas i karantän för att klarlägga deras hälsotillstånd. T.ex. nötkreatur ska hållas i karantän innan de förs till en station för insamling av sperma. Närmare bestämmelser om kraven på karantän eller isolering av djur ska få utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Den karantän som krävs vid artificiell reproduktion av djur ska enligt förslaget på samma sätt som övriga karantäner som behövs för lagens verkställighet godkännas med stöd av 57 § i den föreslagna lagen.

Enligt 2 mom. ska samlingen, hanteringen och förvaringen av sperma samt den övriga verksamheten vid stationen för insamling av sperma ordnas så att man kan garantera att sperman håller god hygienisk kvalitet och är fri från djursjukdomar och så att djursjukdomar inte kan spridas på stationen. Närmare bestämmelser om ordnandet av verksamheten vid stationen ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. På stationen ska endast få hanteras sperma från en enda djurart, om inte Europeiska unionens lagstiftning tillåter samling av sperma från flera olika djurarter, exempelvis getter och får, på stationen. I momentet föreslås dessutom bestämmelser om märkning av sperma samt om journalföring som avser djur, djurens hälsotillstånd och de spermadoser som förvaras. Närmare bestämmelser om de krav som har att göra med bekämpningen av djursjukdomar som ställs på organiseringen av verksamheten vid stationen för insamling av sperma, om stationsveterinärens uppgifter samt om krav på journalföring och märkning av sperma ska enligt förslaget få

utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

49 §. Godkännande av en embryosamlingsgrupp och embryoproduktionsgrupp. Enligt förslaget ska regionförvaltningsverket godkänna en embryosamlingsgrupp och embryoproduktionsgrupp på ansökan. Villkoren för godkännande av en samlingsgrupp gäller enligt 2 mom. de utrymmen som används för undersökning, behandling och förpackning av embryon, underhåll av redskapen och förvaring av embryon samt gruppmedlemmarnas kompetens. Dessutom ska gruppen utse en veterinär som ansvarar för dess verksamhet. Sådana närmare bestämmelser om villkoren för godkännande som överensstämmer med Europeiska unionens lagstiftning ska utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. I direktiven förutsätts det att en embryosamlingsgrupp förfogar över ett ändamålsenligt utrustat laboratorium som kan vara fast eller rörligt (en specialutrustad bil). Som en embryoproduktionsgrupp ska enligt 3 mom. kunna godkännas en godkänd embryosamlingsgrupp vars medlemmar har tillräckliga kunskaper och färdigheter beträffande bl.a embryoproduktionsmetoderna och bekämpningen av djursjukdomar. En embryoproduktionsgrupp ska dessutom förfoga över fasta utrymmen som lämpar sig för verksamheten.

I 4 och 5 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i ansökan om godkännande och om godkännandeförfarandet samt om det godkännandenummer som tilldelas en embryosamlings- eller embryoproduktionsgrupp. Bestämmelserna motsvarar i stor utsträckning de motsvarande bestämmelser som föreslås i fråga om godkännande av en station för insamling av sperma. Närmare bestämmelser om godkännandeförfarandet får enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

50 §. Krav som gäller en embryosamlingsgrupp och embryoproduktionsgrupp. I paragrafen föreslås bestämmelser om de krav som i överensstämmelse med Europeiska unionens lagstiftning ska ställas på verksamheten i en embryosamlingsgrupp och embryoproduktionsgrupp. Kraven gäller hälsotillståndet hos de djur som används för samling av embryon eller könsceller samt att djurhållningsplatsen ska vara fri från djursjuk-

domar och den verksamhet som avser embryosamling eller embryoproduktion ska vara organiserad på så sätt att djursjukdomar inte kan sprida sig. Kraven gäller också märkning och journalföring av embryon, samt de produkter och ämnen som används för att behandla och förvara embryon. Vidare föreslås i paragrafen bestämmelser om att prover på ämnen som använts vid embryoproduktion, obefruktade äggceller och kasserade embryon ska sändas till laboratorium för analys. Närmare bestämmelser om de krav som avses ovan och om sändning av prover för analys ska få utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

51 §. Godkännande av en station för insamling av sperma eller embryosamlingsgrupp för inrikeshandel. De föreslagna bestämmelserna i 47—50 § om godkännande av en station för insamling av sperma eller embryosamlingsgrupp och om kraven på verksamheten vid en godkänd station eller grupp ska tillämpas oberoende av om den samlade sperman eller embryona levereras utanför Finlands gränser eller inte. I Finland bedrivs emellertid också sådan avel med djur som måste anses vara av allmänt intresse exempelvis med tanke på bevarandet av den genetiska variationen, men som är av ringa kommersiellt intresse. För att inte de rätt stränga kraven i de direktiv som gäller handel inom unionen med sperma eller embryon ska utgöra ett hinder för denna verksamhet föreslås det i paragrafen bestämmelser om de undantag från villkoren för godkännande och kraven på verksamheten som kan medges för denna avelsverksamhet.

En station för insamling av sperma eller embryosamlingsgrupp ska enligt 1 mom. kunna godkännas enbart för inrikeshandel, trots att inte alla föreskrivna villkor för godkännande uppfylls, om samlingen av sperma vid stationen för insamling av sperma eller av embryon i embryosamlingsgruppen är nödvändig för att trygga avelsverksamheten i fråga om en viss djurart eller djurras eller för att bevara den genetiska variationen hos en ursprungsras. Ett ytterligare krav är att undantaget inte medför risk för spridning av djursjukdomar. Det huvudsakliga målet för det nationella programmet för animaliska genetiska resurser är att uppmuntra till en hållbar användning och till upprätthållande av de

inhemska husdjursarterna och deras genetiska variation. Artificiell reproduktion av ursprungsraser kan antingen syfta till att bevara en ras i dess naturliga omgivning, dvs. i lantbrukens djurproduktion, eller till att samla sperma för förvaring i en genbank ur vilken den kan användas vid behov. Till ursprungsraserna bland nötkreaturen hör de östfinska och nordfinska boskapen och till ursprungsraserna bland fåren hör ålandsfåret och Kajanalands gråa får.

Utöver ursprungsraserna kan undantaget vid behov tillämpas också på andra djurras eller djurarter, om det behövs för att trygga deras avelsverksamhet. När det gäller exempelvis samling av sperma av häst är djurhälsokraven enligt gällande lagstiftning lindrigare i fråga om samling för inrikeshandel än i fråga om samling för leverans till utlandet. Paragrafen gör det möjligt att också i fortsättningen tillämpa lindrigare krav om det är nödvändigt för att trygga den finländska hästavelsverksamheten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om rätten att göra avsteg från kraven på verksamheten vid en station för insamling av sperma eller embryosamlingsgrupp som har godkänts med stöd av undantagsbestämmelsen i 1 mom., förutsatt att avstegen inte medför risk för spridning av djursjukdomar. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet ska det få utfärdas närmare bestämmelser om vilka djurarter eller djurras som kan omfattas av undantaget enligt 1 mom. samt till vilka delar det kan göras avsteg från villkoren för beviljande av tillstånd och kraven på verksamheten.

Om godkännande av en station för insamling av sperma eller en embryosamlingsgrupp söks endast för inrikeshandel ska detta anges i ansökan. En station för insamling av sperma eller embryosamlingsgrupp som har godkänts med stöd av paragrafen ska inte kunna tilldelas ett godkännandenummer som avses i Europeiska unionens lagstiftning men däremot en nationell godkännandekod.

52 §. Godkännande av ett spermalager. Med spermalager avses en från stationen för insamling av sperma separat anläggning där man kan förvara och bedriva handel med den sperma som samlats på stationen för insamling av sperma. I ett spermalager får också förvaras sperma som förts in från en annan

medlemsstat eller en stat utanför Europeiska unionen, om sperman har förts in under iakttagande av bestämmelserna om införsel. Sperma som levereras från en annan medlemsstat ska ha samlats på en station för insamling av sperma som har godkänts av myndigheten i det berörda landet och under iakttagande av kraven enligt direktiven om spermasamling. Sperma som förs in från icke-medlemsstater ska uppfylla kraven enligt lagen om veterinär gränskontroll och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. Att kraven är uppfyllda kontrolleras vid ankomsten till Finland i samband med den veterinära gränskontrollen.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska regionförvaltningsverket godkänna ett spermalager på ansökan. Villkoren för godkännande ska omfatta krav på ändamålsenliga utrymmen och redskap i spermalagret samt lagerpersonalens kompetens. Närmare bestämmelser om villkoren ska utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. I 2 mom. finns bestämmelser om innehållet i ansökan och om godkännandeförfarandet. Om det sistnämnda ska det enligt förslaget få föreskrivas närmare genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Avsikten är att Livsmedelssäkerhetsverket ska ge ett godkänt spermalager ett sådant godkännandenummer som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter.

53 §. Krav på ett spermalagers verksamhet. I paragrafen föreslås bestämmelser om hurdan sperma som får förvaras i ett spermalager samt bestämmelser om ordnandet av verksamheten i ett spermalager. Syftet med bestämmelserna är att säkerställa att sperman håller god hygienisk kvalitet och är fri från djursjukdomar och att spermadoser av olika ursprung kan hållas åtskilda från varandra. Utgångspunkten är den att man i ett spermalager endast får lagra sperma från en enda djurart. I paragrafen föreslås vidare bestämmelser om märkning och journalföring av spermadoser samt om förvaringskärl och vätskor som används för att förvara sperma. Närmare bestämmelser om detta samt om hur verksamheten i ett spermalager ska organiseras ska enligt förslaget få utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

54 §. Förändringar i den tillståndspliktiga verksamheten samt tillsyn över verksamheten. I paragrafen föreslås bestämmelser om att väsentliga förändringar i verksamheten vid en station för insamling av sperma, i en embryosamlingsgrupp eller embryoproduktionsgrupp eller i ett spermalager, t.ex. byte av verksamhetsutövare, avbrott i eller nedläggning av verksamheten eller andra förändringar som i betydande grad påverkar risken för spridning av djursjukdomar utan dröjsmål ska anmälas till den ansvariga myndigheten, i detta fall regionförvaltningsverket.

Dessutom ska det i paragrafen föreskrivas om övervakning av de inrättningar och aktörer som har godkänts för semin- eller embryooöverföringsverksamhet. Enligt de direktiv som gäller handeln med sperma och embryon inom unionen ska dessa inrättningar och aktörer omfattas av regelbunden myndighetsövervakning. I paragrafen föreslås det att kommunalveterinären ska ansvara för övervakningen av stationer för insamling av sperma, embryosamlingsgrupper och embryoproduktionsgrupper och spermalager liksom för övervakningen av isoleringen av djur på djurhållningsplatsen. Kommunalt veterinären ska enligt förslaget också ansvara för kontroll och undersökningar av hälsotillståndet hos djur som hämtas till en station för insamling av sperma och hos de andra djur som hålls på samma djurhållningsplats.

Övervakningen av stationer för insamling av sperma, embryosamlingsgrupper och embryoproduktionsgrupper har genom de bestämmelser på lägre nivå som har utfärdats med stöd av den gällande lagen om djursjukdomar koncentrerats hos regionförvaltningsverket, med undantag för övervakningen av hingststationer som kommunalveterinärerna ansvarar för. Det finns praktiska hänsyn som talar för en starkare roll för kommunalveterinärerna i övervakningen av seminverksamheten, eftersom stationerna ofta ligger långt ifrån regionförvaltningsverkens verksamhetsställen. Stationer som har godkänts för handel inom unionen levererar regelbundet sperma både till medlemsstaterna och till icke-medlemsstater. Detta förutsätter att myndigheten kontrollerar och förseglar försändelserna. Det finns också skäl som har att göra med lagstiftningens tydlighet och enhetlighet som talar för att den övervakning som hänför sig

till bekämpningen av djursjukdomar inom seminverksamheten och embryoöverföringsverksamheten i fråga om olika djurarter koncentreras hos en och samma myndighet. Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i paragrafen får närmare bestämmelser om tillsynen och om frekvensen för och innehållet i de kontroller och undersökningar som görs i samband med den utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

8 kap. **Tillståndsplikt för och tillsyn över vissa andra verksamheter**

55 §. Tillstånd att odla och rensa vattenbruksdjur. Enligt direktivet om djurhälsokrav för vattenbruksdjur ska företag som odlar fiskar, kräftdjur eller mollusker för försäljning eller överlåtelse ha godkänts för den verksamheten av en behörig myndighet. Vissa små företag som enbart har lokal verksamhet är befriade från kravet på ett sådant tillstånd. Ett tillstånd kan beviljas om företaget uppfyller de krav beträffande journalföring av djur samt övervakning, förebyggande och förhindrande av spridning av djursjukdomar som direktivet ställer. Företaget och dess separata djurhållningsenheter ska övervakas av den behöriga myndigheten och ska tillämpa ett system som gör det möjligt att följa med och övervaka att de föreskrivna kraven uppfylls. Enligt direktivet krävs den behöriga myndighetens godkännande också i fråga om anläggningar där man rensar vattenbruksdjur som härrör från anläggningar och odlingsområden där en sjukdom som nämns i bilagan till direktivet har konstaterats förekomma. För att en sådan rensningsanläggning ska kunna godkännas ska den hantera sitt utloppsvatten så att inte sjukdomar kan sprida sig.

De krav som gäller tillståndsplikt genomfördes i Finland år 2008 när 14 a och 14 b § fogades till lagen om djursjukdomar. Den föreslagna paragrafen motsvarar nämnda 14 a §. Enligt den paragrafen ska en verksamhetsutövare som odlar vattenbruksdjur ha tillstånd av Livsmedelssäkerhetsverket när den odlar vattenbruksdjur eller könsceller av dem för att användas som livsmedel, för försäljning eller annars för överlåtelse till vidareodling eller utplantering i hav eller vattendrag.

Med vattendrag avses vattendrag enligt vattenlagen, vilka inte inbegriper exempelvis konstgjorda dammar.

På samma sätt som i den gällande lagen ska emellertid vissa aktörer, som räknas upp i 1 mom., vara undantagna från kravet på tillstånd. För att undantaget i 1 mom. 2 punkten som gäller odlare av vattenbruksdjur för prydnadsändamål ska få tillämpas förutsätts det att odlaren antingen själv renar utloppsvattnet från odlingsplatsen, dvs. den konstgjorda dammen, akvariet eller bassängen, eller leder ut det i det kommunala avloppssystemet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om ett tillstånd som Livsmedelssäkerhetsverket beviljar och som krävs av vissa aktörer som bedriver rensningsverksamhet. Med rensningsanläggning ska enligt lagens 6 § avses en i livsmedelslagen avsedd livsmedelslokal där man rensar fisk. Tillstånd ska krävas av aktörer i vars rensningsanläggningar man rensar fisk som har odlats i en vattenbruksanläggning som omfattas av förbud, villkor eller begränsningar enligt 23 § som har meddelats på grund av en djursjukdom som lätt sprider sig. Det rör sig alltså om djurhållningsplatser där en djursjukdom förekommer eller misstänks förekomma. Tillstånd ska också krävas för att rensa fisk som odlats i en vattenbruksanläggning som ligger inom en restriktionszon som har inrättats för att förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig eller i ett område som med stöd av 41 § har klassificerats som kategori 4 eller 5 på grund av att där förekommer en djursjukdom som lätt sprider sig. Tillstånd ska emellertid endast krävas om de fiskar som rensas är mottagliga för den sjukdom på grund av vilken förbuden eller begränsningarna har meddelats, restriktionsområdet har inrättats eller klassificeringen tagits i bruk.

56 §. Ansökan om tillstånd och tillsyn över verksamheten. I paragrafen föreslås bestämmelser om innehållet i en ansökan om tillstånd, om villkoren för beviljande av tillstånd, om anmälan om väsentliga förändringar i verksamheten samt om övervakning av den godkända verksamheten. Bestämmelsen motsvarar 14 b § i den gällande lagen om djursjukdomar. Bestämmelser om återkallande av ett tillstånd ska emellertid utfärdas separat i samband med övriga bestämmelser

om administrativa tvångsmedel enligt den föreslagna lagen.

För att tillstånd ska beviljas förutsätts det att de åtgärder som anges i den beskrivning av egenkontroll som krävs som bilaga till ansökan är tillräckliga för att bekämpa djursjukdomar, och att verksamheten uppfyller kraven enligt 21 § i lagen om ett system för identifiering av djur om att föra en förteckning. Verksamheten får inte heller orsaka allvarlig risk för spridning av djursjukdomar till närbelägna djurhållningsplatser eller till vildlevande vattendjur. I en tillståndsansökan som gäller rensningsverksamhet ska det från fall till fall bedömas vad som kan anses vara tillräcklig behandling av avloppsvatten. Utgångspunkten ska vara de förfaranden för behandling av avfall och avloppsvatten som miljömyndigheterna redan kräver i fråga om varje rensningsanläggning. T.ex. sådana rensningsanläggningar i vars omedelbara närhet det finns flera fiskodlingsanläggningar och i fråga om vilka risken för att djursjukdomar sprids via avloppsvattnet inte kan elimineras eller fås ner till en acceptabel nivå kan medföra allvarlig fara.

En aktör ska enligt 3 mom. inom 30 dygn underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om väsentliga förändringar i verksamheten, t.ex. byte av verksamhetsutövare, avbrott i eller nedläggning av verksamheten eller andra förändringar som i betydande grad kan påverka risken för spridning av djursjukdomar, och hålla beskrivningen av egenkontroll uppdaterad. En sådan väsentlig förändring i fråga om vattenbruk är t.ex. ändring av de arter som odlas, ändringar i produktionsinriktningen eller en betydande ändring i odlingsanläggningens struktur eller bevattningssystemet. Avsikten är att den godkända verksamheten ska övervakas av kommunalveterinären. Övervakningen ska omfatta regelbundna inspektioner, vars frekvens Livsmedelssäkerhetsverket ska fastställa utifrån en riskbedömning. Enligt bemyndigandet att utfärda förordning i 4 mom. får närmare bestämmelser om villkoren för beviljande av tillstånd, innehållet i beskrivningen av egenkontroll, ansökningsförfarandet samt tillsynen över verksamheten utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

57 §. Godkännande av en karantän samt karantänverksamhet. I paragrafen ska det

ställas krav på att en karantän som används vid verkställigheten av den föreslagna lagen eller av en EU-rättsakt som genomförs med stöd av den föreslagna lagen ska vara godkänd av regionförvaltningsverket. Med karantän ska avses en plats där djur eller varor hålls isolerade i syfte att förhindra spridning av djursjukdomar. Karantäner behövs exempelvis vid artificiell reproduktion av djur, när djur som används för samling av sperma förflyttas från sin djurhållningsplats till en station för insamling av sperma. Karantän kan också vara ett villkor vid förflyttning av vattenlevande djur mellan områden som har klassificerats med tanke på bekämpningen av sjukdomar hos vattenlevande djur. Vidare kan djur som tas in i Finland från en annan medlemsstat beläggas med karantän om det hos djuren förekommer eller misstänks förekomma en djursjukdom som ska bekämpas eller om djuren inte uppfyller införselkraven exempelvis för att de inte har genomgått de undersökningar som krävs för diagnostik av djursjukdomar.

Enligt 14 § i den gällande lagen om djursjukdomar är det Livsmedelssäkerhetsverket som godkänner karantäner. Med beaktande av regionförvaltningsverkets roll som den huvudsakliga tillståndsmyndigheten enligt lagen, exempelvis när det gäller godkännande av de stationer för insamling av sperma som behövs vid artificiell reproduktion av djur, föreslås det att behörigheten att godkänna karantäner överförs på regionförvaltningsverket. De villkor för godkännande av en karantän som föreslås i paragrafen motsvarar bestämmelserna i 14 § i den gällande lagen. Karantänen ska vara så väl skyddad som möjligt med tanke på spridning av djursjukdomar. Vid bedömningen av detta ska man bl.a. fästa uppmärksamhet vid den enskilda karantänens eller karantänstationens planering, placering och konstruktion samt vid det sätt på vilket karantänverksamheten och övervakningen av den är ordnade. Utrymmena och omständigheterna ska vara sådana att eventuella djursjukdomar hos de djur som hålls i karantän inte sprider sig utanför karantänen och att djursjukdomar inte heller kommer åt att sprida sig till karantänen från dess omgivning. Vid bedömningen av huruvida en enskild karantän eller en karantänstation lämpar sig för ändamålet ska man beakta

de djurarter som ska hållas i karantänen och de krav som de ställer på den enskilda karantänen eller på karantänstationen och på verksamheten. Närmare bestämmelser om villkoren för godkännande av en karantän ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

För att djuren ska kunna isoleras på det sätt som krävs bör en karantän för att kunna godkännas i regel vara belägen skilt från andra djurhållningsplatser. Beroende på djurarten kan det vara nödvändigt att ordna med en inhägnad där djuren kan vistas utomhus. I det fallet är det väsentligt att man förhindrar att djur som hålls i karantän rymmer från inhägnaden och att vilda djur kommer in i den. Vid bedömningen av karantänens ändamålsenlighet ska man bl.a beakta möjligheterna att rengöra och desinficera utrymmena på behörigt sätt. När det gäller karantäner för fisk ska man bedöma hur bevattningen av karantänen ska ordnas, dvs. varifrån det inkommande vattnet ska tas och vart utloppsvattnet ska ledas. För att karantänen ska fungera på ett ändamålsenligt sätt kan det ibland krävas att det i karantänen finns tillräckliga utrymmen, omklädningsrum och duschar för personalen och för de personer som sköter och undersöker djuren, samt lämpliga utrymmen och lämplig utrustning för provtagning och hantering av prover och för de kontroller som görs på djuren.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i ansökan om godkännande av en karantän och om villkoren för godkännande. I beslutet om godkännande ska det få ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. I momentet åläggs verksamhetsutövaren dessutom en skyldighet att underrätta regionförvaltningsverket om väsentliga förändringar i karantänverksamheten, t.ex. byte av verksamhetsutövare, avbrott i eller nedläggning av verksamheten eller andra förändringar som i betydande grad kan påverka risken för spridning av djursjukdomar. Enligt 3 mom. ska kommunalveterinären ansvara för övervakningen av karantänen och företa regelbundna inspektioner i detta syfte. Enligt förslaget ska det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet få föreskrivas närmare om godkännandeförfarandet samt om övervakningen av karantänen.

9 kap.

Förflyttning av djur och produkter mellan Europeiska unionens medlemsstater

58 §. *Krav som gäller djur och djurprodukter.* I paragrafen föreslås bestämmelser om de krav som djur och djurprodukter som förflyttas mellan medlemsstaterna ska uppfylla för att förhindra spridning av djursjukdomar. Enligt det föreslagna 1 mom. får endast djur och djurprodukter som uppfyller de krav som Europeiska unionens lagstiftning ställer på bekämpning av djursjukdomar sändas från Finland till en annan medlemsstat eller från en annan medlemsstat till Finland. Bestämmelsen ska också gälla transporter från Finland till en stat utanför Europeiska unionen via en annan medlemsstat och transporter från en annan medlemsstat via Finland. Bestämmelser om hälsokrav som ska iakttas i handeln mellan medlemsstaterna har genom olika direktiv utfärdats i fråga om alla viktiga slag av produktionsdjur och också i fråga om många andra djurarter.

Den unionslagstiftning som gäller djursjukdomar ger fortfarande medlemsstaterna behörighet att utfärda nationella bestämmelser för att förhindra att djursjukdomar sprids vid interna förflyttningar av djur. Medlemsstaterna ska emellertid enligt unionslagstiftningen förutsätta att djur och produkter som sänds till andra medlemsstater uppfyller åtminstone samma krav som de krav som gäller i statens inrikeshandel. I momentet föreslås därför bestämmelser om att de djur eller produkter som sänds från Finland inte ska få medföra risk för spridning av någon som helst djursjukdom som ska bekämpas.

I unionslagstiftningen ges medlemsstaterna dessutom möjlighet att i fråga om vissa djursjukdomar ansöka om status som sjukdomsfritt land, dvs. ansöka om så kallade tilläggsgarantier. En medlemsstat som har fått tilläggsgarantier kan i fråga om de djur som förs in i landet ställa strängare krav än de harmoniserade kraven. Den kan t.ex. kräva en utredning över att djuren har undersökts för diagnostik av sjukdomen i fråga eller att ursprungsbesättningen eller avgångsmedlemsstaten har status som officiellt fri från sjukdomen. De införselkrav som baserar sig på tilläggsgarantier baserar sig emellertid på

unionsbestämmelser, och behöver därmed inte särskilt beaktas i paragrafen.

Enligt 2 mom. ska djur och djurprodukter åtföljas av behövliga officiella hälsointyg och annan dokumentation som visar att djuren eller produkterna uppfyller villkoren för förflyttning mellan medlemsstaterna. Djuren och produkterna ska dessutom vara försedda med märkning för att säkerställa deras identifiering. Alla djur ska emellertid inte behöva förses med individuell märkning, utan det ska också i vissa fall gå att märka hela partier. I momentet föreslås vidare bestämmelser om att den aktör som förflyttar djuren eller djurprodukterna ska ansvara för att de uppfyller kraven på förflyttning.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som har samband med genomförandet av förordningen om sällskapsdjur enligt vilken ett intyg för förflyttning av sällskapsdjur inom unionen enligt den förordningen, ett s.k. sällskapsdjurspass, får utfärdas av en veterinär. Med en veterinär avses enligt lagen en person som med stöd av lagen om utövning av veterinäryrket har rätt att utöva veterinäryrket i Finland. Bestämmelsen motsvarar den gällande bestämmelsen på förordningsnivå.

Pass som avses i förordningen om sällskapsdjur används vid förflyttning av hundar, katter och illrar mellan medlemsstaterna. Pass används dessutom vid införsel av sällskapsdjur från stater utanför Europeiska unionen, när ett sällskapsdjur som har förts ut ur en medlemsstat återförs till unionens territorium.

Det pass som avses i förordningen om sällskapsdjur är inte ett officiellt hälsointyg som avses i unionens lagstiftning, eftersom ett sådant intyg endast får utfärdas av en veterinär i myndighetsställning. Enligt förordningen får sällskapsdjurspass även utfärdas av någon annan veterinär som har godkänts av den behöriga myndigheten i medlemsstaten. Rätten att utfärda pass har förutom i Finland också i flera andra medlemsstater, t.ex. Sverige och Danmark, kopplats till en gällande rätt att utöva yrket. I Finland utfärdas passen huvudsakligen av kommunalveterinärer som tillhandahåller veterinärtjänster samt av sådana veterinärer som utövar privat smådjurspraktik som också i övrigt har hand om vård och vaccinering av sällskapsdjur.

I sällskapsdjurspasset antecknas identifikationsuppgifter om sällskapsdjuret samt sådan vaccinationer och behandlingar som djuret har fått och som har betydelse när man bedömer huruvida djuret uppfyller villkoren för förflyttning. Veterinären uppdaterar uppgifterna i passet an efter som vaccinationer eller behandlingar förnyas eller djuret ges nya vaccinationer eller behandlingar. För transport av sällskapsdjur i kommersiellt syfte krävs det dessutom att det i passet finns en anteckning om att veterinären har säkerställt att djuren är kliniskt friska och klarar av transporten till destinationsplatsen. Anteckningen och den veterinärmedicinska undersökning som föregår den får göras högst 24 timmar innan djuren förflyttas.

Det pass som utfärdas för ett sällskapsdjur är ett veterinärmedicinskt intyg, där en person som utövar veterinäryrket försäkrar att han eller hon i egenskap av yrkesutbildad person har utfört vissa veterinärmedicinska behandlingar av djuret. Utfärdandet av ett pass är därmed inte till sin karaktär eller enligt unionens rättsakter en offentlig förvaltningsuppgift. Därmed har den föreslagna bestämmelsen inget samband med grundlagens 124 § som gäller överföring av offentliga förvaltningsuppgifter. Veterinäryrket är dessutom ett reglerat yrke vars utövare omfattas av en särskild övervakning som det föreskrivs om i lagen om utövning av veterinäryrket. Detta gör det möjligt att kontrollera att den verksamhet som har att göra med utfärdande av pass och införande av anteckningar i dem är korrekt.

Enligt 4 mom. ska sådana närmare bestämmelser som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om de villkor och begränsningar som gäller förflyttning av djur och djurprodukter, om de dokument som ska åtfölja djuren och produkterna samt om märkning av djur- och produktleveranser utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Bestämmelser om hälsointyg som ska åtfölja vattenbruksdjur och vattenlevande prydnadsdjur finns i kommissionens förordning (EG) nr 1251/2008 om tillämpning av rådets direktiv 2006/88/EG när det gäller villkor och intygskrav för utsläppande på marknaden och import till gemenskapen av djur och produkter från vattenbruk

och om fastställande av en förteckning över smittbärande arter.

59 §. Förflyttningsförbud på grund av plötsligt sjukdomsutbrott. Enligt unionens rättsakter ska medlemsstaterna informera de övriga medlemsstaterna och kommissionen om sjukdomar för vilka det särskilt har föreskrivits om anmälningsplikt, men också om andra allvarliga hot mot människors och djurs hälsa. I de flesta fall behöver man utöver de regionala åtgärder som medlemsstaten vidtar, som t.ex. att inrätta zoner och ställa begränsningar för överföringar i samband med detta, inte vidta andra åtgärder för att begränsa handeln mellan medlemsstaterna. Vid fall av allvarligare sjukdomar som exempelvis mul- och klövsjuka eller högpotogen fågelinfluensa kan kommissionen genom ett beslut begränsa transporter av djur eller produkter från den stat där sjukdomen förekommer. De förbud och begränsningar som ingår i dessa skyddsbeslut kan vara mer långtgående än de begränsningar som ställs vid inrättandet av zoner. Skyddsbesluten kan vara förpliktande för aktörerna som sådana, eller också kan de ställa krav på att medlemsstaterna vidtar åtgärder för att begränsa transporter.

Utöver de skyddsbeslut som fattas på unionsnivå har medlemsstaterna under vissa förutsättningar rätt att fatta nationella skyddsbeslut, dvs. att tillfälligt förbjuda import från en annan medlemsstat. Då förutsätts det att det rör sig om en allvarlig djursjukdom och att den berörda medlemsstaten i samband med köpet har underlåtit att vidta åtgärder för att förhindra att sjukdomen sprids. Europeiska kommissionen ska genast informeras om ett sådant beslut, och kan då antingen vidta åtgärder för att förhindra att sjukdomen sprids eller informera medlemsstaten att den anser skyddsåtgärderna vara ogrundade.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om ett myndigande för jord- och skogsbruksministeriet att genom ett beslut förbjuda att djur och djurprodukter samt transportmedel och andra föremål och ämnen som kommit i kontakt med nämnda djur och produkter sänds från en annan medlemsstat till Finland, via Finland till en annan medlemsstat eller till en stat utanför Europeiska unionen, eller att begränsa sådana överföringar, om det i den be-

rörda medlemsstaten förekommer en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom. Förflyttningar ska också kunna begränsas genom att man temporärt begränsar användningen av de djur som importeras till Finland. Vidare ska det kunna ställas villkor för förflyttningarna som kan gälla exempelvis rengöring eller desinficering av transportmedel.

I de situationer som avses ovan ska jord- och skogsbruksministeriet dessutom ha rätt att vid behov förbjuda eller begränsa exporten från Finland till den berörda medlemsstaten eller ställa villkor för exporten. En begränsning kan exempelvis gälla export av mottagliga djur för slakt. En förutsättning för att villkor eller begränsningar ska få meddelas ska vara att de krav som föreskrivs med stöd av 58 §, kraven enligt unionens rättsakter eller den berörda medlemsstatens egna åtgärder inte är tillräckliga för att förhindra spridning av sjukdomen, eller att det i kommissionens beslut förutsätts att det fattas ett nationellt beslut om förbud eller begränsningar som gäller förflyttning av djur, produkter, transportmedel, föremål eller ämnen från eller till en enskild medlemsstat.

I en situation där en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom förekommer i Finland skulle exporten av djur och djurprodukter från restriktionszoner eller restriktionsområden i Finland till de andra medlemsstaterna tillfälligt förhindras eller försvåras på grund av tillfälliga, regionala transportbegränsningar. Utöver detta kan kommissionen fatta ett skyddsbeslut som gäller Finland som kan vara direkt tillämpligt eller kräva vissa nationella förbuds- eller begränsningsåtgärder. Vid förekomst av vissa allvarligare djursjukdomar som t.ex. mul- och klövsjuka kan man dessutom förvänta sig att medlemsstaterna genast i sjukdomsutbrottets inledande skede på eget initiativ ska stoppa exporten av djur och av deras kött samt köttprodukter till de övriga medlemsstaterna, tills man har fått en uppfattning om sjukdomens spridning och ett beslut har fattats om saken på gemenskapsnivå. I 2 mom. föreslås bestämmelser om att jord- och skogsbruksministeriet genom ett beslut får förbjuda förflyttningar av djur eller produkter till andra medlemsstater eller via

dem till länder utanför Europeiska unionen, eller begränsa eller ställa villkor för sådana förflyttningar, om de övriga krav som följer av lag eller av unionens rättsakter inte är tillräckliga för att förhindra spridning av sjukdomen, eller om ett skyddsbeslut som Europeiska kommissionen har riktat till Finland skulle förutsätta att man ställer tillfälliga förbud, begränsningar eller villkor för exporten från Finland till de övriga medlemsstaterna.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska det beslut av jord- och skogsbruksministeriet som avses i paragrafen offentliggöras i Finlands författningssamling. Bestämmelserna om delgivning av förvaltningsbeslut i förvaltningslagens 9 och 10 kap. ska inte tillämpas på beslutet. Livsmedelssäkerhetsverket ska dessutom informera de aktörer som myndigheten bl.a. på basis av det register den upprätthåller har kännedom om och som beslutet gäller om beslutet. Hur informationen ges ska framför allt bero på antalet aktörer som beslutet gäller.

60 §. Skyldighet för en aktör att ansöka om registrering samt registreringsförfarandet. I 12 g och 12 h § i den gällande lagen om djursjukdomar föreskrivs det om skyldighet för dem som importerar och exporterar djur och djurprodukter på Europeiska unionens inre marknad att registrera sig i det register som förs av Livsmedelssäkerhetsverket, om djuren eller produkterna kan föranleda risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom. Bestämmelser om skyldigheterna i samband med registrering finns i rådets direktiv 90/425/EEG och 1992/65/EEG. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet har registreringskyldigheten avgränsats till att endast gälla importörer och exportörer av vissa djurarter och embryon och könsceller av dem. Registreringskyldigheten gäller alltså inte import eller export av exempelvis livsmedel.

Det är motiverat att göra en motsvarande avgränsning i den föreslagna paragrafen om registrering av aktörer. Registreringskravet för dem som exporterar ska enligt förslaget inte heller gälla godkända stationer för insamling av sperma, spermalager eller embryosamlings- eller embryoproduktionsgrupper. Dessa inrättningar och aktörer registreras i samband med att de godkänns, och de an-

vänder i sin verksamhet på unionens inre marknad det godkännandenummer som har tilldelats dem.

Registrering ska liksom hittills sökas hos Livsmedelssäkerhetsverket. En förutsättning för registrering ska vara att den aktör som tar emot djur, embryon eller könsceller förfogar över utrymmen där djuren vid behov kan hållas isolerade. En aktör som tar emot vattenlevande djur ska förfoga över en karantän, om djuren i fråga ska hållas i karantän i samband med införseln.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i ansökan om registrering och om registreringens giltighetstid. Registreringen ska enligt förslaget gälla i tre år och förnyas på ansökan. Enligt den gällande lagen om djursjukdomar är registreringen i kraft endast ett år i sänder. För att minska aktörernas administrativa börda och Livsmedelssäkerhetsverkets arbetsvolym är det emellertid ändamålsenligt att förlänga giltighetstiden. Att göra registreringen permanent kan emellertid inte anses vara motiverat eftersom det gör det svårare att hålla registret aktuellt.

I paragrafen föreslås vidare en bestämmelse enligt vilken Livsmedelssäkerhetsverket ska vara den behöriga myndigheten vid registreringen av de cirkusar vilkas registreringskyldighet det föreskrivs om i artikel 4 i kommissionens förordning (EG) nr 1739/2005 om fastställande av djurhälsokrav för transport av cirkusdjur mellan medlemsstater. Enligt förordningen ska en cirkus senast 40 dygn innan den för första gången förflyttar sig till en annan medlemsstat lämna in en ansökan om registrering. En cirkus får förflytta sig till en annan medlemsstat endast om den är registrerad. I förordningen föreskrivs det dessutom om den cirkusansvariges skyldigheter. På registreringen av cirkusar ska utöver det föreslagna 4 mom. och bestämmelsen om innehållet i ansökan i 3 mom. inte tillämpas några andra bestämmelser i paragrafen.

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket sådana närmare bestämmelser som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om djur, embryon och könsceller vars förflyttning mellan medlemsstaterna kräver en registrerad aktör får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

61 §. Förflyttning av djur och könsceller som kräver ett godkännande. I paragrafen föreslås bestämmelser om sådana aktörer som förflyttar djur, embryon eller könsceller mellan medlemsstaterna som det för genomförandet av Europeiska unionens rättsakter ska krävas ett förhandsgodkännande för. Den föreslagna regleringen motsvarar i huvudsak bestämmelserna i de gällande förordningarna.

I rådets direktiv 2009/158/EG om djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen med och för import från tredje land av fjäderfä och kläckningsägg förutsätts med vissa undantag att en djurhållningsplats som levererar fjäderfä och kläckägg till en annan medlemsstat ska vara godkänd. I rådets direktiv 91/68/EEG om djurhälsovillkor för handeln med får och getter inom gemenskapen och i rådets direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur och svin inom gemenskapen förutsätts det dessutom att uppsamlingscentraler för djur samt djurförmedlare ska vara godkända. Bestämmelserna om djurförmedlare är visserligen något oklara, eftersom det i bestämmelserna används både begreppet registrering och begreppet godkännande. I bestämmelserna ingår emellertid sådana krav som det är mer ändamålsenligt att kontrollera genom ett godkännandeförfarande än genom ett registreringsförfarande. Den föreslagna paragrafen ska därmed också gälla sådana djurförmedlare som förflyttar djur mellan medlemsstaterna som samlar upp djur i sina egna utrymmen.

I rådets direktiv 92/65/EEG föreskrivs det om godkända organ, institut eller centrum som har rätt till undantag från vissa av de krav på förflyttning av djur som Europeiska unionens lagstiftning ställer. Undantaget gäller bara förflyttningar mellan två godkända aktörer. I regel tillämpas emellertid undantaget beträffande interna förflyttningar mellan ovan nämnda, slutna aktörsgupper sällan, eftersom en aktör som utnyttjar denna möjlighet till undantag inte samtidigt kan skaffa djur från andra aktörer än godkända aktörer. I direktivet föreskrivs det dessutom att förflyttning av apor mellan medlemsstaterna är tillåten endast mellan två godkända organ, institut eller centrum. I Finland kan ett sådant organ, institut eller centrum vara en

djurpark som avses i djurskyddslagens 20 § eller en försöksdjursanläggning som avses i lagen om försöksdjursverksamhet (62/2009). Endast en aktör i Finland, nämligen Högholmens djurpark, är med stöd av gällande lagstiftning godkänd för förflyttning av apor.

För genomförandet av ovan nämnda unionsbestämmelser ska det enligt paragrafen krävas att aktörer som förflyttar fjäderfä och kläckägg mellan medlemsstaterna samt uppsamlingscentraler och djurförmedlare ska vara godkända. Dessutom ska endast djurparker eller försöksdjursanläggningar som med stöd av paragrafen har godkänts för detta ändamål få leverera apor till en annan medlemsstat. I paragrafen föreslås dessutom bestämmelser om att en djurpark eller försöksdjursanläggning som levererar andra djur än apor till ett godkänt organ, institut eller centrum i en annan medlemsstat eller som tar emot andra djur än apor från ett sådant organ, institut eller centrum, får avvika från de krav som ställs på förflyttning av djur på det sätt som Europeiska unionens lagstiftning tillåter endast om den med stöd av paragrafen har godkänts för detta ändamål. Bestämmelser om ovan nämnda undantag ska utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Vidare föreslås i paragrafen bestämmelser om att det som i 60 § bestäms om en aktörs skyldighet att ansöka om registrering inte ska gälla en godkänd aktör.

62 §. Förutsättningar för godkännande samt godkännandeförfarandet. Enligt förslaget ska regionförvaltningsverket godkänna de aktörer och djurhållningsplatser som avses i 61 § på ansökan. I 1 mom. föreslås bestämmelser om villkoren för godkännande. Dessa ska avse spårbarhet och sjukdomsfrihet i fråga om de djur som verksamheten gäller samt möjligheten att övervaka djurens hälsotillstånd och förhindra att djursjukdomar sprids i samband med verksamheten. I fråga om djurhållningsplatser för fjäderfä, uppsamlingscentraler för djur samt djurförmedlare ska det också föreskrivas om de krav som ställs på de utrymmen som används i verksamheten. Närmare bestämmelser om villkoren för godkännande av en aktör och en djurhållningsplats ska enligt förslaget få utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i ansökan om godkännande. I ett beslut om godkännande ska det få ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Regionförvaltningsverket ska utan dröjsmål underrättas om väsentliga förändringar i den verksamhet som godkännandet gäller, som t.ex byte av verksamhetsutövare, avbrott i eller nedläggning av verksamheten eller andra förändringar som i betydande grad kan påverka risken för spridning av djursjukdomar. Enligt förslaget ska det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet få föreskrivas närmare om godkännandeförfarandet och om övervakningen av godkända aktörer och djurhållningsplatser. Enligt 4 mom. ska Livsmedelssäkerhetsverket ge en godkänd aktör eller djurhållningsplats ett sådant godkännandenummer som avses i de unionsbestämmelser som nämns i motiveringen till 61 §.

63 §. Tillstånd att ta in vilda djur samt mikrober, parasiter och provpartier från en annan medlemsstat. I paragrafen bestäms det att införsel till Finland från en annan medlemsstat av vissa vilda djur och embryon och könsceller av dem samt av sjukdomsalstrande mikrober och parasiter och produkter som innehåller sådana ska kräva tillstånd, på det sätt som de EU-rättsakter som gäller djursjukdomar tillåter. Med ett införseltillstånd ska man i forskningssyfte få ta in också sådana provpartier som innehåller levande djur, embryon eller könsceller som inte uppfyller de krav som annars ställs på djur som hör till den berörda djurarten eller på embryon eller könsceller av dem. Provpartier som tas in med införseltillstånd ska förstöras när forskningsuppgiften är slutförd.

Avsikten är att man endast med införseltillstånd ska få föra in i landet vilda däggdjur och fåglar samt vattenlevande djur som är avsedda för utplantering eller forskning. Införselkraven i fråga om nämnda vilda djur samt mikrober och parasiter har inte harmoniserats i Europeiska unionen, och det går inte att reglera deras införsel på ett heltäckande sätt i förväg. Införsel av ovan nämnda djur, mikrober och parasiter kan emellertid medföra en så stor fara för människors och djurs hälsa att det för att trygga dessa är nödvändigt att kräva tillstånd. Den föreslagna regleringen motsvarar i huvudsak de be-

stämmelser som har utfärdats med stöd av den gällande lagen om djursjukdomar.

Enligt 2 mom. ska Livsmedelssäkerhetsverket bevilja tillstånd på ansökan. Tillstånd beviljas om införseln inte medför risk för spridning av djursjukdomar. När man beviljar tillstånd för införsel av mikrober och parasiter samt provpartier ska man bl.a. beakta användningssyftet, de omständigheter under vilka mikroberna, parasiterna och provpartierna hanteras samt de personers yrkesskicklighet som hanterar dem. Till ansökan om godkännande ska fogas en beskrivning av den verksamhet för vilken djuren eller produkterna avses bli införda till Finland samt sådana utredningar som behövs för att bedöma risken för spridning av djursjukdomar. I tillståndet ska det ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Vidare föreslås i 3 mom. bestämmelser om att det som i 60 § bestäms om en aktörs skyldighet att ansöka om registrering inte ska gälla verksamhet som bedrivs med införseltillstånd. Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid ansökan om införseltillstånd ska enligt förslaget få utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Eftersom det föreslås att Livsmedelssäkerhetsverket ska vara den tillståndsmyndighet som avses i paragrafen, och eftersom Livsmedelssäkerhetsverket också själv har behov att för sin forskningsverksamhet ta in provpartier samt mikrober och parasiter som medför fara för spridning av djursjukdomar liksom också produkter som innehåller sådana mikrober och parasiter från andra medlemsstater till Finland, föreslås det i 4 mom. bestämmelser om att verket har rätt att föra in sådana djur och produkter i landet utan införseltillstånd. För att Livsmedelssäkerhetsverket ska få föra in djuren eller produkterna krävs det emellertid att de inte medför risk för spridning av djursjukdomar.

64 §. Kontroller av leveranser av djur, embryon och könsceller mellan medlemsstaterna. Enligt Europeiska unionens lagstiftning övervakar veterinärmyndigheterna i första hand i avgångslandet efterlevnaden av de hälsokrav som gäller vid handeln inom unionen med djur och djurprodukter. I den mottagande staten utför myndigheten kontroller av djur och produkter endast i undantagsfall och

genom stickprov i syfte att övervaka efterlevnaden av lagstiftningen. Kontroller kan också verkställas om det finns en misstanke om att en sändning inte uppfyller de föreskrivna kraven eller om att djur eller produkter som ingår i en sändning är infekterade med en smittsam djursjukdom. Bestämmelser om kontroller i samband med handeln på Europeiska unionens inre marknad finns i rådets direktiv 90/425/EEG.

I destinationslandet är importören emellertid skyldig att genast i samband med införseln kontrollera djuren och produkterna, medföljande hälsointyg samt övriga dokument. Syftet med kontrollen är att säkerställa att djuren eller produkterna åtföljs av föreskriven dokumentation och att identifikationen på djuren motsvarar de märkningar som har antecknats i dokumenten. I 1 mom. föreslås bestämmelser om aktörens skyldighet att utföra kontroll i detta syfte. Eftersom kontrollen av livsmedel av animaliskt ursprung regleras i livsmedelslagen och i de författningar som har utfärdats med stöd av den och det föreslås särskilda bestämmelser om kontroll av biprodukter, föreslås det att denna bestämmelse ska avgränsas till att endast gälla levande djur, embryon och könsceller. Också i fråga om dem ska kontrollskyldigheten bara gälla sådana djur, embryon och könsceller som kan medföra risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom. Vilka djur, embryon och könsceller som ska omfattas av kontrollskyldigheten ska enligt det föreslagna 4 mom. fastställas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Om det i samband med kontrollen står klart att en sändning inte uppfyller de föreskrivna kraven ska sändningen förvaras på destinationsplatsen tills tillsynsmyndigheten har kontrollerat den och beslutat om vidare åtgärder.

I de fall där destinationsplatsen för en sändning är en uppsamlingscentral eller ett slakteri där tillsynsmyndigheten utövar daglig tillsyn ska kontrollen emellertid göras av denna tillsynsmyndighet och inte av aktören. Dessutom ska den behöriga myndigheten enligt 2 mom. också få göra stickprovskontroller för att säkerställa att djuren, embryona eller könscellerna uppfyller kraven på förflyttning. I samband med kontrollen får myndigheten ta prover. Kontrollen ska göras på des-

tinationsplatsen för djuren eller produkterna. Om levande djur redan har hunnit sändas vidare från destinationsplatsen ska kontrollen få göras på den djurhållningsplats där djuren för tillfället befinner sig.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska en aktör också kontrollera de djur, embryon och könsceller som han eller hon har för avsikt att leverera till en annan medlemsstat och som kan medföra risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom. Denna skyldighet ska emellertid endast gälla sådana sändningar som levereras till en annan medlemsstat som inte behöver åtföljas av ett officiellt hälsointyg som bekräftelse på att kraven på bekämpning av djursjukdomar är uppfyllda. I det fall att ett sådant intyg ändå krävs ska kontrollen göras av kommunalveterinären, som också ska utfärda intyget. Eftersom det enligt den föreslagna lagen är Livsmedelssäkerhetsverket som ansvarar för övervakningen av slakterier, vilthanteringsanläggningar och anläggningar som är i kontakt med dem, ska i stället för kommunalveterinären Livsmedelssäkerhetsverket verkställa kontrollen hos dessa aktörer. Bestämmelser om djur, embryon och könsceller som ska kontrolleras i samband med införseln ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Till dem ska på samma sätt som i den gällande lagstiftningen höra exempelvis nötkreatur, svin, hästar, får, getter, fjäderfän samt könsceller och embryon av dem. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet ska få utfärdas närmare bestämmelser om hur kontrollen ska göras.

65 §. Skyldighet att bevara uppgifter och dokument som gäller djur, embryon och könsceller. För att säkerställa att sändningar går att spåra föreslås i paragrafen bestämmelser om att den som sänder djur, embryon eller könsceller från eller till en annan medlemsstat ska förvara uppgifter om sändningen i fem års tid. Till de uppgifter som ska förvaras hör bl.a. uppgifter om de djur, embryon och könsceller som ingår i sändningen, om sändaren och mottagaren, om avgångs- och destinationsplatsen samt om officiella hälsointyg och andra dokument som åtföljer sändningen. Den som tar emot sändningen ska vara skyldig att under fem års tid förvara de

officiella hälsointyg som följde med sändningen.

Den föreslagna bestämmelsen baserar sig på bestämmelserna i direktiv 90/425/EEG. Närmare bestämmelser om de djur, embryon och könsceller i fråga om vilka uppgifter och hälsointyg ska förvaras ska enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Dessutom ska genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet få utfärdas närmare bestämmelser om de uppgifter som ska förvaras.

66 §. Registrering av uppgifterna i ett officiellt hälsointyg i det elektroniska datasystemet Traces. Bestämmelser om utformningen av och innehållet i det officiella hälsointyg som ska åtfölja djur eller djurprodukter finns i kommissionens förordning (EG) nr 599/2004 om antagande av en harmoniserad förlaga för intyg och inspektionsprotokoll för handel inom gemenskapen med djur och produkter av animaliskt ursprung. Förordningen tillämpas emellertid inte på alla officiella hälsointyg, som t.ex. de hälsointyg som krävs för förflyttningar mellan vattenområden i kategorierna 1—5 eller de intyg som krävs för att visa ursprunget för eller sjukdomsfriheten i fråga om djur eller produkter som förflyttas från en restriktionszon. Förordningen ska inte heller tillämpas på de hälsointyg som gäller sällskapsdjur och som det bestäms om i förordningen om sällskapsdjur.

För att hälsointyg ska kunna utfärdas och sändas enligt en enhetlig modell har man skapat det elektroniska datasystemet Traces. Traces är en förkortning som står för Trade Control and Expert System. Traces har utvecklats för att säkerställa spårbarheten och övervakningen av levande djur och djurprodukter såväl i handel inom unionen som vid import av djur eller produkter från länder utanför unionen. Bestämmelser om idrifttagandet av datasystemet finns i kommissionens beslut 2004/292/EG om idrifttagande av systemet Traces och om ändring av beslut 92/486/EEG. Ett hälsointyg utfärdas i Traces-systemet i samband med avgångskontrollen av en sändning, och en utskrift av intyget tas ut ur systemet och åtföljer sändningen. Det utfärdade intyget sänds också elektroniskt via systemet till den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten. Om sändningen kontrolleras i den berörda staten

registrerar myndigheten i den staten uppgifterna om kontrollen i Traces-systemet.

I paragrafen föreslås bestämmelser om användningen av datasystemet Traces vid förflyttningar av djur, embryon och könsceller mellan medlemsstaterna. Avsikten är att systemet ska användas för att utfärda och sända hälsointyg om inte något annat bestäms i Europeiska unionens lagstiftning. Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i paragrafen ska bestämmelser om till vilka delar hälsointyg ska utfärdas och sändas med hjälp av Traces-systemet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Dessutom ska genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet få utfärdas närmare bestämmelser om användningen av systemet för att utfärda och sända hälsointyg.

Enligt 1 mom. ska aktören ansvara för lämnandet av de basuppgifter som behövs för att utfärda hälsointyg och när så krävs också ansvara för att dessa uppgifter registreras i datasystemet. Basuppgifterna finns i del I i hälsointyget. Till dem hör uppgifter om avsändaren och mottagaren och eventuella förmedlare för djuren eller produkterna, ursprungsmedlemsstaten och destinationsstaten och eventuella transiteringsländer, ursprungsplatsen och destinationsplatsen, avgångsdagen och avgångstiden, transportmedel och transportföretag som används för förflyttningen samt uppgifter om de djurarter eller produkter som förflyttas, om antalet djur eller produkter eller deras vikt och användningssyfte samt identifikationsuppgifter om djuren eller produkterna. Kravet på veterinärintyg gäller i huvudsak kommersiell export. Därför kan kravet på att aktörerna ska använda datasystemet inte anses vara oskäligt ur aktörernas synvinkel. Systemet kan användas via en vanlig dator med hjälp av en nätförbindelse. De flesta exportörer använder redan i dag Traces-systemet. Med stöd av paragrafen ska det också i fortsättningen vara möjligt för tillsynsmyndigheten att registrera basuppgifterna i aktörens ställe, exempelvis vid tillfällig export. Enligt förslaget ska en aktör som ska registrera uppgifter i datasystemet Traces eller dennes företrädare ha rätt att av tillståndsmyndigheten avgiftsfritt få de åtkomst-rättigheter till systemet som han eller hon behöver.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om skyldighet för den tillsynsmyndighet som utför en mottagningskontroll av en sändning att registrera uppgifterna om kontrollen i datasystemet Traces.

67 §. Tillsyn över verksamheten. I paragrafen föreslås bestämmelser om övervakning av de aktörer som har registrerats eller godkänts för förflyttningar inom unionen av djur eller djurprodukter, och om övervakning av den verksamhet som bedrivs med införseltillstånd. Enligt de gällande bestämmelserna fördelas ansvaret för tillsynen mellan kommunalveterinären, regionförvaltningsverket och Livsmedelssäkerhetsverket, beroende på vilken verksamhet det är fråga om. För att lagstiftningen ska bli mer enhetlig föreslås det att tillsynen ska koncentreras hos kommunalveterinären, med undantag för slakterier, vilthanteringsanläggningar och anläggningar som är i kontakt med dem, som enligt den föreslagna 84 § ska övervakas av Livsmedelssäkerhetsverket. Kommunalveterinären ska företa inspektioner för att säkerställa att de godkända aktörerna och djurhållningsplatserna fortfarande uppfyller villkoren för godkännande och att de villkor som uppställts i beslutet om godkännande eller i införseltillståndet följs. Närmare bestämmelser om inspektionernas frekvens och innehåll ska få utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

68 §. Åtgärder vid sjukdomsutbrott. Paragrafens 1 mom. ska gälla åtgärder i en situation där ett djur som har sänts från en annan medlemsstat eller som transiteras genom Finland konstateras, eller av grundad anledning misstänks, ha drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom. Den föreslagna paragrafen baserar sig på rådets direktiv 90/425/EEG. I det direktivet förutsätts det att om det på destinationsplatsen för en sändning konstateras ett fall av en djursjukdom som avses i rådets direktiv 82/894/EEG om anmälan av djursjukdomar inom gemenskapen, t.ex. en djursjukdom som lätt sprider sig, BSE-sjuka, beskalarsjuka (dourine), infektiös anemi hos häst eller tropilaepsqualster hos bin eller konstateras någon annan allvarlig hälsorisk, ska sändningen försättas i karantän eller de djur som ingår i sändningen avlivas. Enligt unionsbestämmelserna är det också möjligt att

ett djur återsänds till den medlemsstat varifrån det fördes in, under förutsättning att den behöriga myndigheten i den berörda staten godkänner återsändningen.

Enligt det föreslagna 1 mom. får Livsmedelssäkerhetsverket fatta beslut om att ett djur ska avlivas, isoleras på destinationsplatsen, försättas i karantän eller återsändas. I den gällande lagstiftningen har tillsynsmyndigheterna överlappande befogenheter i fråga om dessa åtgärder. Det föreslås emellertid att behörigheten att meddela beslut ska koncentreras hos Livsmedelssäkerhetsverket, eftersom beslutsfattandet kräver samarbete med myndigheterna i avsändarlandet och eftersom Livsmedelssäkerhetsverket också beslutar om avlivning av djur vid sjukdomsutbrott som härrör från andra djur än sådana som har importerats från utlandet. I Livsmedelssäkerhetsverkets beslut ska det få uppställas sådana villkor beträffande genomförandet av åtgärderna som är nödvändiga, samt bestämmas om sådana nödvändiga undersökningar av djuren som ska göras i samband med isoleringen eller karantänen.

Beslut om att vidta åtgärder får fattas utifrån ett konstaterat fall hos djuren av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom men också utifrån en välgrundad misstanke om en sådan djursjukdom. Det behöver inte röra sig om en i 21 § avsedd formell misstanke om djursjukdom hos regionförvaltningsverket, eftersom det i rådets direktiv 90/425/EEG tillämpas en något lägre tröskel för sjukdomsmisstanke innan åtgärder som gäller importerade djur får vidtas än vad som är fallet vid tillämpningen av lagens 21 §. Enligt direktivet kan en misstanke nämligen under vissa förutsättningar basera sig enbart på sjukdomsläget i avgångsområdet, t.ex. ett sjukdomsutbrott som förekommer eller har förekommit i området kring den djurhållningsplats som djuret ursprungligen härstammar från. Däremot ska åtgärder enligt paragrafen inte få vidtas enbart på grund av att djursjukdomen i fråga är allmänt förekommande i den medlemsstat som djuren har sänts från, även i det fall att man i den berörda staten skulle ha försummat att genomföra de föreskrivna undersökningarna för diagnostik av djursjukdom. Bestämmelser om tvångsmedel som tillämpas

vid brister som avser införselkraven föreslås i lagens 113 §.

Enligt unionsbestämmelserna kan en aktör förpliktas att ansvara för de åtgärder som har bestämts i fråga om importerade djur eller produkter och för de kostnader som åtgärderna medför. Ersättning som beviljas med stöd av nationell lagstiftning för djur som har avlivats eller egendom som har förstörts på grund av djursjukdom behöver inte heller betalas ut när förekomsten av en djursjukdom hos djur eller produkter som har sänts från en annan medlemsstat konstateras eller misstänks i samband med kontrollen av sändningen efter ankomsten till Finland. Enligt 21 § 3 mom. i den gällande lagen om djursjukdomar betalas ersättning inte om ett djur som har förts in i landet har insjuknat i en djursjukdom innan sex månader har förflutit från införseln, med undantag för situationer där man kan konstatera att djuret har blivit smittat i Finland. Den tidfrist som föreskrivs i bestämmelsen måste emellertid anses vara alltför lång för att man ska kunna vidta de omedelbara åtgärder som hänför sig till införseln. Därför föreslås i paragrafen en bestämmelse om att prover för diagnostik av djursjukdomen ska tas inom fyra veckor från införseln för att åtgärderna ska få vidtas. I fråga om konstaterade fall av eller misstanke om djursjukdom hos en fågel som inte ännu har kläckts vid tidpunkten för importen ska tidsfristen emellertid vara fyra månader från importen. Denna bestämmelse baserar sig på den omständigheten att undersökningar som gäller djursjukdomar vid import av kläckägg kan göras först när djuren har kläckts.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om åtgärder som gäller djurprodukter. Den föreslagna bestämmelsen baserar sig på rådets direktiv 90/425/EEG samt rådets direktiv 89/662/EEG om veterinära kontroller vid handeln inom gemenskapen i syfte att fullborda den inre marknaden. I direktiven utfärdas bestämmelser om åtgärder i en situation där djurprodukter som har sänts från en annan medlemsstat kommer från ett område där en epizooti förekommer eller där produkterna konstateras medföra någon annan allvarlig hälsorisk. Tillämpningen av åtgärder som gäller djurprodukter föreslås i lagen bli begränsad till att endast gälla ovan nämnda problem som hänför sig till sjukdomsläget i

avgångslandet, eftersom man i sådana situationer där man vid tillsynen över den första ankomstplatsen enligt livsmedelslagen upptäcker smitta i livsmedel som har levererats till Finland vidtar åtgärder med stöd av den lagen. Eventuell smitta hos sperma och embryon går i regel inte att upptäcka annat än genom att undersöka mottagardjuret. Detta kan i vissa fall vara möjligt först flera månader eller t.o.m. flera år efter införseln. I fråga om sperma och embryon som inte uppfyller kraven enligt unionslagstiftningen kan man vid behov också vidta sådana åtgärder som avses i lagens 113 §.

Enligt 4 mom. ska aktören ansvara för genomförandet av Livsmedelssäkerhetsverkets beslut. Regionförvaltningsverket ska överväka genomförandet av åtgärderna. I den föreslagna paragrafen ingår dessutom en bestämmelse om att man i de situationer som avses i paragrafen också ska iaktta bestämmelserna om verksamhet vid sjukdomsutbrott i 4 kap. Regionförvaltningsverket ska alltså bekräfta att det finns en formell misstanke om djursjukdom i landet, om förutsättningarna för detta uppfylls. I vilken omfattning åtgärder ska vidtas med stöd av den formella misstanken beror bl.a. på hur länge djuret eller produkten har funnits i landet och på med vilken sannolikhet smittan hinner spridas under den tid som förflyter mellan införseln och genomförandet av åtgärderna.

För att säkerställa informationsgången mellan Finland och Europeiska kommissionen ska Livsmedelssäkerhetsverket enligt 5 mom. utan dröjsmål informera jord- och skogsbruksministeriet om ett beslut som innefattar åtgärder enligt paragrafen. I momentet ska också ingå ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får utfärdas sådana närmare bestämmelser om åtgärderna som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter.

10 kap. **Export av djur och djurprodukter till stater utanför Europeiska unionen**

69 §. *Krav i fråga om djur och djurprodukter som exporteras.* Bestämmelser om import av djur och djurprodukter från stater utanför Europeiska unionen finns i lagen om veteri-

när gränskontroll. Den lagen gäller inte export som riktar sig från Finland till stater utanför Europeiska unionen, så bestämmelser om detta finns liksom för närvarande i lagen om djursjukdomar. De krav som ställs på export av djur eller produkter fastställs i huvudsak utgående från lagstiftningen i den mottagande staten. Myndigheterna i Finland spelar emellertid en viktig roll när det gäller övervakningen av de krav som gäller export av djur eller produkter, eftersom lagstiftningen i destinationsstaten ofta förutsätter att djuren eller produkterna ska åtföljas av ett intyg av den behöriga myndigheten om att djuren eller produkterna har genomgått de kontroller och undersökningar som behövs och att de också uppfyller övriga krav som ställs av den mottagande staten. Även Europeiska unionens rättsakter innehåller vissa krav som gäller export. Europeiska unionen och vissa stater som inte hör till Europeiska unionen har desutom ingått avtal som gäller export och en del av dessa avtal har införlivats i unionens lagstiftning.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen får endast djur eller djurprodukter, så som livsmedel, vars ursprung på ett tillräckligt sätt kan klarläggas sändas utanför Europeiska unionen. De djur och produkter som sänds ska också vara märkta så att de kan identifieras som de djur eller produkter som avses i dokumenten gällande dem. Djuren och produkterna ska dessutom uppfylla de exportkrav som baserar sig på Europeiska unionens lagstiftning, till den del det finns sådana krav. Sådana bestämmelser om exportkrav som behövs för att genomföra Europeiska unionens rättsakter utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I 2 mom. finns en bestämmelse enligt vilken den som exporterar djur eller produkter ansvarar för uppfyllandet av de krav som gäller exporten och för utredandet och uppfyllandet av de importkrav som destinationsstaten ställer och, om exportpartiet transporteras via en stat utanför Europeiska unionen, de krav som den staten ställer på transiteringen.

Bestämmelsen i den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet i huvudsak gällande bestämmelser på förordningsnivå.

70 §. Skyldighet för en exportör att registrera sig och registreringsförfarandet. I pa-

ragrafen föreslås en bestämmelse om att aktörer som exporterar djur eller djurprodukter som kan medföra en risk, som inte endast är ringa, för spridning av djursjukdomar till stater utanför Europeiska unionen ska registrera sig i det register som förs av Livsmedelssäkerhetsverket. Bestämmelsen motsvarar i stor utsträckning den bestämmelse som gäller registrering av aktörer som bedriver handel inom unionen. Den föreslagna paragrafen gäller emellertid också dem som exporterar livsmedel och övriga djurprodukter. Registreringsskyldigheten har inte heller avgränsats så att den enbart skulle gälla export som medför risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas, utan den gäller också export som medför annan risk för spridning av en djursjukdom. Detta beror på att de exportvillkor som gäller djur och produkter som exporteras till tredjeländer och de intyg och tillsynsförfaranden som hänför sig till exporten, till följd av krav i den mottagande statens lagstiftning, även kan omfatta andra djursjukdomar än de som i Finland är djursjukdomar som ska bekämpas. Närmare bestämmelser om de djurarter och produkter i fråga om vilka exportörerna omfattas av registreringsskyldigheten utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Avsikten är att skyldigheten ska gälla endast djurarter och produkter i fråga om vilka det vid export vanligtvis krävs ett veterinärintyg eller något annat dokument som utfärdats av tillsynsmyndigheten. Det är därtill meningen att export av åtminstone hästar och sällskapsdjur, så som hundar och katter, ska falla utanför registreringsskyldigheten.

I 2 mom. finns det bestämmelser om anmälan om registrering och om registrerings giltighet. Aktören ska uppges sina kontaktuppgifter och, i förekommande fall, djurhållningsplatsnummer eller godkännandenummer samt uppgifter om vilka djurarter eller produkter registreringen gäller och till vilka stater djuren eller produkterna ska exporteras. Registreringen gäller i tre år efter det att registreringen har anmälts. Registreringen kan förnyas.

71 §. Veterinärintyg, exportkontroller och användning av datasystemet Traces. I paragrafen föreslås bestämmelser om intyg och inspektioner som avser export av djur och djurprodukter till stater utanför Europeiska

unionen samt om möjligheten att använda datasystemet Traces för att upprätta och sända veterinärintyg som krävs vid export.

Enligt 1 mom. är det kommunalveterinären som på begäran av aktören utfärdar ett officiellt veterinärintyg som eventuellt ska medfölja djur eller produkter som exporteras. I allmänhet grundar sig kravet på intyg på lagstiftningen i destinationsstaten, men det kan också grunda sig på nationella bestämmelser på förordningsnivå som utfärdats i syfte att genomföra unionens bestämmelser. I stället för kommunalveterinären är det med stöd av 84 § Livsmedelssäkerhetsverket som utfärdar intyget när produkterna sänds från ett slakteri, en inrättning för vilthantering eller anläggningar som finns i anslutning till dem. Kommunalveterinären, eller på motsvarande sätt Livsmedelssäkerhetsverket, ska innan intyget utfärdas inspektera produkterna eller djuren och deras djurhållningsplatser, om det inte är möjligt att på något annat sätt säkerställa att de krav som gäller export av produkterna eller djuren och de importkrav som destinationsstaten ställer och eventuella krav som ställs på transiteringen uppfylls.

Exportören ansvarar för att alla de djur och produkter inspekteras som enligt lagstiftningen i den mottagande staten och bestämmelser som utfärdats i syfte att genomföra unionens rättsakter ska inspekteras före exporten. Exportören ska också upplysa den myndighet som utför inspektionen om vilka uppgifter som ska ingå i det intyg som den mottagande staten kräver. Den myndighet som utför inspektionen och utfärdar intyget ansvarar däremot för att den inspektion som utförs med stöd av de lämnade uppgifterna utförs korrekt. Närmare bestämmelser om utförande av exportkontroll får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Närmare bestämmelser om förfarandet för utfärdande av veterinärintyg och veterinärintygets form får enligt förslaget också utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. För att garantera att exportförfarandena är adekvata är det viktigt att exportintygen uppfyller vissa grundläggande krav. Med stöd av det föreslagna bemyndigandet att utfärda förordning kan det förutsättas att exportintygen görs upp på certifierade dokument. Med stöd av bemyndigandet att ut-

färda förordning kan bestämmelserna om förfarandet för att utfärda intyg i samband med handel inom unionen dessutom utsträckas till att omfatta export som riktar sig till stater utanför unionen. Bestämmelser om de riktighets- och tillförlitlighetskrav som ställs på intyg som krävs i handeln inom unionen finns i rådets direktiv om certifiering av djur och animaliska produkter 1996/93/EG.

I 2 mom. föreskrivs det om användning av datasystemet Traces för att upprätta eller sända veterinärintyg som avser djur och djurprodukter som ska exporteras till stater utanför Europeiska unionen. Med beaktande av att datasystemet Traces är ett system som ägs och upprätthålls av kommissionen förutsätter användning av systemet för andra ändamål än handel mellan medlemsstaterna och import från stater utanför unionen en skyldighet eller rättighet att göra det. För att underlätta och förenhetliga exportförfarandena ska det vid behov, när Europeiska unionens lagstiftning inte utgör något hinder för det, vara möjligt att på nationell nivå fatta beslut om ibrukttagande av systemet. Finland bör också förbereda sig på att användningen av datasystemet Traces, genom unionens rättsakter eller unionens avtal med tredjeländer, kommer att utvidgas till att omfatta också export till stater utanför Europeiska unionen. Enligt förslaget utfärdas det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet bestämmelser om till vilka delar datasystemet Traces ska användas vid export av djur eller djurprodukter till tredjeländer.

I 2 mom. föreskrivs det om exportörens skyldighet att lämna basuppgifter om exportpartiet till myndigheten eller föra in uppgifterna i datasystemet Traces. I 3 mom. finns det en bestämmelse som gäller tillsynsmyndighetens skyldighet att underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om att ett exportintyg har utfärdats i situationer där det i landet efter att intyget utfärdades har upptäckts ett sjukdomsutbrott som inverkar på exporten. Tack vare det föreslagna registret över exportörer och ett eventuellt ibrukttagande av datasystemet Traces har Livsmedelssäkerhetsverket bättre möjligheter än för närvarande att i samband med sjukdomsutbrott också själv ta reda på information om djur och produkter som exporterats till stater utanför Europeiska unionen.

72 §. Skyldighet att bevara uppgifter och dokument som gäller djur och djurprodukter. I paragrafen föreslås en bestämmelse om aktörens skyldighet att förvara uppgifter som gäller export av djur eller djurprodukter till stater utanför Europeiska unionen. Av de dokument som åtföljer partiet ska framgå åtminstone vilken myndighet som har utfärdat dokumentet och när det har utfärdats, så att en kopia av dokumentet vid behov ska kunna skaffas i efterskott av den myndighet som utfärdat dokumentet. Uppgifter som ska förvaras kan begäras av aktören med stöd av de bestämmelser som ska trygga myndigheternas rätt att få uppgifter t.ex. i situationer där myndigheterna, på grund av ett sjukdomsutbrott i landet, behöver få information om djur och produkter som under sjukdomens inkubationstid har sänts till länder utanför unionen. Enligt paragrafen får närmare bestämmelser om de uppgifter som ska förvaras utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

11 kap. **Transport av djur och djurprodukter**

73 §. Transport av däggdjur och fåglar. I Europeiska unionens lagstiftning finns det bestämmelser som syftar till att förhindra spridning av djursjukdomar i samband med transport av djur eller djurprodukter. Bestämmelserna i rådets direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur och svin inom gemenskapen gäller bl.a. transportmedlens konstruktion, rengöring och desinfektion av transportmedel, godkännande av platser för rengöring och desinfektion av transportfordon samt journalföring av transporter. Bestämmelser om transporter finns också i de direktiv som gäller handel inom unionen med hästdjur, fjäderfå samt får och getter. I syfte att genomföra dessa direktiv föreslås lagen innehålla bestämmelser om allmänna krav på bekämpning av djursjukdomar vid transport av däggdjur och fåglar samt om vissa strängare krav som tillämpas vid transporter över landets gränser av klövdjur och fjäderfå. Direktiven gäller inte transport av djur till en stat utanför unionen, men för att bekämpa djursjukdomar är det ändå motiverat att utsträcka dessa strängare krav till att omfatta

alla gränsöverskridande transporter av däggdjur och fåglar. För närvarande finns de nationella bestämmelserna om transport av djur i förordningar som utfärdats med stöd av lagen om djursjukdomar.

I 1 mom. finns det bestämmelser om allmänna krav som ställs på transporter. Enligt 2 mom. ska fordon som används för transport av klövdjur och fjäderfå över finska statens gränser rengöras och desinficeras vid en godkänd desinfektionsplats för transportfordon innan djuren lastas och efter det att transportfordonet återvänt till Finland före en ny transport. Bestämmelser om godkännande av desinfektionsplatser finns i 76 §.

I 3 mom. finns det bestämmelser om regionförvaltningsverkets behörighet att besluta om destinationsorten för djur som transporteras eller om att djuren i ett transportfordon ska avlivas i situationer där det under transportens gång uppstår en misstanke om en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom eller fås uppgift om att ett laboratorium har konstaterat sjukdomen.

Sådana närmare bestämmelser om förpliktelse och åtgärderna i paragrafen som förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning får enligt 4 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

74 §. Transport av vattenlevande djur. I direktivet om djurhälsokrav för vattenbruksdjur finns det bestämmelser om de allmänna villkoren för när vattenbruksdjur får flyttas bort från djurhållningsplatsen. Vattenbruksdjur som flyttas för utplantering eller fortsatt odling ska bl.a. enligt en okulärbesiktning vara friska och livskraftiga, och i den vattenbruksanläggning eller epidemiologiska enhet som djuren kommer från får det inte förekomma ökad dödlighet. Dessutom ska en fraktsedel eller annan handling, avsedd för mottagaren, innehålla tillräckliga uppgifter om de djur som transporteras och om transporten.

Enligt artikel 13 i direktivet ska medlemsstaterna se till att nödvändiga förebyggande åtgärder vidtas vid transport av vattenbruksdjur för att inte ändra djurens hälsostatus under transporten och för att transporten inte ska äventyra hälsan för de djur som transporteras eller andra vattenlevande djur. Dessutom ska medlemsstaterna se till att eventuella

vattenbyten under transporten enbart utförs på platser där vattenbytet kan utföras tryggt.

I syfte att genomföra direktivet föreslås paragrafens 1 mom. innehålla en bestämmelse om de allmänna villkoren för när vattenbruksdjur får transporteras bort från djurhållningsplatsen. I 2 mom. föreskrivs det om särskilda skyldigheter för aktörer som transporterar vattenlevande djur mellan områden som klassificerats i enlighet med 41 § eller över finska statens gränser. Vid transport av vattenlevande djur över finska statens gränser får vattnet i transportbehållare bytas endast på godkända platser för byte av vattnet i transportbehållare. Bestämmelser om skyldigheter i anslutning till transport av vattenlevande djur, så som godkännande av platser för byte av vatten, finns för närvarande i förordningar av jord- och skogsbruksministeriet som utfärdats med stöd av lagen om djursjukdomar. Det måste anses vara nödvändigt att bibehålla kravet på godkännande för att man ska kunna försäkra sig om att de krav som ställs på platserna för vattenbyte uppfylls och för att Finland ska kunna uppfylla de förpliktelser som landet har enligt direktivet och som avser att trygga säkerheten på platserna för vattenbyte.

I 3 mom. finns en bestämmelse som motsvarar 73 § 3 mom. om åtgärder i situationer där en misstanke om en djursjukdom uppstår eller en sjukdom konstateras under transportens gång.

Enligt 4 mom. får närmare bestämmelser om de i 1 mom. avsedda allmänna villkoren för transport av vattenlevande djur, om vattenbyte vid transporter av vattenlevande djur samt om åtgärderna enligt 3 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

75 §. Transport av djurprodukter. Enligt paragrafen ska ett transportutrymme som använts för transport av djurprodukter eller andra varor, föremål eller ämnen rengöras och desinficeras efter avlastningen om de produkter, föremål eller ämnen som transporteras är ägnade att orsaka risk för spridning av djursjukdomar som ska bekämpas. Med transportutrymme avses den del av ett transportmedel som är avsedd för de produkter, föremål eller ämnen som transporteras, dock inte t.ex. förarhytten på en lastbil. Närmare bestämmelser om rengöring och desinfektion

samt om de desinfektionsmedel som ska användas får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

76 §. Godkännande av desinfektionsplatser för transportfordon och platser för byte av vattnet i transportbehållare. I paragrafen finns det sådana bestämmelser om godkännande av desinfektionsplatser för djurtransporter och platser för byte av vattnet i transportbehållare som förutsätts i de föreslagna 73 och 74 § och i gällande förordningar. Godkännande kan beviljas t.ex. en servicestation där flera olika aktörer desinficerar sina fordon eller utför vattenbyte. Inget hindrar heller en aktör eller ett transportföretag som bedriver gränsöverskridande handel från att söka godkännande för en desinfektionsplats eller en plats för vattenbyte som enbart är i aktörens eller transportföretagets eget bruk. Enligt 1 mom. är det regionförvaltningsverket som på ansökan godkänner en desinfektionsplats för transportfordon eller en plats för byte av vattnet i transportbehållare.

Villkoren för godkännande av en desinfektionsplats i 1 mom. har framför allt att göra med en korrekt placering av desinfektionsplatsen, dess konstruktion, utrustning och skötsel samt en korrekt hantering av det avloppsvatten och avfall som verksamheten ger upphov till. Ett villkor för godkännandet är att transportfordonen kan tvättas och desinficeras på ett effektivt och säkert sätt så att djursjukdomar inte kan spridas utanför desinfektionsplatsen. Villkoren för godkännande av en plats för byte av vattnet i en transportbehållare hänför sig förutom till platsens läge och behandlingen av det utgående vattnet också till att uttaget av vatten ordnas på korrekt sätt.

I 2 mom. finns det bestämmelser om innehållet i ansökan och om de bilagor som ska fogas till ansökan. I ett beslut om godkännande får det ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Enligt momentet föreslås aktörerna dessutom vara skyldiga att utan dröjsmål underrätta regionförvaltningsverket om väsentliga ändringar i den godkända verksamheten.

Enligt 3 mom. övervakar kommunalveterinären de godkända desinfektionsplatserna och platserna för vattenbyte och får utföra in-

spektioner för att säkerställa att platserna fortfarande uppfyller villkoren för godkännandet och att de villkor som ställts i beslutet om godkännande iaktas. Enligt bemyndigandet att utfärda förordning i 4 mom. får närmare bestämmelser om villkoren för godkännande av desinfektionsplatser och platser för vattenbyte och om det förfarande som ska iaktas vid godkännandet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

12 kap. Laboratorier

77 §. *Analys av prover och hantering av sjukdomsalstrare i laboratorium.* Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen förutsätts laboratorier som analyserar prover med avseende på djursjukdomar som ska bekämpas ha godkännande av en myndighet för att man ska kunna förhindra spridning av djursjukdomar och säkerställa kvaliteten och kompetensen i fråga om undersökningsverksamheten. Endast ett nationellt referenslaboratorium och Livsmedelssäkerhetsverket får utföra analyser utan särskilt godkännande, också i sådana fall då Livsmedelssäkerhetsverket inte är nationellt referenslaboratorium.

Av laboratorier har förutsatts godkännande också i den gällande lagen om djursjukdomar, även om regleringen av verksamheten till största delen har funnits på förordningsnivå. Godkännande har dock krävts enbart vid analys av myndighetsprover eller prover som aktörerna tagit med avseende på hälsokontrollen, däremot inte vid analys av prover som aktörerna tagit frivilligt t.ex. med avseende på handel med djur. Sistnämnda prover har emellertid endast sällan analyserats av andra än godkända laboratorier.

Kraven i 1 mom. gäller inte prover som avses i livsmedelslagen eller foderlagen. Djursjukdomsalstrare, så som salmonella, analyseras också med stöd av dessa lagar, men då regleras verksamheten av bestämmelserna om laboratorieverksamhet i dessa lagar. Med stöd av lagen om djursjukdomar analyseras framför allt prover som tagits av djur eller djursekret, men övervakningen enligt lagen kan också anknyta till analys av prover som tagits av produktionsmiljön, livsmedel eller foder. Vilken lag som ska tillämpas beror på verksamhetens syfte, dvs. om analysen av

proverna hänför sig till övervakning som genomförs med stöd av livsmedelslagen eller foderlagen. Bestämmelserna om laboratorier i lagen om djursjukdomar är till övriga delar allmänna. De omfattar alltså inte bara analys av kontrollprover utan också övriga laboratorieanalyser som görs med avseende på djursjukdomar som ska bekämpas.

Paragrafen omfattar förutom analys av prover också sådan verksamhet där mikrober eller parasiter som orsakar djursjukdomar hanteras i samband med vetenskaplig forskning. Eftersom sådan verksamhet, i motsats till analys av prover, inte anknyter till behov som har att göra med säkerställande av tillförlitligheten hos analysmetoderna och undersökningsresultaten, utan regleringen av laboratorieverksamheten endast syftar till att förhindra spridning av djursjukdomar, är det motiverat att kravet på att ett laboratorium ska vara godkänt avgränsas till att gälla enbart laboratorier som analyserar mikrober eller parasiter som orsakar de allvarligaste djursjukdomarna, dvs. djursjukdomar som lätt sprider sig eller farliga djursjukdomar. Vid sidan av de godkända laboratorierna får också Livsmedelssäkerhetsverket bedriva vetenskaplig forskning som gäller dessa sjukdomar.

78 §. *Nationellt referenslaboratorium för djursjukdomar som ska bekämpas.* Enligt paragrafen är Livsmedelssäkerhetsverket nationellt referenslaboratorium för djursjukdomar som ska bekämpas. Bestämmelser om nationella referenslaboratorier och deras uppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd, nedan *kontrollförordningen*, samt i djursjukdomsspecifika direktiv. Med nationella referenslaboratorier avses laboratorier som medlemsstaterna enligt unionens lagstiftning ska utse att på nationell nivå, i fråga om vissa djursjukdomar som ska bekämpas inom unionen, svara för övervakningen av kvaliteten på de laboratorieundersökningar som gäller djursjukdomarna i fråga. När det är fråga om övervakning av djursjukdomar utför det nationella referenslaboratoriet också ofta nationella laboratorieundersökningar själv, eftersom det utförs relativt få sådana

undersökningar och eftersom standardiseringen av dessa metoder inte framskridit lika långt som t.ex. standardiseringen av de metoder som gäller livsmedelsanalyser.

I artiklarna 12.2 och 12.3 som gäller de nationella referenslaboratorier som avses i kontrollförordningen förutsätts att laboratorier bedriver sin verksamhet och bedöms och ackrediteras i enlighet med standarderna EN ISO/IEC 17025, EN 45002 och EN 45003 och att hänsyn tas till de kriterier för olika analysmetoder som fastställs i gemenskapens lagstiftning. De nationella referenslaboratorier som avses i kontrollförordningen ska samarbeta med gemenskapens referenslaboratorium, samordna verksamheten vid de nationella laboratorier som är ansvariga för analyser enligt artikel 11 i förordningen, vid behov organisera jämförande test av de officiella nationella laboratorier och se till att informationen från gemenskapens referenslaboratorium vidarebefordras till den behöriga myndigheten och nationella laboratorier. I de direktiv som gäller bekämpning av djursjukdomar finns det sjukdomsalstrarspecifika bestämmelser om diagnosmetoder, laboratoriernas säkerhetssystem, deltagande i jämförande test som ordnas av gemenskapens referenslaboratorium och övrig kvalitetskontroll samt lagring och rapportering av uppgifter.

Enligt 2 mom. kan referenslaboratorieverksamheten i fråga om vissa djursjukdomar ordnas vid ett utländskt laboratorium i stället för vid Livsmedelssäkerhetsverket. Detta ska vara möjligt i fråga om sjukdomar vars förekomst i Finland är ytterst osannolik, och i fråga om vilka det inte är ändamålsenligt att ordna referenslaboratorieverksamhet i Finland t.ex. av kostnadsskäl. I dessa fall utser jord- och skogsbruksministeriet ett för uppgiften lämpligt utländskt laboratorium till referenslaboratorium. Innan beslutet fattas ska ministeriet höra Livsmedelssäkerhetsverket.

79 §. Villkor för godkännande av ett laboratorium. I 1 och 2 mom. finns bestämmelser om villkoren för godkännande av laboratorier. Alla laboratorier som godkänns ska ha teknisk kompetens och kunna ta fram tillförlitliga resultat. Laboratoriepersonalen ska ha den utbildning och kompetens som uppgiften kräver och den person som ansvarar för analysen av proverna ska ha en för uppgiften lämplig högskoleexamen eller motsvarande

kompetens. Med kompetens avses bl.a. förtrogenhet med arbetet. Närmare bestämmelser om personalens kompetens får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Övriga krav som ställs på laboratorier beror på vilka prover som analyseras och vilka djursjukdomar som undersöks. Alla laboratorier som analyserar prover förutsätts ha ett skriftligt kvalitetssystem. Laboratorier som analyserar prover som tagits med avseende på djursjukdomar som lätt sprider sig eller farliga djursjukdomar eller mikrober som orsakar dessa sjukdomar ska ha ett smittskyddssystem, dvs. ett skriftligt dokumenterat system för att säkerställa att sjukdomsalstrare inte kan spridas utanför laboratoriet. Ett laboratorium som analyserar prover som tagits för myndighetsverksamhet enligt den föreslagna lagen samt prover för egenkontroll inom ramen för den obligatoriska hälsoövervakningen ska dessutom uppfylla kraven i artikel 12.2 i kontrollförordningen. Enligt dessa krav ska av laboratoriet krävas bl.a. ackreditering. Ett laboratorium som analyserar myndighetsprover och prover för egenkontroll med avseende på zoonoser inom ramen för den obligatoriska hälsoövervakningen ska dessutom uppfylla kraven i artikel 12.2 i zoonosförordningen. Dessa krav gäller deltagande i jämförande tester.

Närmare bestämmelser om de krav som ställs på laboratoriernas kvalitets- och smittskyddssystem får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

80 §. Förfarande för godkännande samt övervakning av laboratorier. Livsmedelssäkerhetsverket godkänner laboratorier på ansökan. I paragrafen finns det bestämmelser om innehållet i ansökan om godkännande och om beslutet om godkännande. I paragrafen föreskrivs det dessutom skyldighet för Livsmedelssäkerhetsverket att övervaka och vid behov utvärdera de godkända laboratorier samt skyldighet för laboratorier att underrätta om väsentliga ändringar i verksamheten, så som byte av verksamhetsutövare, att verksamheten upphört eller avslutats eller om andra ändringar som kan ha en väsentlig inverkan på risken för spridning av djursjukdomar. Sistnämnda ändring kunde avse t.ex. laboratoriets smittskyddssystem. Närmare bestämmelser om det förfarande

som ska iakttas vid godkännande av laboratorier och om övervakningen av de godkända laboratorier får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

För närvarande är alla laboratorier som godkänts med stöd av lagen om djursjukdomar salmonellalaboratorier. De sjukdomsfynd som görs av godkända laboratorier verifieras alltid av ett referenslaboratorium, dvs. Livsmedelssäkerhetsverket, och enskilda laboratorier har således inte någon sådan självständig roll i sjukdomsbekämpningen som skulle förutsätta att det tas in särskilda ansvarsbestämmelser i lagen. Den ackreditering som krävs av laboratorier som analyserar myndighetsprover bidrar dessutom till att säkerställa en tillförlitlig undersökningsverksamhet.

81 §. Laboratorier som undersöker anmälningspliktiga djursjukdomar. I den föreslagna paragrafen finns det bestämmelser om de krav som ställs på laboratorier som analyserar prover med avseende på anmälningspliktiga djursjukdomar. Kraven är motiverade för att säkerställa att adekvata metoder används också för undersökning av anmälningspliktiga djursjukdomar. Ett laboratorium för anmälningspliktiga djursjukdomar ska använda vetenskapligt vedertagna analysmetoder, ha teknisk kompetens och ta fram tillförlitliga resultat. Laboratoriepersonalen ska ha den utbildning och kompetens som uppgiften förutsätter.

För de laboratorier som anges i paragrafen föreskrivs dessutom en skyldighet att göra en anmälan om sin verksamhet. Skyldigheten är ny i jämförelse med den gällande lagstiftningen. Den måste emellertid anses vara nödvändig för att man ska kunna kontrollera och övervaka laboratoriernas verksamhet. Anmälan ska göras innan undersökningsverksamheten avseende anmälningspliktiga djursjukdomar inleds. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och anmälningsförfarandet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Anmälningsförfarandet är inte en likadan process som förfarandet för godkännande som innebär att man utvärderar om de ställda kraven uppfylls, utan endast en anmälan behöver göras för att verksamheten ska få inledas. Enligt den föreslagna paragrafen ska Livsmedelssäkerhetsverket övervaka labora-

torier för anmälningspliktiga djursjukdomar och kan då vid behov ingripa i eventuella missförhållanden i verksamheten.

82 §. Lämnande av undersökningsuppgifter samt sändande av isolerade mikrob- och parasitstammar samt prover. Enligt 1 mom. ska ett godkänt laboratorium och ett laboratorium som undersöker anmälningspliktiga djursjukdomar till det nationella referenslaboratoriet för fortsatta analyser och förvaring sända stammar av sådana mikrober och parasiter som har isolerats i analyserade prover och som orsakar djursjukdomar som ska bekämpas eller anmälningspliktiga djursjukdomar. I de fall där stammen på grund av undersökningsmetoden inte kan sändas, ska provmaterialet sändas till referenslaboratoriet så att referenslaboratoriet kan upprepa analyserna och isolera mikroben.

Enligt 2 mom. ska laboratoriet dessutom regelbundet lämna uppgifter till Livsmedelssäkerhetsverket om antalet prover som analyserats med avseende på djursjukdomar som ska bekämpas och anmälningspliktiga djursjukdomar samt om resultaten av analyserna enligt djurart. De uppgifter som ska lämnas är i huvudsak sådana statistiska uppgifter som samlas in för att följa djursjukdomsläget och som varken innehåller personuppgifter eller identifieringsuppgifter som gäller djurhållningsplatser eller aktörer. I samband med undersökningar som omfattas av den obligatoriska hälsoövervakningen kan man dock för att stödja övervakningen samla in också sådana uppgifter som kan förknippas med djurhållningsplatser.

Det nationella referenslaboratoriet ska enligt paragrafens 3 mom. till Institutet för hälsa och välfärd meddela de uppgifter om analyserade mikrob- eller parasitstammar som institutet behöver för sin epidemiologiska uppföljning. De uppgifter som lämnas får inte innehålla identifieringsuppgifter om aktörerna. Närmare bestämmelser om skyldigheten att lämna uppgifter får enligt förslaget utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får också utfärdas närmare bestämmelser om de djursjukdomar i fråga om vilka de i 1 eller 2 mom. avsedda mikrob- eller parasitstammarna och proverna ska sändas eller uppgifterna lämnas samt om inne-

hållet i de uppgifter som ska lämnas. Livsmedelssäkerhetsverket får därtill utfärda föreskrifter om när och hur dessa mikrob- eller parasitstammar och prover ska sändas och uppgifter lämnas.

13 kap. **Myndigheter och deras uppgifter**

83 §. Jord- och skogsbruksministeriet. Enligt paragrafen ankommer den högsta ledningen och övervakningen av verkställigheten och efterlevnaden av lagen om djursjukdomar och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, på samma sätt som enligt den gällande lagen, på jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriets behörighet omfattar inte bara bestämmelserna i lagen utan också genomförande och efterlevnad av de EU-rättsakter som genomförs med stöd av lagen.

84 §. Livsmedelssäkerhetsverket. Livsmedelssäkerhetsverket har enligt 1 mom., i egenskap av centralförvaltningsmyndighet, allmän skyldighet att på riksnivå planera, leda, utveckla och övervaka bekämpningen av djursjukdomar. Dessutom utför verket övriga uppgifter som i lagen uttryckligen anvisats för det. Bestämmelser om dessa uppgifter finns dels i 2 och 3 mom., dels i lagens övriga bestämmelser.

I 2 mom. 1 punkten finns det bestämmelser om Livsmedelssäkerhetsverkets skyldigheter när det gäller att upprätthålla den nationella beredskapen för djursjukdomar och den riksomfattande beredskapsplaneringen. Central med tanke på beredskapen för djursjukdomar är likaså bestämmelsen i 2 mom. 2 punkten, enligt vilken Livsmedelssäkerhetsverket ska ordna skötseln av brådskande uppgifter som gäller diagnostisering av djursjukdomar som lätt sprider sig och farliga djursjukdomar också utanför tjänstetiden. I gällande lagstiftning finns det inte någon motsvarande skyldighet att upprätthålla laboratorieberedskap på kvällar, veckoslut och helgdagar, men i praktiken existerar sådan beredskap redan eftersom vissa tjänstemän i chefsställning vid Livsmedelssäkerhetsverket är skyldiga att av tvingande skäl som anknyter till djursjukdomsläget vid behov arbeta också utanför tjänstetiden. Ett sådant eller ett likartat arrangemang för beredskap är tillräckligt för att

uppfylla den föreslagna förpliktelsen, eftersom bestämmelsen inte förutsätter att Livsmedelssäkerhetsverkets laboratoriepersonal ständigt ska vara närvarande.

Enligt 2 mom. 3 punkten ska Livsmedelssäkerhetsverket ansvara för statistikföringen och rapporteringen angående djursjukdomar. Statistikföringen och rapporteringen innefattar statistik och rapporter till bl.a. Europeiska kommissionen, EFSA och OIE samt framtagande av allmän statistik som beskriver sjukdomsläget i Finland för de finska myndigheterna och intressentgrupperna. Enligt 4 punkten ansvarar Livsmedelssäkerhetsverket dessutom för ordnandet av utbildning för kommunalveterinärer i anslutning till verkställigheten av lagen. Livsmedelssäkerhetsverket ordnar utbildning för kommunalveterinärer angående beredskap för djursjukdomar och åtgärder vid sjukdomsutbrott, och alla veterinärer som genomgått beredskapsutbildningen och som önskar det antecknas i Livsmedelssäkerhetsverkets förteckning över s.k. beredskapsveterinärer. Förutom beredskapsutbildning ska det för kommunalveterinärer vid behov också ordnas utbildning angående övervakning av djursjukdomar eller annan utbildning angående provtagning samt annan sådan utbildning som behövs för att säkerställa en ändamålsenlig skötsel av de övervakningsuppgifter som kommunalveterinären har enligt lagen, så som inspektioner som hänför sig till gränsöverskridande handel med djur eller djurprodukter samt övervakning av stationer för insamling av sperma och vattenbruksanläggningar. Utbildning ska ordnas i synnerhet när bestämmelserna eller förfarandena, så som provtagningsmetoderna, ändras. I punkten finns det dessutom en bestämmelse om att det ska föras förteckning över beredskapsveterinärerna.

Enligt 2 mom. 5 punkten hänför sig bestämmelsen till genomförande av Europeiska unionens förordningar. Det är alltid den tillsynsmyndighet som uppgiften enligt lagen också annars skulle ankomma på som är sådan behörig myndighet som avses i de Europeiska unionens rättsakter som genomförs genom den föreslagna lagen. Således ansvarar kommunalveterinären för undersökning av t.ex. ett djur som misstänks ha insjuknat oberoende av om åtgärden utförs med stöd av lagen om djursjukdomar eller en förordning

som ingår i unionens lagstiftning. Likaså sådana beslut som gäller en djurhållningsplats och som fattas i syfte att förhindra spridning av en djursjukdom fattas av regionförvaltningsverket, och beslut om avlivning av djuren på en djurhållningsplats fattas av Livsmedelssäkerhetsverket. Det föreslagna sättet att utse behörig myndighet måste anses vara befogat inte bara med tanke på det stora antal EU-förordningar och bestämmelser som gäller myndighetsuppgifter i dessa förordningar som ska genomföras genom lag, utan också med tanke på att största delen av de förordningar som ingår i unionens lagstiftning är förordningar av kommissionen som också utfärdas med stöd av direktiv och ändras i rask takt i synnerhet när djursjukdomsläget i unionen förändras.

Det föreslagna regleringssättet är möjligt därför att det i de förordningar som ingår i unionens lagstiftning inte, på några få undantag, föreskrivs om sådana uppgifter som det inte också finns bestämmelser om i den föreslagna lagen och i fråga om vilka den behöriga myndigheten således också framgår av lagens bestämmelser om myndighetsbefogenheter. Med anledning av ovan nämnda undantag och i händelse av att sådana uppgifter ingår i framtida EU-förordningar har regionförvaltningsverket i enlighet med den föreslagna 85 § en allmän behörighet att i egenkap av behörig myndighet utföra andra uppgifter än sådana som ankommer på Livsmedelssäkerhetsverket eller kommunalveterinären och som anknyter till genomförandet av förordningar.

Enligt livsmedelslagen ska Livsmedelssäkerhetsverket sörja för livsmedelstillsynen i slakterier, inrättningar för vilthantering och anläggningar i anslutning till dem. Enligt det föreslagna 3 mom. ska Livsmedelssäkerhetsverket vid dessa slakterier och anläggningar också svara för bekämpningen av djursjukdomar, med undantag för de uppgifter som enligt lagen ankommer på regionförvaltningsverket. Således utför Livsmedelssäkerhetsverket i fråga om slakterierna alla de uppgifter som enligt lagen annars skulle ankomma på kommunalveterinären. Sådana uppgifter är bl.a. de inspektioner och provtagningar som enligt lagen ankommer på kommunalveterinärerna. Regionförvaltningsverket beslutar däremot om förbud och be-

gränsningar som gäller slakterier samt om undantagstillstånd som gäller dessa. Enligt 5 § i den gällande lagen om djursjukdomar är det besiktningsveterinären, dvs. en tjänsteman som är anställd vid Livsmedelssäkerhetsverket, som svarar för övervakningen av djursjukdomar vid slakterier.

Enligt 15 § 2 mom. i veterinärvårdslagen kan kommunen genom ett avtal med Livsmedelssäkerhetsverket åta sig att sköta den köttbesiktning och övervakning i anslutning därtill som enligt livsmedelslagen eller författningar som utfärdats med stöd av den ålagts Livsmedelssäkerhetsverket. Den föreslagna paragrafen innehåller en begränsning enligt vilken Livsmedelssäkerhetsverket inte i stället för kommunalveterinären ska ansvara för bekämpningen av djursjukdomar vid de slakterier och anläggningar där kommunen utför köttbesiktning.

85 §. Regionförvaltningsverket. Enligt den föreslagna lagen ska största delen av den behörighet som hänför sig till sådana förvaltningsbeslut, tillstånd och godkännanden som avses i lagen koncentreras hos regionförvaltningsverket. På så sätt kan man förtydliga den helhet som regleringen utgör och avlägsna överlappningar när det gäller kommunalveterinärens och regionförvaltningsverkets behörigheter. Regionförvaltningsverket har emellertid också i likhet med kommunalveterinären uppgifter som hänför sig till övervakning av verksamheten och verkställande av beslut. Regionförvaltningsverket har dessutom en central roll när det gäller ledningen av uppgifter som har att göra med kontroll av sjukdomsutbrott.

Enligt den föreslagna paragrafen ska regionförvaltningsverket utöver de särskilda uppgifter som föreskrivs någon annanstans i lag planera, leda, övervaka och genomföra bekämpning av djursjukdomar inom sitt verksamhetsområde. Verket ska upprätthålla beredskapen för djursjukdomar inom sitt verksamhetsområde och utarbeta beredskapsplaner för djursjukdomar för sitt verksamhetsområde. Regionförvaltningsverket ska också ordna behövlig utbildning för kommunalveterinärer i anslutning till verkställigheten av lagen. Av de uppgifter som räknas upp i 2 mom. är det bara ordnandet av utbildning som är ny jämfört med gällande lagstiftning. Visserligen har regionförvalt-

ningsverket vid behov ordnat utbildning för kommunalveterinärer också utan att det funnits någon särskild bestämmelse om det i lagen. Den föreslagna uppgiften kompletterar den uppgift att ordna utbildning som Livsmedelssäkerhetsverket föreslås ha enligt 84 §.

Enligt 2 mom. 3 punkten ska regionförvaltningsverket i egenskap av behörig myndighet svara för sådana uppgifter som följer av de EU-rättsakter som ska genomföras genom lag till den del uppgifterna inte hör till Livsmedelssäkerhetsverkets eller kommunalveterinärens behörighet. Förslaget har behandlats i motiveringen till 84 §.

I 3 mom. bestäms om skyldighet för regionförvaltningsverket att i samarbete med övriga regionförvaltningsverk ordna skötseln utanför tjänstetiden av brådskande uppgifter som gäller bekämpning av djursjukdomar som lätt sprider sig och farliga djursjukdomar samt utredning av sjukdomsläget. Under jouren är det regionförvaltningsverk som har jour behörigt inom hela jourområdet i uppgifter som ankommer på regionförvaltningsverket. Regionförvaltningsverken ska sinsemellan komma överens om jourområden och jurer. Det är emellertid Livsmedelssäkerhetsverket som fastställer regionförvaltningsverkens jurer. Jourarrangemangen för länsveterinärerna vid regionförvaltningsverket har hittills baserat sig på 5 § i lagen om djursjukdomar. Landet har delats in i två jourområden, östra och västra Finland, och inom vardera jourområdet har en länsveterinär haft jour utanför tjänstetiden. Livsmedelssäkerhetsverket har fastställt jourerna utifrån förslag från regionförvaltningsverken.

Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås ingå i 4 mom. får närmare bestämmelser om beredskapsplanernas innehåll utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

86 §. Kommunalveterinären. Enligt den föreslagna lagen ska kommunalveterinären också i fortsättningen ha en viktig roll som den myndighet som på lokal nivå sörjer för bekämpningen av djursjukdomar. Jämfört med gällande lagstiftning har kommunalveterinärens uppgifter emellertid i lagen specificerats tydligare än för närvarande, och flera av kommunalveterinärens uppgifter som för närvarande delvis överlappar regionförvalt-

ningsverkets uppgifter och som hänför sig till fattande av förvaltningsbeslut och fungerande som tillståndsmyndighet har slopats. Hos kommunalveterinären har emellertid vissa sådana uppgifter samlats som enligt gällande bestämmelser helt eller delvis ankommer på regionförvaltningsverket. Sådana uppgifter är övervakning av stationer för insamling av sperma, spermalager, emryosamlings- och embryoproduktionsgrupper samt vattenbruksanläggningar, övervakning i anslutning till handel inom unionen med eller utförelse av djur och produkter samt utfärdande av intyg som gäller de villkor som ställs på förflyttning av djur eller produkter.

Enligt 1 mom. ska kommunalveterinären sköta de uppgifter som enligt lagen ankommer på den. Dessutom ska kommunalveterinären i egenskap av behörig myndighet svara för sådana uppgifter som följer av de EU-rättsakter som ska genomföras genom lag, och som enligt lagen också annars skulle komma på kommunalveterinären.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar 5 § 5 mom. i den gällande lagen om djursjukdomar. Enligt bestämmelsen kan regionförvaltningsverket vid behov förordna en kommunalveterinär att utanför dennes verksamhetsområde utföra särskilt angivna uppgifter som enligt lagen ankommer på kommunalveterinären. Till skillnad från den gällande lagen kan förordnandet ges endast för att bekämpa en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig sjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom eller om en djursjukdom som ska övervakas förekommer i exceptionellt stor utsträckning. Regionförvaltningsverket ska i första hand förordna till uppdraget en veterinär, som har fått beredskapsutbildning. Den föreslagna bestämmelsen måste anses vara nödvändig för att tillräckliga myndighetsresurser ska kunna garanteras i samband med sjukdomsutbrott. Bestämmelsen hänger också samman med de föreslagna bestämmelserna om arbetsplikt med stöd av vilka det går att få arbetskraft för sjukdomsbekämpning i krissituationer genom att till sådana uppgifter förordna veterinärer som arbetar i andra uppgifter än myndighetsuppgifter. En arbetsplikt som ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna vore orimlig om det inte fanns en möjlighet att vid behov maximalt utnyttja resurserna vid de myndig-

heter som sköter uppgifter som har att göra med djursjukdomar.

Under normala förhållanden har statliga myndigheter, på grund av den kommunala självstyrelsen, inte direkt bestämmanderätt i förhållande till kommunala myndigheter. Man måste dock tänka på att staten, enligt veterinärvårdslagen, är ansvarig för tillsynen över djursjukdomar. Kommunen ska se till att förutsättningarna för skötseln av de övervakningsuppgifter som kommunalveterinären har enligt lag eller som åläggs kommunalveterinären med stöd av lag är sådana som avses i den regionala planen och det riksomfattande programmet. De statliga myndigheternas bestämmanderätt i förhållande till kommunalveterinären innebär således inte något ingripande i den kommunala självstyrelsen i fråga om de uppgifter som har att göra med övervakning av djursjukdomar.

Enligt 2 mom. ska man dock när ett förordnande som gäller kommunalveterinärer ges beakta kommunens möjligheter att under tiden för förordnandet utföra sina lagstadgade uppgifter och även övriga uppgifter. När man förordnar kommunalveterinärer att i en annan kommun utföra brådskande uppgifter som anknyter till kontroll av sjukdomsutbrott får man således inte i väsentlig grad försvara kommunens möjligheter att klara av t.ex. de veterinärtjänster som avses i veterinärvårdslagen eller den tillsyn över djurskyddet som avses djurskyddslagen. Ett hot om spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig djursjukdom eller en ny allvarlig djursjukdom utgör emellertid en sådan risk för djurhållningen och livsmedelsproduktionen i hela landet att t.ex. mindre brådskande uppgifter vid en veterinärpraktik vid behov måste kunna skjutas upp. I situationer där bestämmelsen tillämpas kan förbud eller begränsningar avseende transport av djur och andra än nödvändiga besök på djurhållningsplatserna gälla också i större utsträckning i landet, så det vore inte nödvändigtvis heller i övrigt möjligt, eller ändamålsenligt med tanke på spridningsrisken, att under tiden för förordnandet utföra vanliga icke-brådskande uppgifter, så som hälsovårdsbesök.

I 2 mom. föreskrivs det därtill om situationer där kommunalveterinärer behöver förordnas att utföra uppgifter i kommuner som

hör till verksamhetsområdet för ett annat regionförvaltningsverk. I sådana fall ska förordnandet grunda sig på en begäran av det regionförvaltningsverk på vars verksamhetsområde kommunalveterinären ska arbeta.

87 §. Auktoriserad inspektör. Enligt 1 mom. kan Livsmedelssäkerhetsverket bemyndiga en person att i egenskap av auktoriserad inspektör i stället för eller genom att bistå kommunalveterinären utföra vissa uppgifter som hänför sig till inspektioner, undersökningar och provtagningar. Sådana uppgifter är inspektioner och undersökningar som hänför sig till den obligatoriska eller frivilliga hälsoövervakningen, övervakningen av vaccinationsskyldigheten eller skyldigheten att ge behandling, övervakningsundersökningar, misstankar om djursjukdomar, övervakningen av stationer för insamling av sperma, spermalager eller embryosamlings- eller embryoproduktionsgrupper samt verkställandet av beslut som gäller zoner eller restriktionsområden. En auktoriserad inspektör kan vid behov också få i uppdrag att utföra inspektioner som har att göra med övervakning av djurutställningar eller frisläppning av djur i naturen, eller andra inspektioner som utförs med stöd av 90 § i den föreslagna lagen. En auktoriserad inspektör har emellertid rätt att utföra inspektioner endast på djurhållningsplatser, inte i t.ex. laboratorier eller sådana livsmedelslokaler som inte är djurhållningsplatser.

Bemyndigande kan beviljas en person med för uppgiften tillräcklig yrkeskunskap när det gäller de djurarter som inspektionerna och undersökningarna avser, djursjukdomar och bekämpningen av djursjukdomar. Om uppgiften innefattar sådana åtgärder som enligt lagen om utövning av veterinäryrket endast får vidtas av en utövare av veterinäryrket, kan endast en veterinär bemyndigas att utföra uppgiften. Till uppgifter som innefattar andra än ovan nämnda åtgärder kan även experter inom andra områden bemyndigas. Myndigheterna kan t.ex. behöva anlita bikonsulenter eller andra experter på biodling för att samla prover från bikupor med avseende på amerikansk yngelröta. Vid inspektion av fiskodlingar kan det vara nödvändigt att anlita en biolog som har specialiserat sig på fiskar. Om det ska tas prover av ett djur av en exotisk art, så som ett kräldjur, kan det vid prov-

tagningen behövas en veterinär eller någon annan person som har specialiserat sig på djurarten i fråga.

Bemyndigandet beviljas enligt paragrafen för en viss tid, och i beslutet anges den uppgift som bemyndigandet avser. Rätten att utföra inspektioner och undersökningar och ta prover kan också avgränsas så att den enbart gäller vissa djurarter eller vissa inspektioner och undersökningar. En auktoriserad inspektör har inte rätt att få tillträde till lokaler som omfattas av hemfriden.

Enligt 2 mom. får en auktoriserad inspektör utöver de inspektions-, undersöknings- och provtagningsuppgifter som avses i 1 mom. utföra sådana verkställande uppgifter som ansluter till verkställigheten av lagen och som tillsynsmyndigheten anvisat inspektören. Sådana verkställande uppgifter är bl.a. vaccinering, behandling och avlivning av djur. Eftersom 124 § i grundlagen endast gäller offentliga förvaltningsuppgifter, kan tillsynsmyndigheten i den tekniska verkställigheten, beroende på omständigheterna, också anlita andra än auktoriserade inspektörer.

I 3 mom. bestäms att en auktoriserad inspektör utför sitt uppdrag under Livsmedelssäkerhetsverkets tillsyn. Livsmedelssäkerhetsverket kan återkalla ett bemyndigande till följd av en försummelse av de villkor som anknyter till bemyndigandet eller om den auktoriserade inspektören i övrigt på ett väsentligt sätt bryter mot de förpliktelser som följer av uppdraget. Innan bemyndigandet återkallas ska den auktoriserade inspektören först få en anmärkning om bristerna och därmed en möjlighet att rätta till dem.

Enligt 4 mom. tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar på auktoriserade inspektörer. Enligt 5 mom. ska en auktoriserad inspektör på begäran visa upp ett skriftligt bemyndigande.

88 §. Arbetspliktiga vid en omfattande djursjukdomsepidemi. I 2 § i lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig finns bestämmelser om arbetsplikt för veterinärer i situationer där myndigheterna inte har tillräckliga resurser för att bekämpa en vitt utbredd epizooti. Enligt den paragrafen kan de i landet fast bosatta veterinärer, vilka inte har fyllt 50 år, samt de veterinärmedicine studerande som har rätt att temporärt utöva veterinäryrket, då genom ett

beslut av Livsmedelssäkerhetsverket förordnas att sköta sådana veterinäruppgifter som är nödvändiga på grund av sjukdomsläget i högst två månader.

För att man även i fortsättningen ska kunna säkerställa att den arbetskraft som finns att tillgå i samband med djursjukdomsepidemier är tillräcklig, föreslås lagen innehålla motsvarande bestämmelser om arbetsplikt som den gällande lagen. Arbetsplikten gäller legitimerade veterinärer som är stadigvarande bosatta i landet, till skillnad från den gällande lagen också veterinärer som fyllt 50 år. Plikten omfattar dessutom veterinärmedicine studerande med rätt att temporärt utöva veterinäryrket. Ett arbetsförordnande kan på samma sätt som för närvarande ges i situationer där en djursjukdom som lätt sprider sig har spridit sig över ett vidsträckt område i landet och tillsynsmyndigheterna inte har tillräckliga resurser för att bekämpa den.

Förordnandet kan gälla sådana veterinäruppgifter som är nödvändiga på grund av det aktuella sjukdomsläget. Den som förordnats till uppgiften kan utan särskilt bemyndigande utföra sådana inspektioner, undersökningar och provtagningar samt sådana verkställande uppgifter som ansluter till verkställigheten av lagen och som enligt 87 § får utföras av en auktoriserad inspektör. En veterinär eller en veterinärmedicine studerande kan emellertid förordnas att utföra endast sådana uppgifter som personen skäligen kan utföra med beaktande av hans eller hennes utbildning, arbetserfarenhet, hälsotillstånd och familjeförhållanden.

Arbetsförordnandet ges av Livsmedelssäkerhetsverket. Arbetsplikten kan fortgå i sammanlagt högst två månader. I paragrafens sägs därtill att en person kan förordnas att utföra arbete i högst två veckor i sänder. För uppdraget betalas av statens medel ett skäligt arvode som fastställs av Livsmedelssäkerhetsverket. I paragrafen preciseras dessutom att den arbetspliktiges tidigare anställningsförhållande inte avbryts på grund av arbetsförordnandet.

I 2 mom. föreskrivs att på en arbetspliktig dessutom ska tillämpas vad som i 87 § 4 mom. föreskrivs om auktoriserade inspektörers straffrättsliga ansvar. En arbetspliktig har inte heller rätt att få tillträde till lokaler som omfattas av hemfriden. Den arbetsplik-

tige ska när han eller hon utför uppdraget vid behov visa upp sitt arbetsförordnande.

89 §. Ledning och styrning av sjukdomsbekämpningen. I 1 mom. föreskrivs det om ledning av sjukdomsbekämpningen. När en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom bryter ut har regionförvaltningsverket inom sitt område ledningsansvaret för bekämpningen av sjukdomen och förhindrandet av dess spridning. Regionförvaltningsverket leder verksamheten för de kommunalveterinärer som deltar i kontrollen av sjukdomsutbrottet oberoende av om kommunalveterinärerna arbetar inom sitt eget tjänsteområde eller om de har förordnats till sjukdomsbekämpning utanför sitt tjänsteområde. Om kommunalveterinärer från flera olika regionförvaltningsverk deltar i sjukdomsbekämpningen, innehas ledningsansvaret alltid av det regionförvaltningsverk inom vars område bekämpningsåtgärderna utförs. Deltar auktoriserade inspektörer eller arbetspliktiga i sjukdomsbekämpningen, leder regionförvaltningsverket också deras arbete. Dessutom leder regionförvaltningsverket verksamheten för de besiktningsveterinärer som arbetar vid slakterier, inrättningar för vilthantering och anläggningar som finns i anslutning till dem till den del där fråga om sådana uppgifter som har att göra med sjukdomsbekämpning och som utanför dessa anläggningar utförs av kommunalveterinären. Den föreslagna bestämmelsen är ny i förhållande till den gällande lagen. Samordningen och ledningen av bekämpningen av djursjukdomar som lätt sprider sig hör emellertid redan nu till regionförvaltningsverket, eftersom verket med stöd av bestämmelser på lägre nivå än lag är ett sådant lokalt centrum för sjukdomsbekämpning som avses i Europeiska unionens rättsakter. Regionförvaltningsverket spelar dessutom en central roll när det gäller att förhindra spridning av farliga djursjukdomar och djursjukdom som ska övervakas.

En medlemsstat är skyldig att inrätta ett nationellt och ett lokalt centrum för sjukdomsbekämpning i samband med vissa djursjukdomar som lätt sprider sig, t.ex. klassisk och afrikansk svinpest samt mul- och klövsjuka. Förslaget utgår från att det inte inrättas nya myndigheter vid sjukdomsutbrott, utan att tillsynsmyndigheterna vid behov fungerar

som ett nationellt eller ett lokalt centrum för sjukdomsbekämpning inom ramen för befintliga resurser. I lagen föreskrivs ingen behörighet för centrumet för sjukdomsbekämpning, utan myndigheterna bestämmer själva om myndigheternas interna behörighetsfördelning behöver ändras i en krisituation.

Ett lokalt centrum för sjukdomsbekämpning ska enligt Europeiska unionens rättsakter ha beredskap att utan dröjsmål vidta de åtgärder som behövs för att bekämpa en djursjukdom. Ett centrum för sjukdomsbekämpning ska för sjukdomsbekämpningen ha behövliga redskap och anordningar, behövliga datakommunikationsförbindelser och förbindelser till myndighetsregister samt sådana förteckningar, kartor och utredningar som gör det möjligt att identifiera aktörer, bortskaffa kadaver på ett säkert sätt, spåra djur och produkter som sprider en djursjukdom samt övervaka begränsningar som ska iakttas inom zoner. Dessutom ska centrumet för sjukdomsbekämpning ha beredskap för det arbetskraftsbehov som följer av ett sjukdomsutbrott. Enligt förslaget är det regionförvaltningsverket som, på samma sätt som för närvarande, är lokalt centrum för sjukdomsbekämpning.

Enligt 2 mom. styr och övervakar Livsmedelssäkerhetsverket regionförvaltningsverkets verksamhet för utrotning av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom och för förhindrande av dess spridning. Om ett sjukdomsutbrott kräver åtgärder inom flera regionförvaltningsverks verksamhetsområden, svarar Livsmedelssäkerhetsverket för uppdateringen av lägesbilden och samordningen av verksamheten. I 2 mom. finns det dessutom en bestämmelse enligt vilken Livsmedelssäkerhetsverket vid behov har rätt att ge regionförvaltningsverket förelägganden om sjukdomsbekämpning samt av ett regionförvaltningsverk överta ledningsansvaret för sjukdomsbekämpningen. Rätten att överta ledningsansvaret får utnyttjas endast om en effektiv bekämpning av sjukdomen och ett effektivt förhindrande av dess spridning annars äventyras.

Livsmedelssäkerhetsverket är enligt 2 mom. ett sådant nationellt centrum för sjukdomsbekämpning som avses i Europeiska unionens rättsakter när en djursjukdom som lätt sprider sig bryter ut. I de djursjukdoms-

specifika direktiven föreskrivs att det nationella centrumet för sjukdomsbekämpning bl.a. ska leda och övervaka de lokala centrumen för sjukdomsbekämpning; förse de lokala centrumen för sjukdomsbekämpning med personal och andra resurser; informera kommissionen, övriga medlemsstater och nationella instanser; ansvara för kontakterna med diagnostiserande laboratorier samt ansvara för kontakterna med pressen och andra medier.

Enligt 3 mom. får sådana närmare bestämmelser om uppgifterna för de lokala och nationella centrumen för sjukdomsbekämpning som genomförandet av unionens rättsakter förutsätter utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

14 kap. **Tillsyn, inspektioner och uppgifternas offentlighet**

90 §. *Rätt att utföra inspektioner och ta prover.* Den föreslagna lagen innehåller flera bestämmelser om tillsynsmyndighetens rätt att utföra inspektioner och undersökningar samt ta prover. I 1 mom. finns det en allmän bestämmelse om tillsynsmyndighetens rätt att utföra inspektioner i situationer där det finns anledning att misstänka brott mot den föreslagna lagen eller mot bestämmelser, föreskrifter eller förvaltningsbeslut som utfärdats med stöd av den eller mot de EU-rättsakter som genomförs genom lagen eller mot förvaltningsbeslut som har utfärdats med stöd av dem. I 1 mom. sägs det dessutom att en inspektion får utföras även utan en sådan misstanke för att övervaka iakttagandet av de ålägganden, förbud, villkor eller begränsningar som anges i 2 eller 4—6 kap. och som har att göra med förebyggande av en djursjukdom, förhindrande av att en djursjukdom sprids eller bekämpning av en djursjukdom, eller för att övervaka iakttagandet av bestämmelserna om transport av djur i 11 kap. Utan misstanke om överträdelse kan en inspektion utföras t.ex. för att övervaka att de ålägganden som anges i 7 § och som har med smittskydd att göra iakttas eller för att övervaka djurutställningar eller frisläppning av djur i naturen. Att smittskyddet på djurhållningsplatsen är adekvat kan kontrolleras t.ex. i samband med en annan inspektion enligt lagen.

En sådan inspektion som avses i paragrafen utförs beroende på uppgiften av antingen kommunalveterinären eller regionförvaltningsverket. Enligt förslaget ska emellertid också Livsmedelssäkerhetsverket ha rätt att utföra sådana inspektioner, eftersom Livsmedelssäkerhetsverket i fråga om vissa uppgifter, så som bedömning av de kliniska symtomen på mera sällsynta sjukdomar, kan vara den enda tillsynsmyndigheten med tillräcklig sakkunskap för att utföra inspektionen. En inspektion som inte baserar sig på misstanke om överträdelse får också utföras av en auktoriserad inspektör eller en arbetspliktig.

I 2 mom. finns närmare bestämmelser om innehållet i rätten att utföra inspektioner och undersökningar samt ta prover. Den som utför en inspektion eller en undersökning har rätt att få tillträde till lokaler där djur, djurprodukter och dokument som gäller dem hanteras, används, transporteras eller förvaras samt rätt att inspektera alla omständigheter som är relevanta för tillsynen, så som lokaler, djur och dokument. Sådana prover som behövs för tillsynen kan tas avgiftsfritt. Enligt 3 mom. har tillsynsmyndigheten rätt att för inspektionen få tillträde till ett laboratorium som undersöker djursjukdomar eller hanterar mikrober som orsakar djursjukdomar, och rätt att där inspektera sådana omständigheter som är relevanta för tillsynen, så som laboratoriets lokaler och instrument samt laboratoriets kvalitets- och smittskyddssystem.

Paragrafens 4 mom. gäller inspektioner och undersökningar som utförs i lokaler som används för permanent boende. En bostad eller någon annan motsvarande lokal som används för permanent boende omfattas av den i grundlagen tryggade hemfriden. I sådana lokaler får inspektioner eller undersökningen utföras endast av en myndighet, och inspektionen eller undersökningen får utföras mot den boendes vilja endast om det finns skäl att misstänka att en aktör som är ansvarig för djur eller någon annan aktör som avses i lagen har gjort sig skyldig till ett brott på vilket kan följa fängelse eller till en sådan djursjukdomsförseelse som avses i den föreslagna lagen, som kan innebära allvarlig risk för människors eller djurs hälsa. Inspektionen ska också vara nödvändig för att utreda brottet eller förseelsen.

91 §. Rätt att få uppgifter. Enligt förslaget ska tillsynsmyndigheten, en auktoriserad inspektör och en arbetspliktig ha rätt att av de aktörer som är ansvariga för djur och djurhållningsplatser få sådana uppgifter och dokument som är nödvändiga för att de ska kunna utföra sina uppgifter. Skyldigheten gäller förutom djurhållare även andra sådana aktörer som berörs av de förpliktelser som föreskrivs i lagen eller i de EU-rättsakter som genomförs genom lagen; exempelvis personer eller företag som bedriver samling av embryon, lagring av sperma, gränsöverskridande handel med djurprodukter eller rensningsverksamhet. Enligt 2 mom. har tillsynsmyndigheten dessutom rätt att av statliga och kommunala myndigheter få sådana uppgifter om djurhållningen eller om annan verksamhet som föreskrivs i lagen och som är nödvändiga för att utföra de uppgifter som avses i 1 mom. Den rätt att få uppgifter som avses i paragrafen gäller också sådana uppgifter som behövs för tillsynen och som annars skulle vara sekretessbelagda eftersom de gäller rörelse eller yrkesutövning eller en enskilds ekonomiska ställning eller hälsotillstånd.

92 §. Rätt för inspektörer vid internationella myndigheter att utföra inspektioner. Enligt paragrafen ska även inspektörer som avses i Europeiska unionens lagstiftning eller i ett internationellt fördrag som är bindande för Finland ha sådana inspektions- och provtagningsrättigheter som motsvarar rättigheterna enligt 90 § samt rätt att få tillträde till de platser som tillsynen förutsätter och få de uppgifter och dokument som tillsynen förutsätter, när den internationella förpliktelse som är bindande för Finland förutsätter det. Tillsynsmyndigheten ska vid behov samarbeta med internationella myndigheters inspektörer.

93 §. Skyldighet för aktörer att bistå myndigheter. Paragrafen motsvarar till största delen bestämmelsen i 12 a § 2 mom. i den gällande lagen om djursjukdomar. Enligt den föreslagna paragrafen är en aktör som är ansvarig för djur skyldig att bistå myndigheterna vid undersökning, vaccinering, medicinsk behandling eller provtagning av djur som utförs med stöd av den föreslagna lagen eller en EU-rättsakt som genomförs genom den lagen. En aktör som är ansvarig för djur är

dessutom skyldig att ordna sådana förhållanden att åtgärden kan utföras tryggt och med beaktande av djurets normala beteende. Beröende på djurart kan åtgärderna förutsätta att det finns en särskild behandlingsbox eller personer som klarar av att bistå med att fånga in eller hålla fast djuret. Någon sådan skyldighet föreligger emellertid inte om åtgärden ska utföras med så kort varsel att ordnande av sådana förhållanden rimligen inte kan förutsättas.

I 2 mom. föreskrivs skyldighet för aktörer som är ansvariga för djur och övriga aktörer som avses i lagen att ge tillsynsmyndigheten nödvändiga uppgifter för att klarlägga djursjukdomens ursprung, art och spridning.

94 §. Handräckning. I den gällande lagen om djursjukdomar finns det inte någon bestämmelse om handräckning. I 2 § i lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig finns det emellertid bestämmelser om polisens skyldighet att lämna veterinärmyndigheterna all den handräckning som hör till dess verksamhetsområde. En bestämmelse om handräckning av polisen ingår också i den föreslagna lagen. Enligt 1 mom. ska polisen ge tillsynsmyndigheten, en auktoriserad inspektör eller en arbetspliktig handräckning för utförande av de uppgifter som föreskrivs i lagen eller i en EU-rättsakt som genomförs genom lagen. Handräckning kan komma i fråga om utförandet av uppgifterna förhindras eller om uppgifterna i övrigt kräver att polisbefogenheter utövas.

Enligt 50 § i räddningslagen (379/2011) kan räddningsmyndigheten ge handräckning som är förenlig med dess ansvarsområde för utförandet av en uppgift som i lag föreskrivits för en statlig eller kommunal myndighet. I paragrafens 2 mom. föreslås en hänvisning till den bestämmelsen i räddningslagen. Handräckning av räddningsmyndigheten kan komma i fråga i situationer där man behöver räddningsmyndighetens materiel för t.ex. transport av vatten eller någon annan specialutrustning eller specialkompetens som den myndigheten har. I vissa fall kan det t.ex. vara nödvändigt att bränna smittfarligt material och för att åtgärden ska kunna utföras under kontrollerade former kan det krävas att handräckning begärs. Handräckning av räddningsmyndigheten kan också behövas för insamling av döda djur. Utgångspunkten är att

den handräckning som avses i räddningslagen ges mot ersättning. Grunden för ersättningen är de verkliga merkostnader som handräckningen föranlett räddningsmyndigheterna, så som extra kostnader, i förhållande till myndighetens egna lagstadgade uppgifter, för anställning av personal, anskaffning av skyddsutrustning och anskaffning av övrig utrustning och materiel.

Enligt 3 mom. kan tullmyndigheten vid behov ge tillsynsmyndigheten sådan handräckning som hör till tullmyndighetens ansvarsområde för att utföra sådana inspektioner som avses i lagen. Enligt 64 § 2 mom. kan djur, embryon och könsceller som kommer från en annan medlemsstat till Finland kontrolleras genom stickprov också under transporten innan de anländer till destinationsplatsen. Inspektioner som genomförs under transporten kan behövas t.ex. på grund av ett plötsligt sjukdomsutbrott i en annan medlemsstat, för att övervaka de transportförbud och transportbegränsningar som meddelats i form av nödåtgärder. Likaså iakttagandet av de krav som i 11 kap. ställs på transport av djur eller produkter kan övervakas genom inspektion av transporter. Den tullmyndighet som ger handräckning ser till att transporterna stoppas när de passerar landets gränser, så att tillsynsmyndigheten kan utföra inspektionen. Dessutom kan tullmyndigheten underätta tillsynsmyndigheten om sådana transporter av djur eller djurprodukter där det kan bli aktuellt att begära handräckning av tullmyndigheten.

För bekämpning av djursjukdomar och förhindrande av deras spridning kan handräckning av gränsbevakningsväsendet och försvarsmakten också behövas. Bestämmelser om handräckning av gränsbevakningsväsendet finns i 77 § i gränsbevakningslagen (578/2005). Det är möjligt för tillsynsmyndigheterna att vid behov få handräckning av försvarsmakten genom en s.k. handräckningskedja, dvs. genom att den polisinrättning som ger handräckning begär handräckning av försvarsmakten.

15 kap. Register

95 §. Registeransvarig. De myndighetsregister som hänför sig till säkerställande av djurs hälsa utgör en del av landsbygdsnär-

ingsförvaltningens informationssystem. I det informationssystemet ingår också register som har att göra med identifiering av djur och deras spårbarhet samt säkerställande av djurs välbefinnande, livsmedelssäkerheten och växters sundhet samt register över gårdsbruksenheter och ägoförhållanden och besittning samt utbetalningen av och tillsynen över jordbruksstöden. Bestämmelser om informationssystemets struktur, innehåll och ändamål, förandet av de register som ingår i informationssystemet, utlämnandet av registeruppgifter, bevaringstiderna för registeruppgifterna och avförandet av uppgifter ur informationssystemet finns i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008). Lagen tillämpas förutom på register som ingår i informationssystemet också på handlingar som upprättats inom jordbruks-, livsmedels- och landsbygdsnäringsförvaltningen, om uppgifterna i handlingarna anknyter till jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde. Eftersom lagen är en allmän lag inom landsbygdsnäringsförvaltningen är den sekundär i förhållande till speciallagarna, dvs. dess bestämmelser tillämpas inte när de avviker från bestämmelserna i någon annan lag. Lagens bestämmelser om registrens innehåll är också så pass allmänna att det i fråga om flera register krävs speciallagar som kompletterar lagens bestämmelser för att de krav som grundlagen ställer på behandlingen av personuppgifter ska uppfyllas. Det finns t.ex. bestämmelser om register som hänför sig till identifiering och spårning av djur i lagen om ett system för identifiering av djur.

I syfte att bekämpa djursjukdomar förs det register över aktörer och verksamhetsställen som beviljats tillstånd samt aktörer som registrerat sig med stöd av registreringsskyldigheten. Register förs dessutom över vissa övervakningsuppgifter som gäller förekomsten av djursjukdomar samt förvaltningsbeslut som meddelats aktörerna. För närvarande finns det inga bestämmelser på lagnivå om innehållet i dessa register. Enligt förslaget ska bestämmelser om registren tas in i lagens 15 kap. Registerbestämmelserna kopplas till lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem genom att det föreskrivs att de register som avses i 15 kap. utgör en del av landsbygdsnäringsförvaltningens in-

formationssystem och att lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem tillämpas på dem.

Enligt lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem för Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhetsverket samt Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral under jord- och skogsbruksministeriets styrning register i informationssystemet, var och en för sitt ansvarsområde. I paragrafen sägs det att Livsmedelssäkerhetsverket är ansvarigt för de register som föreskrivs i den föreslagna lagen. Övriga tillsynsmyndigheter får emellertid använda och är skyldiga att uppdatera registeruppgifterna i den omfattning som deras föreskrivna uppgifter förutsätter det. Utgångspunkten är att det är den myndighet som fattar beslut om en åtgärd som ska antecknas i registret, t.ex. ett tillstånd eller förbud, som bär ansvaret för registeranteckningen.

96 §. Register över aktörer, inrättningar, verksamhetsställen och laboratorier som godkänts eller beviljats tillstånd. Enligt 1 mom. ska register föras över godkända biosektorer, stationer för insamling av sperma, embryosamlingsgrupper och embryoproduktionsgrupper, spermalager, karantäner, desinfektionsplatser för transportfordon, platser för byte av vattnet i transportbehållare och laboratorier samt aktörer och djurhållningsplatser enligt 61 §, dvs. djurhållningsplatser för fjäderfä, djurförmedlare och uppsamlingscentraler som godkänts för handel inom unionen samt djurparker och försöksdjursanläggningar som godkänts för ett ändamål som anges i den nämnda paragrafen. Register ska också föras över aktörer med tillstånd för odling och rensning av vattenbruksdjur.

I 2 mom. anges de uppgifter som ska antecknas i registren. Sådana uppgifter är förutom kontaktuppgifter och uppgifter om djurhållningsplats eller verksamhetsställe bl.a. uppgifter om den verksamhet som godkännandet eller tillståndet gäller, uppgifter om begränsningar och villkor som ställts i beslutet om godkännande eller tillstånd samt uppgifter om att verksamheten upphört eller att godkännandet eller tillståndet eventuellt återkallats. I registret över aktörer som beviljats tillstånd för odling och rensning av vattenbruksdjur antecknas dessutom uppgifter om var djurhållningsplatsen eller rensnings-

anläggningen är belägen, uppgifter om odlingslokalerna, sjukdomsläget i området, produktionsinriktningen samt vilka arter av vattenbruksdjur som odlas eller rensas. Enligt 5 mom. får närmare bestämmelser om de förfaranden som ska iakttas vid införande av uppgifter i registret utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Enligt Europeiska unionens lagstiftning ska medlemsstaterna offentliggöra en förteckning över aktörer som godkänts och beviljats tillstånd. Bestämmelser om offentliggörande av förteckningen finns i kommissionens beslut 2009/712/EG om tillämpning av rådets direktiv 2008/73/EG avseende Internetbaserade informationssidor med förteckningar över anläggningar och laboratorier som godkänts av medlemsstaterna i enlighet med gemenskapens veterinärlagstiftning och avelstekniska lagstiftning. Bestämmelser om offentliggörande av en förteckning som gäller vattenbruksanläggningar och vissa rensningsanläggningar finns emellertid i kommissionens beslut 2008/392/EG om genomförande av rådets direktiv 2006/88/EG i fråga om en Internetbaserad informationssida för att göra information om vattenbruksföretag och godkända bearbetningsanläggningar tillgänglig elektroniskt. I syfte att genomföra Europeiska unionens rättsakter föreskrivs i paragrafen att Livsmedelssäkerhetsverket elektroniskt ska offentliggöra en förteckning över de i 1 mom. avsedda aktörer, inrättningar och verksamhetsställen som godkänts eller beviljats tillstånd. Förteckningen kan innehålla sådana uppgifter som avses i paragrafens 2 mom. och som förutsätts i Europeiska unionen lagstiftning. Beträffande vattenbruksanläggningar och rensningsanläggningar motsvarar bestämmelsen i sak 14 b § 4 mom. i den gällande lagen om djursjukdomar. Enligt 5 mom. får närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid offentliggörande av förteckningen utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Enligt 12 § i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem ska uppgifter, med vissa undantag, avföras ur informationssystemet så snart det inte finns någon lagstadgad grund att behandla dem, dock senast tio år efter det att uppgifterna om en kund senast har behandlats. Eftersom den tid registeruppgifterna ska bevaras förblir rätt

öppen i ljuset av nämnda bestämmelser, föreskrivs det i den föreslagna lagen, med avvikelser från nämnda paragraf, att uppgifter i register över godkända aktörer, inrättningar och verksamhetsställen samt aktörer som beviljats tillstånd ska avföras ur registret tre år efter det att aktören har meddelat att verksamheten upphört eller efter det att tillståndet eller godkännandet återkallats.

97 §. Övriga register över aktörer och laboratorier. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om register som ska föras över aktörer som sänder djur, embryon eller könsceller från Finland till en annan medlemsstat eller från en annan medlemsstat till Finland, eller som exporterar djur eller djurprodukter till stater utanför Europeiska unionen. Dessa aktörer är enligt 60 eller 70 § i den föreslagna lagen skyldiga att ansöka om registrering eller göra en anmälan om sin verksamhet i registrerings syfte. I paragrafen föreskrivs dessutom om register som ska föras över laboratorier som analyserar prover med avseende på anmälningspliktiga djursjukdomar. Dessa laboratorier berörs enligt den föreslagna 81 § av anmälningsplikten.

Bestämmelserna i paragrafen gäller registrens innehåll och bevarandet av registeruppgifter. I registren ska införas de uppgifter om aktörer och laboratorier som krävs i ansökan om registrering eller i den anmälan som förutsätts av en aktör samt uppgifter om att verksamheten upphört eller att registreringen eventuellt återkallats. Uppgifterna i registret över aktörer avföras ur registret tre år efter det att giltighetstiden för registreringen har upphört eller registreringen har återkallats. Uppgifterna i registret över laboratorier avföras ur registret efter att nämnda tid förflutit efter det att laboratoriets anmälningspliktiga verksamhet har upphört. Enligt bemyndigandet i 3 mom. får närmare bestämmelser om det förfarande som ska iaktas vid införande av uppgifter i registret utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

98 §. Registrering för övervakning av djursjukdomar. Enligt 1 mom. 1 punkten i den föreslagna lagen ska det för övervakning av djursjukdomar registreras uppgifter om utbrott av djursjukdomar som ska bekämpas och nya, allvarliga djursjukdomar. Dessa uppgifter ska enligt paragrafens 3 mom. bevaras varaktigt i registret. Bestämmelsen om

att uppgifterna ska bevaras varaktigt innebär ett undantag från bestämmelsen i 12 i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem enligt vilken övervakningsuppgifter, med vissa undantag, ska avföras ur informationssystemet senast tio år efter det att uppgifterna om en kund senast har behandlats. I registret över sjukdomsfall ingår uppgifter om vid vilka djurhållningsplatser djursjukdomar som ska bekämpas eller nya, allvarliga djursjukdomar har förekommit, och dessa uppgifter omfattas således av skyldigheten att bevara uppgifterna varaktigt. Uppgifter som gäller djurhållningsplatser består ofta av personuppgifter som enligt grundlagen endast av särskilda skäl får bevaras varaktigt. Det är nödvändigt att bevara uppgifter om förekomsten av djursjukdomar varaktigt, eftersom uppgifter om förekomsten av allvarliga djursjukdomar behövs ännu efter flera årtionden för både internationella utredningar och nationella forskningsbehov. Dessutom kan vissa sjukdomsalstrare, så som mjältbrand, finnas kvar i marken i flera decennier.

Enligt 1 mom. ska det registreras uppgifter om de förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som genom ett förvaltningsbeslut som avses i 4 kap. eller genom ett regionalt föreläggande som avses i 5 kap. har meddelats en djurhållningsplats och undantagstillstånd som gäller dessa samt över förbud och begränsningar som i form av administrativa tvångsmedel har meddelats med stöd av lagens 111 §. Likaså uppgifter i en utredning om en djursjukdoms ursprung och utbredning avseende andra djurhållningsplatser från vilka djursjukdomen kan ha överförts eller till vilka den kan ha spridits ska antecknas i registret. Register ska dessutom föras över djurhållningsplatser som omfattas av den frivilliga hälsoövervakningen samt hälsoklassificeringen av dessa.

I registret över de auktoriserade inspektörernas befogenheter antecknas uppgifterna i bemyndigandet, dvs. den auktoriserade inspektörens namn, de uppgifter som ingår i bemyndigandet samt tiden för bemyndigandet. Även uppgifter som gäller inspektioner och provtagningar som anknyter till övervakningen av djursjukdomar, resultat av provanalyser samt obligatoriska vaccinationer av djur kan registreras. I form av resultat

av analyser kan man också registrera resultaten av sådana analyser som hänför sig till provtagningar i anslutning till den egenkontroll som avses i 8 § och som aktören enligt den paragrafen är skyldig att delge myndigheten.

Enligt 2 mom. offentliggör Livsmedelssäkerhetsverket elektroniskt en förteckning, avsedd för aktörerna, över hälsoklassificeringen av de djurhållningsplatser som omfattas av den frivilliga hälsoövervakningen. Av förteckningen framgår uppgifter som är nödvändiga för att identifiera en djurhållningsplats, så som aktörens namn, djurhållningsplatsens läge och djurhållningsplatsens hälsokategori. En allmänt tillgänglig förteckning skulle underlätta den handel med djur som bedrivs av aktörer som förbundet sig till den frivilliga hälsoövervakningen och minska myndigheternas arbetsmängd i och med att aktörerna inte längre behöver begära intyg över djurhållningsplatsens hälsokategori av tillsynsmyndigheten.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iaktas vid införande av uppgifter i ett register får enligt 4 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

16 kap. Avgifter och arvoden

99 §. *Avgifter som tas ut till staten för myndigheternas prestationer.* På de avgifter som tas ut till staten för statliga myndigheters och auktoriserade inspektörers prestationer enligt den föreslagna lagen tillämpas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Enligt lagen om grunderna för avgifter till staten beslutar varje ministerium vilka prestationer hos myndigheterna inom dess förvaltningsområde som är avgiftsbelagda. Ministeriet beslutar också om s.k. fasta avgifter, dvs. avgifter som alltid tas ut till samma belopp hos aktörerna trots att den myndighet som producerar prestationen och kostnaderna för prestationen kan variera. Självkostnadsvärdet är utgångspunkt för prissättningen av de prestationer som baserar sig på den föreslagna lagen.

Enligt förslaget ska regionförvaltningsverket fastställa och ta ut avgifter till staten för kommunalveterinärernas avgiftsbelagda pre-

stationer. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet föreskrivs det om storleken på de avgifter som tas ut för kommunalveterinärernas prestationer med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten bestäms om de allmänna grunderna för när statliga myndigheters prestationer ska vara avgiftsbelagda och för storleken av avgifterna samt om övriga grunder för avgifterna. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet föreskrivs det dessutom om det förfarande som ska tillämpas vid faktureringen av prestationerna. Avsikten är att föreskriva hur de uppgifter som behövs för faktureringen ska sändas från kommunerna till regionförvaltningsverket.

I 3 mom. föreslås ett omnämnande enligt vilket det inte tas ut någon avgift för ett officiellt veterinärintyg för djurprodukter som ska sändas till stater utanför Europeiska unionen, förutsatt att kommunen tar ut en avgift för samma intyg. Intyg som gäller livsmedel är ofta, enligt krav från exportländerna, försedda inte bara med omnämnden av att produkterna är fria från vissa djursjukdomar utan också andra omständigheter som har att göra med säkerställande av livsmedelssäkerheten. Beträffande ovan nämnda omständigheter baserar sig behörigheten att utfärda intyg på livsmedelslagen. När kommunen med stöd av livsmedelslagen eller kontrollförordningen tar ut en avgift för ett intyg som utfärdats av kommunalveterinären, ska det inte längre med stöd av den föreslagna lagen tas ut någon avgift till staten för samma prestation.

I 4 mom. hänvisas det till artikel 28 i kontrollförordningen i fråga om avgiften för sådana extra kontrollåtgärder som föranleds av bristande efterlevnad. Enligt kontrollförordningen ska sådana extra kontroller alltid vara avgiftsbelagda.

100 §. *Arvoden och ersättningar som betalas till auktoriserade inspektörer.* Enligt den föreslagna paragrafen betalar Livsmedelssäkerhetsverket arvoden till auktoriserade inspektörer för inspektioner, provtagningar och övriga åtgärder enligt lagen samt ersättning för inspektörernas kostnader.

101 §. *Ersättning som staten betalar till kommunerna.* I paragrafen finns en hänvisning till 23 § i veterinärvårdslagen där det

bestäms att kommunen har rätt att få ersättning av statsmedel för utförandet av sådana uppgifter som hör till kommunalveterinären och som anknyter till tillsynen över djursjukdomar.

17 kap. **Betalning av vissa kostnader och ersättningar av statens medel**

102 §. *Betalning av statens medel av kostnader för utrotning av en djursjukdom.* När det gäller verkställande av ett beslut som avser åtgärder för utrotande av en sjukdom ska det enligt paragrafen betalas ersättning av statens medel för kostnaderna för arbetet, användningen av anordningar och utrustning samt för redskap och ämnen. Undantag utgörs av sådana föreskrifter som närmast gäller importerade djur eller produkter och där aktören är ansvarig för verkställandet. Kostnader som hänför sig till utförandet av arbetet är förutom ett arvode för arbetet också resekostnaderna för den som utfört arbetet. Dessa åtgärder, dvs. avlivning av djur, behandling och bortskaffande av produkter, rengöring eller desinfektion av djurhållningsplatser samt, i förekommande fall, åtgärder som anknyter till behandling av betesmarker utförs också enligt gällande lag på statens bekostnad. Eftersom tillsynsmyndigheterna svarar för verkställandet av sådana förelägganden som hänför sig till bekämpningsåtgärderna, är det myndigheterna som har beslutanderätten när det gäller att välja hur arbetet ska utföras och vem som ska utföra det. Aktören är emellertid enligt lagen skyldig att bistå vid verkställandet i den omfattning som han eller hon skäligen kan förväntas göra. För arbete som ingår i aktörens normala skyldighet att lämna bistånd kan det inte betalas ersättning av statens medel till aktörer som är ansvariga för djur eller djurhållningsplatser.

103 §. *Ersättningar för djur som avlivats genom beslut av en myndighet.* Ägaren har på samma sätt som för närvarande rätt till ersättning av statens medel för djur som genom beslut av en myndighet avlivats, slaktats eller rensats eller som har dött till följd av en behandling eller någon annan åtgärd som utförts med stöd av lagen. Rätten till full ersättning hänför sig till situationer där det på

initiativ av en myndighet bestäms att djur ska avlivas, slaktas eller rensas.

I ersättning betalas djurets marknadsvärde, dvs. det värde som djuret skulle ha haft utan den djursjukdom som myndighetens beslut grundade sig på. För betalning av ersättningar kan det dock genom förordning av statsrådet fastställas standardersättningar för olika djurarter som motsvarar djurens genomsnittliga marknadsvärde. Eftersom djurets ålder och andra omständigheter i hög grad inverkar på djurets värde, ska standardersättningarna enligt behov fastställas separat för djur av olika ålder och art. Ägaren har trots att en standardersättning fastställts rätt att begära att ersättningsbeloppet fastställs utifrån djurets marknadsvärde, om djurets värde av avelsmässiga skäl eller av andra motsvarande skäl avsevärt överstiger standardersättningen. Om ett djur som ersätts kan utnyttjas i sin helhet eller delvis, avdras djurets återstående bruksvärde från det belopp som ska ersättas.

I 3 mom. finns det bestämmelser om ersättningar som betalas för djur i situationer där beslutet om att ett djur ska avlivas, slaktas eller rensas baserar sig på anhållan av djurägaren. Det kan vara fråga om en djursjukdom som ska övervakas eller en ny, allvarlig djursjukdom som en aktör vill utrota på en djurhållningsplats trots att myndigheterna inte vidtar åtgärder för att utrota sjukdomen. Det kan också vara fråga om situationer där de förbud, villkor eller begränsningar som ska tillämpas i en zon eller inom ett restriktionsområde har varit i kraft i minst två veckor och detta av ekonomiska orsaker eller av orsaker som hänför sig till djurens välbefinnande i betydande grad försvårar djurhållningen. I dessa fall har ägaren rätt att i ersättning av statens medel få högst tre fjärdedelar av djurets marknadsvärde eller av den standardersättning som avses i 2 mom., efter det att djurets återstående bruksvärde först avdragits. Om antalet fall som ska ersättas är stort, kan ersättningsbeloppet sänkas. För att ersättning ska betalas ut för utrotning av en djursjukdom som ska övervakas eller en ny, allvarlig sjukdom förutsätts dessutom att den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen utför de rengörings- och desinfektionsåtgärder som han eller hon ansvarar för och som krävs för att ett beslut som avses i 23 § 1 mom. ska upphävas.

Ersättning betalas inte för djur vars värde är ringa, om det inte finns särskilt vägande skäl för att ersättningen ska betalas ut. Exempelvis för en fisk som har tagits som prov behöver det inte på denna grund betalas ersättning. Om det däremot bestäms att alla fiskar på en vattenbruksanläggning ska avlivas eller rensas, är djurens sammanlagda värde betydande och således finns det särskilt vägande skäl för att ersättningen ska betalas ut.

104 §. Ersättning för egendom som bortskaffats genom beslut av en myndighet. Ägaren har rätt att av statens medel få ersättning för djurprodukter och övriga ämnen, varor, föremål och konstruktioner som i enlighet med ett beslut enligt 26 § 1 mom. 2—5 punkten har bortskaffats eller hanterats så att de har skadats eller blivit oanvändbara. I ersättning betalas endast den bortskaffade eller hanterade egendomens verkliga värde, som kan vara lägre än den summa som behövs för att skaffa ny motsvarande egendom till djurhållningsplatsen. Ersättning betalas inte för egendom vars värde är ringa, om det inte finns särskilt vägande skäl för att ersättningen ska betalas ut. Eftersom det statliga stödet enligt Europeiska unionens rättsakter inte kan riktas till bearbetning eller saluföring av djurprodukter, har aktörer inte rätt till ersättning för produkter som har spårats med stöd av lagens 28 § eller som har behandlats eller bortskaffats på basis av ett beslut som meddelats med stöd av den paragrafen.

105 §. Ersättning för produktionsförluster. I paragrafen finns det bestämmelser om de ersättningar som betalas för produktionsförluster som orsakats av en djursjukdom. Enligt förslaget kan en aktör under vissa förutsättningar ersättas för en ekonomisk skada som orsakats av ett förbud, ett villkor, en begränsning eller en åtgärd som bestämts för att bekämpa eller förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom. Ersättningen kan betalas endast om ett föreläggande av en myndighet förhindrar eller försvårar djurproduktionen och detta föranleder ekonomisk skada som avsevärt försvårar aktörens utkomst. Det kunde främst vara fråga om förbud eller begränsningar som meddelats en djurhållningsplats och som gäller transport av djur eller anskaffning av nya

djur eller ett föreläggande med stöd av vilket djuren på djurhållningsplatsen har avlivats. En ekonomisk skada ska dock kunna ersättas också när den har orsakats av förbud, villkor, begränsningar eller åtgärder som tillämpas inom ett smittområde, i en restriktionszon eller inom ett restriktionsområde. De föreslagna bestämmelserna motsvarar till sitt innehåll den gällande lagen om djursjukdomar och den tillämpade ersättningspraxisen, även om de gällande bestämmelserna om ersättning av skador som orsakats av förbud och begränsningar som tillämpas i en zon inte är entydiga.

Bestämmelsen om att det i ersättning kan betalas högst tre fjärdedelar av skadans storlek är ny. Vid mera omfattande sjukdomsutbrott måste ersättningarna sannolikt sänkas. I situationer där de förbud och begränsningar som ska tillämpas i en zon eller inom ett restriktionsområde gäller en stor grupp aktörer, skulle man bli tvungen att överväga i vilken mån ersättningar över huvud taget kan betalas ut. Den föreslagna preciseringen medför emellertid inte till denna del någon ändring av djurhållarnas rättigheter, eftersom ersättningen för ekonomisk skada också enligt den gällande lagen är beroende av prövning.

106 §. Verksamhet som inte omfattas av ersättningar. Enligt paragrafen ersätts av statens medel inte kostnader och förluster som har uppstått vid bearbetning av livsmedel, tillverkning av andra djurprodukter eller foder eller saluföring av livsmedel eller andra produkter. Bestämmelsen motsvarar Europeiska unionens rättsakter och riktlinjer om statligt stöd.

107 §. Ansökan om ersättning samt förhandsersättning. Ansökan om ersättningar som betalas av statens medel ska göras hos Livsmedelssäkerhetsverket, som beslutar om beviljande av dem. Ersättning för djur som avlivats, slaktats eller rensats av annan anledning än på ansökan av djurägaren ska sökas inom två månader efter att den åtgärd som ledde till att djuret dog vidtogs. Den föreslagna tidsfristen behövs för att jord- och skogsbruksministeriet inom utsatt tid ska kunna söka den finansiering som Europeiska unionen beviljar för dessa ersättningar. Övriga ersättningar ska sökas inom tre månader efter det att de åtgärder som berättigar till ersättning har vidtagits. Om skadorna beror på

förbud eller begränsningar som inverkar på djurhållningen, börjar tidsfristen på tre månader när förbudet, villkoret eller begränsningen upphört att gälla. Till ansökan ska fogas en tillräcklig utredning om kostnaderna och skadorna. Närmare bestämmelser om utredningens innehåll får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

I 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande lagen att Livsmedels säkerhetsverket kan betala förhandsersättning till sökanden. Förhandsersättning kan betalas endast om sökandens rätt till ersättning är uppenbar.

108 §. Grunder för att vägra ersättning. I paragrafen finns det bestämmelser om vägran att betala ersättning och sänkning av ersättningsbeloppet till följd av aktörens förfarande. Aktören förlorar helt eller delvis sin rätt till ersättningar om han eller hon har handlat i strid med den föreslagna lagen, brutit mot övriga bestämmelser eller föreskrifter som nämns i paragrafen eller inte har iakttagit beslut som utfärdats med stöd av dem. Rätten till ersättningar går också förlorad om aktören vid anskaffandet av djuret eller den övriga egendomen hade eller borde ha haft kännedom om sjukdomen eller kontaminationen. En motsvarande paragraf finns också i den gällande lagen om djursjukdomar. Utifrån förseelsens art och omfattning bedöms det om ersättningen helt ska förvägras eller om en nedsättning av ersättningen är tillräcklig. Sänks ersättningen, fattas beslut om den andel som ska betalas med beaktande av proportionalitetsprincipen.

I 2 mom. föreslås det dessutom en bestämmelse om att ersättningar inte betalas av statens medel när aktören har rätt till ersättning för samma skada från en fond som inrättats av Europeiska unionen.

109 §. Återkrav av ersättning och statens regressrätt. Enligt paragrafens 1 mom. ska förhandsersättning som betalats till för högt belopp betalas tillbaka inom en månad från det att kännedom om den slutliga ersättningen har fåtts. I paragrafens 2 mom. bestäms om återkrav av ersättning. Utbetald ersättning ska återkrävas helt eller delvis om mottagaren i samband med ansökan om ersättning har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller hemlighållit uppgifter och detta har påverkat beviljandet av ersättningen.

I paragrafens 3 mom. ingår en bestämmelse om statens regressrätt. Enligt den ska staten ha regressrätt gentemot en aktör som uppsåtligt eller av oaktsamhet har orsakat att sjukdomen spridits till djur som ägs av någon annan och därmed förorsakat ersättningsansvar för staten.

Enligt paragrafens 4 mom. ska på det belopp som ska betalas tillbaka eller ersättas betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. I momentet föreslås dessutom en bestämmelse om verkställighet av de kostnader och ersättningar som ska betalas till staten.

18 kap. Administrativa tvångsmedel

110 §. Föreläggande. I paragrafen föreskrivs om det lindrigaste tvångsmedel som står till tillsynsmyndighetens förfogande och som kan användas när en brist som har att göra med iakttagandet av bestämmelser, förelägganden eller förvaltningsbeslut inte kan avhjälpas genom uppmaningar som givits i samband med övervakningen. Tillsynsmyndigheten kan ålägga aktören att omedelbart eller inom en tid som är tillräckligt lång med avseende på ärendets natur fullgöra sin skyldighet. Bestämmelsen är ny och finns inte i gällande lagstiftning.

111 §. Förbud och begränsning. Om ett förfarande som strider mot bestämmelserna medför allvarlig risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller fara för människors hälsa, ska regionförvaltningsverket vidta nödvändiga åtgärder för att undanröja risken eller faran. Verket kan genom administrativa tvångsmedel tills vidare förbjuda förflyttning av djur som tillhör mottagliga arter eller produkter från dem till eller från djurhållningsplatsen eller begränsa sådan förflyttning tills vidare. Eftersom förflyttning av djur i allmänhet också annars förbjuds eller begränsas i samband med sjukdomsutbrott, kan ett förbud komma i fråga främst vid skyldigheter som avser djurhållningsplatserna och som gäller förebyggande eller övervakning av djursjukdomar, dvs. i situationer där det i fråga om djurhållningsplatsen eller djuren på djurhållningsplatsen inte har fullgjorts sådana skyldigheter som ingår i den obligatoriska hälsoövervakningen eller som har att göra med obligatorisk vaccinering eller skyldigheter eller förbud som

avses i 44 § och som är till för att förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig. Ett förbud eller en begränsning kan också meddelas om verksamheten bedrivs utan ett sådant tillstånd eller godkännande som krävs enligt den föreslagna lagen.

Ett förbud eller en begränsning får inte meddelas, om inte myndigheten först har gett aktören möjlighet att avhjälpa bristen inom en tid som kan anses vara rimlig med hänsyn till fallet, och förbudet eller begränsningen får enligt paragrafens 2 mom. meddelas endast i den utsträckning som behövs för att kontrollera spridningsrisken. Förbudet eller begränsningen upphävs efter att bristerna har avhjulpts. En förutsättning för upphävandet är dock därtill sådan visshet som erhållits genom undersökningar, om att den djursjukdom vars spridning de försummade förbuden eller åläggandena ska förhindra, inte förekommer på djurhållningsplatsen.

Enligt 3 mom. kan ett förbud eller en begränsning också meddelas temporärt medan saken utreds, om detta är nödvändigt på grund av en omedelbar fara för djurs hälsa eller folkhälsan. Ett temporärt förbud eller en temporär begränsning är i kraft till dess att regionförvaltningsverket fattar ett slutligt avgörande i ärendet. Regionförvaltningsverket ska enligt paragrafen se till att de utredningar som ärendet kräver görs utan dröjsmål.

112 §. Återkallande av godkännande, tillstånd och registrering. I paragrafen finns det bestämmelser om återkallande av godkännanden, tillstånd och registreringar som avses i lagen. Beslutet om återkallande fattas av samma myndighet som fattar beslutet om godkännande, tillstånd eller registrering. Ett återkallande kan komma i fråga om de föreskrivna villkoren för beviljande av tillstånd eller registrering inte längre uppfylls eller om verksamheten i väsentlig grad bryter mot lagen eller mot bestämmelser eller beslut som utfärdats med stöd av lagen. Ett godkännande eller ett tillstånd kan dessutom återkallas om verksamheten medför allvarlig risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller fara för människors hälsa och denna risk eller fara inte kan förhindras på något annat sätt. Ett godkännande, ett tillstånd eller en registrering kan dock inte återkallas, om inte tillsynsmyndigheten först har gett aktören möjlighet att avhjälpa bristen inom utsatt tid.

Enligt 2 mom. ska ett godkännande och ett tillstånd också återkallas om verksamheten har upphört annat än tillfälligt. Godkännandet av en biosektor ska också återkallas om det inom biosektorn konstateras förekomma den sjukdom vars bekämpning biosektorn har fått tillstånd att avvika från.

Det kan enligt 3 mom. bestämmas att den verksamhet som tillståndet eller registreringen avser ska avbrytas för den tid som krävs för behandlingen av ett ärende som gäller återkallande, dock högst två veckor, om människors eller djurs hälsa äventyras. Om beslutet inte har fattats inom två veckor, kan giltighetstiden för förbudet förlängas. Förbudet kan gälla i över en månad enbart om beslutsfattandet har fördröjts av skäl som beror på aktörens förfarande eller försummelse.

113 §. Åtgärder när kriterierna för förflyttning inte uppfylls. I lagens 68 § föreskrivs det om åtgärder i situationer där djur eller djurprodukter som har sänts från en annan medlemsstat eller som transiteras genom Finland konstateras, eller av grundad anledning misstänks vara smittade eller kontaminerade av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom. Vid tillämpningen av den paragrafen har det ingen betydelse om bestämmelserna om de krav som ställs på förflyttning av djur eller produkter har iakttagits eller inte. Den föreslagna bestämmelsen gäller däremot administrativa tvångsmedel i situationer där ett djur eller en djurprodukt som kommer från en annan medlemsstat eller de dokument som åtföljer djuret eller produkten inte uppfyller de krav som ställs på dem. De åtgärder som utgör tvångsmedel baserar sig på unionens rättsakter, huvudsakligen artikel 8 i rådets direktiv 90/425/EEG samt artikel 7 i rådets direktiv 89/662/EEG om veterinära kontroller vid handeln inom gemenskapen i syfte att fullborda den inre marknaden. De föreslagna bestämmelserna motsvarar till sitt innehåll gällande bestämmelser på förordningsnivå.

Tvångsmedel kan enligt 1 mom. vidtas om problemen uppdagas vid en inspektion som avses i 64 §. Det är regionförvaltningsverket som fattar beslutet om att åtgärder ska vidtas. Verket kan bestämma att djuret ska hållas i karantän eller isoleras på destinationsplatsen eller på en annan plats som anvisats för ändamålet, eller att produkten ska förvaras på

destinationsplatsen eller på en annan plats som verket anvisat till dess att aktören har avhjälpt bristerna. Detta är möjligt endast om bristerna över huvud taget kan avhjälpas. Har t.ex. ett dokument som gäller försändelsen kommit bort under transporten, kan det bestämmas att djuren ska isoleras eller produkterna förvaras till dess att det saknade dokumentet hittas. I beslutet ska det anges när bristen ska ha avhjälpts. Om bristen inte har avhjälpts inom utsatt tid, eller om det är fråga om en sådan brist som inte kan avhjälpas i Finland, så som försummelse av de undersökningar som i avgångslandet ska göras med avseende på djursjukdomar, kan regionförvaltningsverket med stöd av 2 mom. bestämma att djuret ska avlivas eller produkten bortskaffas.

I stället för att ett djur avlivas eller en produkt bortskaffas kan det alternativt bestämmas att djuret eller produkten ska returneras till den medlemsstat varifrån djuret eller produkten förts in, om den behöriga myndigheten i den medlemsstaten godkänner returneringen. Det kan också bestämmas att djuret eller produkten ska behandlas eller att djuret ska hållas i karantän om den risk för spridning av en djursjukdom som anknyter till försummelsen av de krav som gäller förflyttningen av djuret eller produkten på det viset kan avlägsnas. Det beror på djursjukdomen i fråga huruvida en sådan risk för spridning av en djursjukdom som anknyter till försummelse av skyldigheten att i avgångslandet utföra sådana undersökningar som krävs eller ge sådan medicinering eller vaccinering som krävs eller till avsaknad av ett intyg som gäller djurets ursprung kan avlägsnas genom att djuret hålls i karantän, där det genomgår nödvändiga behandlingar och undersökningar. Vissa sjukdomar har en lång inkubationstid samtidigt som testerna för att påvisa sjukdomen är så pass osäkra att det inte under karantänförhållanden inom en rimlig tid kan säkerställas att djuret är fritt från sjukdomen. Vissa sjukdomar sprider sig lätt t.ex. via insekter eller luftströmmar, och det är inte alltid möjligt att ordna sådana karantäner att sjukdomsspridningen skulle kunna förhindras. Det är inte heller alltid möjligt att testa ett djur utan att avliva det.

Det kan bestämmas att ett djur eller en produkt ska behandlas eller returneras till av-

gångslandet eller att ett djur ska hållas i karantän endast om aktören samtycker till åtgärden, på grund av de kostnaderna som åtgärden föranleder. Att hålla ett djur i en godkänd karantän samt anknytande myndighetstillsyn och provtagning kostar t.ex. ofta oskäligt mycket i förhållande till djurets värde. Till kravet på karantän anknyter dessutom ett sådant problem att det för närvarande inte finns någon godkänd karantänstation för importerade djur i landet. För att det ska vara möjligt att bestämma att ett djur ska sättas i karantän, måste aktören på egen bekostnad ordna en lämplig karantän, som godkänns med stöd av lagens 57 §. Detta kan i många fall vara omöjligt av tidsmässiga skäl, eftersom beslutssituationen är förknippad med brådska som föranleds av risken för att djursjukdomen ska sprida sig.

I valet mellan alternativa åtgärder ska regionförvaltningsverket beakta den förvaltningsrättsliga proportionalitetsprincipen enligt vilken de tvångsmedel som en myndighet använder ska stå i rätt proportion till de mål som eftersträvas och av de metoder som står till förfogande ska man välja den som minst begränsar rättigheterna eller i minst möjliga utsträckning inskränker någons rättigheter. Eftersom aktören svarar för vidtagandet av åtgärden och de kostnader som föranleds därav, är utgångspunkten att myndigheten ska diskutera alternativen med aktören och ge aktören möjlighet att välja mellan de alternativa åtgärder som avses i paragrafen och som enligt myndighetens bedömning, med hänsyn till spridningsrisken, är lika effektiva och som med beaktande av de omständigheter som har att göra med fallet är möjliga.

I ett beslut som gäller åtgärderna kan det enligt 3 mom. ställas villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Regionförvaltningsverket övervakar att åtgärderna genomförs på det sätt som krävs. I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket sådana närmare bestämmelser, som avses i Europeiska unionens rättsakter, om de åtgärder som avses i paragrafen får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

114 §. Vite och tvångsutförande. Regionförvaltningsverket eller Livsmedelssäkerhetsverket får enligt paragrafen förena ett föreläggande, ett förbud eller en begränsning

som verket meddelat med stöd av 110 eller 111 § eller ett åtgärdsbeslut som gäller importerade djur eller produkter och som baserar sig på 113 § med vite eller hot om att det som försumrats utförs på den försumliges bekostnad. Beträffande hotet om tvångsutförande som hänför sig till import motsvarar bestämmelsen 13 a § i den gällande lagen om djursjukdomar. Till övriga delar är bestämmelsen ny jämfört med gällande lagstiftning. När det gäller vite, hot om tvångsutförande och tvångsutförande hänvisas det till viteslagen (1113/1990).

19 kap. Straffbestämmelser

115 §. Straffbestämmelser. Enligt artikel 55 i kontrollförordningen ska medlemsstaterna fastställa bestämmelser om sanktioner vid överträdelser av gemenskapsbestämmelser om djurskydd och djurhälsa och vidta alla erforderliga åtgärder för att se till att dessa tillämpas. De sanktioner som föreskrivs ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Bestämmelser om sanktioner ingår också i vissa andra EU-rättsakter som gäller bekämpning av djursjukdomar, bl.a. i de direktiv som gäller bekämpning av fågelinfluensa och mul- och klövsjuka.

Enligt den straffbestämmelse som finns i 23 § i den gällande lagen om djursjukdomar kan den som bryter mot lagen eller stadganden eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den dömas till böter eller till fängelse i högst ett år. Bestämmelsen är problematisk med beaktande av den straffrättsliga legalitetsprincipen, enligt vilken beskrivningen av en straffbar gärning ska framgå av lagen. Dessutom har man i linje med den s.k. koncentrationsprincipen redan under en längre tid strävat efter att koncentrera alla straffbestämmelser som innefattar hot om fängelsestraff i strafflagen. Det föreslås därför att strafflagen ändras genom att det i lagen tas in bestämmelser om orsakande av risk för spridning av en djursjukdom. I lagen om djursjukdomar hänvisas det till dessa bestämmelser och föreskrivs om sådana gärningar av mindre betydelse som högst kan leda till bötesstraff. Den föreslagna paragrafen om djursjukdomsförseelse är subsidiär i förhållande till bestämmelserna i strafflagen, dvs. den tillämpas bara om inte strängare

straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag.

Det föreslås att gärningens straffbarhet som djursjukdomsförseelse ska kopplas samman med uppsåt eller oaktsamhet. Det kan inte anses vara tillräckligt att koppla straffbarheten till grovt uppsåt i stället för till uppsåt, eftersom Europeiska unionens rättsakter i många fall förutsätter effektiva och avskräckande sanktioner vid överträdelser av bestämmelserna om djursjukdomar. En förutsättning för att den paragraf som föreslås ingå i strafflagen ska tillämpas är däremot uppsåt eller grov oaktsamhet.

De förfaranden som anges i 1 mom. 1—10 punkten ska vara straffbara. Sådana förfaranden är bl.a. brott mot förelägganden som har att göra med obligatorisk hälsoövervakning eller obligatorisk vaccinering, underlåtenhet att iakttä förbud, villkor och begränsningar som är till för att utrota en sjukdom eller förhindra dess spridning samt brott mot 43 § som gäller uppgörande av en beredskapsplan eller en förpliktelse i en förordning som utfärdats med stöd av den. Det ska också vara straffbart att försumma förelägganden som gäller tillstånd, godkännande, registrering eller förhandsanmälan samt att leverera djur eller djurprodukter från någon annan medlemsstat till Finland eller från Finland till området utanför landets gränser i strid med bestämmelserna i förordningar som utfärdats med stöd av lagen.

Enligt 2 mom. kan tillsynsmyndigheten låta bli att anmäla en förseelse till förundersökningsmyndigheten, om gärningen eller försummelsen är ringa och det inte är fråga om tredska mot myndighetens förbud och föreskrifter. Den som bryter mot ett förbud eller föreläggande som har meddelats med stöd av lagen och förenats med vite, kan enligt 3 mom. lämnas obestraftad för samma gärning.

20 kap. Sökande av ändring

116 §. Sökande av ändring. I den gällande lagen om djursjukdomar finns det inga bestämmelser om sökande av ändring, utan bestämmelser om sökande av ändring finns i 1 § 1 mom. 7 punkten i lagen om landsbygdsnäringsnämnden. Enligt den punkten söks ändring i beslut som en regionförvaltningsmyndighet och en annan myn-

dighet fattat med stöd av lagen om djursjukdomar hos landsbygdsnäringsnämnden.

Enligt den föreslagna paragrafen får i ett beslut av tillsynsmyndigheten som meddelats med stöd av lagen om djursjukdomar eller en EU-rättsakt som genomförs genom denna lag sökas ändring på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). I anslutning till projektet för utvidgning av rättelseyrkandeförfarandet har det bedömts om rättelseförfarandet skulle kunna tillämpas på beslut enligt lagen om djursjukdomar. Det har emellertid ansetts att förfarandet inte lämpar sig för denna ärendekategori på grund av den veterinärmedicinska eller övriga särskilda sakkunskap som krävs i beslutsfattandet samt på grund av användningen av administrativa tvångsmedel.

Förslaget innebär att ändringssökandet överförs från landsbygdsnäringsnämnden till förvaltningsdomstolarna. Detta är befogat av den anledningen att också beslut av statliga myndigheter som fattats med stöd av andra lagar som gäller livsmedelssäkerhet och djurhållning, så som livsmedelslagen, veterinärvårdslagen, lagen om veterinär gränskontroll, lagen om medicinsk behandling av djur, lagen om utövning av veterinäryrket samt djurskyddslagen (247/1996), överklagas hos förvaltningsdomstolen. Det är till stor del samma myndigheter som fattar beslut enligt dessa lagar som de som fattar beslut enligt lagen om djursjukdomar, och i vissa fall kan ett och samma beslut basera sig på samtidig tillämpning av flera lagar. När man bedömer besvär förfarandet måste man också beakta utvecklingen av systemet för ändringssökande i landsbygdsnäringsärenden. Arbetsgruppen för ändringssökande inom landsbygdsnäringsnämnden har i sitt betänkande (JM:s arbetsgruppsbetänkanden 2007:1) föreslagit att landsbygdsnäringsnämnden ska läggas ned och att ärenden som nämnden handlägger ska överföras till förvaltningsdomstolarna.

Den föreslagna bestämmelsen om sökande av ändring gäller också beslut som enligt lagen fattas av kommunalveterinärer och på dessa tillämpas alltså inte bestämmelserna om rättelseyrkande och kommunalbesvär i 11 kap. i kommunallagen (365/1995). Bestämmelsen motsvarar nuläget och är motiverad

med beaktande av att övervakningen av djursjukdomar inte hör till kommunens uppgifter. Enligt den föreslagna lagen har kommunalveterinärerna behörighet att fatta förvaltningsbeslut närmast bara i fråga om intyg över att djur eller produkter som ska sändas utomlands uppfyller kraven för förflyttning. En kommunalveterinär kan dessutom ge ett föreläggande på den grunden att iakttagandet av bestämmelserna har försumrats.

En kommunalveterinär får dessutom i en brådskande situation med stöd av lagens 25 § fatta ett temporärt beslut för att förhindra spridning av en djursjukdom. I ett sådant beslut eller ett beslut som regionförvaltningsverket fattat med stöd av lagens 111 § får ändring enligt förslaget inte särskilt sökas genom besvär. Besvär förbudet utesluter inte möjligheten att söka ändring i ett temporärt beslut i samband med det egentliga avgörandet.

I 2 mom. föreskrivs det att beslut av tillsynsmyndigheter ska verkställas utan dröjsmål. En motsvarande bestämmelse finns i 17 § i förordningen om djursjukdomar (601/1980). Ett beslut av tillsynsmyndigheten som avses i lagen ska enligt förslaget verkställas trots att ändring har sökts, om beslutet till sin karaktär är sådant att det måste verkställas utan dröjsmål eller om verkställigheten av beslutet inte kan uppskjutas av skäl som har att göra med skydd av djurs eller människors hälsa eller säkerställande av livsmedelssäkerheten.

117 §. Sökande av ändring i beslut om avgifter. I 11 b § i lagen om grunderna för avgifter till staten bestäms om sökande av rättelse i ett beslut som gäller en avgift som tas ut till staten. Beträffande sökandet av ändring i fråga om avgifter som ska tas ut för myndighetsåtgärder som vidtagits med stöd av den föreslagna lagen tillämpas vad som föreskrivs i den nämnda paragrafen. Detta ska också gälla avgifter som tas ut för kommunalveterinärernas prestationer.

21 kap. **Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser**

118 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreskrivs det om lagens ikraftträdande och om upphävande av den gällande lagen om djursjukdomar och lagen om bekämpande av

djursjukdomar, som med lätthet sprida sig. Förordningar av jord- och skogsbruksministeriet och beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelning som utfärdats med stöd av de lagar som upphävs förblir emellertid i kraft till dess att något annat föreskrivs.

Bestämmelserna om bearbetning och användning av animaliska biprodukter i lagen om djursjukdomar förblir därtill genom en separat bestämmelse i kraft till dess att de upphävs genom en ny lag om biprodukter. Sådana bestämmelser i lagen om djursjukdomar som temporärt ska förbli i kraft är det inledande stycket och 9 punkten i 12 § 1 mom. samt 12 § 2—4 mom., med stöd av vilka det kan meddelas sådana villkor, begränsningar eller förbud som gäller användning av döda djur och delar av dem samt animaliskt avfall från dem och som är nödvändiga i syfte att förhindra risken för spridning av en djursjukdom. Dessutom ska 12 f § som gäller godkännande och övervakning av anläggningar enligt biproduktsförordningen och 15 § 5 mom. som gäller avgifter som tas ut för tillsynen över anläggningar där djurfoder eller foderråvaror tillverkas förbli i kraft. Vid tillämpningen av bestämmelser som temporärt ska förbli i kraft tillämpas till övriga delar den föreslagna nya lagen. En ny lag om bearbetning och användning av biprodukter ska beredas och en proposition om saken ska överlämnas till riksdagen så snart som möjligt.

119 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafen föreskrivs det att stationer för insamling av sperma, embryosamlingsgrupper och embryoproduktionsgrupper, spermalager, karantäner, aktörer med tillstånd för odling eller rensning av vattenbruksdjur, aktörer som registrerats för transporter av djur, embryon eller könsceller inom unionen och laboratorier som har godkänts eller registrerats i enlighet med den gällande lagen om djursjukdomar eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den får utan separat godkännande eller anmälan fortsätta sin verksamhet i enlighet med de beslut som gäller dem. På dessa aktörer eller stationer tillämpas till övriga delar bestämmelserna i den föreslagna lagen, så som bestämmelserna om övervakning av verksamheten, återkallande

av tillstånd eller registrering samt förande av register över aktörer eller stationer.

Laboratorier, av vilka det krävs godkännande enligt 77 § i den föreslagna lagen, men inte enligt gällande bestämmelser eller föreskrifter, ska söka godkännande inom ett år efter lagens ikraftträdande.

De som exporterar djur eller djurprodukter utanför Europeiska unionen ska registrera sig inom ett år efter att den föreslagna lagen trätt i kraft. Övergångsperioden på ett år gäller också anmälningen av laboratorier som undersöker anmälningspliktiga djursjukdomar samt utarbetandet av de skriftliga beskrivningarna av primärproduktionsställenas smittskydd enligt 7 §, beredningsplanerna enligt 43 § och övervakningsplanerna enligt 18 §.

I paragrafen föreskrivs det dessutom att besvär som gäller beslut som fattats med stöd av lagen om djursjukdomar och som när den föreslagna lagen träder i kraft är anhängiga vid landsbygdsnäringsnämnden överförs till den behöriga förvaltningsdomstolen för avgörande.

1.2 Strafflagen

44 kap. Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

4 a §. Orsakande av risk för spridning av en djursjukdom. Den föreslagna lagen om djursjukdomar innehåller inte någon straffbestämmelse som innefattar hot om fängelsestraff så som den gällande lagen om djursjukdomar, utan en sådan bestämmelse tas in i strafflagen.

I strafflagen finns det redan för närvarande vissa bestämmelser som också kan tillämpas på gärningar som strider mot lagen om djursjukdomar. Enligt 46 kap. 4 § i strafflagen kan den dömas för smuggling som, utan behörigt tillstånd eller annars i strid med vad som stadgas eller bestäms om införsel eller utförsel, för eller försöker föra in i landet eller för eller försöker föra ut ur landet en vara vars införsel eller utförsel är förbjuden eller förutsätter myndighets tillstånd eller kontroll. Det maximala straffet är fängelse i högst två år. När det är fråga om uppsåtlig spridning av en farlig zoonos kan också bestämmelsen om äventyrande av andras hälsa i 34 kap. 4 § i

strafflagen bli tillämplig. Bestämmelsen kriminaliserar spridande av en allvarlig sjukdom så att gärningen är ägnad att orsaka allmän fara för liv eller hälsa. Straffskalan går från fängelse i fyra månader till fängelse i fyra år. Om en sådan gärning som avses i paragrafen och som är ägnad att orsaka allmän fara för liv eller hälsa beror på gärningsmannens oaktsamhet, måste gärningen anses utgöra vållande av allmän fara enligt 34 kap. 7 § i strafflagen för vilken straffet är böter eller fängelse i högst ett år.

Dessa bestämmelser är tillämpliga endast i vissa situationer och räcker således inte till för att ersätta straffbestämmelsen i 23 § i den gällande lagen om djursjukdomar. Därför föreslås det att en ny bestämmelse om orsakande av risk för spridning av en djursjukdom tas in i strafflagen. Det föreslås bli straffbart att i strid med lagen om djursjukdomar eller en föreskrift som utfärdats med stöd av den importera, exportera, förflytta, hantera, inneha eller överlåta djur, embryon eller könsceller av djur, andra djurprodukter eller andra föremål eller ämnen samt underlåta att iakttä ett förbud eller en begränsning som meddelats med stöd av lagen om djursjukdomar för att förhindra spridning av en djursjukdom. De gärningar som enligt förslaget ska beläggas med straff är antingen uppsåtliga gärningar eller sådana som beror på grov oaktsamhet. Dessutom förutsätts att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller allvarlig fara för djurs hälsa.

Paragrafen kan bli tillämplig t.ex. när djur, livsmedel, animaliska biprodukter eller andra föremål eller ämnen som eventuellt sprider djursjukdomar, så som utrustning eller torrströ som används vid djurskötsel, transporteras från en djurhållningsplats där en farlig djursjukdom eller en djursjukdom som lätt sprider sig förekommer, eller från en restriktionszon som inrättats på grund av en djursjukdom som lätt sprider sig, i strid med ett förbud som meddelats genom ett beslut som baserar sig på den föreslagna lagen om djursjukdomar. Bestämmelsen kan också tillämpas när en aktör som bedriver vattenbruk flyttar fiskar som tillhör arter som är mottagliga för en viss djursjukdom eller könscell av dem i strid med 41 § i lagen om djursjukdomar från ett vattenområde där sjukdomen förekommer till ett sjukdomsfritt område. Som

exempel på när bestämmelsen ska tillämpas kan också nämnas import av djur eller embryon eller könsceller av dem i strid med ett importförbud som meddelats genom ett beslut av jord- och skogsbruksministeriet som utfärdats med stöd av bestämmelserna eller 59 § i lagen om djursjukdomar från en plats utanför landets gränser där en allvarlig djursjukdom som smittar till dessa djur eller via dem till människor förekommer i stor utsträckning.

Det föreslås att straffbestämmelsen tas in som en ny 4 a § i strafflagens 44 kap. som handlar om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet. Det är inte möjligt att ta in bestämmelsen i 1 § i det kapitel som gäller brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet, där man kriminaliserar gärningar som strider mot flera lagar, så som livsmedelslagen och lagen om växtskyddsmedel, eftersom paragrafen har begränsats till att endast omfatta gärningar som är ägnade att orsaka fara för människors liv eller hälsa. För orsakande av risk för spridning av en djursjukdom ska, enligt förslaget, dömas till böter eller fängelse i högst sex månader, och straffet ska utdömas endast om strängare straff för gärningen inte bestäms någon annanstans i lag. Detta motsvarar den straffskala som tillämpas på brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet. Det maximala straffet enligt den gällande lagen om djursjukdomar är fängelse i ett år.

1.3 Veterinärvårdslagen

23 §. Ersättning för tillsynsuppgifter. Enligt 1 mom. får kommunen ersättning av statsmedel för utförandet av tillsynsuppgifter avseende djursjukdomar som avses i lagens 15 § 3 mom. Ersättningen beräknas utifrån de direkta kostnader som tillsynen har förorsakat kommunen. Enligt en begränsning som ingår i momentet betalas ersättningen inte för inspektioner och åtgärder som avses i 15 § 3 mom. i lagen om djursjukdomar, för vilka kommunalveterinären får ta ut en avgift av kunden. Eftersom regionförvaltningsverket enligt 99 § i den föreslagna lagen om djursjukdomar tar ut en avgift till staten för kommunalveterinärernas avgiftsbelagda prestationer, föreslås det att nämnda begränsning stryks i 1 mom.

1.4 Lagen om landsbygdsnäringsnäringsnämnd

1 §. Eftersom det i den föreslagna lagen om djursjukdomar föreskrivs om sökande av ändring i beslut som meddelats med stöd av lagen, upphävs bestämmelsen i 1 § 1 mom. 7 punkten i lagen om landsbygdsnäringsnämnd, enligt vilken ändring i beslut som en regionförvaltningsmyndighet och en annan myndighet fattat med stöd av lagen om djursjukdomar söks genom besvär hos landsbygdsnäringsnämnd.

2 §. I paragrafen föreskrivs om lagens ikraftträdande.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Den nya lagen om djursjukdomar upphäver den gällande lagen om djursjukdomar och lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig. Bestämmelser på lägre nivå som har utfärdats med stöd av de lagar som ska upphävas förblir dock i kraft till dess att de upphävs särskilt. Det finns ca 70 författningar på lägre nivå som har utfärdats med stöd av den lag om djursjukdomar som nu ska upphävas, och det är inte möjligt att se över dem alla i samband med att den nya lagen träder i kraft. Det är ändå meningen att innan lagen träder i kraft utfärdas de bestämmelser på lägre nivå, i fråga om vilka behörigheten ankommer på statsrådet. Av jord- och skogsbruksministeriets förordningar är det meningen att man ska revidera de förordningar som på grund av motstridigheter mellan lagen och förordningarna inte kan tillämpas efter att den nya lagen om djursjukdomar trätt i kraft. Övriga förordningar och beslut som utfärdats av jord- och skogsbruksministeriet ses över först efter att lagen trätt i kraft.

I den föreslagna lagen om djursjukdomar ingår ett stort antal bemyndiganden att utfärda förordning. Det stora antalet bemyndiganden beror framför allt på att olika djursjukdomar bekämpas med olika medel och att nödvändiga åtgärder för förebyggande och bekämpande av djursjukdomar och förhindrande av deras spridning varierar också bero-

ende på djurart. På lagnivå är det inte möjligt att tillräckligt detaljerat föreskriva om bekämpning av djursjukdomar i alla situationer, när man dessutom beaktar skillnaderna som förekommer i Europeiska unionens djursjukdomsspecifika rättsakter. Lagen om djursjukdomar gäller också beredskap för sådana krissituationer som inte till alla delar kan förutses. Regleringen på lagnivå bör innefatta ett visst spelutrymme, för att sådana författningsändringar som eventuellt behövs i en krissituation och som t.ex. föranleds av unionens nödåtgärder kan genomföras tillräckligt snabbt.

Enligt lagen om djursjukdomar får statsrådet utfärda förordningar om förfaranden för smittskydd som ska iaktas på vissa djurhållningsplatser (7 §) samt om genomförande av obligatorisk eller frivillig hälsoövervakningen (8 och 9 §). Genom förordning av statsrådet utfärdas det dessutom bestämmelser om de djurarter i fråga om vilka samling eller lagring av sperma eller embryon eller produktion av embryon kräver en godkänd anläggning eller aktör (46 §) samt om de standardersättningar som används för att ersätta avlivade djur.

I största delen av de bemyndiganden som föreslås ingå i lagen om djursjukdomar är det jord- och skogsbruksministeriet som bemyndigas att utfärda förordning. På samma sätt som hittills är det ministeriet som bestämmer vilka djursjukdomar som är djursjukdomar som ska bekämpas och indelar dessa i djursjukdomar som lätt sprider sig, farliga djursjukdomar och djursjukdomar som ska övervakas i enlighet med de krav som anges i lagen (5 § 5 mom.).

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas därtill närmare bestämmelser om nödvändiga åtgärder för utrotande av djursjukdomar (26 §), om villkoren för inrättande av ett smittområde och en restriktionszon, om fastställandet av zon- eller områdesgränserna samt om de förbud, villkor och begränsningar som ska iaktas inom ett område eller i en zon (32—34 §). Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i dessa fall ges jord- och skogsbruksministeriet. Orsaker är omfattningen av de grundläggande bestämmelser som föreslås ingå i lagen och det faktum att det på unionsnivå finns mycket detaljerade bestämmelser

om de djursjukdomsspecifika åtgärderna vid sjukdomsutbrott och att möjligheten att på nationell nivå påverka valet av bekämpningsåtgärder i allmänhet är liten.

Också det stora antalet farliga djursjukdomar och djursjukdomar som lätt sprider sig talar för den föreslagna låga författningsnivån. Det finns 19 djursjukdomar som lätt sprider sig och 15 farliga djursjukdomar, och därtill kan det i unionens lagstiftning finnas separata bestämmelser för olika former av samma sjukdom. Bestämmelserna utgör en helhet som är omfattande och detaljerad, och det är inte möjligt att innehållsmässigt dela upp bestämmelserna på lägre nivå än lag i två delar, förordningar av statsrådet och förordningar av jord- och skogsbruksministeriet, utan att lagstiftningen skulle bli svår att greppa och tillämpa.

De bestämmelser som utfärdas av jord- och skogsbruksministeriet och som kompletterar lagen kan enligt förslaget också gälla bl.a. skyldighet att anmäla misstänkta fall av djursjukdomar, villkoren för godkännande av en station för insamling av sperma, en embryosamlingsgrupp eller en embryoproduktionsgrupp eller ett spermalager eller de krav som ställs på deras verksamhet, villkoren för det tillstånd som krävs av vattenbruksanläggningar och vissa rensningsanläggningar, de krav som ställs på förflyttning av djur eller djurprodukter över landets gränser, de krav som ställs på transport av däggdjur, fåglar, vattenlevande djur eller djurprodukter, kompetensen i fråga om de godkända laboratoriernas personal och de krav som ställs på laboratoriernas kvalitets- och smittskyddssystem, beredningsplanering eller införandet av uppgifter i register som förs med stöd av lagen om djursjukdomar. De nämnda bemyndigandena att utfärda förordning gäller frågor av rätt teknisk natur.

Enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Enligt 82 § 4 mom. i den föreslagna lagen om djursjukdomar får Livsmedelssäkerhetsverket utfärda föreskrifter om när och hur laboratorierna ska sända mikrobstammar och prover samt lämna uppgif-

ter till Livsmedelssäkerhetsverket. Det föreslagna bemyndigandet att utfärda föreskrifter är befogat med tanke på de yrkesmässiga särdrag som hänför sig till laboratorieverksamheten. Bemyndigandet att utfärda föreskrifter hänför sig till det tekniska genomförandet av laboratoriernas skyldighet, och det finns inga sådana hinder för denna reglering som skulle anknyta till regleringens innehåll eller betydelse.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft våren 2013.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Näringsfrihet

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har emellertid ansett att tillståndsplikt i undantagsfall kan tillåtas (GrUU 19/2002 rd). Det har ansetts att en anmälnings- eller registreringsplikt som utgör förutsättning för inledande av näringsverksamhet i sak kan jämföras med tillståndsplikt (GrUU 9/2005 rd, s. 2/I, GrUU 56/2002 rd, GrUU 45/2001 rd, s 2/I).

Enligt den föreslagna lagen om djursjukdomar får sperma av djur i princip endast samlas upp och för produktion av spermadoser behandlas på en godkänd station för insamling av sperma samt förvaras på en sådan station eller i ett godkänt spermalager. Utgångspunkten är att embryon av djur endast får samlas och produceras av en godkänd embryosamlingsgrupp. Förutsättningen för att karantäntjänster ska få tillhandahållas för djur är att karantänen är godkänd, och djursjukdomar som ska bekämpas får endast diagnostiseras och mikrober och parasiter som orsakar djursjukdomar som lätt sprider sig och farliga djursjukdomar endast hanteras vid ett godkänt laboratorium. Även platser för desinfektion av fordon som används för transport av djur och platser för byte av vattnet i transportbehållare för vattenlevande djur ska vara godkända enligt lagen. Godkännande förutsätts också av vissa aktörer

som bedriver handel mellan medlemsstaterna, så som djurförmedlare.

Det krävs enligt lagen i vissa specialsituationer tillstånd för odling av vattenbruksdjur eller könsceller av dem samt för att bedriva rensningsverksamhet. Aktörer som inte behöver tillstånd eller godkännande men som bedriver handel inom unionen med sådana djur, embryon eller könsceller som kan medföra risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas måste emellertid registrera sig. Registrering krävs också av aktörer som sänder djur eller djurprodukter till stater utanför Europeiska unionen. En förhandsanmälan om ett laboratorium som analyserar prover med avseende på anmälningspliktiga djursjukdomar ska enligt den föreslagna lagen göras till myndigheterna.

Syftet med bestämmelserna är att bekämpa djursjukdomar och främja djurhälsa. Dessa är sådana viktiga samhällsintressen med vilka man kan motivera en begränsning av näringsfriheten. Kraven på tillstånd och godkännande när det gäller artificiell reproduktion av djur, odling och rensning av vattenbruksdjur, handel inom unionen, laboratorieverksamhet samt desinfektion av fordon och byte av vattnet i transportbehållare baserar sig på sådana EU-rättsakter som är bindande för Finland. Övriga förpliktelser som hänför sig till ovannämnda godkännanden, tillstånd, registreringar eller anmälningar är förenliga med unionens rättsakter.

Grundlagsutskottet har ansett att begränsningar i näringsfriheten ska vara exakta och noggrant avgränsade. Det väsentliga innehållet i begränsningarna, så som begränsningarnas omfattning och förutsättningar, ska dessutom framgå av lagen. Utskottet har också ansett det vara viktigt att bestämmelserna om villkoren för tillståndet och tillståndets beständighet är så utformade att myndigheternas verksamhet är tillräckligt förutsägbar (GrUU 15/2008, s. 2/II). I den föreslagna lagen anges villkoren för när tillstånd ska beviljas eller för när en aktör, en anläggning eller ett verksamhetsställe ska godkännas eller registreras. I lagen ingår också nödvändiga bestämmelser om återkallande av tillstånd, godkännande eller registrering samt om upphörande av giltighetstiden för en registrering.

Grundlagsutskottet har i sin praxis i fråga om reglering av näringsverksamhet ansett att

återkallande av ett tillstånd är en myndighetsåtgärd som ingriper kraftfullare i individens rättsliga ställning än avslag på en ansökan om tillstånd. Därför har utskottet ansett att det för att lagstiftningen ska vara proportionerlig är nödvändigt att möjligheten att återkalla tillstånd kopplas till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelse och till att eventuella anmärkningar och varningar till tillståndshavaren inte har lett till att bristerna i verksamheten har korrigerats (t.ex. GrUU 58/2010 rd, s. 5, GrUU 32/2010 rd, s. 8, GrUU 28/2008 rd, s. 2, GrUU 31/2006 rd, s. 2). Utskottet har dessutom ansett att det med tanke på 18 § 1 mom. i grundlagen är problemfritt att återkalla ett godkännande i situationer där hälsofaran inte kan förhindras på något annat sätt (GrUU 37/2005 rd, s. 2/II). De föreslagna bestämmelserna om återkallande av godkännande eller tillstånd överensstämmer med dessa krav och riktlinjer.

Den föreslagna lagen innehåller flera bestämmelser om olika åtgärder, förbud, villkor och begränsningar som syftar till att förebygga eller övervaka djursjukdomar, förhindra smittspridning eller bekämpa djursjukdomar och som innebär inskränkningar i näringsfriheten. Sådana förbud, villkor och begränsningar ingår t.ex. i beslut som meddelas med stöd av lagens 23 § för att förhindra spridning av en djursjukdom, beslut som gäller ett smittområde, en restriktionszon och ett restriktionsområde och som meddelas med stöd av bestämmelserna i lagens 5 kap., beslut som meddelas med stöd av lagens 45 § samt bestämmelser och beslut som gäller gränsöverskridande handel med djur och djurprodukter. Åtgärder som begränsar näringsfriheten ingår bl.a. i de åtgärdsbeslut som med stöd av lagens 26 § meddelas för att utrota en sjukdom, åtgärdsbeslut som avser att förhindra spridning av zoonoser, förordningar som med stöd av lagens 44 § meddelas för att bekämpa en djursjukdom som lätt sprider sig, beslut som gäller nödvaccineringar samt den obligatoriska hälsoövervakningen. Bestämmelser och befogenheter av den typen innehållande förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som begränsar näringsfriheten finns för närvarande inte bara i den gällande lagen om djursjukdomar och bestämmelser som utfärdats med stöd av den utan också i lagen

om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig som stiftades i grundlagsordning i form av en s.k. undantagslag.

Det finns godtagbara skäl för de föreslagna bestämmelserna och regleringen uppfyller de krav på noggrann avgränsning och exakthet samt kravet på reglering i lag som ställs på bestämmelser som innehåller inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. Regleringen har, för att uppfylla kravet på proportionalitet, dessutom byggts upp så att vissa förbud, villkor, begränsningar och åtgärder kan komma i fråga endast vid utbrott av de allvarligaste djursjukdomarna. De flesta föreslagna befogenheter som gäller förbud, villkor, begränsningar och åtgärder är nödvändiga för att genomföra Europeiska unionens lagstiftning. Bestämmelserna som är till för att hindra spridning av djursjukdomar har också ett samband med grundlagens 20 § 2 mom., enligt vilket det allmänna ska verka för att alla tillförsäkras en sund miljö.

Egendomsskydd

Med stöd av grundlagens 15 § 1 mom. som gäller egendomsskydd är vars och ens egendom tryggad. Grundlagsutskottet har emellertid i sin tolkningspraxis konstaterat att grundlagen inte skyddar egendom mot alla användningsbegränsningar, och att det går att begränsa ägarens rättigheter genom lag, om den uppfyller de allmänna krav som ställs på lagar som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna (bl.a. GrUU 32/2010 rd, s. 4/I och GrUU 8/1996 rd). Ersättningen för en inskränkning i egendomens användning är av betydelse när man bedömer om inskränkningarna är acceptabla (GrUU 6/2010 rd och GrUU 38/1998 rd).

Enligt den föreslagna lagen om djursjukdomar kan tillsynsmyndigheten med stöd av lagens 20 § 2 mom., 26 § 1 mom., 39 § 1 mom., 73 § 3 mom. eller 74 § 3 mom. bestämma att djur ska avlivas, slaktas eller rensas. Åtgärden ska vara nödvändig för att utreda en misstanke om en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom, för att utrota sjukdomen på en djurhållningsplats, för att förhindra risken för spridning av en djursjukdom i samband med en transport eller för att inom ett smittområde, i en restriktionszon el-

ler inom ett restriktionsområde stoppa spridningen av en djursjukdom som lätt sprider sig i situationer där övriga medel som anges i lagen inte är tillräckliga för att kontrollera epidemin. Dessutom kan tillsynsmyndigheten bestämma att djurprodukter ska behandlas eller bortskaffas med stöd av lagens 26 § 1 mom. eller 29 § samt att annan egendom ska bortskaffas med stöd av 26 § 1 mom. för att utrota en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom på en djurhållningsplats eller för att undanröja den risk för smittspridning som är förknippad med produkterna.

Bestämmelserna är nödvändiga för att bekämpa djursjukdomar, upprätthålla livsmedelssäkerheten och trygga folkhälsan. Bestämmelserna måste också anses stå i rätt proportion till det rättsobjekt som skyddas genom de grundläggande fri- och rättigheterna och till vikten av det samhälleliga intresse som ligger bakom begränsningen. Enligt 103 § i den föreslagna lagen om djursjukdomar har en djurägare i princip rätt att få full ersättning för djur som avlivats med stöd av nämnda bestämmelser. Enligt lagens 104 § har ägaren dessutom rätt att få ersättning för produkter och övriga ämnen och föremål som med stöd av lagens 26 § 1 mom. har bortskaffats eller hanterats så att egendomen har skadats eller annars blivit oanvändbar.

Arbetsplikt

I 88 § i den föreslagna lagen om djursjukdomar föreskrivs det om arbetsplikt i situationer där en djursjukdom som lätt sprider sig har spridit sig över ett vidsträckt område i landet och tillsynsmyndigheterna inte har tillräckliga resurser för att bekämpa den. I sådana fall kan legitimerade veterinärer, som är stadigvarande bosatta i landet, och veterinärmedicine studerande, med rätt att temporärt utöva veterinäryrket, med stöd av ett beslut av Livsmedelssäkerhetsverket förordnas att sköta sådana veterinäruppgifter som är nödvändiga på grund av det aktuella sjukdomsläget.

Arbetsplikten innebär att man ingriper i den personliga frihet som tryggas i 7 § 1 mom. i grundlagen samt i vars och ens rätt att enligt grundlagens 18 § skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som

han eller hon valt fritt. Tvångsarbete strider dessutom mot artikel 4 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och vissa andra internationella överenskommelser. Förbud mot tvångsarbete i internationella överenskommelser gäller dock inte situationer där nödläge eller olycka hotar samhällets existens eller välfärd.

Grundlagsutskottet har inte ansett att bestämmelserna om arbetsplikt för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården vid storolyckor och pandemier skulle strida mot internationella förpliktelser och inte heller att de skulle vara problematiska i ljuset av de generella villkoren för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 6/2009 rd, s. 11—12). Situationerna när de föreslagna arbetsförordnandena skulle komma att användas motsvarar dessa pandemisituationer.

Grundlagsutskottet har tidigare i samband med bedömningen av lagförslag som gällt arbetsplikt och biståndsskyldighet fäst uppmärksamhet vid hur länge skyldigheten pågår samt vid vem som hör eller kan höra till denna krets och hur de utses (GrUU 31/1998 rd, s. 4/I). Beträffande bestämmelserna om arbetsplikt för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården under arbetskonflikter har utskottet ansett att bara sådana personer kan förordnas att utföra patientsäkerhetsarbete som har behörighet för de vårduppgifter som avses i lagen (GrUU 15/2007 rd, s. 4—5). Den föreslagna arbetsplikten gäller endast sådana utövare av veterinäryrket som avses i lagen om utövning av veterinäryrket. Dessa kan förordnas att utföra enbart sådana uppgifter som de skäligen kan utföra med beaktande av sin utbildning, arbetserfarenhet, hälsotillstånd och familjeförhållanden. Arbetsplikten kan fortgå högst två veckor i sänder, sammanlagt dock högst två månader. Den föreslagna regleringen måste följaktligen anses uppfylla de krav som gäller noggrann avgränsning, exakthet och proportionalitet.

Personuppgifter

I 10 § 1 mom. i grundlagen föreskrivs att vars och ens privatliv är tryggt, och att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett det viktigt med tanke på skyddet för personuppgifter i myndighetsregister att det föreskrivs åtminstone om registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, de tillåtna användningsändamålen, de situationer då uppgifterna kan lämnas ut, förvaringstiden och rätts säkerheten för de registrerade. Regleringen av dessa faktorer på lagnivå ska dessutom vara omfattande och detaljerad (GrUU 38/2010 rd, s. 2—3 och GrUU 27/2006 rd). Kravet på att bestämmelser ska utfärdas genom lag gäller också sammanslagning av personregister samt möjligheten att lämna ut personuppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 12/2002 rd, s. 5). De uppgifter som samlas in med stöd av lagen om djursjukdomar och som ska införas i de register som nu föreslås bli inrättade är huvudsakligen andra uppgifter än personuppgifter, men uppgifterna kan också innefatta personuppgifter. Regleringen ska i fråga om dessa uppfylla kraven i 10 § i grundlagen.

De register som anges i 15 kap. i lagen om djursjukdomar utgör en del av det informationssystem som avses i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem. Bestämmelser om ändamålet med informationssystemet finns i 3 § i den lagen. De föreslagna bestämmelserna om registren och deras innehåll kompletterar bestämmelserna i den nämnda lagen. När det gäller utlämnande av personuppgifter som ingår i register och uppgifternas offentlighet iakttas personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem.

Bestämmelserna i 15 § i lagen om djursjukdomar omfattar vissa bestämmelser om förvaringstider för uppgifterna som avviker från bestämmelserna i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem. Enligt 98 § i den föreslagna lagen om djursjukdomar ska uppgifter om utbrott av djursjukdomar som ska bekämpas och nya, allvarliga djursjukdomar bevaras varaktigt i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis är det inte förenligt med grundlagens bestämmelser om skydd för person-

uppgifter att uppgifter i personregister bevaras permanent (GrUU 51/2002 rd, s. 3/II) om bevaringen inte är befogad av skäl som är kopplade till informationssystemets art eller syfte (GrUU 3/2009 rd, s. 3/II och GrUU 54/2010 rd, s. 2—3). Varför den föreslagna bestämmelsen om varaktig bevaring av uppgifter är nödvändig har motiverats i detaljmotiveringen till paragrafen.

Hemfrid

Genom bestämmelsen om skydd för privatlivet i 10 § i grundlagen är vars och ens hemfrid tryggad. Genom lag kan det dock bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas och för att brott ska kunna utredas. Den i grundlagen skyddade hemfriden täcker i princip alla lokaler som är avsedda som fast bostad (GrUU 46/2001 rd). Grundlagsutskottet har ansett att en åtgärd som ingriper i hemfriden kan godkännas "för att brott ska kunna utredas" om åtgärden kopplas till en konkret och specificerad anledning att misstänka att brott mot lagen har begåtts eller kommer att begås (t.ex. GrUU 37/2010 rd, s. 5, GrUU 32/2010 rd, s. 11). Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden (GrUU 46/2001 rd och GrUU 48/2001 rd) förutsatt att brottsmisstankarna är sådana där gärningen kan leda till fängelse. Å andra sidan har utskottet ansett att det är acceptabelt att utföra inspektioner i en hemfridsskyddad plats för att kontrollera att stöd och bidrag som beviljats med offentliga medel används på tillbörligt sätt också om det finns grundad anledning att misstänka sådana straffbara förseelser som allra högst ger ett bötesstraff (GrUU 69/2002 rd, s. 2—3). I sitt utlåtande GrUU 40/2002 rd har grundlagsutskottet ansett att ingrepp i den grundlagstryggade hemfriden för utredning av förseelser som är föga klandervärda inte uppfyller proportionalitetskravet beträffande en begränsning av en grundläggande fri- eller rättighet.

Enligt 90 § i den föreslagna lagen om djursjukdomar får en i lagen avsedd inspektion utföras i lokaler som används för permanent boende om det finns skäl att misstänka att en aktör som är ansvarig för djur eller någon annan aktör som avses i lagen har gjort sig

skyldig till ett brott på vilket kan följa fängelse. I bestämmelsen är det fråga om en konkret och specifik misstanke som gäller ett brott som kan leda till fängelse. Den föreslagna regleringen står i samklang med grundlagsutskottets praxis i frågan.

I lokaler som används för permanent boende får en inspektion enligt 90 § utföras också om en aktör misstänks ha gjort sig skyldig till en djursjukdomsförseelse som avses i 115 §, som kan innebära en allvarlig risk för människors eller djurs hälsa. Genom lag kan det enligt 10 § 3 mom. i grundlagen också bestämmas om sådana åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas.

Enbart förhindrande av att djurens välbefinnande äventyras handlar enligt grundlagsutskottets mening inte om att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna i enlighet med 10 § 3 mom. i grundlagen (GrUU 34/2009 rd, s. 3). I den reglering som nu föreslås är det fråga om en misstanke om ett sådant brott som kan innebära en allvarlig risk för både människor och djur. Inspektionsrätten har i lagen bundits till sådana rättsobjekt som hänför sig till den rätt till liv som tryggas i grundlagens 7 §, den skyldighet för det allmänna att främja hälsa som föreskrivs i 19 § och den grundläggande rättigheten till miljön enligt 20 §. Dessutom är inspektionsrätten i bestämmelsen bunden till ett nödvändighetskriterium. Regleringen uppfyller enligt regeringens uppfattning de villkor som anges i 10 § 3 mom. i grundlagen. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepaxis (GrUU 46/2001 rd och GrUU 48/2001 rd) förutsatt att inspektioner som ingriper i hemfriden måste vara nödvändiga för att utreda de omständigheter som är föremål för inspektionen och att inspektioner bara får utföras av en myndighet. Bestämmelserna i 90 § i den föreslagna lagen om djursjukdomar uppfyller dessa villkor.

Den straffrättsliga legalitetsprincipen

Allmänna krav beträffande användningen av strafflagstiftning är enligt grundlagsutskottet kravet på att det ska föreskrivas om ett brott genom lag, att det ska finnas vägan-

de samhälleliga behov och godtagbara grunder för straffbarhet med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna, kravet på okränkbarhet för kärnområdet i de grundläggande fri- och rättigheterna, kravet på proportionalitet, rättsskyddskravet och kravet på att de mänskliga rättigheterna ska respekteras (GrUB 25/1994 rd, GrUU 23/1997 rd).

Lagutskottet har (LaUU 9/2004 rd, LaUB 8/2004 rd, LaUB 15/2005 rd, LaUB 2/2006 rd) däremot poängterat att det ska finnas en godtagbar grund och ett vägande samhälleligt behov för all strafflagstiftning, och dessutom ska den beakta annan existerande reglering och alternativa förfaranden. Kriminaliseringen ska ha en preventiv verkan samt med anledning av legalitetsprincipen vara tillräckligt exakt och noggrant avgränsad. I samband med totalrevideringen av strafflagen har man också i enlighet med de allmänna kriminaliseringsprinciperna ansett att straffrätten bör användas endast för att skydda sådana intressen som kan anses som viktiga. En kriminalisering är dessutom alltid det sista medlet jämförd med övriga samhälleliga medel.

Straff med stöd av den bestämmelse om orsakande av risk för spridning av en djursjukdom som föreslås ingå i strafflagen kan dömas ut för vissa gärningar som strider mot lagen om djursjukdomar och som är ägnade att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller allvarlig fara för djurs hälsa. Enligt 115 § i den föreslagna lagen om djursjukdomar kan den som bryter mot de förbud, villkor, begränsningar eller förpliktelser som anges i paragrafen och som gäller bekämpning av djursjukdomar dessutom dömas till böter för djursjukdomsförseelse. Bestämmelserna ersätter straffbestämmelsen i den gällande lagen om djursjukdomar. Strafflagens befintliga bestämmelser om smuggling och äventyrande av andras hälsa kan bli tillämpliga på vissa gärningar som strider mot lagen om djursjukdomar, men bestämmelserna är inte tillräckliga med tanke på den fara ett brott mot lagen om djursjukdomar kan innebära för djurs hälsa, husdjursproduktionen och folkhälsan samt med tanke på kravet i artikel 55 i kontrollförfordningen om att det ska fastställas sanktioner vid överträdelser av gemenskapsbestämmelser om skydd av djurs hälsa. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.

Rättsskydd

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

Enligt 116 § i den föreslagna lagen om djursjukdomar får i ett beslut av tillsynsmyndigheten som meddelats med stöd av den lagen sökas ändring på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Förbud, villkor eller begränsningar som iakttas inom ett smittområde, en restriktionszon eller ett restriktionsområde som avses i 5 kap. meddelas genom beslut av Livsmedelssäkerhetsverket eller jord- och skogsbruksministeriet, så rätten att söka ändring gäller även dem. Enligt förvaltningsprocesslagen får ändring sökas av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet.

Enligt förslaget får i ett interimistiskt

beslut enligt 25 § och 111 § 3 mom. inte särskilt sökas ändring genom besvär. Med hänvisning till förarbetena (RP 309/1993 rd, s. 78) hindrar grundlagen inte att det genom lag föreskrivs om smärre undantag till exempel från rätten att överklaga förutsatt att undantagen inte ändrar på det faktum att rätten är huvudregel och att de inte i enskilda fall äventyrar den enskildes rättssäkerhet (bl.a. GrUU 5/2006 rd, s. 7/II, GrUU 48/2006 rd, s. 4-5). Besvärsförbudet beträffande en kommunalveterinärs eller regionförvaltningsverkets temporära beslut är motiverat med tanke på att ett temporärt beslut gäller endast en kort tid. Förbudet utgör inte något problem med tanke på 21 § i grundlagen, eftersom aktören har rätt att söka ändring i det slutliga beslutet i ärendet.

Överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig

skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts-säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis är förutsättningen för att offentliga förvaltningsuppgifter ska kunna anförtros andra än myndigheter att det genom lag åtminstone i stora drag anges vilken kompetens eller behörighet den som sköter uppgiften förutsätts ha (bl.a. GrUU 28/2001 rd och 48/2001 rd). En person som sköter offentliga förvaltningsuppgifter ska handla under tjänsteansvar (GrUU 48/2001 rd). En förutsättning för att kraven på god förvaltning ska uppfyllas är att allmänna förvaltningslagar också tillämpas när någon annan än en myndighet utövar offentlig makt. Enligt grundlagsutskottet är det emellertid inte längre nödvändigt att på grund av 124 § i grundlagen ta in en hänvisning till allmänna förvaltningslagar i lagens bestämmelser om överföring av offentlig makt (GrUU 43/2010 rd, s. 4).

I 87 § i den föreslagna lagen om djursjukdomar finns det bestämmelser om auktoriserade inspektörer som i stället för eller genom att bistå kommunalveterinären får utföra i lagen avsedda inspektioner eller undersökningar på djurhållningsplatserna samt i samband med dessa ta nödvändiga prover. En person, med för uppgiften tillräcklig yrkeskunskap när det gäller de djurarter som inspektionerna och undersökningarna avser, djursjukdomar och bekämpningen av djursjukdomar kan bemyndigas. Rätten att utföra inspektioner och undersökningar och ta prover kan avgränsas till att enbart gälla vissa djurarter eller vissa inspektioner och undersökningar. En auktoriserad inspektör har inte rätt att för utförande av sina uppgifter få tillträde till sådana lokaler som används för permanent boende. Enligt förslaget ska bestämmelserna

om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på auktoriserade inspektörer. En auktoriserad inspektör ska på begäran visa upp ett skriftligt bemyndigande.

Den föreslagna bestämmelsen om anlitande av auktoriserade inspektörer för inspektions- och provtagningsuppgifter är nödvändig för att man ska kunna trygga en sådan mångsidig kompetens som krävs vid övervakning av djursjukdomar. Sådana åtgärder som en kommunalveterinär inte klarar av på basis av sin utbildning och arbetserfarenhet och som kräver mycket specialiserad kompetens kan anknyta till uppgifterna. Den föreslagna bestämmelsen om auktoriserade inspektörer ökar också flexibiliteten när det gäller övervakning av djursjukdomar i situationer där myndigheterna vid en viss tidpunkt inte har tillräckliga resurser för att t.ex. utföra sådana omfattande övervakningsundersökningar som genomförs i landet. Auktoriserade inspektörer har inte rätt att fatta sådana förvaltningsbeslut som avses i lagen, utan sådana beslut fattas av tillsynsmyndigheten. På auktoriserade inspektörer överförs således inte uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt. Den föreslagna regleringen uppfyller också övriga villkor som har att göra med överföring av offentliga förvaltningsuppgifter.

Lagstiftningsordning

På ovan anförda grunder anses det att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av de statsförfattningsrättsliga synpunkter som hänför sig till propositionen anser regeringen det dock vara önskvärt att ett utlåtande om propositionen begärs av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om djursjukdomar**

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att främja djurhälsan, trygga människors hälsa, säkerställa livsmedlens säkerhet samt trygga verksamhetsförutsättningarna för husdjursproduktionen genom att förebygga och minska förekomsten av sjukdomar och smitta som kan överföras från ett djur till ett annat eller till en människa (*djursjukdomar*).

2 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs det om förebyggande av djursjukdomar, om övervakning av djurens hälsotillstånd och förekomsten av djursjukdomar samt om åtgärder som behövs för att utrota djursjukdomar och förhindra deras spridning.

Denna lag tillämpas på transport över Finlands gränser av djur, djurprodukter och andra föremål som sprider djursjukdomar, om bestämmelser om detta inte finns i lagen om veterinär gränskontroll (1192/1996).

3 §

Europeiska unionens lagstiftning

Denna lag tillämpas på genomförandet av följande EU-rättsakter om bekämpning av

djursjukdomar som antagits av Europeiska unionen, och på genomförandet av rättsakter som antagits med stöd av dem, om inte annat föreskrivs om genomförandet av rättsakterna någon annanstans i lag:

1) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati,

2) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 998/2003 om djurhälsovillkor som ska tillämpas vid transporter av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om ändring av rådets direktiv 92/65/EEG (*förordningen om sällskapsdjur*),

3) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2160/2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen (*zoonosförordningen*),

4) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd (*kontrollförordningen*),

5) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel, samt

6) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002.

Lagen ska dessutom tillämpas på genomförandet av följande rättsakter och med stöd av dem antagna rättsakter på lägre nivå, om inte något annat föreskrivs om genomförandet någon annanstans i lag.

1) Rådets direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur och svin inom gemenskapen,

2) Rådets direktiv 82/894/EEG om anmälan av djursjukdomar inom gemenskapen,

3) Rådets direktiv 88/407/EEG om djurhälsokrav som är tillämpliga vid handel inom gemenskapen med och import av djupfryst sperma från tamdjur av nötkreatur,

4) Rådets direktiv 89/556/EEG om djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen med och import från tredje land av embryon från tamdjur av nötkreatur,

5) Rådets direktiv 89/662/EEG om veterinära kontroller vid handeln inom gemenskapen i syfte att fullborda den inre marknaden,

6) Rådets direktiv 90/425/EEG om veterinära och avelstekniska kontroller i handeln med vissa levande djur och varor inom gemenskapen med sikte på att förverkliga den inre marknaden,

7) Rådets direktiv 90/429/EEG om djurhälsokrav som är tillämpliga vid handel inom gemenskapen med och import av sperma från tamdjur av svin,

8) Rådets direktiv 91/68/EEG om djurhälsovillkor för handeln med får och getter inom gemenskapen,

9) Rådets direktiv 92/35/EEG om kontrollregler och åtgärder för bekämpning av afrikansk hästpest,

10) Rådets direktiv 92/65/EEG om fastställande av djurhälsokrav i handeln inom och importen till gemenskapen av djur, sperma, ägg (ova) och embryon som inte faller under de krav som fastställs i de specifika gemenskapsregler som avses i bilaga A.I till direktiv 90/425/EEG (*rådets direktiv 92/65/EEG*),

11) Rådets direktiv 92/66/EEG om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av Newcastlesjukan,

12) Rådets direktiv 92/118/EEG om djurhälso- och hygienkrav för handel inom gemenskapen med produkter, som inte omfattas av sådana krav i de särskilda gemenskapsbestämmelser som avses i bilaga A. I till direktiv 89/662/EEG och, i fråga om patogener, i

direktiv 90/425/EEG, samt för import till gemenskapen av sådana produkter,

13) Rådets direktiv 92/119/EEG om införande av allmänna gemenskapsåtgärder för bekämpning av vissa djursjukdomar och särskilda åtgärder mot vesikulär svinsjuka,

14) Rådets direktiv 96/93/EG om certifiering av djur och animaliska produkter,

15) Rådets direktiv 2000/75/EG om fastställande av särskilda bestämmelser om åtgärder för bekämpning och utrotning av bluetongue,

16) Rådets direktiv 2001/89/EG om gemenskapsåtgärder för bekämpning av klassisk svinpest,

17) Rådets direktiv 2002/60/EG om särskilda bestämmelser för bekämpning av afrikansk svinpest och om ändring av direktiv 92/119/EEG beträffande Teschensjuka och afrikansk svinpest,

18) Rådets direktiv 2002/99/EG om fastställande av djurhälsoregler för produktion, bearbetning, distribution och införsel av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel,

19) Rådets direktiv 2003/85/EG om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka, om upphävande av direktiv 85/511/EEG och beslutet 89/531/EEG och 91/665/EEG samt om ändring av direktiv 92/46/EEG,

20) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/99/EG om övervakning av zoonoser och zoonotiska smittämnen, om ändring av rådets beslut 90/424/EEG och om upphävande av rådets direktiv 92/117/EEG,

21) Rådets direktiv 2005/94/EG om gemenskapsåtgärder för bekämpning av aviär influensa och om upphävande av direktiv 92/40/EEG,

22) Rådets direktiv 2006/88/EG om djurhälsokrav för djur och produkter från vattenbruk och om förebyggande och bekämpning av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur.

23) Rådets direktiv 2009/156/EG om djurhälsovillkor vid förflyttning och import av hästdjur från tredje land, samt

24) Rådets direktiv 2009/158/EG om djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen med och för import från tredje land av fjäderfä och kläckägg.

4 §

Förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om bekämpande av djursjukdomar som inverkar på livsmedelssäkerheten finns också i livsmedelslagen (23/2006).

Bestämmelser om åtgärder för att skydda befolkningen från sjukdomar som smittar från djur finns också i lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986).

Bestämmelser om fridlysning av vilda djur och om dispens från bestämmelserna om fridlysning finns i naturvårdslagen (1096/1996), jaktlagen (615/1993) och lagen om fiske (286/1982).

5 §

Klassificering av djursjukdomar

I denna lag indelas djursjukdomar i *djursjukdomar som ska bekämpas, anmälningspliktiga djursjukdomar samt andra djursjukdomar*.

Djursjukdomar som ska bekämpas indelas vidare i

1) *djursjukdomar som ska övervakas*, som avser djursjukdomar som orsakar sådan ekonomisk skada för djurhållningen, skada på vilda djurstammar, fara för människors hälsa eller skada för export av och handel med djur eller varor att det för att trygga dessa är motiverat att bekämpa sjukdomen,

2) *farliga djursjukdomar*, som avser djursjukdomar som i betydande grad försvårar verksamhetsförutsättningarna för husdjursproduktionen, orsakar betydande skada på vilda djurstammar, i betydande utsträckning hindrar eller försvårar export av och handel med djur eller produkter, eller som kan smitta från djur till människa och orsaka allvarlig sjukdom, samt,

3) *djursjukdomar som lätt sprider sig*, som avser djursjukdomar som uppfyller kriterierna i 2 punkten och som dessutom särskilt lätt sprids.

En djursjukdom får betecknas som en djursjukdom som ska bekämpas, om man genom att bekämpa sjukdomen kan påverka dess förekomst. Om det är ändamålsenligt med hänsyn till de skador som sjukdomen försäkras

eller med tanke på bekämpningsåtgärdernas effektivitet, får en djursjukdom betecknas som en djursjukdom som ska bekämpas endast inom ett visst, geografiskt avgränsat område eller i fråga om vissa djurarter eller produktionsformer. Även då man inte är säker på hur smittsam en djursjukdom är, hur lätt den sprids eller vilka skador den kan orsaka får sjukdomen betecknas som en djursjukdom som ska bekämpas, om den anses medföra omedelbar fara för djurs eller människors hälsa.

En djursjukdom som inte är en djursjukdom som ska bekämpas får betecknas som en anmälningspliktig djursjukdom, om det är nödvändigt att övervaka förekomsten av sjukdomen i syfte att skydda människors eller djurs hälsa eller för att trygga handel med eller export av djur eller produkter. Även då man inte är helt säker på hur smittsam en djursjukdom är får sjukdomen betecknas som en anmälningspliktig djursjukdom, om det anses vara nödvändigt att den övervakas.

Bestämmelser om hur djursjukdomar som ska bekämpas och anmälningspliktiga djursjukdomar betecknas och om klassificering i enlighet med 2 mom. av djursjukdomar som ska bekämpas utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

6 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *ny, allvarlig djursjukdom* en djursjukdom som inte har förekommit tidigare eller som är mycket sällsynt, som till sina skadliga verkningar kan jämföras med djursjukdomar som ska bekämpas, men som inte har getts beteckningen djursjukdom som ska bekämpas eller anmälningspliktig djursjukdom,

2) *zoonos* en djursjukdom som kan överföras mellan djur och människa,

3) *mottaglig art* en djurart som man på basis av en vetenskaplig utredning vet eller antar att kan smittas av en djursjukdom eller som i Europeiska unionens lagstiftning har fastställts som en mottaglig art,

4) *fjäderfå* fåglar som hålls för produktion av kött, konsumtionsägg eller andra produkter, för vidmakthållande av stammen för fjädervilt eller för alla former av program för

uppfödning med tanke på produktion av ovan nämnda fåglar,

5) *nötkreatur* samtliga tama nötkreatursraser, bison och vattenbuffel,

6) *apor* arter inom underordningen simiae- och prosimiae,

7) *sällskapsdjur* sällskapsdjur som avses i förordningen om sällskapsdjur,

8) *vattenlevande djur* fiskar och vattenlevande kräftdjur eller blötdjur,

9) *vattenbruksdjur* vattenlevande djur som odlas i en vattenbruksanläggning, härrör från en vattenbruksanläggning eller är avsedda att levereras till en vattenbruksanläggning,

10) *vektor* ett vattenlevande djur eller ryggradslöst landdjur som kan sprida en djursjukdom från ett djur till ett annat, från ett djur till en människa eller från en människa till ett djur utan att själv insjukna,

11) *könsceller* befruktade eller obefruktade könsceller som är avsedda för reproduktion av djur,

12) *embryon* däggdjurs tidiga utvecklingsstadier som avses bli överförda till ett mottagardjur,

13) *djurprodukter* vilken som helst produkt från ett levande eller dött djur genom vilken en djursjukdom kan spridas,

14) *aktör som är ansvarig för djur* en aktör som är ansvarig för djur enligt lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010),

15) *djurhållningsplats* en djurhållningsplats som avses i lagen om ett system för identifiering av djur,

16) *aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats* en aktör som äger eller innehar en djurhållningsplats,

17) *veterinär* en person som med stöd av lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000) har rätt att utöva veterinäryrket i Finland,

18) *tillsynsmyndighet* Livsmedelssäkerhetsverket, regionförvaltningsverket eller kommunalveterinären,

19) *avlivning av djur* en åtgärd som leder till att ett djur dör, där det kött som fås inte är avsett att användas som livsmedel,

20) *slakt av djur* en åtgärd som leder till att ett djur dör, där det kött som fås är avsett att användas som livsmedel,

21) *rensning av fisk* urtagning av fiskarnas inälvor i syfte att använda fiskarna som livsmedel,

22) *rensningsanläggning* en i livsmedelslagen avsedd livsmedelslokal där man rensar fisk,

23) *utsläppande på marknaden* utbudande till försäljning eller försäljning eller varje annan form av förflyttning mot ersättning eller utan ersättning, dock inte förflyttning inom en och samma djurhållningsplats,

24) *karantän* en djurhållningsplats där djur hålls isolerade i syfte att klarlägga huruvida en djursjukdom förekommer hos dem,

25) *medlemsstat* en medlemsstat i Europeiska unionen samt stater som vid tillämpningen av Europeiska unionens lagstiftning om verksamheten på Europeiska unionens inre marknad jämföras med medlemsstater i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som ingåtts mellan Europeiska unionen och staten i fråga,

26) *uppsamlingscentral för djur* en djurhållningsplats där djur från flera olika djurhållningsplatser samlas upp för att bilda partier som ska saluföras,

27) *djurförmedlare* en djurförmedlare som avses i lagen om ett system för identifiering av djur, samt

28) *laboratorium* ett forskningsinstitut, diagnostiskt laboratorium eller analytiskt laboratorium eller vilken som helst annan plats där prover från djur eller från deras livsmiljö undersöks eller analyseras.

2 kap.

Förebyggande och övervakning av djursjukdomar

7 §

Åtgärder för att skydda en djurhållningsplats från djursjukdomar

En aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats är skyldig att sörja för förfaranden som med hänsyn till djurhållningsplatsens verksamhet i tillräcklig utsträckning förhindrar att djursjukdomar som ska bekämpas sprids till platsen. Om djurhållningsplatsen är ett i livsmedelslagen avsett primärproduktionsställe, ska aktören dessutom utarbeta en skriftlig beskrivning av dessa förfaranden.

Närmare bestämmelser om i 1 mom. avsedda förfaranden får utfärdas genom förord-

ning av statsrådet i fråga om djurhållningsplatser där risken för att det kan förekomma djursjukdomar som ska bekämpas är större än normalt på grund av antalet djur eller produktionssättet och i fråga om djurhållningsplatser där det förekommer djursjukdomar som på grund av antalet djur eller produktionssättet bedöms utgöra ett allvarligt hot mot eller orsaka allvarlig skada för andra djurhållningsplatser, för människors hälsa eller för miljön. Närmare bestämmelser om i 1 mom. avsedda förfaranden ska utfärdas genom förordning av statsrådet, om Europeiska unionens lagstiftning om bekämpning av zoonoser förutsätter det.

8 §

Obligatorisk hälsoövervakning

En aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats ska övervaka en djursjukdom som ska bekämpas om djurhållningsplatsen är sådan att det finns en särskild risk för att den sjukdomen förekommer eller sprider sig och om det är nödvändigt att regelbundet övervaka förekomsten av sjukdomen för att genomföra Europeiska unionens rättsakter eller för att kontrollera spridningsrisken (*obligatorisk hälsoövervakning*). Vid obligatorisk hälsoövervakning ska man på djurhållningsplatsen övervaka djurens hälsotillstånd, ta eller låta ta de prover på djuren som behövs för diagnostik av sjukdomen, sända proverna till ett laboratorium för analys samt föra journal över provtagningar och provförsändelser. Vid behov ska aktören sända uppgifter om analysresultaten till tillsynsmyndigheten och göra en anmälan om förekomsten av djursjukdomen på djurhållningsplatsen, om antalet djur på djurhållningsplatsen samt om nya djur som tagits in.

På djurhållningsplatser som omfattas av obligatorisk hälsoövervakning ska kommunalveterinären regelbundet, och så ofta som det är ändamålsenligt med tanke på övervakningen av sjukdomen, företa inspektioner för att klargöra om de skyldigheter som den obligatoriska hälsoövervakningen omfattar har fullgjorts och om den djursjukdom för vars bekämpning hälsoövervakningen genomförs förekommer på djurhållningsplatsen.

Närmare bestämmelser om vilka djurhållningsplatser och djursjukdomar som den obligatoriska hälsoövervakningen ska gälla och om vilka skyldigheter den omfattar utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om antalet prover, provtagningsfrekvensen, sättet på vilket proverna ska tas och sändas för analys samt om journalföring av prover utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Dessutom får närmare bestämmelser om frekvensen av och innehållet i de myndighetsinspektioner som avses i 2 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

9 §

Frivillig hälsoövervakning samt hälsoklassificering av djurhållningsplatser

En aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats har rätt att få den placerad i en hälsokategori utifrån en hälsoklassificering som beskriver den risk för spridning av en djursjukdom som platsen medför, om han eller hon förbinder sig att övervaka djursjukdomen i fråga på djurhållningsplatsen och om han eller hon uppfyller förutsättningarna för övervakningen av djursjukdomen (*frivillig hälsoövervakning*).

Den aktör som har förbundit sig till frivillig hälsoövervakning ska låta göra regelbundna hälsokontroller på djuren, ta eller låta ta behövliga prover på djuren, sända proverna till ett laboratorium för analys, föra journal över provtagningar och provförsändelser samt vid behov göra en anmälan hos myndigheten om att sjukdomen förekommer på djurhållningsplatsen. Aktören ska också iaktta de förbud, villkor och begränsningar som ingår i hälsoövervakningen och som gäller anskaffning av djur som tillhör mottagliga arter eller köns-celler eller embryon av sådana djur från djurhållningsplatser som inte omfattas av frivillig hälsoövervakning eller som hör till en lägre hälsokategori, samt iaktta skyldigheterna i fråga om märkning av djur och journalföring av djur, köns-celler och embryon.

Djurhållningsplatser som omfattas av frivillig hälsoövervakning hälsoklassificeras enligt hur sannolikt det är att den djursjukdom som övervakas förekommer på dem. Vid klassificeringen beaktas misstänkta och

konstaterade fall av djursjukdomar hos djuren på djurhållningsplatsen och hos djur som har kommit i kontakt med dem, resultaten av de undersökningar som avses i 2 mom. samt hur länge djurhållningsplatsen har varit föremål för hälsoövervakning. På övervakningen av djurhållningsplatser tillämpas bestämmelserna i 8 § 2 mom.

Bestämmelser om vilket slag av djurhållningsplatser och djursjukdomar som omfattas av frivillig hälsoövervakning, om de förbud, villkor, begränsningar och skyldigheter enligt 2 mom. som ingår i hälsoövervakningen, om hur ofta de hälsokontroller som hör till hälsoövervakningen ska göras samt om den hälsoklassificering som avses i 3 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om hälsokontroller, provtagning, sändning och journalföring av prover enligt 2 mom. samt om hur ofta den övervakande myndigheten ska företa inspektioner och vad inspektionerna ska omfatta utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

10 §

Förbindelse till frivillig hälsoövervakning samt beslut om hälsoklassificering

En aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats som vill förbinda sig till frivillig hälsoövervakning ska anmäla detta till en tillsynsmyndighet. Beslutet om vilken hälsokategori djurhållningsplatsen ska tillhöra fattas av regionförvaltningsverket.

Regionförvaltningsverket kan återta beslutet om djurhållningsplatsen inte iakttar de förbud, villkor, begränsningar och skyldigheter som avses i 9 § 2 mom. Regionförvaltningsverket ska återta beslutet om hälsokategori om den aktör som ansvarar för djurhållningsplatsen anmäler att han eller hon upphör med hälsoövervakningen på den berörda djurhållningsplatsen.

Närmare bestämmelser om innehållet i de anmälningar som avses i 1 och 2 mom. och om anmälningsförfarandet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

11 §

Obligatorisk vaccinering och annan behandling av djur

För att avvärja en djursjukdom som ska bekämpas kan en för djur ansvarig aktör åläggas att se till att djuren blir vaccinerade eller behandlade, om djursjukdomens förekomst inte utan oskäligen kostnader eller förluster kan förhindras eller begränsas och om förekomsten av sjukdomen orsakar allvarlig skada för djurhållningen eller för människors hälsa, eller om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter vaccinationer eller behandlingar. Skyldigheten att vaccinera eller ge behandling kan utsträckas till att gälla alla sådana djur som tillhör mottagliga arter för vilka ett vaccin finns eller en läkemedelsbehandling kan ges, eller endast sådana djur eller djurhållningsplatser i fråga om vilka det finns en särskild risk för att sjukdomen kan förekomma och spridas eller som har drabbats av en sjukdom som kan medföra särskild skada för djurhållningen eller för människors hälsa.

Den ansvarige aktören ska se till att de djur som vaccinationsskyldigheten eller skyldigheten att ge behandling gäller vaccineras eller behandlas på det sätt som krävs. Aktören ska också märka de djur som har vaccinerats eller behandlats och föra journal över vaccinationer och behandlingar, om detta krävs för bekämpning av djursjukdomen, samt hos tillsynsmyndigheten göra behövliga anmälningar om vaccinationer och behandlingar. I syfte att följa med effekterna av vaccinationer och behandlingar ska tillsynsmyndigheten företa behövliga undersökningar.

Bestämmelser om genomförande av obligatoriska vaccinationer och behandlingar, om vilka djur och djurhållningsplatser som vaccinationsskyldigheten eller skyldigheten att ge behandling ska gälla, om de vaccin eller behandlingar som ska användas, om vaccinerings- eller behandlingsmetoden, om hur ofta vaccinationer eller behandlingar ska ges samt om märkningsskyldighet, journalföringsplikt och anmälningskyldighet i fråga om vaccinationer och behandlingar utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Närmare bestämmelser om myndighetsundersökningar i samband med vacci-

nationer och behandlingar får också utfärdas genom förordning av jord och skogsbruksministeriet.

Utöver det som bestäms i denna paragraf får Livsmedelssäkerhetsverket för att avvärja en djursjukdom som ska bekämpas genomföra betesvaccinering av vilda djur.

12 §

Ordnande av djurutställningar och andra motsvarande tillställningar

Den som ordnar en utställning av nötkreatur, får, getter, svin eller fjäderfän eller någon annan, motsvarande tillställning där sådana djur tillfälligt samlas från flera olika djurhållningsplatser ska se till att inga sådana djur förs till tillställningen som kan eller misstänks kunna sprida en djursjukdom. Nötkreatur, får, getter, svin och fjäderfän ska på platsen för tillställningen hållas avskilda från sådana andra djurarter som kan vara infekterade med djursjukdomar som kan överföras till de ovan nämnda djuren.

Närmare bestämmelser om hälsokraven i fråga om nötkreatur, får, getter, svin och fjäderfän som förs till sådana tillställningar som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

13 §

Frisläppning av djur i naturen

Djur får inte släppas fria i naturen om den som släpper djuren fria vet eller misstänker att de kan sprida en djursjukdom som kan medföra skada för andra djur eller för människor.

Närmare bestämmelser om hälsotillståndskrav för djur som släpps ut i naturen får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

3 kap.

Anmälan av djursjukdomar och övervakning av sjukdomsläget

14 §

Skyldighet att anmäla djursjukdomar

Om en aktör som är ansvarig för djur eller någon annan person som deltar i undersökning, skötsel, hantering, transport, avlivning, slakt, jakt, fångst, rensning eller observation av djur misstänker eller konstaterar att ett djur har drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas eller av en ny, allvarlig djursjukdom, ska han eller hon utan dröjsmål anmäla saken till kommunalveterinären eller regionförvaltningsverket. En aktör som är ansvarig för djur ska också anmäla sådant massinsjuknande eller sådan massdöd av djur samt sådana väsentliga förändringar i djurs beteende eller produktivitet som kan tyda på förekomst av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom.

Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och om anmälningsförfarandet samt om sådana förändringar i djurs beteende eller i produktiviteten som ska anmälas får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

15 §

Anmälningsplikt för veterinärer och laboratorier

Om en veterinär misstänker eller konstaterar att ett djur har drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas, en anmälningspliktig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom, ska veterinären trots tystnadsplikten anmäla saken till kommunalveterinären eller regionförvaltningsverket. En djursjukdom som ska bekämpas och en ny, allvarlig djursjukdom ska anmälas utan dröjsmål.

Vad som bestäms om veterinärer i 1 mom. gäller också laboratorier, oavsett om prov har sänts för analys för diagnostik av den berörda sjukdomen eller för någon annan undersökning.

16 §

Tillsynsmyndighetens anmälningsplikt

Om kommunalveterinären misstänker eller konstaterar att ett djur har drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas, en anmälningspliktig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom, eller om kommunalveterinären tar emot en anmälan som avses i 14 eller 15 §, ska han eller hon anmäla saken till regionförvaltningsverket. Kommunalt veterinären ska dessutom varje månad sända regionförvaltningsverket ett sammandrag av alla fall av djursjukdomar som ska bekämpas, anmälningspliktiga djursjukdomar och nya, allvarliga djursjukdomar som har konstaterats på hans eller hennes tjänsteområde.

Regionförvaltningsverket ska delge Livsmedelssäkerhetsverket de i 1 mom. och i 14 och 15 § avsedda anmälningar som regionförvaltningsverket har tagit emot. Regionförvaltningsverket ska dessutom varje månad sända Livsmedelssäkerhetsverket en sammanställning av de sammandrag som avses i 1 mom. Livsmedelssäkerhetsverket ska anmäla fall av djursjukdomar som ska bekämpas och nya, allvarliga djursjukdomar till jord- och skogsbruksministeriet.

Kommunalveterinären och regionförvaltningsverket ska anmäla fall av sådana djursjukdomar som kan medföra fara för människors hälsa till den läkare som ansvarar för smittsamma sjukdomar vid den relevanta hälsovårdscentralen.

Närmare bestämmelser om innehållet i de anmälningar och sammandrag som avses i denna paragraf, om den tidsfrist inom vilken de ska göras samt om det förfarande som ska iakttas i samband med anmälan får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

17 §

Övervakningsundersökningar

Livsmedelssäkerhetsverket ska övervaka det allmänna hälsotillståndet hos djuren och förekomsten av djursjukdomar utifrån de anmälningar som avses i detta kapitel, de laboratorieundersökningar som den utför, de uppgifter och mikrob- och parasitstammar

som den får från andra laboratorier samt de statistiska uppgifter om sjukdomsfall som veterinärer behandlat som avses i 12 § 1 mom. i lagen om utövning av veterinäryrket.

I syfte att övervaka hälsotillståndet hos djuren och förekomsten av djursjukdomar får Livsmedelssäkerhetsverket verkställa obligatorisk screening av djur (*övervakningsundersökningar*), i samband med vilka djur kan undersökas för att klarlägga deras hälsostatus och behövliga prover tas på djuren och de produkter som härrör från dem samt från djurhållningsplatsen. Aktörer som är ansvariga för djur och djurhållningsplatser samt anläggningar som tar emot djurprodukter är skyldiga att tillåta undersökning av och provtagning på djur i samband med övervakningsundersökningar. En övervakningsundersökning ska genomföras om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det.

Livsmedelssäkerhetsverket kan verkställa undersökningen själv eller bestämma att någon annan tillsynsmyndighet ska göra det. Också en aktör eller anläggning som avses i 2 mom. kan åläggas att ta prover och sända prover för analys i samband med en övervakningsundersökning, om detta är möjligt med beaktande av provernas art och de kunskaper och färdigheter som krävs för uppgiften. Livsmedelssäkerhetsverket kan dessutom med en instans som administrerar ett nationellt djurhälsovårdsprogram som avses i 12 § i veterinärvårdslagen (765/2009) komma överens om provtagning i övervakningssyfte i samband med de veterinärbesök som ingår i programmet.

Livsmedelssäkerhetsverket får också verkställa övervakningsundersökningar som avser vilda djur eller prover som har sänts till myndigheten för andra undersökningar.

Närmare bestämmelser om genomförandet av sådana övervakningsundersökningar som förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

18 §

Övervakningsplan

Livsmedelssäkerhetsverket ska utarbeta en plan för övervakningen av djurens allmänna hälsotillstånd och förekomsten av djursjuk-

domar. Av planen ska det framgå vilka i 17 § avsedda övervakningsundersökningar man har för avsikt att genomföra samt hur och i vilken utsträckning prover som sänts till Livsmedelssäkerhetsverket i annat syfte än för övervakningsundersökningar kommer att utnyttjas vid övervakningen av djurens allmänna hälsotillstånd och förekomsten av djursjukdomar. Planen ska uppdateras årligen.

4 kap.

Åtgärder vid sjukdomsutbrott

19 §

Primära åtgärder för att förhindra spridning av sjukdom

En aktör som är ansvarig för djur som misstänker att ett djur har drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas eller av en ny, allvarlig djursjukdom, ska om möjligt hålla djuret avskilt från andra djur på djurhållningsplatsen och undvika att förflytta djur, produkter, varor och ämnen som eventuellt kan sprida smitta tills regionförvaltningsverket har beslutat om fortsatta åtgärder.

En veterinär som misstänker att ett djur har drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas eller av en ny, allvarlig djursjukdom ska utan dröjsmål ge den aktör som är ansvarig för djuren råd om de åtgärder som avses i 1 mom.

20 §

Formell misstanke om djursjukdom

Tillsynsmyndigheten som misstänker att ett djur har drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas eller av en ny, allvarlig djursjukdom eller får en anmälan enligt 14 eller 15 § om en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom, ska utan dröjsmål undersöka djuret och ta de prover på djuret som behövs. Tillsynsmyndigheten ska också undersöka förhållandena på djurhållningsplatsen, de övriga djur, foder och strö samt ta behövliga prover från djurhållningsplatsen. Om det rör sig om ett vilt djur ska

tillsynsmyndigheten se till att behövliga prover tas från djurets livsmiljö. Tillsynsmyndigheten ska sända proverna till ett laboratorium där de ska analyseras i syfte att bekräfta eller utesluta sjukdom.

Om regionförvaltningsverket med stöd av undersökningar som har gjorts på djurhållningsplatsen, resultatet av laboratorieundersökningar, ett samband mellan ett djur och en smittkälla eller av någon annan därmed jämförbar anledning misstänker att ett djur har drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas eller av en ny, allvarlig djursjukdom (*formell misstanke om djursjukdom*) och det inte är möjligt att konstatera eller utesluta misstanken om sjukdom utan att avliva djuret, får regionförvaltningsverket bestämma att djuret ska avlivas. Regionförvaltningsverket får dock inte bestämma att ett djur ska avlivas, om den formella misstanken gäller en djursjukdom som ska övervakas.

Närmare bestämmelser om undersökning av djur och djurhållningsplatser, provtagningens nivå och omfattning, det förfarande som ska iaktas vid sändandet av prover samt om laboratorieundersökning av prover får utföras genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

21 §

Konstaterandet av en djursjukdom som ska bekämpas och en ny allvarlig djursjukdom

Ett konstaterat fall av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom föreligger om tillsynsmyndigheten på allmänt godtagna veterinärmedicinska grunder kan konstatera att ett djur har drabbats av den berörda sjukdomen eller smittan.

22 §

Utredning om en djursjukdoms ursprung och utbredning

Vid formell misstanke om djursjukdom eller vid konstaterat fall av en djursjukdom som ska bekämpas eller av en ny, allvarlig djursjukdom ska regionförvaltningsverket utarbeta en utredning över sjukdomens ursprung och utbredning. Regionförvaltningsverket får anlita kommunalveterinären som

hjälp i utredningen. I utredningen ska i behövlig omfattning finnas uppgifter om

1) den tidpunkt då sjukdomen sannolikt har kommit till djurhållningsplatsen,

2) möjliga smittkällor,

3) djurprodukter samt andra ämnen och varor som sjukdomen kan ha överförts till, samt

4) andra djurhållningsplatser från vilka sjukdomen kan ha överförts till djurhållningsplatsen eller till vilka den kan ha spridits därifrån eller vars djurbesättning kan ha insjuknat från samma smittkälla.

Kommunalveterinären ska företa behövliga undersökningar på i 1 mom. 4 punkten avsedda andra djurhållningsplatser och ta behövliga prover från dem.

Närmare bestämmelser om utarbetandet av en utredning om ursprung och utbredning av en djursjukdom samt om undersökningar och provtagningar enligt 2 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

23 §

Beslut för att förhindra spridning av sjukdom

Vid formell misstanke om djursjukdom eller vid konstaterat fall av en djursjukdom som ska bekämpas eller av en ny, allvarlig djursjukdom ska regionförvaltningsverket utan dröjsmål vidta de åtgärder som är nödvändiga för att förhindra att sjukdomen sprids. I ett sådant fall kan regionförvaltningsverket fatta ett beslut som riktas till den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen och genom vilket myndigheten med beaktande av hur smittsam sjukdomen är, hur lätt den sprider sig eller de skador den kan förorsaka får

1) bestämma att djuren på djurhållningsplatsen ska isoleras eller hållas inomhus samt förbjuda att djur förflyttas mellan olika djurhållningsenheter på djurhållningsplatsen eller begränsa sådana förflyttningar,

2) bestämma att djurens hälsotillstånd ska övervakas och bestämma om journalföringsplikt i samband med detta,

3) förbjuda att djur, djurprodukter och andra ämnen och varor som eventuellt kan sprida smitta förflyttas från eller till djurhållningsplatsen, begränsa förflyttningar eller ställa villkor för dem samt bestämma om

förvaringen och hanteringen av nämnda produkter, ämnen och varor,

4) bestämma om undersökning av djur och djurprodukter samt djurens livsmiljö på djurhållningsplatsen samt om vaccinering och medicinsk eller annan behandling av djuren på djurhållningsplatsen,

5) bestämma om en aktörs journalföringsplikt, skyldighet att förse djur eller produkter med märkning eller skyldighet att göra en anmälan till myndigheterna i samband med vaccinering och medicinsk eller annan behandling av djur,

6) begränsa enskilda personers rätt att komma till och avlägsna sig från djurhållningsplatsen i annan omfattning än vad som är nödvändigt,

7) bestämma om användning av redskap, utrustning och skyddskläder på djurhållningsplatsen och bestämma om rengöring och desinfektion av dem samt bestämma om rengöring och desinfektion av sådana ytor som kommer i kontakt med djurstallar och djur och av fordon som besöker djurhållningsplatsen,

8) bestämma om åtgärder som syftar till att förhindra att vilda djur och vektorer kommer i kontakt med djur på djurhållningsplatsen eller att sällskapsdjur kommer i kontakt med andra djur,

9) bestämma om behandling eller desinfektion av djurhållningsplatsens eller rensningsanläggningens utloppsvatten, samt

10) bestämma om journalföringsplikt i fråga om sådana djur och djurprodukter samt andra produkter och foder på djurhållningsplatsen som eventuellt kan sprida smitta, till den del detta inte regleras någon annanstans i lag.

Regionförvaltningsverket ålägger kommunalveterinären att sörja för undersökning och vaccinering samt medicinsk eller annan behandling enligt 1 mom. 4 punkten när åtgärderna är sådana att endast en veterinär kan utföra dem. Regionförvaltningsverket ska omedelbart delge de myndigheter vars uppgifter beslutet har konsekvenser för ett beslut som avses i 1 mom.

Regionförvaltningsverket får i enskilda fall på ansökan ge dispens från ett förbud, ett villkor, en begränsning eller en åtgärd som avses i 1 mom., om dispensen inte medför risk för spridning av sjukdom. I dispensen får

det ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av sjukdom.

Närmare bestämmelser om de åtgärder som tillsynsmyndigheten ska vidta för att bekämpa en enskild djursjukdom får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Också närmare bestämmelser om förutsättningarna för att ge dispens enligt 3 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

24 §

Giltighetstiden för beslut som fattas för att förhindra spridning av en sjukdom

Regionförvaltningsverket ska upphäva ett med stöd av 23 § 1 mom. fattat beslut omedelbart när misstanken om djursjukdom inte längre kvarstår. Beslutet ska också upphävas när man genom laboratorieundersökningar eller på något annat tillfredsställande sätt har kunnat säkerställa att djursjukdomen inte längre förekommer på djurhållningsplatsen eller att den till följd av de åtgärder som vidtagits på djurhållningsplatsen inte längre medför fara för människors eller djurs hälsa. Ett beslut som har meddelats för att förhindra spridning av en ny, allvarlig djursjukdom ska upphävas senast en månad från det att det meddelades, om inte sjukdomen vid den tidpunkten har getts beteckningen djursjukdom som ska bekämpas.

De övriga tillsynsmyndigheterna ska omedelbart underrätta regionförvaltningsverket om sådana omständigheter som de har kännedom om och som har betydelse med tanke på beslutets giltighetstid.

En aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats och som vidtar åtgärder för att på djurhållningsplatsen utrota en djursjukdom som ska övervakas ska göra en förhandsanmälan om åtgärderna hos kommunalveterinären, om detta är nödvändigt för att bekräfta sjukdomsfrihet. Kommunalveterinären ska kontrollera att åtgärderna genomförs.

Närmare bestämmelser om vad som i fråga om varje enskild djursjukdom ska anses vara ett tillfredsställande sätt att säkerställa att sjukdomen inte längre förekommer på djurhållningsplatsen eller att den inte längre medför fara får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Bestämmelser om djursjukdomar i fråga om vilka utrotningsåtgärderna ska anmälas enligt 3 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

25 §

Interimistiska beslut i brådskande situationer

I en brådskande situation där kommunalveterinären misstänker eller det konstateras att ett djur lider av en djursjukdom som ska bekämpas eller av en ny, allvarlig djursjukdom och där det krävs omedelbara åtgärder för att förhindra spridning av sjukdomen men regionförvaltningsverket ännu inte har vidtagit några åtgärder i ärendet, får kommunalveterinären meddela ett interimistiskt beslut enligt 23 § 1 mom. Beslutet ska omedelbart underställas regionförvaltningsverket för avgörande. Regionförvaltningsverket ska fatta ett eget beslut i ärendet utan dröjsmål, dock senast inom fjorton dygn från det att det interimistiska beslutet meddelades.

26 §

Beslut om utrotande av en djursjukdom på en djurhållningsplats

Vid konstaterat fall av en farlig djursjukdom, en djursjukdom som lätt sprider sig eller en ny, allvarlig djursjukdom får Livsmedelssäkerhetsverket vidta nödvändiga åtgärder för att utrota sjukdomen på djurhållningsplatsen. I ett sådant fall får Livsmedelssäkerhetsverket genom ett beslut som riktas till den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen

1) bestämma att djur ska avlivas, slaktas eller rensas,

2) bestämma om hantering, användning och bortskaffande av djurprodukter och andra ämnen och varor som eventuellt sprider smitta,

3) bestämma att djurhållningsplatsen ska rengöras omsorgsfullt och desinficeras,

4) bestämma att betesmarker och andra utrymmen utomhus ska behandlas i syfte att ut-

rota smitta, eller belägga dem med användningsförbud,

5) bestämma att föremål och konstruktioner som inte kan rengöras eller desinficeras eller vars rengöring eller desinfektion skulle bli oskäligt dyr med hänsyn till föremålens och konstruktionernas värde ska förstöras,

6) förbjuda att nya djur tas in på djurhållningsplatsen innan tillräckligt lång tid har förflutit sedan området rengjordes och desinficerades eller konstruktionerna förnyades, samt

7) bestämma om undersökning av de djur som finns på djurhållningsplatsen och av djur som tas in där.

Livsmedelssäkerhetsverket får fatta ett beslut enligt 1 mom. också utifrån en formell misstanke om djursjukdom som avser en allvarlig djursjukdom, en djursjukdom som lätt sprider sig eller en ny, allvarlig djursjukdom, om detta är nödvändigt för att förhindra att sjukdomen sprids och om sjukdomsfallet inte kan bekräftas eller misstanken uteslutas inom en skälig tid med hänsyn till hur smittsam sjukdomen är, hur lätt den sprids och de skador den medför.

Regionförvaltningsverket ansvarar för verkställigheten av ett i 1 mom. avsett beslut. Myndigheten får vid behov anlita kommunalveterinären som hjälp vid verkställigheten. Den som beslutet gäller är skyldig att bistå vid verkställandet av beslutet i den omfattning som är skälig med hänsyn till personens utbildning, arbetserfarenhet, hälsotillstånd och andra personliga egenskaper och omständigheter.

Närmare bestämmelser om de åtgärder som är nödvändiga för att utrota varje enskild djursjukdom får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

27 §

Beslut på ansökan av djurägaren

Vid formell misstanke om djursjukdom som avser en djursjukdom som ska övervakas eller en ny, allvarlig djursjukdom, eller vid konstaterat fall av en sådan sjukdom, får Livsmedelssäkerhetsverket på ansökan av djurägaren fatta beslut om avlivning eller

slakt av ett eller flera djur på djurhållningsplatsen eller rensning av fiskar. Ett sådant beslut kan endast fattas i en situation där de förbud, villkor, begränsningar eller åtgärder som avses i 23 § 1 mom. 1—3 punkterna av ekonomiska orsaker eller av orsaker som hänför sig till djurens välbefinnande i betydande grad försvårar djurhållningen, och där det är nödvändigt att avliva eller slakta djuren eller rensa fiskarna för att utrota djursjukdomen på djurhållningsplatsen. Djurägaren ansvarar för verkställigheten av beslutet.

Bestämmelser om djursjukdomar vid vars förekomst eller vid misstanke om vars förekomst ett beslut om avlivning eller slakt av djur eller rensning av fiskar dock inte får fattas utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

28 §

Åtgärder i anslutning till andra zoonoser än sådana som har getts beteckningen djursjukdom som ska bekämpas.

Om en zoonos som inte har getts beteckningen djursjukdom som ska bekämpas misstänks eller konstateras förekomma på en djurhållningsplats där det utövas yrkesmässig försäljning av djur till konsumenter, yrkesmässigt utställande av djur eller med djur förknippad hobbyverksamhet som har yrkesmässig karaktär, ska den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen informera djurköparna och besökarna på djurhållningsplatsen om detta samt vidta sådana åtgärder som behövs för att skydda dem mot smitta.

Om det är nödvändigt för att avvärja fara för människors hälsa får regionförvaltningsverket genom ett beslut som riktas till den aktör som är ansvarig för djurhållningsplatsen bestämma om

1) rengöring och desinfektion av utrustning och redskap som används på djurhållningsplatsen,

2) förvaring och användning av sådana produkter, ämnen och varor på djurhållningsplatsen som kan vara kontaminerade,

3) rengöring och desinfektion av djurstallar och av ytor som är i kontakt med djur,

4) bekämpning och övervakning av skadedjur,

5) det sätt på vilket djurköpare och besökare på djurhållningsplatsen anvisas att skydda sig mot smitta, samt

6) medicinsk behandling av djuren på djurhållningsplatsen.

29 §

Spårning, behandling och bortskaffande av produkter

I samband med den utredning som avses i 22 § ska regionförvaltningsverket i den mån det är möjligt spåra produkter som medför risk för spridning av en djursjukdom som lätt sprids eller av en farlig djursjukdom, när produkterna har fått från mottagliga djur på djurhållningsplatsen efter den tidpunkt då sjukdomen med utgångspunkt i utredningen sannolikt har kommit till djurhållningsplatsen.

Livsmedelssäkerhetsverket får genom ett beslut som riktas till ägaren eller innehavaren av produkterna bestämma om hur de produkter som avses i 1 mom. samt produkter som har kommit i kontakt med dem ska förvaras eller behandlas i syfte att undanröja risken för smittspridning, eller bestämma att produkterna ska märkas med uppgift om deras ursprung och behandling. Om risken för smittspridning inte kan undanröjas genom behandling får Livsmedelssäkerhetsverket besluta att produkterna ska bortskaffas. Den som beslutet riktats till ansvarar för verkställigheten av Livsmedelssäkerhetsverkets beslut.

Bestämmelser om vilka i 1 och 2 mom. avsedda åtgärder som bekämpning av en enskild djursjukdom förutsätter, samt närmare bestämmelser om åtgärderna, får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

30 §

Djursjukdomar hos vilda djur

Om en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom misstänks eller konstateras förekomma hos vilda djur, får regionförvaltningsverket ålägga kommunalveterinären att anordna övervakning av hälsotillståndet hos vilda djur som tillhör

mottagliga arter och provtagning i samband med övervakningen. Regionförvaltningsverket får dessutom ålägga kommunalveterinären att se till att döda vilda djur bortskaffas på ett sätt som inte medför risk för spridning av sjukdomen.

Om åtgärder enligt 1 mom. endast kan vidtas med stöd av ett tillstånd som avses i naturvårdslagen, jaktlagen eller lagen om fiske ska regionförvaltningsverket ansvara för ansökan om tillstånd.

Närmare bestämmelser om övervakning av hälsotillståndet hos vilda djur, om provtagning på och om bortskaffande av döda vilda djur får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

31 §

Tillsynsmyndighetens informationsskyldighet

Tillsynsmyndigheten ska informera om en formell misstanke om djursjukdom och om förekomsten av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom samt om de åtgärder som vidtas för att förhindra att sjukdomen sprids. Om det är tillräckligt för att bekämpa sjukdomen kan informationen begränsas till att endast gälla vissa personer eller aktörer eller grupper av sådana.

Närmare bestämmelser om informationen får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

5 kap.

Områdesvisa åtgärder som syftar till att förhindra spridning av djursjukdomar

32 §

Smittområde

Om det hos ett djur konstateras en djursjukdom som lätt sprider sig eller om det finns en formell misstanke om en sådan sjukdom kan ett smittområde inrättas på det område som närmast omgärdar den plats där sjukdomen förekommer och där sjukdomen anses förekomma med stor sannolikhet med tanke på hur sjukdomen sprids, områdets geografiska egenskaper samt djurarterna och

djurtätheten på området. Smittområdet kan i fråga om en djursjukdom som sprids via insekter ha en radie på högst 20 kilometer och i fråga om andra djursjukdomar en radie på högst tre kilometer från sjukdomens förekomstplats, om inte något annat bestäms i Europeiska unionens lagstiftning. Ett smittområde kan också inrättas i samband med att en djursjukdom som lätt sprider sig har konstaterats utanför landets gränser.

De aktörer som ansvarar för djurhållningsplatserna inom smittområdet kan åläggas att iakttä de förbud, villkor, begränsningar och skyldigheter som avses i 23 § 1 mom. i syfte att förhindra att sjukdomen sprids.

Beslut om inrättande och avveckling av ett smittområde och om förbud, villkor, begränsningar och skyldigheter som ska iakttas på ett smittområde fattas av Livsmedelssäkerhetsverket. I fråga om verkställigheten av beslutet tillämpas 23 § 2 mom. Ett smittområde ska omedelbart avvecklas när de föreskrivna förutsättningarna för att inrätta ett smittområde inte längre föreligger.

Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning kräver om förutsättningarna för att inrätta ett smittområde, om avveckling av ett smittområde och om fastställande av områdets gränser samt om de förbud, villkor, begränsningar och skyldigheter som ska iakttas inom ett smittområde som har inrättats för att bekämpa en enskild djursjukdom utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

33 §

Restriktionszon

Om det hos ett djur konstateras en djursjukdom som lätt sprider sig eller om det finns en formell misstanke om en sådan sjukdom, kan en restriktionszon inrättas på det område som omgärdar den plats där sjukdomen förekommer. Smittområdet hör till restriktionszonen. En restriktionszon kan indelas i delzoner, om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det. En restriktionszon kan också inrättas i samband med att en djursjukdom som lätt sprider sig har konstaterats utanför landets gränser.

En restriktionszon inrättas och avvecklas genom beslut av Livsmedelssäkerhetsverket. När gränserna för en restriktionszon och dess olika delar bestäms ska geografiska, administrativa, ekologiska och epidemiologiska faktorer samt övervakningsmöjligheterna beaktas. En restriktionszon ska omedelbart avvecklas när de föreskrivna förutsättningarna för att inrätta en restriktionszon inte längre föreligger.

Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning kräver om förutsättningarna för att inrätta en restriktionszon, om avveckling av en restriktionszon och om fastställande av zongränser samt om indelning i delzoner utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

34 §

Åtgärder i restriktionszonen

Om det är nödvändigt för att förhindra spridning av en sjukdom eller för att skydda människors hälsa, får Livsmedelssäkerhetsverket besluta att

1) ålägga kommunalveterinären eller regionförvaltningsverket att inspektera sådana djurhållningsplatser inom restriktionszonen där djur som tillhör mottagliga arter hålls och inspektera djuren på dessa djurhållningsplatser samt ta de prover som behövs för diagnostik av sjukdomen,

2) ålägga aktörer som är ansvariga för djurhållningsplatser inom restriktionszonen att isolera de djur som hålls inom zonen eller hålla dem inomhus, förbjuda förflyttning av djur mellan olika djurhållningsenheter och begränsa sådana förflyttningar eller ställa villkor för dem,

3) ålägga aktörer som är ansvariga för djur att övervaka hälsotillståndet hos de djur som hålls inom restriktionszonen, att behandla dessa djur och de embryon och könsceller som finns inom zonen eller ge djuren medicinsk behandling samt att föra journal över övervakningen av djurens hälsotillstånd och över medicinsk och annan behandling av djuren,

4) förbjuda transport eller annan förflyttning av djur, djurprodukter, djurtransportutrustning samt andra ämnen och varor som

eventuellt kan sprida djursjukdom inom restriktionszonen, över zongränsen eller via zonen, begränsa sådana förflyttningar eller ställa villkor för dem,

5) förbjuda att djur som härstammar från restriktionszonen och produkter som härrör från dessa djur släpps ut på marknaden eller används som livsmedel eller som foder för djur eller begränsa sådan verksamhet, samt bestämma hur aktörer som är ansvariga för djur och innehavare av produkter ska förvara dessa djur och produkter samt använt strö eller behandla dem,

6) ålägga aktörer som är ansvariga för djur samt innehavare av produkter att förse de djur och djurprodukter som härstammar från restriktionszonen med märkning som anger ursprung, sjukdomsfrihet och behandling, eller att foga sådan märkning till de dokument som åtföljer djuren eller produkterna,

7) begränsa enskilda personers rätt att röra sig på djurhållningsplatser och i djurstallar inom restriktionszonen samt bestämma att personer som kommer i kontakt med djur ska använda skyddskläder, tvätta sig samt rengöra och desinficera sina kläder och sin utrustning,

8) ålägga aktörer som är ansvariga för djurhållningsplatser inom restriktionszonen att förhindra smittspridning via vilda djur, vektorer, sällskapsdjur och fordon som besöker djurhållningsplatsen,

9) ålägga regionförvaltningsverket att vidta åtgärder för att rengöra och desinficera personer, fordon och varor som överskrider gränsen mellan olika delzoner eller restriktionszonens yttre gräns eller vidta åtgärder inom zonen i syfte att förhindra att en djursjukdom sprider sig via vilda djur eller vektorer,

10) förbjuda artificiell insemination, embryoöverföring och betäckning av djur inom restriktionszonen eller begränsa sådan verksamhet eller ställa villkor för den,

11) förbjuda att djur som tillhör mottagliga arter släpps ut i naturen och att vilda djur som tillhör mottagliga arter matas inom restriktionszonen,

12) förbjuda vaccinering av djur inom restriktionszonen, samt

13) bestämma att aktörer som ansvarar för djur samt innehavare av produkter ska föra journal över sådana djur och djurprodukter

och sådana eventuellt smittospridande produkter och foder som finns inom restriktionszonen, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om vilka av de i 1 mom. avsedda förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som det ska bestämmas att ska iaktas inom en restriktionszon som har inrättats på grund av en enskild djursjukdom, och i delzonerna om sådana har avgränsats, samt om i vilken omfattning det ska bestämmas att de ska iaktas utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

35 §

Restriktionsområde

Ett restriktionsområde kan inrättas på ett område

1) där det förekommer en djursjukdom som lätt sprider sig och som hotar att spridas till övriga delar av Finland trots de åtgärder som avses i 4 kap. och i 32—34 § eller

2) där det förekommer en djursjukdom som ska bekämpas och som av geografiska, ekologiska eller epidemiologiska skäl eller på grund av sjukdomens stora utbredning inte kan utrotas snabbt, eller där det förekommer en djursjukdom som bekämpas i andra områden i landet och det därför är befogat att inrätta ett restriktionsområde i syfte att trygga ett gott djursjukdomsläge i dessa andra områden.

Ett restriktionsområde inrättas och avvecklas genom beslut av jord- och skogsbruksministeriet. När ett restriktionsområde inrättas och när områdets gränser bestäms ska geografiska, administrativa, ekologiska och epidemiologiska faktorer samt övervakningsmöjligheterna beaktas. Ett restriktionsområde ska avvecklas när de föreskrivna förutsättningarna för att inrätta ett restriktionsområde inte längre föreligger.

36 §

Åtgärder inom ett restriktionsområde

Om det är nödvändig för att förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider

sig eller för att trygga ett gott djursjukdomsläge i andra områden i landet, eller när Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det, får jord- och skogsbruksministeriet besluta att

1) förbjuda transport eller annan förflyttning inom och från restriktionsområdet av djur, djurprodukter och djurtransportutrustning samt andra ämnen och varor som eventuellt kan sprida djursjukdom, begränsa sådana transporter eller förflyttningar eller ställa villkor för dem,

2) bestämma att djur eller produkter inte får förflyttas från restriktionsområdet förrän de har behandlats i syfte att undanröja eventuell smitta eller förrän djuren har hållits i karantän, samt bestämma om tillåten användning av djur eller produkter,

3) ålägga aktörer som är ansvariga för djur att lämna regionförvaltningsverket uppgifter om djurart, antal djur och identifikationer med avseende på de djur som förts till och förflyttats från en djurhållningsplats på restriktionsområdet,

4) bestämma att djurtransportörer och djurförmedlare ska lämna regionförvaltningsverket uppgifter om de djur som de har transporterat eller förmedlat inom, från eller till restriktionsområdet, uppgifter om transporterna samt uppgifter om köp och försäljning av förmedlade djur,

5) ålägga aktörer som är ansvariga för djur samt innehavare av produkter att förse djur och djurprodukter som härstammar från restriktionsområdet med märkning som anger ursprung, sjukdomsfrihet och behandling och att foga sådan märkning till de dokument som åtföljer djuren eller produkterna, samt

6) bestämma att den som förflyttar djur eller djurprodukter bort från restriktionsområdet ska intyga djurens och produkternas ursprung och sjukdomsfrihet genom ett officiellt hälsointyg som har utfärdats av kommunalveterinären.

Närmare bestämmelser om de förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som avses i 1 mom. samt om till vilka delar de ska tillämpas på enskilda djursjukdomar får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

37 §

Offentliggörande av ett beslut som gäller ett smittområde, en restriktionszon och ett restriktionsområde samt information om beslutet

På beslut om inrättande eller avveckling av ett smittområde, en restriktionszon eller ett restriktionsområde och på beslut om förbud, villkor eller begränsningar som ska iakttas eller åtgärder som ska genomföras på ett sådant område eller i en sådan zon ska det som i 9 och 10 kap. i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om delgivning av förvaltningsbeslut inte tillämpas.

Ett beslut som avses i 1 mom. ska offentliggöras i Finlands författningssamling. Tillsynsmyndigheten ska på behörigt sätt och i tillräcklig omfattning informera om beslutet i de kommuner inom vilka området eller zonen har inrättats. Information om ett beslut som gäller ett smittområde eller en restriktionszon ska dessutom särskilt meddelas sådana för djurhållningsplatser ansvariga aktörer som tillsynsmyndigheten känner till och som beslutet gäller.

38 §

Dispens

Regionförvaltningsverket kan i enskilda fall på ansökan ge dispens från ett förbud, ett villkor, en begränsning eller en åtgärd som ska tillämpas inom ett smittområde, i en restriktionszon eller inom ett restriktionsområde, om dispensen inte medför risk för spridning av sjukdomen. I dispensen ställs sådana villkor som är nödvändiga för att bekämpa djursjukdomen.

Närmare bestämmelser om vilka förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som dispens kan ges från samt bestämmelser om förutsättningarna för att ge dispens utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

39 §

Avlivning av djur inom smittområden, restriktionszoner och restriktionsområden

Livsmedelssäkerhetsverket får besluta att sådana djur inom ett smittområde, i en restriktionszon eller inom ett restriktionsområde som tillhör en mottaglig art ska avlivas, om det i området eller zonen förekommer en djursjukdom som lätt sprider sig och som hotar att sprida sig till övriga delar av landet trots de åtgärder som avses i 4 kap. och i 32—36 §, om det i området eller zonen finns många djur som tillhör mottagliga arter som inte kan skyddas mot smitta, och om det är nödvändigt att avliva djuren för att förhindra att sjukdomen sprids. Livsmedelssäkerhetsverket får också bestämma att djuren ska vaccineras innan de avlivas, om djuren inte kan avlivas tillräckligt snabbt för att förhindra att sjukdomen sprids.

Livsmedelssäkerhetsverket får på ansökan av djurägaren besluta att djur inom ett smittområde, i en restriktionszon eller inom ett restriktionsområde ska avlivas, om de förbud, villkor eller begränsningar enligt 32, 34 och 36 § som gäller förflyttning av djur har varit i kraft i mer än 14 dygn och detta av ekonomiska orsaker eller av orsaker som hänför sig till djurens välbefinnande i betydande grad försvårar djurhållningen.

Regionförvaltningsverket ansvarar för verkställigheten av ett beslut enligt 1 och 2 mom. Den aktör som är ansvarig för djuren är skyldig att bistå vid verkställandet av beslutet i den omfattning som är skälig med hänsyn till aktörens utbildning, arbetserfarenhet, hälsotillstånd och andra personliga egenskaper och omständigheter.

Närmare bestämmelser om de åtgärder som avses i denna paragraf samt om under vilka förutsättningar och i vilken omfattning de kan tillämpas på en enskild djursjukdom får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

40 §

Nödvaccinering

Om en djursjukdom inte på annat sätt genom rimliga åtgärder kan utrotas från ett

smittområde och en restriktionszon, eller om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det, får obligatorisk nödvaccinering av djur genomföras där. Nödvaccineringen kan utsträckas till att gälla alla sådana djur som tillhör en mottaglig art, eller endast sådana djur och djurhållningsplatser i fråga om vilka det finns en särskild risk för att sjukdomen förekommer eller sprids vidare.

Regionförvaltningsverket svarar för genomförandet av nödvaccinering. En aktör som är ansvarig för djur är skyldig att tillåta att djuren vaccineras och att vaccinerade djur förses med behövlig märkning. Den aktör som är ansvarig för djur eller den som utför vaccineringen ska göra behövliga anteckningar om vaccinering i de intyg, förteckningar och andra dokument som gäller djuren. Tillsynsmyndigheten ska genomföra sådana undersökningar som behövs för att övervaka förekomsten av djursjukdomar.

Om nödvaccinering genomförs i ett smittområde och en restriktionszon får transport och annan förflyttning av djur och produkter som härrör från dem förbjudas, begränsas eller förbindas med villkor, om detta är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen. På samma grunder får det bestämmas att produkter som härrör från vaccinerade djur inte får användas eller släppas ut på marknaden, om de inte har behandlats eller märkts på behörigt sätt, samt bestämmas om tillåten användning av produkterna.

Bestämmelser om genomförande av nödvaccinering och om vilka djur och djurhållningsplatser nödvaccineringen ska gälla utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Bestämmelser om de vacciner som ska användas, om vaccinationsmetoden och om vaccinationsfrekvensen utfärdas också genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Bestämmelser om de förbud, villkor och begränsningar som avses i 3 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Dessutom får närmare bestämmelser om de anteckningar om vaccinationer som ska göras i intyg, förteckningar och dokument utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

41 §

Klassificering av områden i syfte att förhindra spridning av sjukdomar hos vattenlevande djur

I syfte att förhindra spridning av djursjukdomar som ska bekämpas och som smittar på vattenlevande djur kan ett område, oberoende av vilka andra områdesvisa åtgärder som genomförs, i fråga om varje enskild sjukdom klassificeras som:

- 1) ett sjukdomsfritt område,
- 2) ett område som övervakas i syfte att uppnå sjukdomsfri status,
- 3) ett område vars status i fråga om sjukdomen inte har definierats,
- 4) ett område där sjukdomen förekommer och där man försöker utrota den, samt
- 5) ett område där sjukdomen förekommer men där man inte försöker utrota den.

Inga vattenlevande djur som tillhör arter som är mottagliga för djursjukdomen i fråga eller som tillhör vektorarter eller könsceller från sådana vattenlevande djur eller orensade döda fiskar får förflyttas till områden i kategorierna 1 eller 3 från områden i en lägre kategori. Till områden i kategorierna 2 eller 4 får inte ovan avsedda vattenlevande djur, könsceller eller fiskar flyttas från andra områden än områden i kategori 1. Förbuden gäller dock inte förflyttningar som endast medför obetydlig risk för spridning av djursjukdom.

När vattenlevande djur som tillhör mottagliga arter eller som tillhör vektorarter eller könsceller från sådana vattenlevande djur eller orensade, döda fiskar förflyttas till eller från ett område som har klassificerats enligt 1 mom., ska den aktör som är ansvarig för djur, om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det, genom ett av kommunalveterinären utfärdat officiellt hälsointyg intyga ursprunget till de vattenlevande djur och könsceller som förflyttas samt deras status som fria från sjukdomen i fråga.

Klassificeringen av områden sker genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Vid klassificeringen ska geografiska, administrativa, ekologiska och epidemiologiska faktorer beaktas. Bestämmelser om sådana förflyttningar enligt 2 mom. som förbuden enligt det momentet inte ska gälla och be-

stämmelser om förflyttningar för vilka ett intyg enligt 3 mom. ska krävas utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Närmare bestämmelser om dessa intyg får också utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

42 §

Biosektor

Livsmedelssäkerhetsverket kan på ansökan godkänna att en djurhållningsplats eller ett nätverk av djurhållningsplatser där risken för att en djursjukdom som ska bekämpas ska spridas i samband med verksamheten hanteras exceptionellt väl bildar en enhet där man inte tillämpar alla i detta kapitel avsedda områdesvisa förbud, villkor, begränsningar och åtgärder för att förhindra spridningen av djursjukdomen (*biosektor*). En djurhållningsplats som hör till en biosektor ska regelbundet övervakas av kommunalveterinären.

I ansökan om godkännande av en biosektor ska uppges kontaktuppgifter till sökanden och till djurhållningsplatsen eller djurhållningsplatserna. Till ansökan ska fogas en beskrivning av verksamheten i biosektorn, av risken för djursjukdomar i samband med verksamheten samt av riskhanteringsåtgärderna.

Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning kräver om vilka områdesvisa förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som inte ska gälla biosektorer utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Dessutom får det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning kräver om förutsättningarna för att godkänna en biosektor och om godkännandeförfarandet samt om hur ofta den övervakande myndigheten ska företa inspektioner och vad inspektionerna ska omfatta.

6 kap.

Åtgärder för att förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig eller en farlig djursjukdom

43 §

Beredskapsplan

Ett slakteri enligt livsmedelslagen, en djurpark enligt 20 § i djurskyddslagen (247/1996), en station för insamling av sperma enligt denna lag samt en veterinär gränskontrollstation ska utarbeta en beredskapsplan med tanke på djursjukdomar som lätt sprider sig och farliga djursjukdomar, om där hanteras djurarter som är mottagliga för dessa djursjukdomar. Planen ska omfatta en beskrivning av de åtgärder som ska genomföras vid misstanke om eller konstaterad djursjukdom. I planen ska det också redogöras för den utbildning i bekämpning av djursjukdomar som personalen har fått samt för den interna informationen och kommunikationen. En beredskapsplan för slakterier kan tas in i den plan för egenkontroll som avses i 20 § i livsmedelslagen.

Närmare bestämmelser om de djursjukdomar i fråga om vilka en beredskapsplan ska utarbetas utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Närmare bestämmelser om beredskapsplanens innehåll får också utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

44 §

Åtgärder på djurhållningsplatser samt djurutställningar och djurtävlingar

Om en djursjukdom som lätt sprider sig eller en farlig djursjukdom förekommer i Finland, eller om man misstänker att sjukdomen förekommer hos vilda djur eller sprids i Finland via vilda djur eller vektorer eller på något annat, motsvarande sätt, får åtgärder vidtas för att förhindra spridning av sjukdomen. I detta syfte får man genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet

1) ålägga aktörer som är ansvariga för djur att övervaka hälsotillståndet hos djur som tillhör mottagliga arter,

2) ålägga aktörer som är ansvariga för djur att hålla djur som tillhör mottagliga arter inomhus,

3) förbjuda sådan matning av vilda djur som medför risk för spridning av djursjukdomen,

4) ålägga aktörer som är ansvariga för djur att skydda utfodringsställena för djur som hålls utomhus och att vidta andra åtgärder för att förhindra att djuren på djurhållningsplatsen smittas av vilda djur,

5) ålägga aktörer som är ansvariga för djurhållningsplatser att se till att kläder och skodon som har använts i stallarna på djurhållningsplatsen rengörs och desinficeras,

6) ålägga tillsynsmyndigheten att bekämpa och följa med förekomsten av vektorer,

7) ålägga aktörer som är ansvariga för djurhållningsplatser och de som besöker djurhållningsplatser att vidta åtgärder för att förhindra att smitta sprids via fordon som besöker djurhållningsplatsen, samt

8) förbjuda att djur som tillhör mottagliga arter förs till djurutställningar, djurtävlingar eller andra, motsvarande tillställningar.

Kommunalveterinären ska företa inspektioner på djurhållningsplatser i syfte att övervaka efterlevnaden av skyldigheter och förbud som avses i 1 mom. 1—7 punkten samt anmäla inspektionerna till regionförvaltningsverket.

Närmare bestämmelser om de skyldigheter och förbud som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

45 §

Tillfälligt transportförbud

Om en djursjukdom som lätt sprider sig, vars utbredning är okänd eller som hotar att spridas vidare trots de åtgärder som avses i 4 kap. och i 32—36 §, har konstaterats förekomma i Finland, eller om det finns en formell misstanke om en sådan sjukdom, får Livsmedelssäkerhetsverket om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det och om det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen och utreda sjukdomsläget besluta förbjuda djurtransporter i hela landet eller begränsa dem. Beslutet får gälla i högst 14 dygn när det gäller transport av djur som

tillhör mottagliga arter och i högst tre dygn när det gäller transport av djur som tillhör andra arter. Beslutet ska upphävas omedelbart när de föreskrivna förutsättningarna för att förelägga ett förbud eller en begränsning inte längre föreligger.

Om ett förbud mot eller en begränsning av transporter av djur som tillhör mottagliga arter nödvändigtvis på grund av sjukdomens utbredning eller en betydande utbredningsrisk behöver hållas i kraft längre än vad som är möjligt med stöd av 1 mom., får jord- och skogsbruksministeriet besluta förlänga giltighetstiden för förbudet eller begränsningen. Under ovan nämnda omständigheter ska Livsmedelssäkerhetsverket lägga fram ett initiativ till jord- och skogsbruksministeriet om förlängning av giltighetstiden för förbudet eller begränsningen. Jord- och skogsbruksministeriets beslut ska upphävas omedelbart när de föreskrivna förutsättningarna för att förelägga ett förbud eller en begränsning inte längre föreligger.

Ett beslut som avses i 1 och 2 mom. och ett beslut om hävande av detta beslut offentliggörs i Finlands författningssamling. Livsmedelssäkerhetsverket ska på adekvat och tillräckligt sätt informera om beslutet.

Regionförvaltningsverket får i enskilda fall på ansökan ge dispens från ett förbud eller en begränsning som avses i denna paragraf, under förutsättning att dispensen inte medför risk för att sjukdomen sprids.

7 kap.

Tillståndsplikt för samt övervakning av artificiell reproduktion av djur

46 §

Tillståndsplikt för verksamhet i samband med artificiell reproduktion av djur

Sperma av djur, som kan medföra risk för spridning av djursjukdomar som ska bekämpas, får endast samlas och för produktion av spermadoser hanteras på en godkänd station för insamling av sperma. Detta gäller inte sperma som används för seminering av de egna djuren på samma djurhållningsplats där sperman samlas.

Embryon som kan medföra risk för spridning av djursjukdomar som ska bekämpas, får endast samlas från donatordjur av en godkänd embryosamlingsgrupp. Ovan nämnda embryon får produceras genom provrörsbefruktnings av insamlade äggceller endast av en godkänd embryoproduktionsgrupp.

Sperma som avses i 1 mom. får endast förvaras på en godkänd station för insamling av sperma, i ett godkänt spermalager eller i utrymmen som hör till en godkänd embryoproduktionsgrupp. Detta krav gäller dock inte sperma som förvaras i syfte att seminera djur som aktören i fråga själv äger eller besitter. Embryon som avses i 2 mom. får endast förvaras i utrymmen som hör till en godkänd embryosamlings- eller embryoproduktionsgrupp, på en godkänd station för insamling av sperma eller i ett godkänt spermalager.

Bestämmelser om vilka djurarter som de i denna paragraf föreskrivna kraven på samling, hantering och lagring av sperma eller embryon eller produktion av embryon ska gälla utfärdas genom förordning av statsrådet.

47 §

Godkännande av en station för insamling av sperma

Regionförvaltningsverket godkänner en station för insamling av sperma på ansökan. Förutsättningar för att godkänna en station är

1) att utrymmena på stationen är lämpliga för djurhållning och isolering av djur, för samling, hantering och förvaring av sperma och för underhåll av redskap samt att dessa utrymmen är så planerade och konstruerade och går att underhålla så att spridning av djursjukdomar effektivt kan förhindras,

2) att en utsedd veterinär ansvarar för att spridning av djursjukdomar vid stationen förhindras, samt

3) att personalen på stationen har tillräckliga kunskaper och färdigheter med tanke på skötseln av sina uppgifter.

I ansökan om godkännande ska uppges kontaktuppgifter till aktören och stationen för insamling av sperma, och till ansökan ska fogas en beskrivning av verksamheten vid stationen samt en redogörelse för de omständigheter som avses i 1 mom. 1—3 punkten. I ett

beslut om godkännande får det ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Livsmedelssäkerhetsverket ger en godkänd station för insamling av sperma ett sådant godkännandenummer som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter.

Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning kräver om förutsättningarna för att godkänna en station för insamling av sperma och om godkännandeförfarandet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

48 §

Krav som gäller verksamheten vid en station för insamling av sperma

På en station för insamling av sperma får det endast tas in djur från djurhållningsplatser i fråga om vilka man på ett tillräckligt sätt har kunnat säkerställa att djuren är fria från djursjukdomar som överförs via sperma. De djur som tas in på stationen får inte släppas in i djurstallar på stationen och ingen sperma får samlas från dem förrän deras hälsotillstånd har konstaterats vara tillräckligt gott för spermasamling och de har genomgått de kontroller och undersökningar som behövs avseende förekomst av djursjukdomar. Om Europeiska unionens lagstiftning kräver det, ska djuren innan de släpps in i stallarna på stationen och innan sperma samlas från dem hållas isolerade på den ursprungliga djurhållningsplatsen eller stationen för insamling av sperma eller hållas i karantän för att klarlägga deras hälsotillstånd. Hälsotillståndet hos de djur som hålls på stationen ska kontinuerligt övervakas med tanke på eventuella djursjukdomar hos djuren.

Samlingen, hanteringen och förvaringen av sperma samt den övriga verksamheten vid stationen för insamling av sperma ska ordnas så att man kan garantera att sperman håller god hygienisk kvalitet och är fri från djursjukdomar och så att djursjukdomar inte kan spridas på stationen. På stationen får det endast hanteras sperma från en enda djurart, om inte något annat följer av Europeiska unionens lagstiftning. Den sperma som samlas, hanteras och förvaras på stationen ska märkas på behörigt sätt och stationen ska föra

journal över djuren och deras hälsotillstånd samt de spermadoser som förvaras.

Närmare bestämmelser om hälsotillståndskraven i fråga om djur som tas in och hålls på en station för insamling av sperma, om de kontroller och undersökningar av ett djur, den plats där det hålls eller tidigare djurhållningsplatser som ska göras i syfte att klarlägga djurets hälsotillstånd, om isolering eller karantän av djur som tas in eller har tagits in på en station för insamling av sperma, om hur verksamheten på stationen för insamling av sperma ska ordnas i syfte att trygga spermans kvalitet och förhindra spridning av djursjukdomar samt om de uppgifter i anslutning till detta som den i 47 § 1 mom. 2 punkten avsedda veterinären ska sköta, om märkning av sperma samt om journalföring av djuren, deras hälsotillstånd och spermadoserna får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

49 §

Godkännande av en embryosamlingsgrupp och embryoproduktionsgrupp

Regionförvaltningsverket godkänner en embryosamlingsgrupp eller embryoproduktionsgrupp på ansökan.

Förutsättningar för att godkänna en embryosamlingsgrupp är

1) att embryosamlingsgruppen för undersökning, behandling, förvaring och förpackning av embryon samt för underhåll av redskap förfogar över utrymmen som är ändamålsenligt utrustade,

2) att en utsedd veterinär som hör till embryosamlingsgruppen ansvarar för gruppens verksamhet, samt

3) att embryosamlingsgruppens medlemmar har tillräckliga kunskaper och färdigheter med tanke på skötseln av uppgiften.

För att en embryoproduktionsgrupp ska bli godkänd krävs det att sökanden är en godkänd embryosamlingsgrupp vars medlemmar har tillräckliga kunskaper och färdigheter i fråga om embryoproduktionsmetoderna, hygienkraven i produktionen och bekämpningen av djursjukdomar. Embryoproduktionsgruppen ska dessutom förfoga över sådana fasta utrymmen för samling av äggceller, för förvaring och hantering av könsceller som

ska användas för embryoproduktion samt för produktion och förvaring av embryon som uppfyller kraven enligt 2 mom. 1 punkten.

I ansökan om godkännande av en embryosamlings- eller embryoproduktionsgrupp ska uppges kontaktuppgifter till gruppmedlemmarna och till lokalerna om gruppen förfogar över fasta utrymmen för sin verksamhet. Till ansökan ska fogas en beskrivning av gruppens verksamhet och en redogörelse över att de föreskrivna förutsättningarna för godkännande är uppfyllda. I ett beslut om godkännande får det ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar.

Livsmedelssäkerhetsverket ger en godkänd embryosamlingsgrupp eller embryoproduktionsgrupp ett sådant godkännandenummer som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter.

Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning kräver om förutsättningarna för godkännande och om godkännandeförfarandet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

50 §

Krav som gäller verksamheten i en embryosamlingsgrupp eller embryoproduktionsgrupp

Embryon och äggceller som ska användas för embryoproduktion ska härröra från friska djur i fråga om vilka man på ett tillräckligt sätt har kunnat säkerställa att djurhållningsplatsen är fri från djursjukdomar. Från nötkreatur får endast samlas embryon som producerats genom seminering eller konstgjord befruktning, och embryona ska samlas i för ändamålet lämpliga utrymmen på djurhållningsplatsen.

Samling av embryon och äggceller, lösgöring av ovarier, undersökning och produktion av embryon samt behandling och förvaring av embryon och könsceller som ska användas för embryoproduktion ska ske så att man kan säkerställa att embryona håller god hygienisk kvalitet och är fria från djursjukdomar. De embryon som samlas, produceras, behandlas och förvaras ska märkas på behörigt sätt, och uppgifter om embryon, ursprunget för de

könsceller som används för embryoproduktion, de donatordjur från vilka embryon och könsceller samlas samt donatordjurens hälsotillstånd ska journalföras. Vid behandling och förvaring av embryon får endast för ändamålet lämpliga produkter och ämnen användas. Prover på de ämnen som använts vid embryoproduktion samt på obefruktade äggceller och kasserade embryon ska sändas för laboratorieanalys.

Närmare bestämmelser om hälsotillståndskraven i fråga om donatordjuren till embryon och till sådana könsceller som används för embryoproduktion och om de undersökningar som ska göras för att klarlägga donatordjurens hälsotillstånd, om de åtgärder som behövs för att säkerställa embryonas hygieniska kvalitet och förhindra spridning av djursjukdomar i samband med samling och produktion av embryon och verksamheter i samband med detta, om märkning av embryon, om journalföring av embryon, donatordjur för embryon och könsceller samt donatordjurens hälsotillstånd, om behållare och vätskor som ska användas vid förvaring av embryon samt om sändning av prover för laboratorieanalys får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

51 §

Godkännande av en station för insamling av sperma eller embryosamlingsgrupp för inriktad handel

En station för insamling av sperma eller embryosamlingsgrupp kan med avvikelse från bestämmelserna i 47 eller 49 § godkännas trots att inte alla i de paragraferna föreskrivna förutsättningar för godkännande uppfylls, om det är nödvändigt att samla sperma eller embryon för att trygga avelsverksamheten i fråga om en viss djurart eller djurras eller för att bevara den genetiska variationen hos en ursprungsras, och om den omständigheten att förutsättningarna inte är uppfyllda inte medför risk för spridning av djursjukdomar. Den sperma och de embryon som har samlats med stöd av detta moment får inte släppas ut på marknaden utanför Finlands gränser. Livsmedelssäkerhetsverket tilldelar en station för insamling av sperma eller en embryosamlingsgrupp som godkänts med

stöd av detta moment en nationell godkännandekod.

En station för insamling av sperma som godkänts med stöd av 1 mom. får samla sperma och en embryosamlingsgrupp som godkänts med stöd av 1 mom. får utöva sin verksamhet även om inte alla krav enligt 48 och 50 § uppfylls, förutsatt att avstegen från kraven inte medför risk för spridning av djursjukdomar.

Närmare bestämmelser om vilka djurarter eller djurraser som undantaget enligt 1 mom. får tillämpas på samt till vilka delar det kan göras avsteg från kraven i fråga om godkännande och verksamheten utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

52 §

Godkännande av ett spermalager

Regionförvaltningsverket godkänner ett spermalager på ansökan. Ett godkännande förutsätter

1) att lagret förfogar över för verksamheten lämpliga utrymmen och redskap och att det är så konstruerat och isolerat samt går att underhålla så att spermans hygieniska kvalitet inte äventyras och så att spridning av djursjukdomar effektivt kan förhindras, samt

2) att lagerpersonalen har tillräckliga kunskaper och färdigheter med tanke på skötseln av uppgiften.

I ansökan om godkännande ska uppges kontaktuppgifter till aktören och till spermalagret. Till ansökan ska fogas en beskrivning av verksamheten vid spermalagret och en redogörelse för de omständigheter som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. I ett beslut om godkännande får det ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Livsmedelssäkerhetsverket ger ett godkänt spermalager ett sådant godkännandenummer som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter.

Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning kräver om förutsättningarna för att godkänna ett spermalager och om godkännandeförordningen utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

53 §

Krav på ett spermalagers verksamhet

I ett spermalager får det endast förvaras sperma som har samlats på en godkänd station för insamling av sperma eller förts till Finland med stöd av denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den, Europeiska unionens rättsakter och lagen om veterinärgränskontroll. Verksamheten vid lagret ska ordnas så att man kan säkerställa att sperman håller god hygienisk kvalitet och är fri från djursjukdomar, och så att spermadoser av olika ursprung kan hållas tillräckligt väl åtskilda från varandra och från embryon som förvaras i lagret. I ett spermalager får det endast förvaras sperma från en enda djurart, om inte något annat följer av Europeiska unionens lagstiftning. De spermadoser som lagras ska märkas på behörigt sätt och spermalagret ska föra journal över de doser som kommer in i, förvaras i och förs ut ur lagret samt över deras ursprung. Vid förvaringen av sperma får endast sådana förvaringskärl och vätskor som är lämpliga för ändamålet användas.

Närmare bestämmelser om hur verksamheten vid ett spermalager ska organiseras för att säkerställa spermans hygieniska kvalitet, förhindra spridning av djursjukdomar och säkerställa att spermadoserna hålls åtskilda, om märkning av spermadoser som ska lagras, om journalföring av spermadoser samt om de förvaringskärl och vätskor som ska användas vid förvaring av sperma får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

54 §

Förändringar i den tillståndspliktiga verksamheten samt tillsyn över verksamheten

Väsentliga förändringar i verksamheten vid en station för insamling av sperma, i en embryosamlingsgrupp eller embryoproduktionsgrupp eller i ett spermalager ska utan dröjsmål anmälas till regionförvaltningsverket.

Kommunalveterinären övervakar stationer för insamling av sperma, embryosamlingsgrupper och embryoproduktionsgrupper samt spermalager och företar regelbundna inspek-

tioner för att säkerställa att de uppfyller de föreskrivna förutsättningarna för godkännande och att kraven på verksamheten och de villkor som uppställts i beslutet om godkännande iakttas. Dessutom övervakar kommunalveterinären isoleringen på djurhållningsplatsen av djur som ska sändas till en station för insamling av sperma och ansvarar för kontroller och undersökningar av hälsotillståndet hos djur som kommer till en station för insamling av sperma och hos de andra djur som hålls på samma djurhållningsplats.

Närmare bestämmelser om den tillsyn som avses i denna paragraf och om frekvensen av och innehållet i de inspektioner och undersökningar som görs vid tillsynen får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

8 kap.

Tillståndsplikt för och tillsyn över vissa andra verksamheter

55 §

Tillstånd att odla och rensa vattenbruksdjur

Vattenbruksdjur och könsceller av dem får odlas för att användas som livsmedel, för försäljning eller annars för överlåtelse för vidareodling eller utplantering i hav eller vattendrag endast med Livsmedelssäkerhetsverkets tillstånd. Tillstånd krävs emellertid inte om avsikten med verksamheten enbart är att

1) odla vattenbruksdjur för att användas som livsmedel antingen för eget bruk eller för att i små mängder levereras direkt till konsumenterna eller till lokala detaljaffärer för vidareleverans till konsumenterna,

2) odla vattenbruksdjur för prydnadsändamål i konstgjorda dammar, akvarier eller bassänger som inte leder direkt ut i eller varifrån orenat vatten inte släpps ut i hav eller vattendrag,

3) odla fisk eller kräftdjur i dammar för fritidsfiskeändamål utan att de flyttas från dammen till vidareodling eller utplantering, eller att

4) odla blötdjur för vattenrening.

En aktör ska ha Livsmedelssäkerhetsverkets tillstånd till att rensa fisk i en rensningsanläggning, om fiskarna har odlats i en vat-

tenbruksanläggning i fråga om vilken förbud, villkor eller begränsningar enligt 23 § har meddelats i syfte att förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig eller om anläggningen ligger i en restriktionszon som har inrättats på grund av den sjukdomen eller inom ett område som avses i 41 § 1 mom. 4 eller 5 punkten, och om de fiskar som rensas är mottagliga för sjukdomen i fråga.

56 §

Ansökan om tillstånd och tillsyn över verksamheten

Av ansökan om tillstånd som avses i 55 § ska framgå sökandens hemort och kontaktuppgifter samt kontaktuppgifter till aktören och till de djurhållningsenheter vilkas verksamhet som ansökan gäller. Till ansökan ska fogas en beskrivning av verksamheten och en skriftlig beskrivning som gäller varje djurhållningsplats och rensningsanläggning av hur djursjukdomar förebyggs, övervakas och bekämpas där (*beskrivning av egenkontroll*). Till beskrivningen av egenkontroll i en rensningsanläggning ska även fogas en detaljerad redogörelse för hur det avfall och avloppsvatten som uppkommer i verksamheten hantearas.

Tillstånd beviljas, om

1) de åtgärder som anges i beskrivningen av egenkontroll är tillräckliga för att upptäcka och övervaka djursjukdomar och för att förhindra eller minska spridningen av djursjukdomar,

2) verksamheten uppfyller de i 21 § i lagen om ett system för identifiering av djur föreskrivna kraven på att föra en förteckning, och

3) verksamheten inte orsakar allvarlig risk för spridning av djursjukdomar.

Om en del av de djurhållningsplatser eller rensningsanläggningar som nämns i ansökan inte uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillstånd, kan tillståndet begränsas till att endast gälla de djurhållningsplatser och rensningsanläggningar som uppfyller förutsättningarna. I tillståndet kan det tas in villkor som är nödvändiga för bekämpandet av djursjukdomar. Aktören ska omedelbart underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om väsentliga förändringar i sin verksamhet och hålla beskrivningen av egenkontroll uppdater-

rad. Kommunalveterinären ska övervaka verksamheten genom regelbundna inspektioner, vars frekvens Livsmedelssäkerhetsverket bestämmer utifrån en riskbedömning.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för att bevilja tillstånd att odla och rensa vattenbruksdjur, innehållet i beskrivningen av egenkontroll, förfarandet vid ansökan om tillstånd och tillsynen över verksamheten får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

57 §

Godkännande av en karantän samt karantänverksamhet

En karantän som avses i denna lag och i Europeiska unionens lagstiftning ska vara godkänd av regionförvaltningsverket. En förutsättning för godkännande av en karantän är att karantänen, med beaktande av de krav som de djur som hålls i karantänen ställer, är på så sätt planerad, placerad, konstruerad, utrustad och skött och dess verksamhet och övervakning på så sätt ordnad att djursjukdomar inte kan spridas utanför karantänen eller till de djur som hålls i karantän.

I ansökan om godkännande av en karantän ska uppges kontaktuppgifter till sökanden och karantänen. Till ansökan ska fogas en beskrivning av verksamheten vid karantänen och en redogörelse för sådana med verksamheten, lokalerna och övervakningen av verksamheten förknippade omständigheter som är centrala för att förhindra spridning av djursjukdomar. I ett beslut om godkännande av en karantän får det ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Regionförvaltningsverket ska utan dröjsmål underrättas om väsentliga förändringar i karantänverksamheten.

Kommunalveterinären ska företa regelbundna inspektioner av karantänen för att säkerställa att den uppfyller förutsättningarna för godkännande av en karantän och att de villkor som uppställts i beslutet om godkännande följs.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för godkännande av en karantän, om godkännandeförfarandet och om övervakningen av karantänen får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

9 kap.

Förflyttning av djur och produkter mellan Europeiska unionens medlemsstater

58 §

Krav som gäller djur och djurprodukter

Endast djur och djurprodukter som uppfyller de krav som Europeiska unionens lagstiftning ställer på bekämpning av djursjukdomar får sändas från Finland till en annan medlemsstat eller via en annan medlemsstat till en stat utanför Europeiska unionen, eller från en annan medlemsstat till Finland eller via Finland till en tredje medlemsstat eller till en stat utanför Europeiska unionen. Djur eller produkter som sänds från Finland får inte medföra risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas.

Djur och djurprodukter ska åtföljas av behövliga officiella hälsointyg och annan dokumentation som visar att djuren eller produkterna uppfyller kriterierna för att få förflyttas mellan medlemsstaterna. Djuren och produkterna ska vara märkta så att de kan identifieras. Den som förflyttar djur eller djurprodukter mellan medlemsstaterna ansvarar för att djuren eller produkterna uppfyller kriterierna för att förflyttas.

Ett i förordningen om sällskapsdjur avsett pass för förflyttning av sällskapsdjur mellan Europeiska unionens medlemsstater får utfärdas av en veterinär.

Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning kräver när det gäller villkor och begränsningar i fråga om förflyttning av djur och djurprodukter, officiella hälsointyg och andra dokument som ska åtfölja djuren och djurprodukterna samt märkning av djur- och djurprodukter får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

59 §

Förflyttningsförbud på grund av plötsligt sjukdomsutbrott

Jord- och skogsbruksministeriet får besluta förbjuda att djur som tillhör mottagliga arter, produkter från sådana djur samt transportme-

del, andra föremål och ämnen som kommit i kontakt med sådana djur och produkter sänds till områden som avses i 58 § 1 mom. eller begränsa sådana sändningar eller ställa villkor för dem, om

1) en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom förekommer i en annan medlemsstat, och

2) kraven enligt 58 § och kraven enligt Europeiska unionens lagstiftning samt den berörda medlemsstatens egna åtgärder inte räcker till för att förhindra spridning av djursjukdomen, eller om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det.

Jord- och skogsbruksministeriet får besluta förbjuda att i 1 mom. avsedda djur, produkter, föremål och ämnen sänds till en annan medlemsstat eller via en annan medlemsstat till en stat utanför Europeiska unionen eller begränsa sådana sändningar eller ställa villkor för dem, om

1) en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom förekommer i Finland, och

2) åtgärderna enligt 4, 5 och 6 kap. samt kraven enligt 58 § och kraven enligt Europeiska unionens lagstiftning inte räcker till för att förhindra spridning av djursjukdomen eller trygga förutsättningarna för handeln mellan medlemsstaterna, eller om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det.

På ett beslut som avses i 1 och 2 mom. ska det som i 9 och 10 kap. i förvaltningslagen föreskrivs om delgivning av förvaltningsbeslut inte tillämpas. Beslutet ska offentliggöras i Finlands författningssamling och Livsmedelssäkerhetsverket ska informera de aktörer som myndigheten känner till och som beslutet gäller om sitt beslut.

60 §

Skyldighet för en aktör att ansöka om registrering samt registreringsförfarandet

Endast en aktör som har antecknats i det register som förs av Livsmedelssäkerhetsverket får sända djur, embryon och könsceller som kan medföra en mer än obetydlig risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom till en annan medlemsstat, eller ta emot sådana

djur, embryon och könsceller från en annan medlemsstat. Registrering krävs dock inte av en godkänd station för insamling av sperma, ett godkänt spermalager, en godkänd embryosamlingsgrupp eller en godkänd embryoproduktionsgrupp för att leverera embryon eller könsceller från Finland.

Registrering söks hos Livsmedelssäkerhetsverket. En aktör som tar emot djur, embryon eller könsceller antecknas i registret om aktören förfogar över utrymmen där djuren vid behov kan hållas isolerade. En aktör som tar emot vattenlevande djur ska förfoga över en karantän, om djuren ska hållas i karantän i samband med införseln.

I ansökan om registrering ska uppges kontaktuppgifter till aktören och i förekommande fall djurhållningsplatssignum eller godkännandenummer, uppgifter om vilken djurart de djur eller de embryon eller könsceller av djur tillhör vars leverans registreringen gäller, samt en redogörelse över att förutsättningarna enligt 2 mom. föreligger. Registreringen gäller i tre år och förnyas på ansökan.

Med avvikelse från bestämmelserna i 1—3 mom. registrerar Livsmedelssäkerhetsverket de cirkusar som avses i kommissionens förordning (EG) nr 1739/2005 om fastställande av djurhälsokrav för transport av cirkusdjur mellan medlemsstater, i enlighet med artikel 4 i den förordningen. På innehållet i ansökan om registrering tillämpas emellertid bestämmelserna i 3 mom.

Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter när det gäller djurarter, embryon och könsceller vars förflyttning mellan medlemsstaterna kräver en registrerad aktör utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

61 §

Förflyttning av djur och könsceller som kräver ett godkännande

Fjäderfån och kläckägg av fjäderfån får sändas till en annan medlemsstat endast från en sådan djurhållningsplats för fjäderfå som har godkänts för detta ändamål. Kravet på att djurhållningsplatsen ska vara godkänd gäller inte leveranser av andra fjäderfån än ratiter och andra kläckägg än kläckägg av ratiter i

partier på mindre än 20 eller leverans av fjäderfån för omedelbar slakt eller för utsättning av fjädervilt.

En uppsamlingscentral för djur eller en djurförmedlare som samlar upp djur i sina egna utrymmen får sända nötkreatur, svin, får eller getter till en annan medlemsstat eller ta emot sådana från en annan medlemsstat endast om den har godkänts för detta ändamål.

Apor får sändas till en annan medlemsstat eller tas emot från en annan medlemsstat endast av en för detta ändamål godkänd djurpark och försöksdjursanläggning.

En djurpark och försöksdjursanläggning får avvika från de krav som ställs på förflyttning av djur på det sätt som Europeiska unionens lagstiftning tillåter om

1) den levererar andra djur än apor till ett i artikel 2.2 i rådets direktiv 92/65/EEG avsett godkänt organ, institut eller centrum i en annan medlemsstat, eller tar emot andra djur än apor från ett sådant organ, institut eller centrum, och

2) den har godkänts för detta ändamål.

Bestämmelser om de undantag som avses i 4 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Det som i 60 § föreskrivs om skyldighet för en aktör att ansöka om registrering gäller inte en i denna paragraf avsedd godkänd aktör.

62 §

Förutsättningar för godkännande samt godkännandeförfarandet

Regionförvaltningsverket godkänner de djurhållningsplatser och aktörer som avses i 61 § på ansökan. För att en djurhållningsplats eller aktör ska kunna godkännas förutsätts det att man i tillräcklig utsträckning kan säkerställa att de djur som verksamheten gäller är fria från djursjukdomar och kan spåras. Dessutom krävs att verksamheten är organiserad på ett sätt som gör det möjligt att kontinuerligt övervaka djurens hälsotillstånd och upprätthålla god hygien bland djuren och så att man effektivt kan förhindra spridning av djursjukdomar. Godkännande av en djurhållningsplats för fjäderfå, en uppsamlingscentral för djur och en djurförmedlare förutsätter att aktören förfogar över utrymmen som lämpar sig för verksamheten och som är pla-

cerade, konstruerade och utrustade samt går att underhålla på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på förhindrandet av spridning av djursjukdomar.

I ansökan om godkännande ska uppges kontaktuppgifter till aktören och till de lokaler som används för verksamheten. Till ansökan ska fogas en beskrivning av verksamheten och en redogörelse över att de föreskrivna förutsättningarna för godkännande är uppfyllda. I ett beslut om godkännande får det ställas sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Regionförvaltningsverket ska utan dröjsmål underrättas om väsentliga förändringar i verksamheten.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för att godkänna djurhållningsplatser och aktörer och om godkännandeförfarandet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Livsmedelssäkerhetsverket ger en godkänd djurhållningsplats och aktör ett sådant godkännandenummer som Europeiska unionens lagstiftning förutsätter.

63 §

Tillstånd att ta in vilda djur samt mikrober, parasiter och provpartier från en annan medlemsstat

Följande djur samt embryon, könsceller och produkter av dem får tas in till Finland från en annan medlemsstat endast med tillstånd av Livsmedelssäkerhetsverket:

1) vilda däggdjur och fåglar samt vildlevande vattendjur som ska planteras ut eller användas för forskning,

2) mikrober och parasiter som orsakar djursjukdomar samt odlingar, vävnader, sekret och motsvarande produkter som innehåller mikrober och parasiter, samt

3) provpartier omfattande levande djur, embryon eller könsceller som förs in i forskningssyfte och som inte uppfyller kraven enligt 58 §, de krav som föreskrivits med stöd av den eller kraven enligt Europeiska unionens lagstiftning som genomförs genom denna lag, och som förstörs när forskningsuppgiften är slutförd.

Livsmedelssäkerhetsverket beviljar tillstånd på ansökan. I ansökan ska uppges kon-

taktuppgifter till aktören samt ges uppgifter om de djur, embryon, könsceller och produkter som levereras. Till ansökan ska fogas en beskrivning av den verksamhet för vilken djuren, embryona, könscellerna eller produkterna avses bli levererade till Finland samt sådana utredningar som behövs för att bedöma risken för spridning av djursjukdomar. Tillstånd beviljas, om djuren, embryona, könscellerna eller produkterna inte medför risk för spridning av djursjukdomar. I tillståndet ställs sådana villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar.

Det som i 60 § föreskrivs om skyldighet för en aktör att ansöka om registrering gäller inte verksamhet för vilken ett tillstånd enligt 1 mom. har beviljats.

För utförande av sina uppgifter har Livsmedelssäkerhetsverket rätt att ta in djur och produkter som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten till Finland under förutsättning att de inte medför risk för spridning av djursjukdomar.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iaktas vid ansökan om tillstånd enligt 1 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

64 §

Kontroller av leveranser av djur, embryon och könsceller mellan medlemsstaterna

En aktör ska kontrollera de djur, embryon och könsceller som han eller hon har tagit emot från en annan medlemsstat och som kan medföra risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig sjukdom samt kontrollera de dokument som gäller djuren, embryona och könscellerna på destinationsplatsen omedelbart efter deras ankomst, för att säkerställa att djuren, embryona eller könscellerna uppfyller kriterierna för att förflyttas. Om destinationsplatsen är en uppsamlingscentral eller ett slakteri där tillsynsmyndigheten utövar daglig tillsyn ska ovan nämnda kontroll dock göras av denna tillsynsmyndighet. Aktören ska utan dröjsmål underrätta kommunalveterinären om brister som han eller hon har observerat vid kontrollen samt förvara de djur, embryon och könsceller som dessa brister hänför sig till på destinationsplatsen tills regionförvaltningsverket

eller Livsmedelssäkerhetsverket har beslutat om eventuella fortsatta åtgärder.

Utöver det som bestäms i 1 mom. får tillsynsmyndigheterna göra stickprovskontroller och i samband med dem ta de prover som behövs för att säkerställa att djuren, embryona eller könscellerna uppfyller de krav som ställs på förflyttning. Kontrollen kan göras på destinationsplatsen för djuren eller produkterna, under transporten eller i fråga om levande djur också på den djurhållningsplats dit djuren har sänts från destinationsplatsen.

En aktör ska kontrollera djur, embryon och könsceller som han eller hon har för avsikt att leverera till en annan medlemsstat och som kan medföra risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig sjukdom för att säkerställa att djuren, embryona eller könscellerna uppfyller kriterierna för att förflyttas. I de fall där ett officiellt hälsointyg krävs för att visa att en sändning uppfyller kriterierna för att förflyttas ska emellertid kommunalveterinären på begäran av aktören genomföra kontrollen och utfärda intyget.

De bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om vilka djur och djurprodukter som ska kontrolleras på det sätt som föreskrivs i 1 eller 3 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Närmare bestämmelser om hur kontrollen ska göras får också utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

65 §

Skyldighet att bevara uppgifter och dokument som gäller djur, embryon och könsceller

En aktör ska i fem år bevara följande uppgifter om sådana djur, embryon och könsceller som han eller hon har tagit in från en annan medlemsstat eller sänt till en annan medlemsstat och som kan medföra risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom:

- 1) vilket slag av djur, embryon och könsceller som har levererats samt deras identifieringsuppgifter,
- 2) antalet djur, embryon och könsceller,
- 3) avsändaren och avgångsplatsen, mottagaren samt destinationsplatsen för de djur,

embryon eller könsceller som har levererats samt, vid vidareöverlåtelse av mottagna djur, embryon eller könsceller följande mottagare som aktören har kännedom om,

- 4) leveranstidpunkten, samt
- 5) vilka dokument som har åtföljt leveransen.

Mottagaren ska dessutom i fem år bevara officiella hälsointyg som gäller de djur, embryon och könsceller som avses i 1 mom.

Bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om de djur, embryon och könsceller i fråga om vilka uppgifter och hälsointyg ska förvaras i enlighet med 1 och 2 mom. utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Närmare bestämmelser om de uppgifter som avses i 1 mom. får också utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

66 §

Registrering av uppgifterna i ett officiellt hälsointyg i det elektroniska datasystemet Traces

Officiella hälsointyg som gäller djur, embryon eller könsceller som ska levereras till en annan medlemsstat ska utfärdas och sändas via datasystemet Traces som förvaltas av Europeiska kommissionen, om inte något annat föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning. Aktören ansvarar för lämnandet av de basuppgifter som behövs för att utfärda hälsointyget, och ansvarar när så krävs också för att dessa uppgifter registreras i datasystemet. En aktör som ska registrera uppgifter i datasystemet Traces och dennes företrädare har rätt att av tillståndsmyndigheten avgiftsfritt få de åtkomsträttigheter till systemet som han eller hon behöver.

Om officiella hälsointyg som gäller djur, embryon eller könsceller som ska levereras till Finland har sänts via datasystemet Traces, ska den tillsynsmyndighet som genomför en kontroll enligt 64 § 1 eller 2 mom. registrera uppgifterna om kontrollen i datasystemet.

Bestämmelser om de intyg som ska utfärdas och sändas via datasystemet Traces utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Närmare bestämmelser om användningen av systemet får också utfärdas

genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

67 §

Tillsyn över verksamheten

Kommunalveterinären övervakar de aktörer som har registrerats med stöd av 60 § och de aktörer och djurhållningsplatser som har godkänts med stöd av 62 § samt den tillståndspliktiga verksamheten enligt 63 §. Kommunalveterinären ska företa inspektioner för att säkerställa att de godkända aktörerna och djurhållningsplatserna uppfyller förutsättningarna för godkännande och att de villkor som uppställts i beslutet om godkännande eller i tillståndet följs.

Närmare bestämmelser om inspektionernas frekvens och innehåll får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

68 §

Åtgärder vid sjukdomsutbrott

Om ett djur som har sänts från en annan medlemsstat eller som transiteras genom Finland konstateras eller, på grund av djursjukdomsläget på avgångsplatsen eller av någon annan välgrundad orsak, misstänks ha drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom, får Livsmedelssäkerhetsverket besluta att djuret ska avlivas, isoleras på destinationsplatsen, sättas i karantän eller sändas tillbaka till den medlemsstat varifrån djuret fördes in, förutsatt att den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten godkänner återsändningen. För att dessa åtgärder ska få vidtas ska prover för diagnostik av sjukdomen ha tagits inom fyra veckor från införseln. I Livsmedelssäkerhetsverkets beslut får det uppställas sådana nödvändiga villkor beträffande genomförandet av åtgärderna och bestämmas om nödvändiga undersökningar av djuren vid isoleringen eller karantänen.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller också fåglar som har kläckts ur importerade kläckägg, dock så att prover ska ha tagits inom fyra månader från importen för att åtgärder ska få vidtas.

Om det inom ett område som hör till en annan medlemsstat förekommer en djursjukdom som ska bekämpas eller ny, allvarlig djursjukdom som hotar att spridas till Finland via en djurprodukt som sänts till eller transiteras genom Finland från det berörda området, får Livsmedelsverket bestämma att djurprodukten ska bortskaffas, behandlas så att risken för spridning av djursjukdomen elimineras, förvaras tills det står klart huruvida produkten medför risk för spridning av djursjukdomen eller inte, eller sändas tillbaka till den medlemsstat varifrån produkten fördes in, förutsatt den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten godkänner återsändningen.

Aktören ansvarar för genomförandet av de åtgärder som avses i 1 och 3 mom. Regionförvaltningsverket övervakar genomförandet av åtgärderna. I de situationer som avses i 1 och 2 mom. iakttas dessutom bestämmelserna om verksamhet vid sjukdomsutbrott i 4 kap.

Livsmedelssäkerhetsverket ska utan dröjsmål informera jord- och skogsbruksministeriet om sitt i 1 och 3 mom. avsedda beslut. Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter när det gäller åtgärder som avses i 1 och 3 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

10 kap.

Export av djur och djurprodukter till stater utanför Europeiska unionen

69 §

Krav i fråga om djur och djurprodukter som exporteras

Endast djur och djurprodukter vars ursprung på ett tillräckligt sätt kan klarläggas får sändas från Finland till en stat utanför Europeiska unionen. Djuren och produkterna ska vara märkta så att de kan identifieras. Djur och produkter i fråga om vilka exporten till stater utanför Europeiska unionen har föränsats med krav i Europeiska unionens lagstiftning som har att göra med bekämpning av djursjukdomar ska dessutom uppfylla de kraven.

Aktören ansvarar för att de krav som föreskrivs i 1 mom. är uppfyllda samt för att utreda och uppfylla de importkrav som destinationsstaten ställer och, om exportpartiet transporteras via en stat utanför Europeiska unionen, de krav som den staten ställer på transiteringen.

Bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter när det gäller kraven på djur och produkter som exporteras utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

70 §

Skyldighet för en exportör att registrera sig och registreringsförfarandet

Endast en aktör som har antecknats i det register som förs av Livsmedelssäkerhetsverket får sända sådana djur och djurprodukter som kan medföra mer än ringa risk för spridning av djursjukdomar till en stat utanför Europeiska unionen.

En anmälan om registrering lämnas in till Livsmedelssäkerhetsverket. Av anmälan ska framgå aktörens kontaktuppgifter, vid export av djur eventuellt djurhållningsplatssignum och vid export av produkter eventuellt anläggningens godkännandenummer, samt uppgifter om vilka djur eller produkter registreringen gäller och till vilka stater djuren eller produkterna ska exporteras. Registreringen gäller i tre år efter anmälan och registreringen kan förnyas.

Närmare bestämmelser om vilka djurarter och produkter som registreringsskyldigheten gäller utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

71 §

Veterinärintyg, exportkontroller och användning av datasystemet Traces

Det officiella veterinärintyg som ska åtfölja djur och djurprodukter som exporteras till en stat utanför Europeiska unionen utfärdas av kommunalveterinären på begäran av aktören. Kommunalveterinären ska innan intyget utfärdas inspektera djuren och deras djurhållningsplatser och produkterna, om inte det är möjligt att på annat sätt säkerställa att kraven

på de djur och produkter som ska exporteras samt de importkrav och eventuella krav på transiteringen som ställs av destinationsstaten uppfylls.

För att upprätta eller sända veterinärintyg kan det i 66 § avsedda datasystemet Traces användas, om Europeiska unionens lagstiftning tillåter detta. Datasystemet ska användas för att upprätta och sända intyg, om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det eller om Europeiska unionen och destinationsstaten kommer överens om det. Aktören ansvarar för lämnandet av de basuppgifter som behövs för veterinärintyget, och när så krävs för att dessa uppgifter införs i datasystemet Traces. En aktör som ska införa uppgifter i datasystemet eller en företrädare för aktören har rätt att av tillsynsmyndigheten avgiftsfritt få de åtkomsträttigheter till systemet som han eller hon behöver.

Om den tillsynsmyndighet som utfärdat veterinärintyget efter det att intyget utfärdats får kännedom om ett misstänkt eller konstaterat sjukdomsutbrott som skulle ha utgjort hinder för att utfärda intyget, ska tillsynsmyndigheten underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om saken som i sin tur ska underrätta den behöriga myndigheten i destinationsstaten.

Bestämmelser om användningen av datasystemet Traces för att upprätta och sända veterinärintyg utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Närmare bestämmelser om utförande av exportkontroll, veterinärintygets form och förfarandet för utfärdande av veterinärintyg får också utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

72 §

Skyldighet att bevara uppgifter och dokument som gäller djur och djurprodukter

En aktör ska i fem år bevara följande uppgifter om djur och djurprodukter som han eller hon sänt till stater utanför Europeiska unionen och vars export förutsätter registrering enligt 70 §:

1) vilket slag av djur och djurprodukter som har levererats samt deras identifieringsuppgifter,

2) antalet djur och djurprodukter,

3) leveransens avgångs- och destinationsplats,

4) leveranstidpunkten, samt

5) vilka av en myndighet utfärdade dokument som har åtföljt leveransen.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska bevaras får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

11 kap.

Transport av djur och djurprodukter

73 §

Transport av däggdjur och fåglar

Vid transport av däggdjur och fåglar ska det användas transportmedel från vilka djursekret, strö eller foder inte kan läcka ut eller på annat sätt komma ut under transporten. Mellan transporter ska det utrymme i transportmedlet som är avsett för djuren rengöras och vid behov desinficeras med ett desinfektionsmedel som är lämpligt för ändamålet.

Fordon som används för transport av klövdjur och fjäderfä över Finlands gränser ska rengöras och desinficeras vid en godkänd desinfektionsplats för transportfordon innan djuren lastas och efter det att transportfordonet återvänt till Finland före en ny transport. Under transporten får djuren inte komma i kontakt med djur med lägre hälsostatus än de djur som transporteras. Den som transporterar nötkreatur, svin, får eller getter till en annan medlemsstat ska separat för varje transportmedel föra förteckning över de djur som transporteras. Förteckningen ska bevaras i minst tre år.

Om en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom misstänks eller konstateras förekomma hos däggdjur eller fåglar som transporteras, får regionförvaltningsverket besluta att djuren ska flyttas till en plats som anges i beslutet, eller besluta att djuren ska avlivas om detta är nödvändigt för att bekämpa en djursjukdom som lätt sprider sig eller en farlig djursjukdom.

Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om rengöring och desinfektion av transportmedel, om desinfektionsmedel, om

att de djur som transporteras ska hållas åtskilda från andra djur, om den förteckning som avses i 2 mom. samt om de åtgärder som avses i 3 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

74 §

Transport av vattenlevande djur

Vattenbruksdjur får transporteras från djurhållningsplatsen enbart om djuren har tillräckligt god hälsostatus och djurhållningsplatsen i tillräcklig grad är fri från sjukdomar med tanke på de transporterade djurens användningsändamål och förutsatt att det dokument som är avsett för mottagaren innehåller tillräckliga uppgifter om de djur som transporteras och om transporten.

Den som transporterar vattenlevande djur mellan områden som klassificerats i enlighet med 41 § eller över finska statens gränser ska se till att djurens hälsostatus inte förändras under transporten och att transporten varken på avgångsplatsen, transiteringsplatserna eller destinationsplatsen äventyrar de vattenlevande djurens hälsostatus. Ett byte av vattnet i transportbehållare under transporten får inte försämra hälsostatusen hos de vattenlevande djur som transporteras och inte heller medföra risk för spridning av djursjukdomar. Vid transport av vattenlevande djur över Finlands gränser får vattnet i transportbehållare bytas endast på sådana platser som godkänts för vattenbyte.

Om en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom misstänks eller konstateras förekomma hos vattenlevande djur som transporteras, får regionförvaltningsverket besluta att djuren ska flyttas till en plats som anges i beslutet, eller besluta att djuren ska avlivas i transportfordonet, om detta är nödvändigt för att bekämpa en djursjukdom som lätt sprider sig eller en farlig djursjukdom.

Sådana närmare bestämmelser som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter om förutsättningarna för transport av vattenlevande djur, om förfarandena vid vattenbyte samt om de åtgärder som avses i 3 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

75 §

Transport av djurprodukter

Vid transport av djurprodukter eller andra varor, föremål eller ämnen som kan medföra risk för att djursjukdomar som ska bekämpas sprids ska transportutrymmet rengöras och desinficeras efter avlastningen.

Närmare bestämmelser om rengöring och desinfektion av transportmedel samt om desinfektionsmedlen får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

76 §

Godkännande av desinfektionsplatser för transportfordon och platser för byte av vattnet i transportbehållare

Regionförvaltningsverket godkänner på ansökan desinfektionsplatser för transportfordon och platser för byte av vattnet i transportbehållare. För att en desinfektionsplats ska godkännas ska den vara på så sätt placerad, byggd, utrustad och skött, och behandlingen av det avloppsvatten och avfall som verksamheten ger upphov till samt den övriga verksamheten ska vara ordnad så, att transportfordon kan tvättas och desinficeras effektivt och att djursjukdomar inte kan spridas utanför desinfektionsplatsen. För att en plats för byte av vatten ska godkännas ska den vara på så sätt placerad och uttaget av vatten och behandlingen av det utgående vattnet samt den övriga verksamheten ska vara ordnad så, att djurhälsan inte äventyras.

I ansökan ska uppges kontaktuppgifter till sökanden och desinfektionsplatsen eller platsen för byte av vatten. Till ansökan ska fogas en beskrivning av verksamheten vid platsen i fråga samt en utredning över sådana med verksamheten och lokalerna förknippade omständigheter som är centrala för att förhindra spridning av djursjukdomar. I beslutet om godkännande får det ställas villkor som är nödvändiga för att förhindra spridning av djursjukdomar. Regionförvaltningsverket ska utan dröjsmål underrättas om väsentliga ändringar i verksamheten.

Kommunalveterinären övervakar desinfektionsplatserna för transportfordon och platserna för byte av vatten och får utföra inspek-

tioner för att säkerställa att platserna uppfyller förutsättningarna för godkännande och att de villkor som ställts i beslutet om godkännande iakttas.

Närmare bestämmelser om villkoren för godkännande av desinfektionsplatser och platser för byte av vatten och om det förfarande som ska iakttas vid godkännandet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

12 kap.

Laboratorier

77 §

Analys av prover och hantering av sjukdomsalstrare i laboratorium

Prover får analyseras med avseende på djursjukdomar som ska bekämpas endast vid Livsmedelssäkerhetsverket, ett nationellt referenslaboratorium eller ett laboratorium som godkänts av Livsmedelssäkerhetsverket. Kravet gäller emellertid inte prover som avses i livsmedelslagen och foderlagen (86/2008).

Om ett prov som misstänks innehålla en djursjukdom som ska bekämpas har lämnats till ett laboratorium som inte har rätt att analysera provet, ska provet eller den mikrob som isolerats utan dröjsmål sändas till ett laboratorium som avses i 1 mom. för fortsatta analyser.

Mikrober och parasiter som orsakar djursjukdomar som lätt sprider sig eller farliga djursjukdomar får i samband med vetenskaplig forskning hanteras enbart vid Livsmedelssäkerhetsverket och vid laboratorium som Livsmedelssäkerhetsverket godkänt för den aktuella forskningen.

78 §

Nationellt referenslaboratorium för djursjukdomar som ska bekämpas

Livsmedelssäkerhetsverket är nationellt referenslaboratorium för djursjukdomar som ska bekämpas.

Ett för uppgiften lämpligt utländskt laboratorium är nationellt referenslaboratorium för djursjukdomar vars förekomst i Finland är ytterst osannolik, och för vilka det inte är ändamålsenligt att ordna referenslaboratorieverksamhet i Finland på grund av verksamhetens kostnader eller med beaktande av andra omständigheter. Laboratoriet utses av jord- och skogsbruksministeriet efter att ministeriet har hört Livsmedelssäkerhetsverket.

Bestämmelser om de krav som enligt kontrollförordningen ska ställas på nationella referenslaboratorier och om dessa laboratoriers uppgifter finns i artikel 33 i kontrollförordningen.

79 §

Villkor för godkännande av ett laboratorium

För att ett laboratorium ska godkännas att analysera prover med avseende på djursjukdomar som ska bekämpas förutsätts laboratoriet ha ett skriftligt kvalitetssystem och teknisk kompetens och förmåga att ta fram tillförlitliga resultat. Dessutom ska laboratoriepersonalen ha den utbildning och kompetens som uppgiften kräver och den person som ansvarar för analysen av proverna ska ha en för uppgiften lämplig högskoleexamen eller motsvarande kompetens. Ett laboratorium som godkänns att analysera prover med avseende på djursjukdomar som lätt sprider sig eller farliga djursjukdomar ska ha en skriftlig beskrivning av förfarandena och åtgärderna för att förhindra sjukdomsalstrare från att spridas utanför laboratoriet (*smittskyddssystem*). Om ett laboratorium godkänns att analysera prover som tillsynsmyndigheten tagit eller låtit ta för myndighetsverksamhet enligt denna lag eller prover som ingår i den obligatoriska hälsoövervakningen, ska laboratoriet uppfylla de krav som ställs i artikel 12.2 i kontrollförordningen. Ett laboratorium som analyserar prover med avseende på zoonoser inom ramen för den obligatoriska hälsoövervakningen ska dessutom uppfylla kraven i artikel 12.2 i zoonosförordningen.

För att ett laboratorium ska godkännas att i samband med vetenskaplig forskning hantera mikrober som orsakar djursjukdomar som lätt sprider sig eller farliga djursjukdomar

förutsätts laboratoriepersonalen ha den utbildning och kompetens som uppgiften kräver och den person som ansvarar för hanteringen av de sjukdomsalstrande mikroberna ha en för uppgiften lämplig högskoleexamen eller motsvarande kompetens. Laboratoriet ska dessutom ha ett sådant smittskyddssystem som avses i 1 mom.

Närmare bestämmelser om kompetenskraven på de godkända laboratoriernas personal och om de krav som ställs på laboratoriernas kvalitets- och smittskyddssystem får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

80 §

Förfarande för godkännande samt övervakning av laboratorier

Livsmedelssäkerhetsverket godkänner laboratorier på ansökan. Av ansökan ska framgå aktörens och laboratoriets kontaktuppgifter och vilken sjukdom som ska undersökas och vilka sjukdomsalstrande mikrober som ska hanteras. Av ansökan om godkännande av ett laboratorium som analyserar prover ska också framgå om laboratoriet analyserar prover som tagits för myndighetsverksamheten eller prover som ingår i den obligatoriska hälsoövervakningen. Till ansökan ska fogas utredning om att de förutsättningar som föreskrivs för ett godkännande uppfylls. Av beslutet om godkännande ska det framgå vilka sjukdomar som får undersökas och vilka sjukdomsalstrande mikrober som får hanteras enligt godkännandet.

Livsmedelssäkerhetsverket övervakar de godkända laboratorierna och bedömer vid behov om ett laboratorium uppfyller de föreskrivna förutsättningarna. Livsmedelssäkerhetsverket ska utan dröjsmål underrättas om väsentliga ändringar i verksamheten vid ett godkänt laboratorium.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iakttas vid godkännande av laboratorier och om övervakningen av godkända laboratorier får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

81 §

Laboratorier som undersöker anmälningspliktiga djursjukdomar

Ett laboratorium som analyserar prover med avseende på anmälningspliktiga djursjukdomar ska använda vetenskapligt vedertagna analysmetoder, ha teknisk kompetens och ta fram tillförlitliga resultat. Laboratoriepersonalen ska ha den utbildning och kompetens som uppgiften förutsätter.

En anmälan om verksamheten vid ett laboratorium ska på förhand göras till Livsmedelssäkerhetsverket. Av anmälan ska framgå aktörens och laboratoriets kontaktuppgifter samt vilka anmälningspliktiga djursjukdomar laboratoriet undersöker. Laboratorierna övervakas av Livsmedelssäkerhetsverket.

Närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och anmälningsförfarandet får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

82 §

Lämnande av undersökningsuppgifter samt sändande av isolerade mikrob- och parasitstammar samt prover

Ett godkänt laboratorium och ett laboratorium som avses i 81 § ska till det nationella referenslaboratoriet för fortsatta analyser och förvaring sända stammar av sådana mikrober och parasiter som orsakar djursjukdomar som ska bekämpas eller anmälningspliktiga djursjukdomar och som har isolerats i analyserade prover eller prover där en sådan mikrob eller parasit har påvisats.

Ett godkänt laboratorium och ett laboratorium som avses i 81 § ska dessutom regelbundet till Livsmedelssäkerhetsverket lämna uppgifter om antalet prover som analyserats med avseende på djursjukdomar som ska bekämpas och anmälningspliktiga djursjukdomar samt om resultaten av analyserna enligt djurgrupp.

Ett nationellt referenslaboratorium ska till Institutet för hälsa och välfärd lämna sådana uppgifter om undersökta mikrob- och parasitstammar och prover där en mikrob eller en parasit har påvisats som institutet behöver för sin epidemiologiska övervakning. De uppgif-

ter som lämnas får inte innehålla identifieringsuppgifter om tillsynsobjekten.

Närmare bestämmelser om vilka analyser med avseende på djursjukdomar den skyldighet som avses i 1 eller 2 mom. gäller, innehålllet i de uppgifter som ska lämnas samt den skyldighet att lämna uppgifter som avses i 3 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Livsmedelssäkerhetsverket får utfärda föreskrifter om när och hur de i 1 och 2 mom. avsedda mikrob- eller parasitstammarna och proverna ska sändas in och uppgifterna lämnas.

13 kap.

Myndigheter och deras uppgifter

83 §

Jord- och skogsbruksministeriet

Jord- och skogsbruksministeriet styr och övervakar verkställigheten av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt verkställigheten och genomförandet av de EU-rättsakter som genomförs genom denna lag, samt utövar tillsyn över efterlevnaden av dessa.

84 §

Livsmedelssäkerhetsverket

Livsmedelssäkerhetsverket planerar, leder, utvecklar och övervakar på riksnivå bekämpningen av djursjukdomar.

Utöver vad som någon annanstans i denna lag föreskrivs om Livsmedelssäkerhetsverkets uppgifter ska verket

1) ansvara för upprätthållandet av den nationella beredskapen för djursjukdomar och göra upp riksomfattande beredskapsplaner för djursjukdomar,

2) ordna skötseln utanför tjänstetiden av brådskande uppgifter som gäller diagnostisering av djursjukdomar som lätt sprider sig och farliga djursjukdomar,

3) ansvara för statistikföringen och rapporteringen angående djursjukdomar,

4) ansvara för ordnandet av utbildning för kommunalveterinärer i anslutning till verk-

ställigheten av denna lag och föra förteckning över de kommunalveterinärer som genomgått en särskild beredskapsutbildning med tanke på sjukdomsutbrott, samt

5) i egenskap av behörig myndighet svara för de uppgifter som följer av de EU-rättsakter som genomförs genom denna lag, och som enligt denna lag ankommer på verket.

Livsmedelssäkerhetsverket svarar för bekämpningen av djursjukdomar vid i livsmedelslagen avsedda slakterier och inrättningar för vilthantering och anläggningar som finns i anslutning till dem, med undantag för slakterier och inrättningar i fråga om vilka tillsynen enligt livsmedelslagen har överförts på kommunerna på det sätt som avses i 15 § 2 mom. i veterinärvårdslagen. I fråga om de slakterier och inrättningar som Livsmedelssäkerhetsverket övervakar utför verket alla de uppgifter som enligt denna lag annars skulle ankomma på kommunalveterinären.

Närmare bestämmelser om statistikföringen och rapporteringen samt om innehålllet i de riksomfattande beredskapsplanerna får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

85 §

Regionförvaltningsverket

Regionförvaltningsverket planerar, leder, övervakar och genomför bekämpningen av djursjukdomar inom sitt verksamhetsområde.

Utöver vad som någon annanstans i denna lag föreskrivs om regionförvaltningsverkets uppgifter ska verket

1) upprätthålla beredskapen för djursjukdomar inom sitt verksamhetsområde och göra upp beredskapsplaner för djursjukdomar för verksamhetsområdet,

2) ordna utbildning för kommunalveterinärer, samt

3) i egenskap av behörig myndighet svara för de uppgifter som följer av de EU-rättsakter som genomförs genom denna lag till den del uppgifterna inte hör till Livsmedelssäkerhetsverkets eller kommunalveterinärens behörighet.

Varje regionförvaltningsverket ska i samarbete med de övriga regionförvaltningsverken ordna skötseln utanför tjänstetiden av

brådskande uppgifter som gäller bekämpning av djursjukdomar som lätt sprider sig och farliga djursjukdomar samt utredning av sjukdomsläget. Det regionförvaltningsverk som har jour är behörigt inom hela jourområdet i uppgifter som enligt denna lag ankommer på regionförvaltningsverket. Livsmedelssäkerhetsverket fastställer regionförvaltningsverkens jourer.

Närmare bestämmelser om beredskapsplanernas innehåll får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

86 §

Kommunalveterinären

Utöver vad som någon annanstans i denna lag föreskrivs om kommunalveterinärens uppgifter ska kommunalveterinären i egenskap av behörig myndighet svara för de uppgifter som följer av de EU-rättsakter som genomförs genom denna lag och som enligt denna lag ankommer på kommunalveterinären.

Regionförvaltningsverket får vid behov förordna en kommunalveterinär att utanför dennes verksamhetsområde utföra särskilt angivna uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunalveterinären, om det är fråga om en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom eller om en djursjukdom som ska övervakas förekommer i exceptionellt stor utsträckning. Regionförvaltningsverket ska i första hand förordna en veterinär som fått beredskapsutbildning till uppdraget. När förordnandet ges ska kommunens möjligheter att utföra sina lagstadgade uppgifter och övriga uppgifter beaktas. Regionförvaltningsverket får förordna en kommunalveterinär att utföra uppgifter även inom ett annat regionförvaltningsverks verksamhetsområde, om förordnandet grundar sig på en begäran av sistnämnda regionförvaltningsverk.

87 §

Auktoriserad inspektör

Livsmedelssäkerhetsverket får för viss tid och för en viss uppgift bemyndiga en person, med för uppgiften tillräcklig yrkeskunskap

om de djurarter som inspektionerna och undersökningarna avser, djursjukdomar och bekämpningen av djursjukdomar, att i egenskap av auktoriserad inspektör i stället för eller genom att bistå kommunalveterinären utföra sådana inspektioner eller undersökningar på djurhållningsplatserna som avses i denna lag samt att i samband med dessa ta nödvändiga prover. Rätten att utföra inspektioner och undersökningar och ta prover kan avgränsas till att gälla vissa djurarter eller vissa inspektioner och undersökningar. En auktoriserad inspektör har inte rätt att för utförande av sina uppgifter få tillträde till sådana lokaler och utrymmen som används för permanent boende.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. får en auktoriserad inspektör utföra sådana verkställande uppgifter som tillsynsmyndigheten anvisat inspektören och som anknyter till verkställigheten av denna lag.

En auktoriserad inspektör utför sitt uppdrag under Livsmedelssäkerhetsverkets överinseende. Livsmedelssäkerhetsverket kan återkalla ett bemyndigande som det beviljat, om den auktoriserade inspektören försummar att iaktta de villkor som Livsmedelssäkerhetsverket uppställt eller i övrigt på ett väsentligt sätt bryter mot de förpliktelser som följer av uppdraget också efter det att inspektören först fått en anmärkning om bristerna.

På auktoriserade inspektörer tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om en auktoriserad inspektörs skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

En auktoriserad inspektör ska på begäran visa upp ett skriftligt bemyndigande.

88 §

Arbetspliktiga vid en omfattande djursjukdomsepidemi

Om en djursjukdom som lätt sprider sig har spridit sig över ett vidsträckt område och tillsynsmyndigheterna inte har tillräckliga resurser för att bekämpa den i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag, är legitimerade veterinärer, som är stadigvarande bosatta i Finland, och veterinärmedicine studerande som har rätt att temporärt utöva veterinäryrket, med stöd av ett beslut av Livsmedelssä-

kerhetsverket skyldiga att sköta veterinäruppgifter som är nödvändiga på grund av det aktuella sjukdomsläget och som de skäligen kan utföra med beaktande av deras utbildning, arbetserfarenhet, hälsotillstånd och familjeförhållanden. Arbetsplikten får fortgå högst två veckor i sänder, sammanlagt dock högst två månader. Till den som utför ett sådant uppdrag betalas av statens medel ett skäligt arvode som bestäms av Livsmedelssäkerhetsverket. Arbetsförordnandet avbryter inte den arbetspliktiges ordinarie anställningsförhållande.

På den som förordnats till ett sådant uppdrag som avses ovan tillämpas dessutom vad som i 87 § 4 mom. föreskrivs om auktoriserade inspektörer. En arbetspliktig har inte rätt att för utförande av sina uppgifter få tillträde till sådana lokaler och utrymmen som används för permanent boende.

När den arbetspliktige utför sitt uppdrag ska han eller hon på begäran visa upp sitt arbetsförordnande.

89 §

Ledning och styrning av sjukdomsbekämpningen

När en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom bryter ut leder regionförvaltningsverket inom sitt verksamhetsområde bekämpningen av sjukdomen och förhindrandet av dess spridning. Regionförvaltningsverket är ett sådant lokalt centrum för sjukdomsbekämpning som avses i Europeiska unionens lagstiftning när en djursjukdom som lätt sprider sig bryter ut.

Livsmedelssäkerhetsverket styr och övervakar regionförvaltningsverkets verksamhet för utrotning av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom och för förhindrande av dess spridning. Om ett sjukdomsutbrott kräver åtgärder inom flera regionförvaltningsverks verksamhetsområden, svarar Livsmedelssäkerhetsverket för uppdatering av lägesbilden och samordning av verksamheten. Livsmedelssäkerhetsverket har rätt att vid behov ålägga regionförvaltningsverket skyldigheter med avseende på bekämpningen av en djursjukdom som ska bekämpas eller en ny, allvarlig djursjukdom och förhindrande av dess spridning samt ge-

nom sitt beslut överta det ledningsansvar som avses i 1 mom. av regionförvaltningsverket, om en effektiv bekämpning av sjukdomen och ett effektivt förhindrande av dess spridning annars äventyras. Livsmedelssäkerhetsverket är dessutom ett sådant nationellt centrum för sjukdomsbekämpning som avses i Europeiska unionens lagstiftning när en djursjukdom som lätt sprider sig bryter ut.

Sådana närmare bestämmelser om uppgifterna för de lokala och nationella centrumen för sjukdomsbekämpning som genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning förutsätter får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

14 kap.

Tillsyn, inspektioner och uppgifternas offentlighet

90 §

Rätt att utföra inspektioner och ta prover

Utöver vad som i denna lag och i Europeiska unionens lagstiftning föreskrivs om inspektioner och undersökningar som utförs för att övervaka djursjukdomar och utreda sjukdomsläget har tillsynsmyndigheten och en auktoriserad inspektör rätt att utföra en inspektion om det finns anledning att misstänka brott mot denna lag eller mot bestämmelser, föreskrifter eller förvaltningsbeslut som utfärdats med stöd av den eller mot de EUrättsakter som avses i 3 § eller mot förvaltningsbeslut som har utfärdats med stöd av dem. Även utan misstanke får tillsynsmyndigheten, en auktoriserad inspektör eller en arbetspliktig utföra en inspektion för att övervaka att de ålägganden, förbud, villkor eller begränsningar som anges i 2, 4—6 eller 11 kap. iakttas.

För en inspektion eller en undersökning som avses i denna lag har den som utför inspektionen eller undersökningen rätt att få tillträde till lokaler och utrymmen där djur och djurprodukter samt dokument som gäller dem hanteras, används, transporteras eller förvaras. Vid inspektionen och undersökningen får lokaler och utrymmen, djur och djurprodukter, dokument samt övriga om-

ständigheter som är relevanta för tillsynen inspekteras. I samband med inspektionen och undersökningen kan sådana prover som behövs för tillsynen tas avgiftsfritt.

Tillsynsmyndigheten har rätt att för inspektionen få tillträde till ett laboratorium som undersöker eller analyserar djursjukdomar eller hanterar mikrober som orsakar djursjukdomar. Inspektionen kan gälla laboratoriets lokaler och instrument, journalföringen av undersökningsresultat, arkiven, laboratoriets kvalitets- och smittskyddssystem samt övriga omständigheter som är relevanta för tillsynen över att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

I lokaler och utrymmen som används för permanent boende får inspektionen eller undersökningen utföras endast av en myndighet, och inspektionen eller undersökningen får utföras endast om det finns skäl att misstänka att en aktör som är ansvarig för djur eller någon annan aktör som avses i denna lag har gjort sig skyldig till ett brott på vilket kan följa fängelse, eller till en i 115 § avsedd djursjukdomsförseelse, som kan innebära allvarlig risk för människors eller djurs hälsa, och inspektionen eller undersökningen är nödvändig för att utreda brottet eller förseelsen.

91 §

Rätt att få uppgifter

Tillsynsmyndigheten, en auktoriserad inspektör och en arbetspliktig har rätt att trots sekretessbestämmelserna få sådana uppgifter och dokument som är nödvändiga för att utföra uppgifter enligt denna lag eller enligt Europeiska unionens lagstiftning av de aktörer som är ansvariga för djur och djurhållningsplatser och av andra med förpliktelser enligt denna lag eller Europeiska unionens lagstiftning.

Tillsynsmyndigheten har dessutom rätt att trots sekretessbestämmelserna av statliga och kommunala myndigheter få sådana uppgifter om djurhållning eller om annan i denna lag avsedd verksamhet som är nödvändiga för att utföra de uppgifter som avses i 1 mom.

92 §

Rätt för inspektörer vid internationella myndigheter att utföra inspektioner

Vad som i denna lag föreskrivs om tillsynsmyndighetens rätt att utföra inspektioner, ta prover, få tillträde till de platser som tillsynen förutsätter och få de uppgifter och dokument som tillsynen förutsätter gäller också inspektörer som avses i Europeiska unionens lagstiftning eller i internationella fördrag som är bindande för Finland, när bestämmelserna i fråga förutsätter det. Tillsynsmyndigheten ska vid behov samarbeta med internationella myndigheters inspektörer.

93 §

Skyldighet för aktörer att bistå myndigheter

En aktör som är ansvarig för djur är skyldig att bistå myndigheterna vid undersökning, vaccinering, medicinsk behandling och provtagning av djur som utförs med stöd av denna lag eller Europeiska unionens lagstiftning. Aktören är skyldig att ordna sådana förhållanden att åtgärden kan utföras tryggt och med beaktande av djurets normala beteende, om inte något annat följer av att åtgärden är brådskande.

En aktör som är ansvarig för djur och övriga aktörer som avses i lagen är skyldiga att ge tillsynsmyndigheten uppgifter som är nödvändiga för att klarlägga djursjukdomens ursprung, art och spridning.

94 §

Handräckning

Polisen ska vid behov ge tillsynsmyndigheten, en auktoriserad inspektör och en arbetspliktig handräckning för utförande av uppgifter enligt denna lag eller Europeiska unionens lagstiftning, om utförandet av uppgifterna förhindras eller om uppgifterna i övrigt kräver att polisbefogenheter utövas.

Räddningsmyndigheterna ger tillsynsmyndigheten handräckning för utförande av de uppgifter som avses i 1 mom. i enlighet med

bestämmelserna om detta i 50 § i räddningslagen (379/2011).

Tullmyndigheten får vid behov ge tillsynsmyndigheten sådan handräckning som hör till tullmyndighetens ansvarsområde för att utföra en inspektion som avses i denna lag. Dessutom får tullmyndigheten underrätta tillsynsmyndigheten om sådana transporter av djur eller djurprodukter där det kan bli aktuellt att begära handräckning av tullmyndigheten.

15 kap.

Register

95 §

Registeransvarig

Livsmedelssäkerhetsverket för de register som avses i detta kapitel. Övriga tillsynsmyndigheter får använda och är skyldiga att uppdatera registeruppgifterna i den omfattning som deras föreskrivna uppgifter förutsätter det. De svarar för att de uppgifter som de har fört in i registret är korrekta samt för att registreringen och användningen sker på lagligt sätt vid utförandet av de egna uppgifterna.

De register som anges i detta kapitel utgör en del av landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem som avses i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008). På register och dokument som avses i detta kapitel tillämpas den lagen, om inte något annat föreskrivs i detta kapitel.

96 §

Register över aktörer, inrättningar, verksamhetsställen och laboratorier som godkänts eller beviljats tillstånd

Register ska föras över de biosektorer, stationer för insamling av sperma, embryosamlingsgrupper, embryoproduktionsgrupper, spermalager, karantäner, aktörer och djurhållningsplatser enligt 61 §, desinfektionsplatser för transportfordon, platser för byte av vattnet i transportbehållare, laboratorier och aktörer med tillstånd för odling och

rensning av vattenbruksdjur som godkänts med stöd av denna lag.

I registren antecknas kontaktuppgifterna till aktören och lokalerna och ett eventuellt djurhållningsplatssignum, uppgifter om den verksamhet som godkännandet eller tillståndet gäller, uppgifter om begränsningar och villkor för godkännandet eller tillståndet, den veterinär som ansvarar för verksamheten om en sådan finns, det godkännandenummer som förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning om ett sådant nummer finns, samt uppgifter om att verksamheten lagts ned eller att godkännandet eller tillståndet eventuellt återkallats. I registret över aktörer som beviljats tillstånd för odling och rensning av vattenbruksdjur antecknas dessutom separat för varje djurhållningsplats och rensningsanläggning var den är belägen, uppgifter om odlingslokalerna, sjukdomsläget i området i fråga, produktionsinriktningen samt vilka arter av vattenbruksdjur som odlas eller rensas där.

Livsmedelssäkerhetsverket offentliggör elektroniskt en förteckning över de aktörer, inrättningar och verksamhetsställen som avses i 1 mom. Förteckningen får innehålla sådana uppgifter som avses i 2 mom. och som förutsätts i Europeiska unionens lagstiftning.

Med avvikelse från vad som i 12 § i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem föreskrivs om avförande av uppgifter ur landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem, avförs de uppgifter som avses i denna paragraf ur registret tre år efter det att aktören har meddelat att verksamheten lagts ned eller tre år efter det att tillståndet eller godkännandet återkallats.

Närmare bestämmelser om de förfaranden som ska iakttas vid registrering av uppgifter och vid offentliggörande av förteckningen får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

97 §

Övriga register över aktörer och laboratorier

Register ska föras över de aktörer som avses i 60 och 70 § och över laboratorier som undersöker anmälningspliktiga djursjukdomar. I registren antecknas kontaktuppgifterna

till aktören och lokalerna och ett eventuellt djurhållningsplatsignum eller anläggningens godkännandenummer, uppgifter om den verksamhet som registreringen gäller, samt uppgifter om att verksamheten lagts ned eller att registreringen eventuellt återkallats.

Med avvikelse från vad som i 12 § i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem föreskrivs om avförande av uppgifter ur landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem, avförs de uppgifter som avses i 1 mom. ur registren tre år efter det att

1) giltighetstiden för registreringen av en aktör har löpt ut eller registreringen har återkallats, eller

2) laboratoriets anmälningspliktiga verksamhet har lagts ned.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iaktas vid registrering av uppgifter får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

98 §

Registrering för övervakning av djursjukdomar

För övervakningen av djursjukdomar registreras

1) konstaterade fall av djursjukdomar som ska bekämpas och nya, allvarliga djursjukdomar,

2) förbud, villkor, begränsningar och åtgärder som gäller djurhållningsplatser och som meddelats genom förvaltningsbeslut som avses i 4 kap. eller genom regionala bestämmelser som avses i 5 kap. samt dispens från dessa,

3) djurhållningsplatser som avses i 22 § 1 mom. 4 punkten,

4) förbud och begränsningar som har meddelats med stöd av 111 §,

5) djurhållningsplatser som omfattas av frivillig hälsoövervakning och i vilka det har upphörts med frivillig hälsoövervakning samt hälsoklassificeringen av djurhållningsplatser,

6) obligatoriska vaccinationer som djuren fått,

7) de auktoriserade inspektörernas befogenheter, samt

8) utförda inspektioner och provtagningar samt resultaten av de analyser som gjorts på basis av proverna.

Livsmedelssäkerhetsverket offentliggör elektroniskt, utgående från det register som avses i 1 mom. 5 punkten, en för aktörerna avsedd förteckning över hälsoklassificeringen av djurhållningsplatserna.

Med avvikelse från vad som i 12 § i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem föreskrivs om avförande av uppgifter ur landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem, ska uppgifterna i det register som avses i 1 mom. 1 punkten bevaras varaktigt.

Närmare bestämmelser om det förfarande som ska iaktas vid registrering av uppgifter får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

16 kap.

Avgifter och arvoden

99 §

Avgifter som tas ut till staten för myndigheternas prestationer

På de avgifter som tas ut till staten för statliga myndigheters och auktoriserade inspektörers prestationer enligt denna lag tillämpas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Regionförvaltningsverket påför och tar ut avgifter till staten för kommunalveterinärernas prestationer enligt denna lag. Bestämmelser med avseende på storleken på de avgifter som tas ut för kommunalveterinärernas prestationer utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs om de allmänna grunderna för när statliga myndigheters prestationer ska vara avgiftsbelagda och för storleken av avgifterna samt om övriga grunder för avgifterna. Bestämmelser om det förfarande som ska iaktas vid fakturering av kommunalveterinärernas prestationer utfärdas också genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Med avvikelse från 2 mom. tas det inte ut någon avgift för ett officiellt veterinärintyg för djurprodukter som ska sändas till stater utanför Europeiska unionen, om kommunen tar ut en avgift för samma intyg.

Bestämmelser om myndigheters skyldighet att ta ut en avgift för extra kontrollåtgärder som föranleds av bristande efterlevnad av lagstiftningen finns dessutom i artikel 28 i kontrollförordningen.

100 §

Arvodet och ersättningar som betalas till auktoriserade inspektörer

Livsmedelssäkerhetsverket betalar arvodet till auktoriserade inspektörer för inspektioner, provtagningar och övriga åtgärder enligt denna lag samt ersättning för inspektörernas kostnader.

101 §

Ersättning som staten betalar till kommunerna

I 23 § i veterinärvårdslagen föreskrivs om kommunens rätt att av statens medel få ersättning för utförandet av sådana uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunalveterinären.

17 kap.

Betalning av vissa kostnader och ersättningar av statens medel

102 §

Betalning av statens medel av kostnader för utrotning av en djursjukdom

Vid verkställandet av ett beslut som avser avlivning av djur, bortskaffande av egendom samt anknytande rengörings- och desinfektionsåtgärder ska det av statens medel betalas ersättning för kostnaderna för arbetet och användningen av anordningar och utrustning samt för redskap och ämnen, utom då det är aktören som bär ansvaret för verkställandet av beslutet.

103 §

Ersättningar för djur som avlivats genom beslut av en myndighet

Ägaren har rätt att av statens medel få ersättning för ett djur som avlivats, slaktats eller rensats med stöd av ett beslut enligt 20 § 2 mom., 26 § 1 mom., 39 § 1 mom., 73 § 3 mom. eller 74 § 3 mom. eller som har dött till följd av en behandling eller någon annan åtgärd som utförts med stöd av denna lag. I ersättning betalas djurets marknadsvärde, vilket är det värde som djuret skulle ha haft utan den djursjukdom som myndighetens beslut grundade sig på. Om det djur för vilket ersättning betalas kan utnyttjas i sin helhet eller delvis, avdras djurets återstående bruksvärde från det belopp som ska ersättas.

Med avvikelse från 1 mom. kan det för betalning av ersättningar fastställas standardersättningar för olika djurarter som, med beaktande av djurets ålder, storlek, förväntade produktion och övriga motsvarande omständigheter, motsvarar djurens genomsnittliga marknadsvärde. Från standardersättningen avdras djurets återstående bruksvärde. Ägaren har emellertid rätt att begära att ersättningsbeloppet bestäms utifrån djurets marknadsvärde i stället för att standardersättningen betalas ut, om djurets värde av avelsmässiga skäl eller av andra motsvarande skäl avsevärt överstiger det genomsnittliga marknadsvärdet.

För ett djur som med stöd av ett beslut enligt 27 § eller 39 § 2 mom. ska avlivas, slaktas eller rensas har ägaren rätt att av statens medel få ersättning för högst tre fjärdedelar av djurets marknadsvärde eller högst tre fjärdedelar av den standardersättning som avses i 2 mom., med avdrag för djurets återstående bruksvärde. Om antalet fall som ska ersättas är stort, kan ersättningsbeloppet sänkas. För att ersättning ska betalas ut i det fall som avses i 27 § krävs dessutom att det på djurhållningsplatsen utförs sådana rengörings- och desinfektionsåtgärder som förutsätts för att ett beslut som avses i 23 § 1 mom. ska upphävas.

Ersättning betalas inte för djur vars värde är ringa, om inte det finns särskilt vägande skäl för att ersättningen ska betalas ut.

De standardsättningar som avses i 2 mom. fastställs genom förordning av statsrådet.

104 §

Ersättning för egendom som bortskaffats genom beslut av en myndighet

Ägaren har rätt att av statens medel få ersättning för djurprodukter och övriga ämnen, varor, föremål och konstruktioner som i enlighet med ett beslut enligt 26 § 1 mom. 2—5 punkten har bortskaffats eller hanterats så att de har skadats eller blivit oanvändbara. I ersättning betalas egendomens verkliga värde. Ersättning betalas inte för egendom vars värde är ringa, om inte det finns särskilt vägande skäl för att ersättningen ska betalas ut.

105 §

Ersättning för produktionsförluster

Om ett förbud, ett villkor, en begränsning eller en åtgärd som bestämts med stöd av 23, 25, 26, 32, 34 eller 36 § eller 39 § 1 mom. för att bekämpa eller förhindra spridning av en djursjukdom som lätt sprider sig, en farlig djursjukdom eller en ny, allvarlig djursjukdom förhindrar eller försvårar djurproduktionen, kan ekonomiska skador som föranleds aktören och som avsevärt försvårar aktörens utkomst ersättas av statens medel.

I ersättning kan betalas högst tre fjärdedelar av skadans storlek.

106 §

Verksamhet som inte omfattas av ersättningar

Kostnader och förluster som avses i 102—105 § ersätts inte om de har uppkommit vid bearbetning av livsmedel, tillverkning av andra djurprodukter eller foder eller saluföring av livsmedel eller andra produkter.

107 §

Ansökan om ersättning samt förhandsersättning

Ansökan om ersättningar som avses i detta kapitel ska göras hos Livsmedelssäkerhetsverket, som beslutar om beviljande av dem. Ersättning enligt 103 § ska sökas inom två månader efter det att djuret har avlivats, slaktats eller rensats. Övriga ersättningar ska sökas inom tre månader efter det att de åtgärder som berättigar till ersättning har vidtagits eller ett förbud, ett villkor eller en begränsning upphört att gälla. Till ansökan ska fogas en tillräcklig utredning om kostnaderna och skadorna.

Om sökandens rätt till ersättning är uppenbar, kan Livsmedelssäkerhetsverket betala förhandsersättning till sökanden.

Närmare bestämmelser om innehållet i den utredning som ska fogas till ansökan får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

108 §

Grunder för att vägra ersättning

Den som har rätt till ersättning enligt detta kapitel förlorar sin rätt helt eller delvis om han eller hon bryter mot denna lag, lagen om ett system för identifiering av djur eller lagen om veterinär gränskontroll eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av dem eller mot en EU-rättsakt som genomförs genom denna lag, eller om han eller hon inte iakttar ett förvaltningsbeslut som fattats med stöd av lagarna eller rättsakterna i fråga. Den som har rätt till ersättning förlorar sin rätt även, om han eller hon vid anskaffandet av djuret eller annan egendom visste eller, med beaktande av omständigheterna, borde ha vetat att djuret led av eller bar på den sjukdom som ligger till grund för ersättningen eller att egendomen var kontaminerad.

Den som har rätt till ersättning enligt detta kapitel får inte heller ersättning av statens medel, om han eller hon har fått eller har rätt till ersättning för samma skada från en fond som inrättats av Europeiska unionen.

109 §

Återkrav av ersättning och statens regressrätt

Den som i förhandsersättning enligt 107 § 2 mom. har betalats ett högre belopp än vad han eller hon har rätt till är skyldig att betala tillbaka det överskjutande beloppet inom en månad från det att han eller hon fick kännedom om det slutliga ersättningsbeloppet.

Livsmedelssäkerhetsverket ska ålägga mottagaren att återbetala ersättningen helt eller delvis, om mottagaren i samband med ansökan om ersättning har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller hemlighållit uppgifter och detta har påverkat beviljandet av ersättningen.

Livsmedelssäkerhetsverket ska dessutom ålägga den som uppsåtligen eller av oaktsamhet har orsakat att den sjukdom som ligger till grund för ersättningen har spridits till djur som ägs av någon annan att helt eller delvis ersätta staten för kostnader och ersättningar som till följd av förfarandet har betalats av statens medel.

Om förhandsersättning som betalats till för högt belopp inte betalas tillbaka inom den tid som anges i 1 mom. eller om ett annat belopp som ska återbetalas eller ersättas inte betalas senast på den förfallodag som satts ut av Livsmedelssäkerhetsverket, ska till staten betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Bestämmelser om indrivning av kostnader och ersättningar finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

18 kap.

Administrativa tvångsmedel

110 §

Föreläggande

Tillsynsmyndigheten kan ålägga den som bryter mot denna lag, bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den eller en EU-rättsakt som genomförs genom denna lag, eller den som inte iakttar ett förvaltningsbeslut som fattats med stöd av denna

lag eller en nämnd rättsakt att omedelbart eller inom en tid som är tillräckligt lång med avseende på ärendets natur fullgöra sin skyldighet.

111 §

Förbud och begränsning

Regionförvaltningsverket kan tills vidare förbjuda eller begränsa förflyttning av djur som tillhör mottagliga arter eller produkter från dem till eller från djurhållningsplatsen, om verksamheten kräver tillstånd eller godkännande enligt denna lag och något sådant tillstånd eller godkännande inte har beviljats, eller om följande skyldigheter inte fullgörs på djurhållningsplatsen och i fråga om djuren där

1) de skyldigheter som föreskrivits med stöd av 7 § 2 mom.,

2) de skyldigheter som ingår i den obligatoriska hälsoövervakning som avses i 8 §,

3) de skyldigheter som har att göra med obligatorisk vaccinering eller behandling enligt 11 §, eller

4) de skyldigheter eller förbud som avses i 44 § 1 mom. och vars syfte är att förhindra spridning av djursjukdomar som lätt sprider sig.

En förutsättning för att ett förbud eller en begränsning ska meddelas är dessutom att aktören, trots uppmaning av myndigheten, inte inom utsatt tid har avhjälpt bristen och att detta förfarande medför allvarlig risk för spridning av en djursjukdom som ska bekämpas eller fara för människors hälsa. Förbudets eller begränsningens tillämpningsområde får inte vara vidsträcktare än vad som behövs för att kontrollera spridningsrisken. Förbudet eller begränsningen ska upphävas om det vid en inspektion konstateras att de skyldigheter som avses i 1 mom. har fullgjorts, och om resultaten av undersökningarna visar att den djursjukdom vars spridning skyldigheterna är avsedda att förhindra inte förekommer på djurhållningsplatsen.

Vid behandlingen av ett ärende som avses i 1 mom. får regionförvaltningsverket meddela förbudet och begränsningarna enligt momentet som interimistiska, om detta är nödvändigt på grund av en omedelbar fara för djurs hälsa eller folkhälsan. Ett interimistiskt för-

bud eller en interimistisk begränsning gäller till dess att regionförvaltningsverket meddelar ett slutligt avgörande i ärendet. Regionförvaltningsverket ska se till att de utredningar som ärendet kräver görs utan dröjsmål.

112 §

Återkallande av godkännande, tillstånd och registrering

Den tillsynsmyndighet som fattar beslut om godkännande, tillstånd eller registrering får återkalla godkännandet av en biosektor, en station för insamling av sperma, en embryosamlingsgrupp, en embryoproduktionsgrupp, ett spermalager, en karantän, en aktör eller en djurhållningsplats som avses i 61 §, en desinfektionsplats för transportfordon, en plats för byte av vattnet i transportbehållare eller ett laboratorium, återkalla tillståndet för odling eller rensning av vattenbruksdjur och återkalla registreringen av en aktör som avses i 60 eller 70 §, om de föreskrivna förutsättningarna för godkännande, beviljande av tillstånd eller registrering inte längre uppfylls eller om verksamheten i väsentlig grad bryter mot denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats eller beslut som meddelats med stöd av den. Godkännanden och tillstånd får också återkallas, om verksamheten medför allvarlig risk för att en djursjukdom som ska bekämpas sprids eller medför fara för människors hälsa och denna risk eller fara inte kan förhindras på något annat sätt. En förutsättning för att ett godkännande, ett tillstånd eller en registrering ska få återkallas i ovan nämnda fall är dessutom att aktören, trots uppmaning av myndigheten, inte har avhjälpt bristen inom utsatt tid.

Ett godkännande eller ett tillstånd ska återkallas, om verksamheten har upphört annat än tillfälligt. Godkännandet av en biosektor ska dessutom återkallas, om det inom biosektorn konstateras förekomma den djursjukdom som ska bekämpas och i fråga om vilken biosektorn har fått tillstånd att avvika från de krav som föreskrivits eller ställts i syfte att förhindra sjukdomsspridningen.

Tillsynsmyndigheten får förbjuda en aktör att bedriva den verksamhet som godkännandet, tillståndet eller registreringen avser un-

der tiden för behandlingen av ett ärende som avses i denna paragraf, om bristen är sådan eller verksamheten är av sådan art att människors eller djurs hälsa äventyras. Förbudet får meddelas för en tid av högst två veckor. Om beslut i ärendet inte har fattats inom denna tid, får tidsfristen förlängas. Förbudet får gälla i över en månad enbart om beslutsfattandet har fördröjts av skäl som beror på aktörens förfarande eller försummelse.

113 §

Åtgärder när kriterierna för flyttning inte uppfylls

Om det vid en inspektion som avses i 64 § konstateras att ett djur eller en djurprodukt som kommer från en annan medlemsstat eller de dokument som åtföljer djuret eller produkten inte uppfyller de krav som ställs på dem i 9 kap., får regionförvaltningsverket bestämma att djuret ska hållas i karantän eller isoleras på destinationsplatsen eller på en av verket anvisad annan plats, eller att produkten ska förvaras på destinationsplatsen eller på den av verket anvisad platsen till dess att aktören har avhjälpt bristerna.

Om bristerna inte kan avhjälpas eller om de inte har avhjulpts inom utsatt tid, får regionförvaltningsverket bestämma att djuret ska avlivas eller produkten bortskaffas. Om aktören samtycker, får det bestämmas att djuret eller produkten ska returneras till den medlemsstat som djuret eller produkten importerats från, förutsatt att den behöriga myndigheten i den medlemsstaten godkänner returneringen, eller att djuret eller produkten ska behandlas eller att djuret ska hållas i karantän, förutsatt att den risk för spridning av en djursjukdom som djuret eller produkten medför kan undanröjas genom detta.

I ett beslut om åtgärder som avses i 1 eller 2 mom. kan det ställas villkor som gäller åtgärderna och som är nödvändiga för att förhindra spridningen av djursjukdomar. Aktören ansvarar för att åtgärderna genomförs. Regionförvaltningsverket övervakar att åtgärderna genomförs.

Närmare bestämmelser om de åtgärder som avses i 1 och 2 mom. får i enlighet med vad som föreskrivs i Europeiska unionens lag-

stiftning om djurhälsa utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

114 §

Vite och tvångsutförande

Regionförvaltningsverket eller Livsmedels- säkerhetsverket kan förena ett förbud, en begränsning eller ett föreläggande som avses i 110, 111 eller 113 § med vite eller hot om att det som försummats utförs på den försumliga bekostnad.

Bestämmelser om vite, hot om tvångsutförande och tvångsutförande finns i viteslagen (1113/1990).

19 kap.

Straffbestämmelser

115 §

Straffbestämmelser

Bestämmelser om straff för orsakande av risk för spridning av en djursjukdom finns i 44 kap. 4 a § i strafflagen (39/1889).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) försummar skyldigheten att genomföra hälsoövervakning enligt 8 § 1 mom., skyldigheten att vaccinera och behandla djur enligt 11 § 2 mom. eller den skyldighet som hänför sig till ordnande av djurutställningar eller andra motsvarande evenemang enligt 12 § 1 mom.,

2) släpper ut ett djur i naturen i strid med 13 § 1 mom.,

3) försummar sin skyldighet enligt 14 § att anmäla misstanke om en djursjukdom hos ett djur som är i hans eller hennes ägo eller besittning, annat än tillfälligt, eller försummar sin skyldighet att göra en anmälan som avses i 15 §,

4) inte iakttar ett förbud, ett villkor eller en begränsning som meddelats genom ett beslut som avses i 23 § 1 mom., 25 §, 26 § 1 eller 2 mom., 28 § 2 mom., 29 § 2 mom., 32 § 3 mom., 34 § 1 mom., 36 § 1 mom. eller 45 § eller som föreskrivits med stöd av 40 § 3 mom., 41 § eller 44 § 1 mom. och som är till för att förhindra spridning av eller för utrotning av en djursjukdom som ska bekämpas,

eller försummar en åtgärd som ålagts eller föreskrivits med stöd av en nämnd bestämmelse,

5) försummar sin skyldighet att ge bistånd enligt 26 § 3 mom. eller 39 § 3 mom.,

6) försummar sin skyldighet att göra upp en beredskapsplan som avses i 43 §,

7) bedriver verksamhet som kräver tillstånd, godkännande, registrering eller förhandsanmälan enligt denna lag i strid med 46, 55, 60, 61, 63, 70, 77 eller 81 §,

8) importerar eller exporterar djur eller djurprodukter som inte uppfyller de kriterier som med stöd av 58 eller 69 § har föreskrivits för förflyttning av djur eller produkter, eller transporterar djur i strid med bestämmelserna i 73—75 §,

9) försummar sin skyldighet att bevara dokument enligt 65 eller 72 §, eller

10) bryter mot ett förbud eller en begränsning som meddelats med stöd av 59 eller 111 § eller försummar åtgärder som ålagts med stöd av 68 eller 113 §, ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *djursjukdomsförseelse* dömas till böter.

Tillsynsmyndigheten kan låta bli att anmäla en förseelse till förundersökningsmyndigheten, om gärningen eller försummelsen är ringa och det inte är fråga om tredska mot myndighetens förbud och förelägganden.

Den som bryter mot ett förbud eller åläggande som har meddelats med stöd av denna lag och förenats med vite, kan lämnas obestraftad för samma gärning.

20 kap.

Sökande av ändring

116 §

Sökande av ändring

I ett beslut av tillsynsmyndigheten som meddelats med stöd av denna lag eller en EU-rättsakt som genomförs genom denna lag får ändring sökas på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). I ett interimistiskt beslut som avses i 25 § och 111 § 3 mom. får ändring dock inte sökas separat.

I ett beslut som tillsynsmyndigheten meddelat med stöd av denna lag ska det bestä-

mas att beslutet ska följas även om ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat, förutsatt att

1) beslutet till sin karaktär är sådant att det måste verkställas utan dröjsmål, eller

2) verkställigheten inte kan uppskjutas av skäl som har att göra med skydd av djurs eller människors hälsa eller säkerställande av livsmedelssäkerheten.

117 §

Sökande av ändring i beslut om avgifter

Bestämmelser om sökande av ändring i avgifter som tas ut till staten för åtgärder enligt denna lag finns i 11 b § i lagen om grunderna för avgifter till staten.

21 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

118 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om djursjukdomar (55/1980) och lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet sprida sig (488/1960). Det inledande stycket och 9 punkten i 12 § 1 mom. samt 12 § 2—4 mom., 12 f § och 15 § 5 mom. i lagen om djursjukdomar förblir emellertid i kraft till dess att de upphävs särskilt.

Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till de lagar som nämns i 2 mom., ska denna lag efter det att den trätt i kraft tillämpas i deras ställe.

Förordningar av jord- och skogsbruksministeriet och beslut av jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelning som utfärdats med stöd av de lagar som nämns i 2 mom. förblir i kraft, till den del de inte står i strid med denna lag, till dess att något annat föreskrivs.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

119 §

Övergångsbestämmelser

De stationer för insamling av sperma, embryosamlingsgrupper, embryoproduktionsgrupper, spermalager, karantäner, aktörer med tillstånd för odling eller rensning av vattenbruksdjur, aktörer som registrerats för transporter av djur, embryon eller könsceller inom Europeiska unionen och laboratorier, som före ikraftträdandet av denna lag har godkänts eller registrerats i enlighet med lagen om djursjukdomar eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, får utan separat godkännande eller anmälan fortsätta sin verksamhet i enlighet med de beslut som gäller dem. Laboratorier, av vilka det krävs godkännande enligt 77 §, men inte enligt de bestämmelser eller föreskrifter som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, ska ansöka om godkännande inom ett år från ikraftträdandet.

Den som exporterar djur eller djurprodukter utanför Europeiska unionen ska registrera sig i enlighet med 70 § och ett laboratorium som undersöker anmälningspliktiga djursjukdomar ska göra en anmälan enligt 81 § inom ett år från lagens ikraftträdande. Inom samma tidsfrist ska en aktör som är ansvarig för en djurhållningsplats göra en skriftlig beskrivning över de förfaranden som på primärproduktionsplatsen iakttas för smittskydd. I 43 § 1 mom. avsedda slakterier, djurparker, stationer för insamling av sperma och veterinära gräskontrollstationer ska utarbeta en i det momentet avsedd beredskapsplan inom ett år från ikraftträdandet av denna lag. Livsmedelssäkerhetsverket ska utarbeta en i 18 § avsedd övervakningsplan inom ett år från lagens ikraftträdande.

Besvär som gäller beslut som fattats med stöd av den lag som upphävs och som vid ikraftträdandet av denna lag är anhängiga vid landsbygdsnäringsnämnden överförs till den behöriga förvaltningsdomstolen för avgörande.

2.

Lag**om ändring av 44 kap. i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till 44 kap. i strafflagen (39/1889) en ny 4 a § som följer:

44 kap.

Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

4 a §

Orsakande av risk för spridning av en djursjukdom

Den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet i strid med lagen om djursjukdomar (/) eller en bestämmelse eller föreskrift som utfärdats med stöd av den

1) importerar eller exporterar, förflyttar, hanterar, innehar eller överlåter djur, embry-

on eller könsceller av djur, andra djurprodukter eller andra föremål eller ämnen, eller

2) underlåter att iaktta ett förbud eller en begränsning som meddelats för att förhindra spridning av en djursjukdom,

så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa eller allvarlig fara för djurs hälsa ska, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för *orsakande av risk för spridning av en djursjukdom* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 23 § i veterinärvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i veterinärvårdslagen (765/2009) 23 § 1 mom., sådant det lyder i lag 353/2011, som följer:

23 §

Ersättning för tillsynsuppgifter

förorsakat kommunen. Ersättningen får inte
överskrida beloppet av de faktiska kostna-
derna.

För utförandet av tillsynsuppgifter som av-
ses i 15 § 2 och 3 mom. får kommunen er-
sättning av statsmedel. Ersättningen beräknas
utifrån de direkta kostnader som tillsynen har

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.**Lag****om upphävande av 1 § 1 mom. 7 punkten i lagen om landsbygdsnäringsnämnd**

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

1 §

2 §

Genom denna lag upphävs 1 § 1 mom. 7 punkten i lagen om landsbygdsnäringsnämnd (1203/1992), sådan punkten lyder i lag 1468/2009.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 11 oktober 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Jord- och skogsbruksminister *Jari Koskinen*

*Bilaga
Parallelltext*

3.

Lag

om ändring av 23 § i veterinärvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i veterinärvårdslagen (765/2009) 23 § 1 mom., sådant det lyder i lag 353/2011, som följer:

Gällande lydelse

23 §

Ersättning för tillsynsuppgifter

För utförandet av tillsynsuppgifter som avses i 15 § 2 och 3 mom. får kommunen ersättning av statsmedel. Ersättningen beräknas utifrån de direkta kostnader som tillsynen har förorsakat kommunen. Ersättningen får inte överskrida beloppet av de faktiska kostnaderna. *Ersättning betalas inte för inspektioner och åtgärder som avses i 15 § 3 mom. i lagen om djursjukdomar.*

Föreslagen lydelse

23 §

Ersättning för tillsynsuppgifter

För utförandet av tillsynsuppgifter som avses i 15 § 2 och 3 mom. får kommunen ersättning av statsmedel. Ersättningen beräknas utifrån de direkta kostnader som tillsynen har förorsakat kommunen. Ersättningen får inte överskrida beloppet av de faktiska kostnaderna.

Denna lag träder i kraft den 20 .